

**TURUN
YLIOPISTO**
Lääketieteellinen
tiedekunta

**ERIKOISLÄÄKÄRI-
KOULUTUS
OPINTO-OPAS
2017–2020**

LÄÄKETIETEELLINEN TIEDEKUNTA ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUS

OPINTO-OPAS

voimassa 1.8.2017 alkaen toistaiseksi

OPINTO-OPPAAN KÄYTTÄJÄLLE	4
OPINTO-OPPAAN PÄIVITYKSET	4
ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN KOULUTUSVAATIMUKSET	4
1. HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO	4
2. OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS	6
3. KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE	7
4. ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN SUORITTAMINEN	8
4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus	8
4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä	9
4.3 Kriteerit yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle	13
4.4 Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi	15
4.5 Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus	16
4.6 Moniammatilliset johtamisopinnot	17
4.7 Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu	18
5. VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	20
6. TODISTUKSEN HAKEMINEN SUORITETUSTA KOULUTUKSESTA	21
7. LAILLISTAMINEN ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN JÄLKEEN	21
KOULUTUSOHJELMAT	22
AKUUTTILÄÄKETIEDE	22
ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO	25
ENDOKRINOLOGIA	28
FONIATRIA	32
FYSIATRIA	34
GASTROENTEROLOGIA	37
GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA	39
GERIATRIA	42
IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA	44
INFECTIOSAIRAUDET	46
KARDIOLOGIA	50
KEUHKOSAIRAUDET JA ALLERGOLOGIA	53
KLIININEN FARMAKOLOGIA JA LÄÄKEHOITO	55
KLIININEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE	58
KLIININEN HEMATOLOGIA	60
KLIININEN KEMIA	63

KLIININEN MIKROBIOLOGIA	65
KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA	67
KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT	71
KÄSIKIRURGIA	73
LASTENKIRURGIA	75
LASTENNEUROLOGIA	77
LASTENPSYKIATRIA	80
LASTENTAUDIT	83
LIIKUNTALÄÄKETIEDE	86
NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET	89
NEFROLOGIA.....	93
NEUROKIRURGIA	97
NEUROLOGIA	100
NUORISOPSYKIATRIA	102
OIKEUSLÄÄKETIEDE	104
OIKEUSPSYKIATRIA.....	106
ORTOPEDIA JA TRAUMATOLOGIA.....	109
PATOLOGIA	112
PERINNÖLLISYYSLÄÄKETIEDE.....	115
PLASTIIKKAKIRURGIA	117
PSYKIATRIA	126
RADIOLOGIA.....	129
REUMATOLOGIA.....	132
SILMÄTAUDIT	135
SISÄTAUDIT	138
SUU- JA LEUKAKIRURGIA	141
SYDÄN- JA RINTAELINKIRURGIA.....	143
SYÖPÄTAUDIT	145
TERVEYDENHUOLTO.....	148
TYÖTERVEYSHUOLTO	151
UROLOGIA	157
VERISUONIKIRURGIA	159
YLEISKIRURGIA	163
YLEISLÄÄKETIEDE	166

OPINTO-OPPAAN KÄYTTÄJÄLLE

Tämä opas on tarkoitettu Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan erikoislääkärikoulutusta suorittavien opinto-oppaaksi 1.8.2017 alkaen toistaiseksi.

Opas sisältää erikoislääkärikoulutusta koskevat koulutusvaatimukset sekä erikoisalakohdaiset vaatimukset (opetussuunnitelmat).

Oppaan vaatimukset koskevat lääkäreitä, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden erikoistumiskoulutukseen 1.8.2017 alkaen.

Erikoislääkärikoulutusta ohjaa Sosiaali- ja terveysministeriön [asetus 56/2015](#).

Lisätietoja erikoistumiskoulutuksesta löytyy lääketieteellisen tiedekunnan [internet-sivuilta](#).

OPINTO-OPPAAN PÄIVITYKSET

1.1.2019 tuli voimaan uusi erikoislääkärikoulutuksen haku- ja valintamenettely, ja tiedekuntien dekaanien päätöksestä kevästä 2019 alkaen valtakunnallinen kuulustelu suoritetaan sähköisenä tenttinä tenttiakvaariossa. Opinto-oppaan teksti on päivitetty 21.12.2018 vastaamaan uusia käytäntöjä. Ilmoittautumiseen perustuvan opinto-oikeuden hakumenettelyn ja luentosalissa suoritettavan paperitenttiin suhteen noudatetaan oppaan edellistä versiota. Opinto-oppaan kansi päivitetty 20.11.2019.

ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN KOULUTUSVAATIMUKSET

Oppaan alkuosassa olevat erikoislääkärikoulutusta koskevat koulutusvaatimukset ovat tiedekunnan johtokunnan hyväksymät määräykset koulutuksen suorittamisesta, ja ne koskevat kaikkia erikoisalaja ja kaikkia erikoistuvia riippumatta opinto-oikeuden myöntämisaikakohdasta. Koulutusvaatimusten lisäksi erikoistuva suorittaa koulutuksen oman erikoisalansa opetussuunnitelman mukaisesti.

Koulutusvaatimukset sisältävät koulutuksen suorittamiseen liittyviä määräyksiä. Käytännön ohjeet ja [lomakkeet](#) löytyvät tiedekunnan internet-sivuilta.

1. HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO

Erikoislääkärikoulutuksen parissa työskentelee monia toimijoita. Varsinainen päätäntävalta erikoislääkärikoulutuksesta on Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja lääketieteellisillä tiedekunnilla. Muut viranomaiset ja toimielimet ovat neuvoa-antavia tai niiden tehtävänä on koulutuksen kehittäminen ja koordinointi. Seuraavassa on kerrottu eri toimijoiden sekä erikoistuvan lääkärin, koulutuksen vastuuhenkilön, kouluttajien ja ohjaajien tehtävistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on ylin ohjaava viranomainen erikoistumiskoulutuksessa. STM antaa asetuksen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta. Asetuksessa säädetään koulutusohjelmista, niiden pituuksista, koulutukseen ottamisesta ja suorittamisesta ja siitä missä yliopistoissa erikoistumiskoulutuksen voi suorittaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön alainen **Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)** myöntää lissensiaatin tutkinnon jälkeen hakemuksesta oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Myös erikoislääkärin koulutuksen suorittaneet hakevat Valviralta erikoislääkärin ammatinharjoittamisoikeutta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta, ammattitoiminnasta ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 ja 1030/2000).

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan yhteydessä itsenäisesti toimivan **valtakunnallisen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäri- sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen koordinaatiojaoston**, jonka tehtävänä on arvioida kansallisia erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen tarpeita, sekä tehdä aloitteita koulutuksen kehittämiseksi. Jaoston kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Alueelliset neuvottelukunnat toimivat yliopistojen yhteydessä alueellisina yhteistyöeliminä erikoislääkärikoulutuksen määrällisessä ja laadullisessa kehittämisessä ([asetus 56/2015](#), 3 §). Lisäksi alueelliset neuvottelukunnat tekevät selvitykset koulutuspaikkojen saatavuudesta sekä antavat lausunnot yliopistolle koskien poikkeuspäätöstä yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta ([asetus 56/2015](#), 6 §). Neuvottelukunnissa ovat edustettuina yliopisto sekä sen vastuualueen yliopistollinen keskussairaala, sairaanhoitopiirit, perusterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, aluehallintovirasto, ja opiskelijat.

Lääketieteellisen tiedekunnan (koulutusyksikkö) toimivaltaan kuuluu päättää siitä, mitkä virat, toimet tai tehtävät ovat erikoislääkärikoulutukseen soveltuvia koulutusvirkoja. Koulutusyksiköt hyväksyvät koulutussopimukset yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen kanssa. Koulutusyksiköt hyväksyvät erikoistumaan hakeutuvat koulutusohjelmiin, nimeävät vastuuhenkilöt, kouluttajat ja kuulustelijat, käsittelevät palvelua ym. opintoja koskevia asioita sekä antavat todistuksen suoritetusta koulutuksesta. Koulutusyksiköt valvovat erikoislääkärikoulutusta vastualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa yksiköissä.

- **Tiedekunnan johtokunta** päättää mm. koulutusvaatimuksista, opetussuunnitelmista, valintaperusteista ja aloituspaikkamääristä erikoistumiskoulutukseen ja ratkaisee tiedekunnan kannalta laajakantoiset ja periaatteelliset asiat.
- **Dekaani** hyväksyy uudet opiskelijat erikoistumiskoulutukseen sekä myöntää todistuksen suoritetusta koulutuksesta. Dekaanin myöntäminen mm. valvoo tiedekunnan toimintaa, ja vastaa sen kehittämisestä ja tehokkaasta ja tuloksellisesta toiminnasta.
- **Ammatillisen jatkokoulutuksen toimikunnan** tehtävänä on vastata ammatillisen jatkokoulutuksen kehittämisestä ja koordinoinnista Turun yliopiston vastuualueella. Toimikunta käsittelee erikoislääkärin koulutukseen liittyviä asioita, ohjaa koulutuksen käytännön toteutumista ja vastaa yleislääketieteen erityiskoulutuksesta ja erikoislääkärien lisäkoulutusohjelmista.
- **Koulutusohjelman vastuuhenkilö** toimii oman koulutusohjelmansa osalta asiantuntijana ja vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta. Vastuuhenkilön tulee hyväksyä erikoistuvan lääkärin henkilökohtainen koulutussuunnitelma sekä seurata ja arvioida koulutuksen ja oppimisen edistymistä. Vastuuhenkilö hyväksyy erikoistuvien lääkärin opintosuoritukset osaksi koulutusta.

Yliopistollisissa sairaaloissa ja muissa koulutuspaikoissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimukset, suoritetaan erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin. Erikoistuvan lääkärin valinnasta koulutusvirkaan neuvotellaan vastuuhenkilön kanssa.

Kouluttaja on koulutusohjelman vastuuhenkilön nimeämä. Hän vastaa osaltaan koulutuksen toteutumisesta ja osallistuu arviointiin. Kun yliopisto on myöntänyt hänelle koulutusoikeudet, vastaa ao. kouluttaja koulutuspaikan koulutusedellytyksistä ja osallistuu arviointiin.

Henkilökohtainen ohjaaja (tutor) on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö ja ohjaa erikoistuvaa lääkärinä tämän työtehtävissä ja huolehtii laaditun koulutussuunnitelman tarkoituksenmukaisuudesta sekä teoriakoulutuksen että käytännön koulutuksen osalta. Ohjaaja osallistuu myös arviointeihin.

Koulutusyksiköiden tulee toimia keskenään yhteistyössä perustaessaan koulutusohjelmia, vahvistaessaan koulutusvaatimuksia ja järjestäessään niihin kuuluvaa koulutusta. Koulutusyksikkö myös päättää yleislääketieteen erityiskoulutukseen liittyvistä asioista.

Erikoistuvan lääkärin edellytetään tutustuvan koulutusvaatimuksiin, opinto-oppaassa selvitettyihin oman erikoisalansa vaatimuksiin (=opetussuunnitelmaan) ja osallistuvan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimiseen sekä lokikirjan pitämiseen saamastaan koulutuksesta. Lisäksi hänen tulee osallistua oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen.

2. OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS

Erikoislääkärin koulutusta suorittamaan voidaan ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä (L1355/2014). Nämä oikeudet myöntää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) terveydenhuollon ammattihenkilölain nojalla (559/94, muutettu lailla 1030/2000). Opinto-oikeutta ei voida myöntää rajoitetun luvan perusteella, eli jos lupa on määräaikainen tai johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen sidottu.

Opinto-oikeutta haetaan siihen yliopistoon, jonka vastuualueella erikoislääkärikoulutus on tarkoitus pääasiallisesti suorittaa. Opinto-oikeuden hakeminen erikoislääkärikoulutukseen tapahtuu kahdesti vuodessa sähköisesti opintopolku.fi -järjestelmässä. Haku- ja valintamenettely on kuvattu tiedekunnan [internet-sivuilla](#).

Erikoistujalla voi olla kerrallaan voimassa vain yksi opinto-oikeus vain yhdessä yliopistossa.

Erikoistumisvirkoihin pääsy ja niissä toimiminen edellyttää henkilön soveltuvuutta kyseiselle erikoisalalle. Valinta erikoistumisvirkoihin tapahtuu terveyspalvelujärjestelmässä.

Erikoistuva suorittaa koulutuksen niiden vaatimusten mukaan, jotka ovat voimassa opiskeluoikeuden myöntämisaikana. Opiskelijan on mahdollista siirtyä suorittamaan koulutus uusimpien vaatimusten mukaisesti. Opiskelupaikan vastaanottavan erikoistujan edellytetään tutustuvan koulutusvaatimuksiin. Koulutus suoritetaan opintooppaan vaatimusten mukaisesti. Erikoislääkärikuulustelu suoritetaan kuitenkin aina viimeisimpien vaatimusten mukaisesti.

1.8.2018 alkaen lukuvuosittainen ilmoittautuminen yliopistoon ei koske ammatillista jatkokoulutusta suorittavia. Lääketieteellisessä tiedekunnassa erikoislääkärin 5- tai 6-vuotista koulutusta suorittavilla läsnäolevaksi ilmoittautuminen merkitään lukuvuosittain automaattisesti 10 vuoden ajan, jonka jälkeen läsnäolo kirjataan tiedekunnan tarkastelun perusteella. Mikäli opiskelijalla on yksikin voimassaoleva perus- tai jatkotutkinnon suoritusoikeus (esim. tieteellisen jatkotutkinnon suorittaminen samanaikaisesti), hän ilmoittautuu sen mukaan lukuvuosittain.

Kielitaito

Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta ([1200/2007](#), 18a§) säädetään, että terveydenhuollon ammattihenkilöllä tulee olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä kielitaito.

Opiskelijan tulee itse huolehtia siitä, että hänellä on riittävä, lain mukainen kielitaito opintojen suorittamiseksi terveyspalvelujärjestelmässä. Suomen kielellä suoritettu perusopetus, toisen asteen tutkinto tai korkeakoulututkinto riittävät todisteeksi suomen kielen taidosta. Suomen kielen taidon voi todistaa myös suorittamalla Opetushallituksen yleisen kielitutkinnon (YKI) vähintään tasolla 4 kokeen kaikissa osakokeissa tai Valtionhallinnon kielikokeen vähintään arvosanalla hyvät taidot kaikista osa-alueista. Suoritus ei saa olla yli 2 vuotta vanha hakuun osallistuesssa.

Koulutusohjelman ja koulutusyksikön vaihtaminen

Koulutusohjelman vaihtaminen tapahtuu samaa menettelyä noudattaen kuin haettaessa ensimmäistä kertaa opinto-oikeutta erikoislääkärikoulutukseen. Vaihtaessaan koulutusyksikköä erikoistuvan lääkärin on osallistuttava uudelleen valintamenettelyyn.

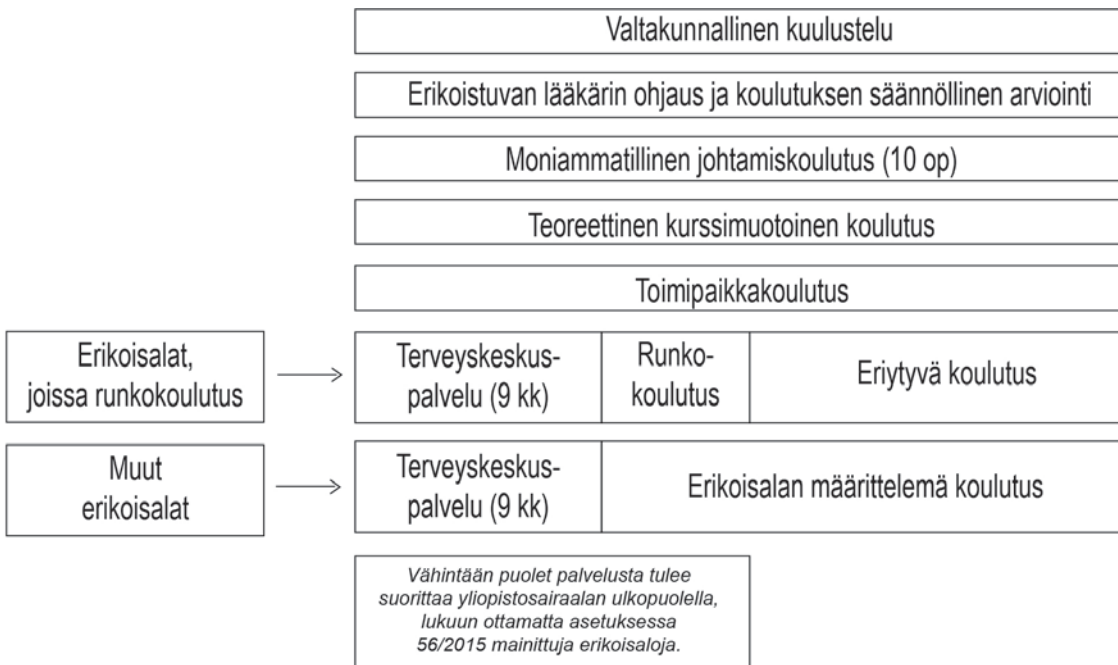
3. KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE

Erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Koulutuksen tulee antaa erikoislääkärille valmiudet hallita vaativia diagnostisia menetelmiä sekä suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että lääkäri perehtyy terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Erikoislääkärikoulutuksen voi aloittaa heti lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja laillistamisen jälkeen.

Erikoislääkärikoulutuksen tulee olla suunniteltua ja ohjattua. Erikoistuva lääkäri osallistuu normaaliin kliniseen työhön ja hankkii näin erikoisalansa käytännön taidot. Erikoistuvan lääkärin tulee myös osallistua oman oppimisen ja koulutuksen kehittämiseen ja arviointiin.

Erikoislääkärikoulutuksen rakenne on kuvattu alla olevassa kaaviokuvassa.

Koulutuksen pituus on 5 tai 6 vuotta alasta riippuen. Käytännön palvelu sisältää terveyskeskuspalvelun, runkokoulutuksen tai täydentävän koulutuksen sekä varsinaisen erikoisalan eriytyvän koulutuksen. Erikoislääkärikoulutuksessa tulee vähintään puolet suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa erikoislääkäriasetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta ([asetus 56/2015](#), 6 §) Poikkeuksen hakemisesta em. sääntöön säädetään [asetuksessa 56/2015](#). Turun yliopiston vastuualueelle myönnettyistä poikkeuspäätöksistä löytyy tietoa tiedekunnan [internet-sivuilta](#).

4. ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN SUORITTAMINEN

4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus

Terveyskeskuspalvelu

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa. Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa [koulutustodistuksessa](#). Siinä tulee myös esittää koulutusjakson pituus ja viikotuntimäärä. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Terveyskeskuspalvelun hyväksyminen edellyttää opinto-oikeutta joko erikoislääkärikoulutukseen tai yleislääketieteen erityiskoulutukseen. Yleislääketieteen erikoiskoulutuksen vastuuhenkilö päättää ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettujen palvelun hyväksymisestä tapauskohtaisesti.

Terveyskeskusjakso suoritetaan lääketieteellisten tiedekuntien/yksiköiden yleislääketieteen oppialan hyväksymissä terveyskeskuksissa, jotka täyttävät koulutussopimuksissa määritellyt laatuvaatimukset. Kunkin tiedekunnan yleislääketieteen oppiala solmii koulutussopimukset omalla vastuualueellaan.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täytyä ainakin seuraavat kriteerit:

- Terveyskeskuksessa on nimetty koulutusvastaava ja koulutettavilla on käytössään lokikirja
- Terveyskeskuksen koulutusvastaava nimittää jokaiselle koulutusta suorittavalle lääkärille henkilökohtaisen ohjaajan, jonka tulee olla palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään
- Ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu riittävästi aikaa
- Terveyskeskuksessa on varmistettu riittävä osaaminen kunnan vastuulla olevan kansanterveystyön sekä kunnan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyöstä
- Terveyskeskuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- Terveyskeskuksessa on järjestettävä toimipaikkakoulutusta vähintään 100 tuntia, josta osan tulee olla moniammatillista ja koulutettavilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen
- Koulutettavalla tulee olla mahdollisuus osallistua vähintään päivä kuukaudessa toimipaikan ulkopuoliseen koulutukseen.

Yllä olevat kriteerit koskevat erikoistuvia lääkäreitä, jotka saavat tiedekunnalta opinto-oikeuden 1.8.2011 lähtien ja jotka myös suorittavat terveyskeskuspalvelua 1.8.2011 lähtien. Aiemmin suoritettujen palvelujen hyväksyntään aiemmin voimassa olleiden vaatimusten mukaisesti.

Turun yliopiston hyväksymät koulutusterveyskeskukset löytyvät tiedekunnan [internet-sivuilta](#).

Terveyskeskuspalvelun hyväksyjä

Terveyskeskuspalvelut hyväksyy yleislääketieteen erikoiskoulutuksen vastuuhenkilö.

Ulkomailla suoritettu terveyskeskuspalvelu

Pakollisesta 9 kuukauden terveyskeskuspalvelusta 6 kk tulee suorittaa Suomessa tiedekunnan määräysten mukaisesti. Loput 3 kk terveyskeskuspalvelusta vastuuhenkilö voi harkintansa mukaan hyväksyä joko ulkomailla tehtyä terveyskeskuspalvelua tai edellyttää työskentelyä suomalaisessa terveyskeskuksessa

Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus ja runkokoulutus

Joidenkin sisällöltään läheisten erikoisalojen koulutukseen sisältyy ns. runkokoulutus. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Tarkoituksena on varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus terveystyöjärjestelmän kannalta sekä taata mm. pävyystoiminnassa tarvittavat valmiudet. Runkokoulutusjaksolle voidaan nimetä oma vastuuhenkilö. Yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa työtä ohjaavat koulutusyksikön hyväksymä kouluttaja, henkilökohtainen ohjaaja ja muut erikoislääkärit. Hyväksytyt koulutuspaikat ovat listattuina tiedekunnan [internet-sivuilla](#).

Runkokoulutus tulee pääsääntöisesti suorittaa ennen eriytyvän koulutuksen aloittamista. Runkokoulutuksen jälkeen siirrytään sen alan eriytyvään koulutukseen, millä alalla erikoislääkärikoulutus suoritetaan. Runkokoulutuksen päättyessä tarkistetaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja varmistetaan, että runkokoulutuksen tavoitteet on saavutettu.

Yliopistollinen keskussairaalapalvelu ja erikoisalan eriytyvä koulutus

Erikoisalan eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri perehtyy oman erikoisalansa tietoon ja erikoislääkärin tehtäviin. Eriytyvä palvelu suoritetaan pääosin yliopistollisessa sairaalassa, mutta alakohtaisesti osia voidaan suorittaa muissakin koulutuslaitoksissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus. Hyväksytyt koulutuspaikat ovat listattuina tiedekunnan [internet-sivuilla](#).

Koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella [asetuksessa 56/2015](#) mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta. Koulutusyksiköt voivat myöntää erikoisalakohdaisen poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta, mikäli keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa.

Yliopistosairaalassa työtä ohjaavat koulutuksen vastuuhenkilö, muut kouluttajat, henkilökohtainen ohjaaja, yliopiston opetushenkilökunta ja sairaalan palveluksessa olevat erikoislääkärit.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään koulutuspaikassa työaikana 2-5 tuntia viikossa. Koulutustilaisuudet voivat olla seminaareja, demonstraatioita tai tilaisuuksia, joissa käydään järjestelmällisesti läpi oman erikoisalan ja terveydenhuollon kokonaisuuden keskeisiä kysymyksiä.

4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä

Palveluita koskevat erikoisalakohdaiset opetussuunnitelmat ovat listattuina opinto-oppaan loppuosassa.

Erikoislääkärin koulutukseen voidaan hyväksyä palveluita ja muita suorituksia (kuten teoreettinen koulutus), jotka ovat suoritettu lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen. Laillistuksen tulee olla voimassa koko erikoistumisen ajan. Mikäli laillistuksessa on katkoksia, ei niiltä ajoilta voida hyväksyä palvelua eikä muita suorituksia koulutukseen. Mikäli laillistus on sidottu johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen, ei myöskään siltä ajalta voida hyväksyä palveluita/suorituksia. Terveyskeskuspalvelun hyväksymisen osalta ks. *kapale Terveyskeskuspalvelu* (4.1).

Ulkomailla lääkärin tutkinnon suorittaneella erikoistujalla tulee olla voimassa oleva lupa toimia lääkärinä Suomessa. Laillistuksen tulee olla koko ajan voimassa, eikä se saa olla sidottu johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen.

Ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettavat palvelut voidaan hyväksyä koulutukseen, mikäli ne vastaavat erikoisalalan opetussuunnitelmaa ja voimassa olevia koulutusvaatimuksia. Terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä päättää yleislääketieteen erityiskoulutuksen vastuuhenkilö.

Palveluiden laskeminen

Palveluajat

Erikoislääkärikoulutus (sekä terveyskeskuspalvelu että erikoisalalan palvelut) suoritetaan ensisijaisesti kokopäivätyössä. Mikäli palvelulle asetetut tavoitteet saavutetaan, se on mahdollista suorittaa myös osittain osa-aikaisena. Osa-aikainen palvelu on kuitenkin oltava vähintään 50 % kokopäiväisestä palvelusta. Tällöin koulutusaika vastavasti pitenee.

Kahta tai useampaa alle 50 %:n työajalla samalla ajanjaksolla, eri työnantajan palveluksessa tehtyä palvelujaksoa ei voi yhdistää siten, että ne muodostavat yhteensä 100 % palvelusuhteen. Jos esimerkiksi yksi palvelujakso on samalla ajanjaksolla 60 % kokopäiväisestä palvelusta ja jälkimmäinen 40 % kokopäiväisestä palvelusta, ainoastaan ensimmäinen (eli 50 % kokopäiväisestä palvelusta ylittävä) palvelu hyväksytään. Mikäli palvelujaksot ovat molemmat 50 % ja 50 %, voidaan molemmat palvelujaksot hyväksyä.

Osa-aikaisesta palvelusta tulee sopia etukäteen koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa, mikäli yli puolet koulutuksesta suoritetaan osa-aikaisena.

Lyhin erikoiskoulutukseksi hyväksyttävä yksittäinen palvelujakso on vähintään yksi kuukausi (kalenterikuukausi tai 30 päivää). (Palvelujakso=työsuhteen kesto, josta vähennetään keskeytykset ohjeiden mukaisesti.)

Erikoisalalan vastuuhenkilö voi harkintansa mukaan hyväksyä tutkimustyötä joustavasti osaksi erikoistujan koulutusta, vaikka se ei olisi min. 18,5h/vko eikä min. 50 % kokoaikaisesta palvelusta.

Palveluita voidaan laskea hyväksi koulutukseen vain siihen päivämäärään asti, mihin palvelustodistus on päivätty. Jos työsuhde on ollut esimerkiksi ajalla 1.1.2018–31.3.2018, mutta todistus on päivätty 15.2.2018, lasketaan palveluita koulutukseen hyväksi vain ajalta 1.1.2018–15.2.2018 (yhteensä 1kk 15pv).

Keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna (kalenterivuonna) sairaudesta tai muusta pätevistä syistä pidetystä virkavapaudesta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta ja opintovapaasta tenttiin lukua varten voidaan lukea koulutukseen yhteensä yksi kuukausi (30 päivää), mikäli virkamääräys on voimassa. Yhteen lapseen liittyvästä äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen kuitenkin vain kuukausi, vaikka loma/vapaat jakautuisivat eri vuosille. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua virkavapauden ajan.

Keskeytyspäiviksi ei lasketa mm. seuraavia:

- vuosilomapäivät
- lomarahavapaat
- säästövapaat (palkalliset)
- aktiivivapaat
- päivystysvapaat
- täydennyskoulutus (työn edellyttämä/palkallinen)
- ulkomainen koulutus (palkallinen)

Jos aktiivivapaiden tai muiden yllämainittujen vapaiden määrä on poikkeuksellisen suuri, on erikoisalalan vastuuhenkilön varmistettava siitä että koulutuksen oppimistavoitteet saavutetaan. Tarvittaessa erikoisalalan vastuuhenkilö voi määrätä lisäpalvelua, mikäli todetaan että opiskelija ei ole saavuttanut jaksolle asetettuja oppimistavoitteita.

Kun mm. seuraavien päivien yhteenlaskettu määrä ylittää 30 pv kalenterivuodessa, vähennetään ylimenevä aika suoraan palvelusta, mikäli palvelussuhde on ollut voimassa:

- sairausloma (palkallinen)
- tilapäinen hoitovapaa (palkallinen/palkaton)
- pakottavat perhesyyt
- äitiysloma, isyysloma, vanhempainvapaa (palkallinen/palkaton)
- opintovapaalain mukainen opintovapaa
- opiskelu (palkaton)
- lukuloma kuulustelua varten
- puolustusvoimien kertausharjoitukset
- lomautukset/säästösyöt

Seuraavat päivät vähennetään suoraan palvelusta:

- yksityisasia (palkaton)
- virkavapaus/työloma (palkallinen/palkaton)
- sairausloma(palkaton)
- hoitovapaa (palkaton)
- vuorotteluvapaa (palkaton)
- sopeuttamisvapaa

Eri toimissa työskentely

Koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymä palvelu **erikoislääkärin pätevyyttä edellyttävässä virassa, toimessa tai tehtävässä** hyväksytään erikoiskoulutukseksi edellyttäen, että erikoistuva lääkäri osallistuu varsinaisissa koulutusviroissa oleville tarkoitettuun koulutukseen ja että hänellä on kouluttaja.

Toimimista **apulaisopettajan/kliinisen opettajan tai päätoimisen tuntiopettajan** virassa hyväksytään erikoiskoulutukseen enintään kaksi vuotta edellyttäen, että siihen liittyy ao. alan sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalassa tai kliinistä toimintaa.

Minkä tahansa koulutusyksikön **erikoistumisviroissa** suoritettu erikoiskoulutuksen palvelu hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä ao. koulutusohjelman vaatimusten mukaiseksi palveluksi, mikäli se vastaa sisällöltään erikois- alakohtaisten vaatimusten lisäksi myös yleisiä koulutusvaatimuksia.

Palvelujaksoista on esitettävä työtodistukset, joista käy ilmi palvelussuhdeaika, mahdollinen osa-aikaisuus sekä keskeytykset. Mikäli keskeytyksiä ei ole, tulee siitä olla maininta työtodistuksessa.

Ammatinharjoittajana toimiminen

Erikoisalan vastuuhenkilö voi hyväksyä ammatinharjoittajana toimimisen, jos koulutuksen sisältövaatimukset ja oppimistavoitteet on saavutettu ja jos työ on suoritettu tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa. Ammatinharjoittaja toimimisesta tulee neuvotella/sopia etukäteen vastuuhenkilön kanssa, jolloin siihen liittyvät järjestelyt ja palvelun hyväksyminen ovat molempien osapuolten tiedossa.

Varusmieslääkärinä toimiminen / siviilipalvelu / lääkintäreserviupseerikoulutus

Toimiminen varusmieslääkärinä tai siviilipalveluun sisältyvää työskentelyä päätoimisissa lääkäriin tehtävissä tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa hyväksytään osaksi koulutusta tapauskohtaisesti toimenkuvan perusteella. Varusmieslääkärinä toimimisella ei voi kuitenkaan korvata koulutukseen kuuluvaa pakollista 9 kuukauden terveyskeskuspalvelua.

Lääkintäreserviupseerikoulutuksen teoreettisen koulutuksen suorituksia voidaan hyväksyä erikoislääkärikoulutuksen teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi tapauskohtaisesti erikoisalan vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Hyväksytyt tuntimäärä voi kuitenkin olla korkeintaan 25 % kunkin erikoisalan teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kokonaismäärästä.

Tutkijana toimiminen

Erikoisalan koulutukseen voidaan hyväksyä enintään kuusi kuukautta (6 kk) päätoimisena tutkijana toimimista. Tutkimuksen tulee olla erikoisalaan liittyvää ja tutkimustyön sisällyttämisestä koulutukseen tulee sopia ennalta vastuuhenkilön kanssa. Tutkimustyö lasketaan siihen koulutusosioon (keskussairaala/yliopistosairaala tai muu yliopistosairaalan ulkopuolella tehty tutkimus, esim. yliopisto), missä tutkimustyö on tosiasiallisesti tehty.

Lisäksi erityisistä syistä, mikäli vastuuhenkilö arvioi tutkimustyön tukevan erikoisalan koulutusta, voidaan tutkimustyötä lisäksi hyväksyä kuusi kuukautta (6 kk), mikäli koulutusohjelman kliiniset tavoitteet saavutetaan. Erikoistuvalla lääkärillä, joka on hyväksytty tutkijakouluun, voidaan hyväksyä tutkijana toimimisesta eriytyvään/erikoisalan koulutuksen vastuuhenkilön etukäteen tekemän koulutussuunnitelman mukaisesti enintään yksi vuosi (1v).

Erikoislääkärin koulutukseen tutkimustyötä voidaan siis hyväksyä korkeintaan yksi vuosi (1v).

Tutkimustyöstä on esitettävä aina erillinen todistus, josta ilmenee tutkimuksen aihe, kuvaus työtehtävistä tutkimustyön aikana, tutkimustyöstä mahdollisesti syntyneet julkaisut, tutkimuksen vastuuhenkilö, tutkimusajanjakso ja mahdollinen osa-aikaisuus sekä keskeytykset. Tutkimustyöstä tehdyn selvityksen tulisi olla erikoistujan ja tutkimustyötä johtaneen henkilön allekirjoittama. Selvitys liitetään todistushakemuksen liitteeksi muiden palvelu- ja koulutustodistusten tavoin.

Palvelu ulkomailla

Osa erikoislääkärin koulutukseen kuuluvasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla. Erikoisalan vastuuhenkilö päättää ulkomailla tehdyn palvelun hyväksymisestä. Erikoistujan tulee esittää suomen-, ruotsin-, tai englanninkielinen työtodistus, josta käy ilmi työskentelyaika, palvelun sisältö ja mahdolliset keskeytykset. Ulkomaisen kliinisen palvelun hyväksymisen edellytyksenä ovat lääkärin oikeudet kyseisessä maassa. Erikoislääkärin koulutukseen voidaan lukea hyväksi palvelua, joka on tehty ulkomailla ennen erikoistumisen aloittamista.

Suoritusten vanheneminen

Pakollinen ja kaikille erikoisaloille yhteinen 9 kuukauden terveyskeskuspalvelu sekä moniammatillisten johtamisopintojen 10 op kokonaisuus eivät vanhene. Mikäli koulutukseen kuuluu enemmän kuin 9 kuukautta terveyskeskuspalvelua, vanhenee se 10 vuodessa. Muuhun koulutukseen kuuluvat palvelut, teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kurssit ja yksittäiset teoreettiset johtamiskoulutuksen kurssit vanhenevat kymmenessä (10) vuodessa. Valtakunnallinen kuulustelu vanhenee neljässä (4) vuodessa.

Vanhenemissäännöt koskevat myös toista tai kolmatta erikoislääkärikoulutusta suorittavia: aiempi erikoislääkäritutkinto/koulutus ei oikeuta automaattiseen palveluiden hyväksymiseen, jos ne ovat yli 10 vuotta vanhoja todistusta haettaessa.

Erytisestä syystä erikoistuva lääkäri saa pidennystä suoritustensa voimassaoloon (esim. äitiys-, isyys- ja vanhempainloma, varusmiespalvelu). Hoitovapaan osalta palvelujen vanhenemisessa voidaan pidennyksenä huomioida äitiys- ja vanhempainrahaan oikeuttava aika (noin yksi vuosi). Muut poissaolot pidentävät palveluiden ja muiden suoritteiden voimassaoloa vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Vanhentuneiden palvelujen hyväksymiseksi erikoistujan on esitettävä kirjallinen perustelu. Vanhentuneiden suoritusten hyväksymisestä päättää erikoisalan vastuuhenkilö.

Useamman erikoislääkärikoulutuksen suorittaneiden osalta vastuhenkilö voi joustavasti päättää runkokoulutuksen vanhenemisesta: niiden erikoistujien osalta, joilla on esim. yleissisätautien koulutus suoritettuna, runkokoulutus voidaan hyväksyä uuteen sisätautien alan koulutukseen (esim. kardiologia) vaikka se olisi yli 10 vuotta vanha.

Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT)

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisessa ja tunnistamisessa (AHOT) noudatetaan tiedekunnan määräyksiä.

Aiemman erikoislääkärikoulutuksen aikana tai muuten hankittu osaaminen voidaan hyväksyä, mikäli opiskelija osoittaa saavuttaneensa opintojaksolle asetetut oppimistavoitteet. Aiempi erikoislääkärikoulutus Suomessa tai muussa maassa ei oikeuta automaattiseen hyväksilukemiseen. Tarvittaessa osaamisen varmistamiseksi opiskelijalle voidaan määrätä kuulustelu, haastattelu, lisäpalvelua tmv. erikoisalan vastuhenkilön harkintansa mukaan tarpeelliseksi katsomiaan osaamisen arvioimisen keinoja.

Opiskelijan vastuulla on tehdä esitys hänen aiemmin hankkimansa osaamisen tunnustamisesta.

EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaikutus aiempien opintojen hyväksymiseen

EU:n ammattipätevyyden tunnustamisesta annettua direktiiviä 2005/36/EY on muutettu vuoden 2014 alussa niin, että jäsenvaltioiden on varmistuttava siitä, että aikaisemmasta vastaavan tasoisesta koulutuksesta myönnetty vapautus vastaa enintään puolta kyseisen erikoislääkäriin koulutuksen vähimmäiskestosta.

Samaa palvelua on mahdollista hyväksyttävä useampaan tutkintoon/koulutukseen, jos se on ko. alan koulutusvaatimuksien mukaista. Hyväksilukeminen perustuu direktiiviin, aikaisemmin hankitun osaamisen hyväksiluvun perusteisiin ja henkilökohtaiseen koulutus suunnitelmaan (*lisäys erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallinen neuvottelutilaisuus 28.4.2014*).

Direktiivin siirtymäaika loppui 18.1.2016. Tiedekunta voi antaa lainsäädännöstä johtuvia tarkennuksia aiempien opintojen hyväksi lukemiseen.

4.3 Kriteerit yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle

Lääketieteelliset tiedekunnat valvovat erikoislääkärikoulutusta. Tiedekunta voi hyväksyä kriteerit täyttäviä yliopiston ulkopuolisia terveydenhuollon yksiköitä koulutuspaikoiksi, jotta voidaan taata riittävien valmiuksien saaminen erikoislääkärikoulutuksen aikana.

Kriteerejä, jotka huomioidaan myönnettäessä koulutusoikeuksia ja koulutusaikaa

Kouluttajan:

- tulee olla alan erikoislääkäri
- tulisi olla ensisijaisesti alan dosentti
- kouluttajalla tulisi olla pedagogista koulutusta.

Koulutuspaikan resurssit:

- tautikirjon tulee olla riittävän monipuolinen ja yliopistosairaalan opetusta täydentävä
- yksikön tulee päivystää niillä aloilla, joilla päivystys on olennaista, ja takapäivystyksen tulee olla kunnossa
- yksikössä tulee olla sopiva alan kirjasto, jossa on erikoisalan tenttivaatimuksissa vaadittavat kirjat ja lehdet sekä elektroniset tiedonsaantijärjestelmät
- toimipaikkakoulutusta (mm. säännöllinen meeting-toiminta) edellytetään 2–5 tuntia viikossa, lukukausien aikana toimipaikkakoulutuksen lisäksi tulee järjestää muuta, erikoistuvien lääkäreiden tarpeista lähtevää

koulutusta, joka määritellään koulutussopimuksessa. Erikoistuvien lääkäreiden tulee myös voida osallistua (evo-raham tai aluehallintavirastojen kautta työntäjille maksettavan tuen turvin) toimipaikan ulkopuoliseen koulutukseen.

Koulutussopimus

Koulutusoikeuksia hakevan yksikön tulee ottaa yhteyttä ko. koulutusohjelman vastuuhenkilöön ja sopia koulutussopimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutussopimuksesta tulee käydä ilmi hyväksyttävä koulutusaika, virkamäärä sekä mitkä valmiudet koulutettavan tulee saavuttaa palvelun aikana. Erikoistuvalla lääkärille tulee nimetä henkilökohtainen ohjaaja. Erikoistuvan edistymisen arviointiin tulee käyttää muodollista seurantajärjestelmää (lokikirja ja säännöllinen arviointi). Jos koulutuspaikan toiminnassa tapahtuu oleellisia muutoksia, harkitaan koulutusoikeuksia uudelleen.

Ulkopuolisen koulutuspaikan hyväksymisestä päättää kyseisen erikoisalan vastuuhenkilö. Koulutuspaikaksi hyväksytyyn sairaalan tai terveyskeskuksen tulee osallistua yliopiston järjestämään evaluaatioon (kustannukset evorahoista tai valtion maksamista erikoislääkärikoulutuksen korvauksista).

Koulutuspaikkasopimukset tehdään toistaiseksi voimassa oleviksi. Sopimus voidaan peruuttaa, mikäli koulutuspaikan tilanteessa tarjota koulutusta tapahtuu oleellisia muutoksia. Koulutuspaikkasopimukset uusitaan määräajoin.

Mikäli koulutusohjelmalle ja erikoistujalle asetetut oppimistavoitteet on mahdollista saavuttaa koulutuspaikassa, voi koulutusohjelman vastuuhenkilö harkintansa mukaan hyväksyä palvelua enemmän kuin koulutussopimuksessa määritetyn ajan.

Henkilökohtainen koulutussopimus

Silloin kun ei ole tarkoituksenmukaista tehdä pysyvää koulutuspaikkasopimusta, voidaan tarpeen mukaan tehdä erikoistuvaa lääkäriä koskeva henkilökohtainen koulutussopimus. Sopimus tarkoittaa, että koulutusohjelman vastuuhenkilö ja sairaalassa tai terveyskeskuksessa oleva kouluttaja tekevät yhdessä erikoistuvan kanssa koulutussopimuksen, jossa määritellään hyväksyttävä koulutusaika sekä opeteltavat tiedot ja taidot. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Koulutussopimuslomakkeet löytyvät tiedekunnan [internet-sivuilta](#), ja alkuperäinen sopimus toimitetaan tiedekuntaan.

Ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrä

Erikoislääkäreiden alueellinen ja valtakunnallinen tarve tulee ottaa huomioon erikoisaloittain päätettäessä ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrästä. Koulutuspaikkojen määrä tulisi mitoittaa niin, että jonoja koulutukseen yliopistosairaaloissa ei pääse syntymään.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus

Silloin kun työterveyshuollon koulutuspaikassa toiminnallisista syistä kouluttaja ei toimi samassa toimipisteessä erikoistuvan lääkärin kanssa, voidaan poikkeuksellisesti sopia erikoistuvakohtaisesta etäkoulutusjärjestelystä. Tällöin sovitaan kirjallisesti etukäteen vastuuhenkilön, erikoistuvan, koulutuspaikan ja koulutukseen sitoutuvan ulkopuolisen kouluttajan kanssa koulutusjärjestelystä, jolla saavutetaan erikoisalan tavoitteet.

Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutus

Terveyskeskuksessa, jossa toteutetaan Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymää yleislääketieteen erikoislääkärikoulutusta, on oltava ohjaajalääkäreitä, jotka ovat yleislääketieteen erikoislääkäreitä. Erikoistuvien lääkäreiden ohjaus tapahtuu säännöllisesti työaikana ennalta laaditun koulutussuunnitelman mukaisesti.

Apuna käytetään koulutusta varten laadittuja tavoitteistoja ja lokikirjaa/portfoliota, joita käytetään runkona myös sairaalaosion eri erikoisalojen koulutussuunnitelmien laadinnassa ja tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa.

Terveyskeskuksessa tulee olla henkilöstölle järjestettyä toimipaikkakoulutusta, johon erikoistuvat lääkärit voivat osallistua työaikanaan ja jonka vastuuhenkilö on hyväksynyt. Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutukseen hyväksyttävässä terveyskeskuksessa ja sairaalassa tulee olla erikoislääkärikuulustelun kulloinkin vaadittu kirjallisuus saatavilla sekä mahdollisuus elektroniseen tiedon hakuun ja saantiin.

Yleislääketieteeseen terveyskeskuksissa ja sairaaloissa erikoistuvien lääkäreiden tulee voida osallistua koulutussuunnitelmassa sovittuun ulkopuoliseen erikoisalan teoreettiseen koulutukseen aluehallintoviraston työnantajille valtion varoista maksaman korvauksen turvin.

4.4 Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja lokikirja

Saatuana opinto-oikeuden erikoistuva laatii koulutussuunnitelman, jonka vastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa kouluttaja käyvät läpi erikoistumiskoulutuksen alussa. Erikoistuvan lääkärin aikaisempi työkokemus ja omat oppimistavoitteet otetaan suunnitelmaa tehdessä huomioon. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi koulutukselle asetettavat tavoitteet sekä eri koulutusvaiheiksi hyväksyttävät ajanjaksot ja suunnitellut koulutuspaikat. Koulutuksen edistymisestä tulee raportoida vastuuhenkilölle viimeistään runkokoulutusvaiheen lopussa mutta tarvittaessa jo aikaisemmin. Koulutuksen seurannasta vastaa vastuuhenkilö.

Erikoisalan vastuuhenkilön tulisi tarjota erikoistujalle ao. erikoisalan lokikirja koulutuksen alussa. Erikoisala vastaa lokikirjan sisällöstä, ja erikoistuva lääkäri ja hänen ohjaajansa siihen tulevien merkintöjen ajantasaisuudesta. Lokikirjan merkinnöillä voidaan osoittaa vastuuhenkilölle jo saatu koulutus ja toisaalta miltä osa-alueilta koulutusta tulisi vielä saada. Samalla erikoisalalla tulisi olla valtakunnallisesti mahdollisimman yhtenäinen lokikirja.

Henkilökohtainen ohjaaja/tutor

Erikoistuvalla lääkärillä nimetään henkilökohtainen ohjaaja, joka ohjaa kussakin koulutuspaikassa työtehtävissä toimimista. Ohjaaja voi olla sama koko koulutuksen ajan, runkokoulutusvaiheeseen ja eriytyvään vaiheeseen voidaan nimetä oma ohjaaja, tai ohjaaja voi olla koulutuspaikkakohtainen. Ohjaajan tulee myös osallistua koulutusprosessin arviointiin.

Erikoislääkärikoulutuksen arviointi

Oppimisen ja koulutuksen arvioinnin perustan muodostavat etukäteen asetetut tavoitteet, joihin suorituksia ja saavutuksia toistuvasti verrataan. Koulutusohjelmalla ja myös sen eri jaksoilla tulee olla selkeät ja tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna sitä varten laadittuja lomakkeita. Koulutuksen vastuuhenkilö vastaa koulutuksen seurannasta. Vastuuhenkilö ja erikoistuva lääkäri arvioivat tarvittaessa koulutuksen alussa asettamiensa tavoitteiden saavuttamista toistuvasti ja laativat koulutuksen etenemisestä yhteenvetdon vähintään vuosittain. Erikoistuva lääkäri ja kouluttaja selvittävät yhdessä eri koulutusjaksojen alkaessa jaksolle asetetut tavoitteet, sovittavat ne yhteen erikoistujan henkilökohtaisten tavoitteiden kanssa sekä arvioivat oppimista jaksojen ja koulutusohjelmien tavoitteiden pohjalta jaksojen aikana ja niiden lopulla.

On suositeltavaa, että erikoistuva lääkäri voi arvioida myös kouluttajan toimintaa. Tämä hyödyttää myös kouluttajan työtä ja sen kehittämistä.

Erikoisalat antavat yksityiskohtaisemmat ohjeet arvioinnista omassa koulutusohjelmissaan.

4.5 Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Tavoitteet

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on perusopintoja syventävää ja alalla toimimisen kannalta tärkeitä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta. Suoritettavien kurssien tulee muodostaa erikoistumisen kannalta mielekäs kokonaisuus. Suunnitelma teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen eri osa-alueista tehdään henkilökohtaiseen koulutussuunnitelmaan. Koulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy suunnitelman. Osallistuminen osoitetaan erillisillä todistuksilla.

Koulutusyksiköt vastaavat hyväksytyjen kurssien tasosta ja laadusta. Tavoitteena on, että koulutusyksiköt tarjoaisivat vaaditun kurssimuotoisen koulutuksen itse tai yhteistyössä jonkin muun tahon kanssa. Koulutusyksikkö voi hyväksyä kurseja, joiden järjestäjänä ovat mm. erikoisalayhdistys, lääkäriyhdistykset tai muu lääketieteellinen taho. Koulutuksen tulee tällöinkin täyttää teoreettiselle koulutukselle asetetut vaatimukset. Yksityisten yritysten tulee valmistella ja järjestää koulutus niin, että mukana on aina lääketieteellinen taho, kuten yliopisto, koulutusosaston saanut klinikka tai erikoisalayhdistys. Ulkopuolisten järjestäjien tulee selkeästi raportoida yhteistyö lääketieteellisten tahojen kanssa.

Ohjelman sisällöstä vastaavan henkilön tai yhdistyksen (esim. erikoislääkäri- tai lääkäriyhdistys) tulee edustaa jotakin niistä erikoisaloista, joille koulutusta haetaan. Koulutus voidaan silti hyväksyä teoreettiseksi koulutukseksi myös muille anotuille erikoisaloille.

Koulutusohjelman aiheiden otsikoinnissa ei saa näkyä kauppanimiä tai logoja.

Laajuus

Erikoistumiskoulutuksen tulee sisältää teoreettista kurssimuotoista koulutusta. Tuntimäärä saattaa vaihdella erikoisaloittain (ks. erikoisalakohdat vaatimukset). Sellaisilla aloilla, joilla on yhteinen runkokoulutus, teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa myös runkokoulutuksen aikana alakohtaisten määräysten mukaisesti. Koulutuksen tulee sisältää myös alakohtaista koulutusta.

Koulutuksen kriteerit ja mitoitus

Suositteluvia ovat laajat kokonaisuudet, esimerkiksi oppiaineiden itsensä järjestämät vuosittain toistuvat kurssit. Pienillä erikoisaloilla voidaan kurssimuotoinen koulutus järjestää yhteistyönä. Yhtä opetustuntia vastaa 45 minuutin luento tai muu opetustilanne. Alle 3 tunnin mittaisia yksittäisiä koulutustilaisuuksia ei hyväksytä, mutta yhdestä tilaisuudesta voidaan myöntää koulutustunteja vähemmän kuin 3 tuntia per erikoisala.

Ulkomainen koulutus

Ulkomailla järjestettäviä kurseja hyväksytään vastuuhenkilön päätöksellä. Myös ulkomaisten kurssien kohdalla noudatetaan edellä esitettyjä kriteereitä.

Arviointi ja laadunvarmistus

Koulutuksen järjestäjältä edellytetään palautteen keräämistä koulutuksesta. Palaute voidaan kerätä strukturoidulla lomakkeella tai avoimilla kirjallisilla kysymyksillä. Kaiken palautteen ja arvioinnin tarkoituksena on auttaa kurssien järjestäjiä kehittämään jatkokoulutusta sekä samalla kehittää ja parantaa erikoislääkärikoulutuksen teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laatua. Koulutuksen järjestäjän on pyydettäessä annettava palautteen yhteenveto ja osallistujien lukumäärätieto tiedekunnan käyttöön arviointia varten.

Kurssien anominen, hyväksyminen ja vaadittava informaatio

Koulutuksen järjestäjän tulee hakea kurssien hyväksymistä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi *etukäte*en sille koulutusyksikölle, missä on kurssin suunnittelu- ja järjestämistä vastuu. Täysin ulkopuoliset järjestäjät pyytävät hyväksymistä lähimmästä kyseisen erikoisalan koulutusta järjestävästä koulutusyksiköstä. Hakemuksesta tulee käydä ilmi kurssin järjestäjä(t), tuntimäärä ja kurssin yhteyshenkilö. Lisäksi on ilmoitettava oppimistavoitteet, kohderyhmä ja mahdolliset vaatimukset etukäteismateriaalista ja -valmistautumisesta. Tieto tarvittavasta kirjallisuudesta, jos kyseessä on laajempi kokonaisuus, johon sisältyy tehtäviä tai kuulustelu. Yksityiskohtainen ohjelma liitetään hakemukseen. Turun yliopiston hakuohje ja -lomake löytyvät tiedekunnan [internet-sivuilta](#).

Kun kurssi on hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, hakijalle ilmoitetaan hyväksytyt erikoisalat ja tuntimäärä. Missä tahansa koulutusyksikössä hyväksytty kurssi hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, mikäli ne vastaavat koulutukselle asetettuja kriteerejä.

Koulutuspaikan tuki koulutukseen

Työnantajan, joka saa valtion maksamaa tukea erikoislääkärikoulutuksesta, tulee antaa erikoistuvalla lääkärillä työaikana mahdollisuus osallistua vuosittain kurssimuotoiseen koulutukseen. Työnantajan tulee osallistua myös tästä aiheutuviin kustannuksiin. Koulutus tulee olla mahdollista suorittaa koko erikoistumiseen varatussa ajassa (esimerkiksi vaadittu teoreettisen koulutuksen kokonaistuntimäärä jaettuna erikoistumiseen vaadittujen kouluttamistuntien määrällä).

4.6 Moniammatilliset johtamisopinnot

Kaikille erikoistuville, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden 1.8.2009 tai sen jälkeen, kuuluu koulutukseen pakollisena kymmenen opintopisteen (10 op) laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja (3–6 op), projektityö (2–5 op) että portfolio (2–5 op).

Teoreettisiin opintoihin erikoistuva valitsee MediMerc-johtamiskoulutuksen tarjonnasta itselleen parhaiten soveltuvat kurssit (2 op/kurssi) siten, että niistä muodostuu mahdollisimman monipuolinen kokonaisuus. Kurssit tulee suorittaa kokonaisuudessaan, osittaisia suoritteita ei hyväksytä. Kursseille ilmoitaudutaan sähköisellä lomakkeella. Hyväksyttävä suorittaminen edellyttää sekä läsnäoloa kontaktiopetuksissa että annettavien tehtävien tai tenttien suorittamista annetussa määräajassa. Erikoislääkärikoulutukseen kuuluvat kurssit (korkeintaan 6 op) ovat erikoistuvalla maksuttomia.

Projektityön tarkoituksena on saada käytännön harjoitusta omaa työyhteisöä hyödyntävien projektien suunnittelussa, toteutuksessa ja raportoinnissa. Projekti on suositeltavaa sopia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Se voi olla joko työyhteisössä jo meneillään oleva hanke tai se voidaan erikseen suunnitella erikoistuvan tarpeita varten. Projektin valmistuttua erikoistuva laatii siitä kirjallisen raportin, jonka toimittaa ohjaajalleen (erikoislääkäri, lähiesimies). Ohjaaja arvostelee työn (hyväksytty / hylätty) ja arvioi sen laajuuden opintopisteinä.

Kolmantena kokonaisuutena erikoistuva kirjoittaa vähintään yhden vuoden ajan *portfoliota*. Sen avulla myös ohjaaja voi varmistaa, että koulutus vahvistaa niitä johtamistaitojen osa-alueita, joita erikoistuva tulevassa työssään eniten tarvitsee. Portfolion säännöllinen työstäminen tukee erikoistuvan johtamisopintoja parhaiten. Valmis portfolio toimitetaan ohjaajalle, joka päättää hyväksymisestä (sisältääkö henkilökohtaista johtajaksi kehittymisen reflektointia ja pohdintaa esseemuodossa) ja arvioi työn laajuuden opintopisteinä (yksi opintopiste vastaa noin 27 tunnin työpanosta).

Kun johtamisopinnot (teoreettiset kurssit ja kirjalliset työt) on kokonaisuudessaan suoritettu, erikoistuva täyttää MediMercin sivuilta löytyvään lomakkeeseen *Hakemus 10 op johtamisopintojen hyväksymiseksi* erikoistumiskoulutusta varten suorittamansa teoreettiset kurssit ja pyytää ohjaajaansa/ohjaajiansa (mikäli portfoliolla ja projektityöllä eri ohjaaja) täyttämään lomakkeesta kohdat projekti- ja portfoliotyöskentelyiden hyväksymisestä ja niiden

laajuuden arvioinnista. Tämän jälkeen sekä erikoistuva että ohjaaja/ohjaajat allekirjoittavat lomakkeen ja erikoistuva toimittaa sen yhdessä portfolion ja projektityön kanssa MediMercille, jossa erikoistumiskoulutukseen liittyvän johtamisopintokokonaisuuden suorittamisesta tehdään merkintä Turun yliopiston opintorekisteriin.

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluvat johtamisopinnot voi suorittaa missä koulutuksen vaiheessa tahansa. Erikoistuva voi halutessaan suorittaa myös laajemman, 30 opintopisteen sosiaali- ja terveydenhuollon johtajan pätevyyden, jolloin maksuttoman 10 op voi sellaisenaan sisällyttää pätevyysopintoihin mutta 20 opintopisteen osalta koulutus on maksullista täydennyskoulutusta. Tarkemmat ohjeet löytyvät internet-sivuilta www.utu.fi/medimerc

4.7 Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun koordinaatiosta huolehtii Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan opintotoimistossa työskentelevä valtakunnallinen yhdyshenkilö. Yhdyshenkilön tehtävänä on kuulustelun koordinoinnin lisäksi kuulustelurekisterin ylläpitäminen, erilaiset tilastointitehtävät ja tarvittaessa kuulustelijoiden yhteistyön avustaminen. Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen asiantuntijakokous koordinoi ja käsittelee kuulustelua koskevia asioita.

Kuulusteluun liittyvät ajankohtaiset tiedot, kuten kuulusteluajankohdat, ilmoittautumislinkki, kuulusteluvaatimukset sekä vanhat kuulustelukysymykset ja ohjeet löytyvät valtakunnallisilta kuulustelun internet-sivuilta.

Kuulustelussa noudatetaan soveltuvin osin Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvajohtosääntöä ja arkistonmuodostussuunnitelmaa.

Tavoitteet

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun tavoitteena on arvioida erikoistuvan teoreettista tietoa ja osaamista sekä kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti erikoislääkäriin kohtaamisissa tilanteissa.

Kuulustelijat

Kukin koulutusyksikkö nimeää kullekin omassa tiedekunnassa edustetulle erikoisalalle vähintään yhden kuulustelijan, joka ilmoitetaan yksikköjen yhteiseen kuulustelijarekisteriin. Mahdollisuuksien mukaan koulutusyksiköt nimeävät enemmän kuin yhden kuulustelijan jokaiselle erikoisalalle.

Koulutusyksikköjen pitää ryhtyä toimenpiteisiin uuden kuulustelijan nimeämiseksi esim. kuulustelijan eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Mikäli kuulustelija ei pysty toimimaan ennalta sovitusti kuulustelijana (esim. ulkomaanmatkan tai virkavapauden vuoksi), pitää siitä ilmoittaa omaan koulutusyksikköön.

Kullakin erikoisalalla eräitä erikseen sovittavia poikkeuksia lukuun ottamatta toimii kullakin kuulustelukerralla kaksi kuulustelijaa.

Kuulusteluvaatimukset

Koulutusyksiköt vahvistavat kuulusteluvaatimukset koulutusohjelmien kuulustelijoiden valtakunnallisesti sovitusta yhtenäisestä esityksestä. Vaatimukset tarkistetaan kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti kahden vuoden välein. Kuulustelijat toimittavat yhteisenä esityksenään erikoisalakohdaiset kuulusteluvaatimukset yhdyshenkilölle tarkistettavaksi ennen niiden vahvistamista.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuva on opinto-oikeutensa saanut.

Kuulusteluajankohdat ja -paikat

Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu järjestetään kaikissa koulutusyksiköissä – Helsingin yliopistolla, Itä-Suomen yliopistolla, Oulun yliopistolla, Tampereen yliopistolla ja Turun yliopistolla – samanaikaisesti kolme kertaa

vuodessa: kaksi kertaa kevätlukukaudella ja kerran syyslukukaudella. Koulutusyksiköt järjestävät kuulustelutilaisuuden omalla paikkakunnallaan. Kuulustelun siirtyessä sähköiseen järjestelmään huhtikuusta 2019 alkaen voi kuulustelun toistaiseksi suorittaa vain siinä yliopistossa, jossa erikoistuvalla on opinto-oikeus. Helmikuun 2019 kuulusteluun voi vielä osallistua millä tahansa kuulustelupaikkakunnalla, mikäli toisen yliopiston kuulustelupaikassa on tilaa.

Kuulusteluun ilmoittautuminen

Kuulusteluun osallistuvan on varattava tenttipaikka oman erikoisalansa tenttijankohdalle oman yliopistonsa Exam-järjestelmässä. Jos kuulusteluun järjestetään lisäksi ennakoilmoittautuminen erillisellä ilmoittautumislomakkeella, päättyy se viisi (5) viikkoa ennen kuulustelujakson alkua. Tenttipaikkaa varatessa erikoistuvalla on oltava kyseisen erikoisalalan opinto-oikeus, läsnäoloilmoittautuminen omaan yliopistoon kunnossa kuluvalle lukuvuodelle, sekä käytössään oman yliopistonsa verkkotunnukset. Tenttipaikkojen varaus aukeaa 30 päivää ennen kuulustelua. Osallistujia suositellaan varaamaan tenttipaikka mahdollisimman nopeasti, koska vapaan paikan löytymistä viime hetkellä ennen kuulustelua ei voida taata.

Patologian erikoistuvat voivat ilmoittautua kuulustelun eri osioihin (essee- ja preparaattikuulustelu) erikseen. Osiot voi halutessaan tehdä myös samalla tenttikerralla, jolloin essee- ja preparaattikuulusteluille on varattu peräkkäiset kolmen tunnin tenttijajat. Radiologian erikoistuvat tekevät essee- ja kuvakuulustelun eri kuulustelukertoina. Essee-kuulustelu on suoritettava hyväksytysti ennen kuin voi ilmoittautua kuvakuulusteluun.

Kuulustelukysymysten asettaminen

1.8.2011 alkaen valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun voi suorittaa vain suomeksi tai ruotsiksi. Kuulustelukysymykset laaditaan siis suomeksi ja myös ruotsiksi, jos kuulusteltava on sitä ilmoittautuessaan pyytänyt. 31.7.2011 mennessä opinto-oikeuden saaneilla on mahdollisuus tehdä erikoislääkärikuulustelu suomen ja ruotsin lisäksi englannin kielellä, mikäli kuulustelijat siihen suostuvat.

Kuulustelu perustuu kuulusteluvaatimuksissa mainittuun kirjallisuuteen, lehtiin ja lainsäädäntöön sekä kunkin erikoisalalan käytännön tietoon, joka erikoistuvalla lääkärielle on erikoistumisensa aikana kertynyt.

Kuulusteltavat esiintyvät kuulustelussa koodeina. Kuulustelutulosten tultua erikoistujalla on mahdollisuus saada tietää kuulustelun arvostelijat.

Kuulustelujen arvostelu

Kuulustelu arvostellaan asteikolla hyväksytty/hylätty ja käyttäen pisteytystä.

Hylätyistä suorituksista kuulustelijoiden pitää antaa aina kirjallinen vastine. Se voi olla joko vaadittavien asiakokonaisuuksien luettelo tai henkilökohtainen kirjallinen palaute.

Kuulustelujen tuloksista ilmoittaminen

Kuulustelijoiden on palautettava sähköisen kuulustelun arvostelu neljän (4) viikon kuluttua kuulustelupäivästä.

Kuulustelijat vievät itse tulokset sähköiseen järjestelmään, josta tieto lähtee sähköpostitse kuulusteluun osallistuneille. Sähköpostiviestin saatuaan osallistuja voi kirjautua itse Exam-järjestelmään, josta näkee kuulustelun tuloksen, pisteet ja kirjallisen palautteen.

Mikäli erikoistuva hylätään kolmessa kuulustelussa, tulee erikoistujan keskustella erikoisalalan vastuuhenkilön kanssa ongelmista, jotka ovat johtaneet hylkäykseen.

Oikaisumenettely

Kuulusteltava voi kirjallisesti pyytää oikaisua kuulustelun päätöksestä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut kuulustelun tulokset tietoonsa. Oikaisupyynnön toimitetaan valtakunnallisen kuulustelun yhdys henkilölle, joka toimittaa oikaisupyynnön edelleen kuulustelun arvostelleille kuulustelijoille.

Kuulustelijoiden pitää antaa perusteltu vastauksensa saamaansa oikaisupyynnöön 1 kuukauden kuluessa. Kuulustelijat toimittavat oikaisupyynnön vastineensa valtakunnallisen kuulustelun yhdys henkilölle, joka lähettää sen tiedoksi oikaisupyynnön tekijälle. Mikäli kuulusteltava on oikaisupyynnön vastineen saatuaan edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua vielä opintosuoritusten tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon. Kirjallisesti perusteltu oikaisupyynnön toimitetaan oman yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan.

Suullinen kuulustelu

Kirjallisen kuulustelun lisäksi pidetään suullinen kuulustelu seuraavilla aloilla: lastenkirurgia ja plastiikkakirurgia. Erikoisalot suunnittelevat kuulustelun, joka suoritetaan hyväksytyyn kirjallisen osion jälkeen. Kuulustelupäivät ilmoitetaan kirjallisen kuulustelun tulosten saapumisen jälkeen.

Suullisen kuulustelun kuulustelijoita on kaksi. He ovat yleensä samat henkilöt kuin suullista kuulustelua edeltävässä kirjallisessa kuulustelussa. Kuulustelupaikkakunta sovitaan erikseen tapauskohtaisesti. Suullisen kuulustelun vaatimukset ovat samat kuin kirjallisessa kuulustelussa.

Suullisen kuulustelun tarkoitus on testata kuulusteltavan kykyä hallita kokonaisuuksia, ei detalleja. Kuulustelussa pyritään arvioimaan kuulusteltavan kykyä suunnitella diagnostiset tutkimukset, tulkita löydökset ja suunnitella nykytiedon pohjalta asianmukainen hoito ongelmatapauksissa. Kuulusteltavan on kyettävä loogisesti perustelevaan valitsemansa tutkimukset ja hoitolinjat, ei välttämättä löytämään oikeaa diagnoosia kuulustelutilanteessa.

Kuulustelussa käytettävä materiaali muodostuu kliinisistä tiedoista, röntgenkuvista ja laboratoriovastauksista. Lastenkirurgian suulliseen kuulusteluun liittyy mahdollisuuksien mukaan leikkausdemonstratio, jossa kuulusteltava suorittaa tavallisen lastenkirurgisen toimenpiteen, esim. tyräleikkauksen. Plastiikkakirurgian suullisessa kuulustelussa kysytään pääasiallisesti hoitoratkaisuja kuvina esitettyihin potilastapauksiin.

Suullisesta kuulustelusta annetaan kirjallinen lausunto ja jos kuulusteltava reputtaa, lausunnossa perustellaan reputuksen syy. Reputuksen jälkeinen ensimmäinen uusimismahdollisuus on seuraavan alalla järjestettävän kirjallisen kuulustelun jälkeinen suullinen kuulustelu. Sama pätee silloin jos erikoistuva ei pääse osallistumaan heti kirjallisen kuulustelun jälkeen järjestettyyn suulliseen tenttiin tai ei saa sovittua kuulustelijoiden kanssa erillistä ajankohtaa.

Kuulustelun vanheneminen

Kuulustelu vanhenee neljässä vuodessa.

5. VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Erikoislääkärikoulutuksen ohjaus siirtyi Opetus- ja kulttuuriministeriöltä Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulle 1.2.2015. Samalla koulutuksen tutkintomuotoisuus poistui. 1.2.2015 alkaen kaikki (myös jo koulutuksessa olevat) saavat tutkintotodistuksen sijaan todistuksen erikoislääkäri koulutuksen suorittamisesta. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttumisesta (L1355/2014) astui voimaan 1.2.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta ([asetus 56/2015](#)) astui voimaan 1.2.2015. Asetuksessa säädetään koulutusohjelmien pituus, terveyskeskuspalvelun määrä sekä vaatimus tehdä puolet koulutusajasta yliopistosairaalan ulkopuolella (asetuksessa mainittuja erikoisalajoja lukuun ottamatta).

Muita koulutukseen vaikuttavia määräyksiä ovat mm. yliopistolaki (558/2009), ja Turun yliopiston sisäiset määräykset opiskelujen suorittamisesta ja opiskelijan oikeusturvasta.

6. TODISTUKSEN HAKEMINEN SUORITETUSTA KOULUTUKSESTA

[Todistushakemus](#) toimitetaan tiedekuntaan siinä vaiheessa kun kaikki palvelut ja suoritukset (mm. teoreettiset kurssit, moniammatillinen johtamiskoulutus, valtakunnallinen kuulustelu) ovat tehtyinä.

Erikoistuvan pitää perehtyä ennen todistushakemuksen täyttämistä koulutuksen rakenteeseen ja vaatimuksiin. Erikoistuvan tulee noudattaa sen vuoden opinto-opasta, jolloin opinto-oikeus on myönnetty. Erikoistuvan pitää perehtyä ennen todistushakemuksen täyttämistä lisäksi yleisiin koulutusta koskeviin ohjeisiin, kuten edellä esitettyihin koulutusvaatimuksiin sekä palveluiden laskemisesta annettuihin ohjeisiin.

Todistushakemukseen pitää eritellä selkeästi ne kaikki palvelusuhteet ja koulutustilaisuudet, jotka esitetään otettavaksi huomioon. Jokainen erikoistuva laskee itse palveluidensa keston todistushakemukseen ja vähentää pois myös mahdolliset keskeytykset. Myös jokainen teoreettinen kurssi merkitään hakemuslomakkeeseen erikseen.

Kaikista todistushakemuksessa esitetyistä palveluista ja koulutustilaisuuksista pitää olla hakemuksen liitteenä asianmukaiset todistukset. Palvelustodistuksista tulee aina ilmetä kohta *poissaolot ja keskeytykset* (vaikka niitä ei olisi).

Moniammatillisesta johtamiskoulutuksesta kirjoitetut todistukset on liitettävä mukaan todistushakemukseen, mikäli suorituksia ei ole tallennettu sähköisesti Turun yliopiston opintorekisteriin. Tietyillä erikoisaloilla erikoistuvan pitää lisäksi liittää hakemukseen täytetty lokikirja.

Erikoisalan vastuhenkilö vahvistaa allekirjoituksellaan opintosuoritukset osaksi erikoislääkärikoulutusta ja vahvistaa opintosuoritusten sisällöllisen ja määrällisen riittävyyden todistuksen saamiseksi suoritetusta erikoislääkärikoulutuksesta. Tämän jälkeen hakemus toimitetaan asianmukaisine todistusjäljennöksineen tiedekuntaan joko henkilökohtaisesti tuomalla tai postitse lähettämällä. Tiedekunta hyväksyy palvelut ja muut suoritukset, mikäli ne ovat yleisten koulutusvaatimusten sekä erikoisaloistaisten opetussuunnitelmien vaatimusten mukaisia. Dekaanin myöntää todistuksen suoritetusta erikoislääkärikoulutuksesta.

Erikoistuva voi pyytää kirjallisesti oikaisua koulutusohjelman vastuhenkilöltä opintosuoritusten hyväksi lukemista koskeviin päätöksiin 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut päätöksen tietoonsa. Mikäli erikoistuva on edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua opintosuoritusten tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon.

7. LAILLISTAMINEN ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN JÄLKEEN

Valmistuneen erikoislääkärin tulee hakea Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valviralta) oikeutta harjoittaa erikoislääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Hakemuslomake ja tarkat ohjeet annetaan valmistuvalle erikoislääkärille tiedekunnasta todistuksen mukana.

Hakemukseen tulee liittää tiedekunnan antama jäljennös erikoislääkärin todistuksesta. Hakemus lähetetään Valviraan postitse (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, PL 210, 00281 Helsinki) tai henkilökohtaisesti toimittamalla (Mannerheimintie 103b, Helsinki, puh. 029 520 9111).

Ammattinharjoittamisoikeutta koskevasta päätöksestä peritään toimitusmaksu, ja päätös lähetetään hakijan ilmoittamaan osoitteeseen postiennakkona.

KOULUTUSOHJELMAT

AKUUTTILÄÄKETIEDE

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Erikoislääkäri Jarmo Lehtonen

jarmo.lehtonen@tyks.fi

Valtakunnallisen tentin kuulustelijoina toimii vuorollaan aina kaksi koulutusohjelmien vastuuhenkilöä, jotka ovat eri yliopistosairaalakaupungeista.

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Akuuttilääketiede vastaa kaikenikäisten potilaiden akuuttien vammojen ja sairauksien oireiden vaatimasta diagnostiikasta ja kiireellisestä hoidosta kiireellisyysluokan vaatimalla tavalla. Akuuttilääketiede yhdistää ja täydentää muiden erikoisalojen akuuttitoimintoja. Korkealaatuinen päivystyshoito edellyttää etupainotteista diagnostiikkaa ja viiveetöntä hoidon aloitusta. Akuuttilääketieteen erikoislääkäri on ensisijaisesti päivystysklinikassa päivittäin toimiva klinikko, jonka tehtäviä ovat päivystystoiminnan suunnittelu, johto ja ohjaaminen, koulutustoiminnan järjestäminen sekä päivystyksen talouden hallinta ja tutkimustyö. Tulevaisuuden sairaalapäivystys on suunniteltu toimivan pääasiassa akuuttilääketieteen erikoislääkäreiden avulla.

Erikoistumisalan koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät tiedot ja taidot kriittiseen itsenäiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen akuuttilääketieteen erikoislääkärinä. Akuuttilääketieteen kuuluu ensihoidon laaja tuntemus.

Akuuttilääketieteen erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- omaa kliiniseen päätöksentekoon liittyvän kokonaisvaltaisen ajattelutavan ja lääketieteen eettiset periaatteet
- kykenee tunnistamaan ja hoitamaan potilaan vaikeat ja henkeä uhkaavat tilat sekä sairaudet, joiden hoidon viivästyminen aiheuttaisi potilaan tilan merkittävän huononemisen
- kykenee arvioimaan potilaan tutkimuksen ja hoidon kiireellisyyden ja luokittelemaan hoitoon hakeutuneiden kiireellisyyjärjestykseen
- hallitsee erotusdiagnoosiikan niin, että voi potilaan oireiden ja löydösten perusteella arvioida eri tautien todennäköisyyden
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon, kykenee johtamaan työtä päivystyksessä ja ymmärtää ensihoidon johtamisperiaatteet
- kykenee tilanteen edellyttämään kanssakäymiseen potilaiden ja omaisten kanssa sekä moniammatilliseen yhteistyöhön lääkärin, muun henkilökunnan ja opiskelijoiden sekä viranomaisten ja tiedotusvälineiden kanssa
- omaa tieteellisen suhtautumistavan työhönsä, on perehtynyt tutkimusmenetelmiin sekä näyttöön perustuvan lääketieteen ja kriittisen tieteellisen arvioinnin menetelmiin ja kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Erikoislääkärikoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekunnan johtokunnan vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua niihin opinto-oppaan alkuosan ja tiedekunnan internet-sivujen avulla.

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään kolme vuotta on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella ja vähintään yksi vuosi eriytyvästä koulutuksesta yliopistosairaalan yhteispäivystyksessä.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Tavoitteena on myös ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä opetus- tai koulutusterveyskeskuksessa.

Erikoisalaa tukeva ja erikoisalan eriytyvä koulutus (5 v 3 kk)

Koulutukseen kuuluu erikoisalaa tukeva koulutus, erikoistumisalan eriytyvä koulutus ja teoreettinen kurssimuotoinen koulutus. Erikoistumisalan koulutus koostuu käytännön palvelusta ja toimipaikkakoulutuksesta.

Erikoisalaa tukeva koulutus

Enintään 1 v 3 kk palvelua sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation akuuttilääketiedettä tukevan/täydentävän erikoisalan (anestesiologia ja tehohoito, sisätautien erikoisalat, kirurgian erikoisalat, neurologia, yleislääketiede, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, radiologia, naistentaudit ja synnytys, silmätaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, psykiatria) lääkärin tehtävissä sisältäen palvelua vähintään kolmella erikoisalalla.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Eriytyvä koulutus toteutetaan ensisijaisesti monipuolisen potilasmateriaalin omaavassa, erikoisalojen yhteispäivystyksenä toimivassa päivystysklinikassa. Vaihtoehtoisesti/täydentävästi palvelua voidaan myös suorittaa useammalla suppealla tai eriytyneellä päivystyspoliklinikalla.

Koulutus sisältää vähintään 4 vuotta palvelua akuuttilääketieteessä seuraavin laskennallisin palveluajoin:

- Konservatiivisten alojen (sisätautien erikoisalat (vähintään puolet), neurologia, keuhkosairaudet ja allergologia, yleislääketiede) potilaiden diagnostiikka ja hoito vähintään 12 kk
- Operatiivisten alojen (kirurgian erikoisalat (vähintään puolet), naistentaudit ja synnytykset, KNK, silmätaudit) potilaiden diagnostiikka ja hoito vähintään 12 kk
- Lapsipotilaiden diagnostiikka ja hoito vähintään 6 kk
- Anestesia/ valvonta, tehostettu valvonta/ tehohoito vähintään 6 kk
- Ensihoito vähintään 3 kk

Erikoisalaan liittyvää tutkimustyötä päätoimisena tutkijana voidaan hyväksyä erikoislääkärin koulutusohjelmaan enintään 6 kk.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta (luentoja, seminaareja, demonstraatioita ja simulaatioita) järjestetään vähintään 3-5 tuntia viikossa ja 40 viikkona vuodessa. Niissä käydään läpi akuuttilääketieteen keskeiset alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Muita toimipaikkakoulutuksen muotoja ovat mm. henkilökohtainen toimenpideohjaus. Koulutettava pitää lokikirjaa toimenpiteiden suorittamisesta ja osaamiskokonaisuuksien hallitsemisesta.

Koulutettava pitää erikoistumisalan koulutusjaksonsa aikana vähintään 6 seminaariesitelmää.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (vähintään 100 tuntia)

Erikoistuvan lääkärin on osallistuttava koulutussuunnitelman mukaisesti koulutusyksikön / tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään koulutukseen akuuttilääketieteen alalla tai vastuuhenkilön hyväksymiin kotimaisiin kursseihin sekä ulkomaisiin kursseihin ja kongresseihin. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa erikoistuvan kannalta mielekkään kokonaisuuden akuuttilääketieteen erityiskysymyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Teoreettisen koulutuksen kesto on vähintään 100 tuntia, josta vähintään 80 tuntia on akuuttilääketieteen koulutusta.

Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan:

- tiedekunnan vastuuhenkilöiden hyväksymät kotimaiset erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet
- koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymät koti- tai ulkomaiset kurssit ja kongressit.

Koulutuksen aikana voidaan järjestää kirjallisia tai suullisia kuulusteluja.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Saatuana opinto-oikeuden erikoistuva lääkäri laatii henkilökohtaisen koulutussuunnitelman koulutusohjelman vastuuhenkilön ohjeistuksen mukaisesti koulutuspaikan kouluttajan kanssa. Koulutussuunnitelmaa voidaan tarkistaa erikoistumisen kuluessa. Koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, jonka koulutusyksikkö tarjoaa erikoistuvalla. Koulutettava vastaa, että lokikirjan merkinnät ovat ajan tasalla.

Vastuuhenkilön nimeämä koulutuspaikan kouluttaja osoittaa erikoistuvalla lääkärille henkilökohtaisen tutorin, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Yliopiston ulkopuolisen koulutusyksikön vastuuhenkilön (yleensä ylilääkäri) on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä (palautekeskustelut) ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon.

Säännöllisissä tutorin, kouluttajien ja koulutettavan tapaamisissa arvioidaan koulutuksen edistymistä ja tuloksellisuutta. Arvioinnin kohteena on koulutettavan edistyminen ammatillisesti, suhtautuminen potilaisiin ja yhteistyökyky.

Erikoistuva lääkärin itsearviointi muodostaa osan oppimisen arvioinnista.

Koulutuspaikat

Koulutuspaikaksi hakevan terveydenhuollon yksikön tulee ottaa yhteyttä koulutusohjelman vastuuhenkilöön ja neuvotella koulutussopimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutussopimuksessa tulee käydä ilmi hyväksyttävä koulutusaika, kouluttajat ja mitkä valmiudet erikoistuvan lääkärin tulee saavuttaa koulutusjakson aikana. Koulutusjakson tavoitteiden seuraamiseen tulee käyttää myös lokikirjaa.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täyttyä ainakin seuraavat kriteerit:

- Yhteispäivystyksenä toimivassa päivystysklinikassa tulee olla vuosittain vähintään 30 000 potilaskäyntiä

- Koulutuspaikassa tulee olla tehtävään nimetty kouluttajalääkäri, joka vastaa työn monipuolisuudesta, käytännön työn ohjauksesta ja hyväksyy suoritettua palvelun. Hänellä tulee olla mahdollisuus kouluttautua tehtävään yliopiston kanssa sovitulla tavalla.
- Koulutuspaikassa on säännöllistä toimipaikkakoulutusta vähintään 120 tuntia vuodessa.
- Saatavilla tulee olla painettua tai sähköistä akuuttilääketieteen ja koulutusjaksoon liittyvää kirjallisuutta

Koulutuspaikan kouluttaja:

- Jokaisessa akuuttilääketieteen koulutuspaikassa on oltava koulutusohjelman vastuuhenkilön nimeämä kouluttaja
- Kouluttaja on akuuttilääketieteen erikoislääkäri tai hänellä on joko ensihoito- tai päivystyslääketieteen erityispätevyys. Kouluttajan tulee olla toiminut päätoimisesti päivystysalueella vähintään 5 vuotta. Kouluttajan työkokemusta koskevan vaatimuksen siirtymäaika on 5 vuotta ja se päättyy 31.12.2017.
- Kouluttaja on virkasuhteessa koulutuspaikkaan
- Hän toimii erikoistuvien lääkärin klinisenä kouluttajana käytännön työssä
- Hän vastaa paikallisesti erikoistuvien lääkärin koulutuksesta ja koulutusvaatimuksista
- Hän järjestää säännölliset tapaamiset erikoistuvien kanssa
- Kouluttajalla tulee mielellään olla pedagogista koulutusta

Koulutuspaikan Tutor

- on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö, joka seuraa koulutuksen etenemistä
- huolehtii koulutussuunnitelman toteuttamisesta ja osallistuu arviointeihin

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Apulaisprofessori Timo Laitio

Anestesiologian ja tehohoidon oppiaine, Turun yliopisto

Toimenpide-, tehohoito- ja kivunhoitopalveluiden palvelualue (Totek),

Turun yliopistollinen keskussairaala, C-siipi, 7 kerros

Tyks, 20520 Turku

Puh. (02) 313 0000 (TYKS:n vaihde)

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee tutkimus-, synnytys-, leikkaus- yms. toimenpiteiden edellyttämät anestesia- ja kivunlievitysmenetelmät.

- hallitsee yleisteho-osaston potilaiden hoito- ja potilasvalinnan periaatteet sekä kykenee toimimaan yleisteho-osaston lääkärinä.
- hallitsee elimistön fysiologisen tasapainon ylläpitämiseen ja palauttamiseen liittyvät diagnostiset toimenpiteet ja hoidon.
- hallitsee kriittisesti sairaan tai vammautuneen ensiavun ja ensihoidon sekä kykenee lääkinnälliseen pelastustoimintaan suuronnettomuustilanteessa.
- tuntee ongelmallisten kiputilojen yleisen diagnostiikan ja hoitoperiaatteet sekä hallitsee niiden edellyttämät alansa valmiudet.
- kykenee hoitamaan muut alansa äkilliset tilanteet ja tekemään alansa kuuluvat muut diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet.
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa.
- kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun.
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoa.
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon.

Koulutukseen kuuluu yleiskoulutus, varsinainen erikoisalalan koulutus ja teoreettinen kurssimuotoinen koulutus. Erikoisalalan koulutus koostuu käytännön palvelusta ja toimipaikkakoulutuksesta.

Yleiskoulutuksen tarkoituksena on perehdyttää koulutettava perusterveydenhuoltoon ja hoidon porrastukseen sekä syventää koulutettavan tietämystä erikoisalaa vahvistavilla, erityisesti diagnostiikkaan suuntautuneilla erikoisaloilla. Erikoisalalan varsinaisen koulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle riittävät tiedot ja taidot anestesiologiasta ja tehohoidosta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärinä.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Koulutus koostuu terveyskeskuksessa suoritettavasta palvelusta (9 kk), erikoisalaa tukevasta/täydentävästä koulutuksesta (1v 3kk) ja erikoisalalan eriytyvästä koulutuksesta (4 v).

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Erikoisalaa tukeva ja erikoisalalan eriytyvä koulutus (5 v 3 kk)

Erikoisalaa tukeva/täydentävä koulutus

Enintään 1 v 3 kk palvelua sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation anestesiologiaa ja tehohoitoa tukevan/täydentävän erikoisalalan lääkärin tehtävissä (akuuttilääketiede, sisätaudit, kardiologia, kirurgia, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen neurofysiologia, kliininen farmakologia ja lääkehoito) tai muuta koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymää vastaavaa palvelua, mukaan luettuna anestesiologian ja tehohoidon erikoisalalan liittyvä tutkimustyö. Osa anestesiologian ja tehohoidon erikoisalaa tukevasta/täydentävästä koulutuksesta voi olla myös työskentelyä anestesiologian ja tehohoidon alalla, mutta tällaisen palvelun laajuudesta on syytä sopia etukäteen vastaavan kouluttajan kanssa.

Erikoisalalan eriytyvä koulutus

Yhteensä 4 v palvelua anesthesiologiassa ja tehohoidossa, josta yliopistosairaalassa korkeintaan 3 v, mutta vähintään 2 v ja yliopiston hyväksymässä muussa sairaalassa (keskus-, alue- tai kaupunginsairaalassa tai vastaavassa) 1–2 v tehdyn koulutussopimuksen mukaan.

Tehohoidon palvelun pituus on vähintään 9 kk niiden osalta, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden erikoistumisohjelmaan 01/08/2013 tai sen jälkeen, ja 12 kk niiden osalta, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden erikoistumisohjelmaan 01/01/2017 tai sen jälkeen. Tehohoidon palvelusta tulee vähintään 3 kuukautta hankkia yliopistosairaalan ulkopuolelta. Tavoitteena on lisätä tehohoidon palvelun pituus 12 kuukauteen 2-4 vuoden sisällä. 1.8.2013 alkaen edellytetään kaikilta myös vähintään 2 kuukauden palvelua kipupoliklinikalla tai akuutin kivunhoidon parissa sekä vähintään 1 kuukauden tutustumisjaksoa ensihoitoon.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta (luentoja, seminaareja ja demonstraatioita) järjestetään noin 40 viikkona vuodessa 3-5 tuntia viikossa. Niissä käydään läpi anesthesiologian ja tehohoidon keskeiset alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Koulutusohjelma julkaistaan lukukausittain. Muita toimipaikkakoulutuksen muotoja ovat mm. bed side-opetus ja henkilökohtainen toimenpideohjaus. Teho-osastoilla, kipuklinikalla ja ensihoidossa koulutettava saa opetusta ensisijaisesti potilastyöskentelyn yhteydessä. Koulutettava pitää erikoistumisalan koulutusjaksonsa aikana seminaariesitelmää osana koulutustaan.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Koulutettavan on osallistuttava koulutussuunnitelman mukaisesti koulutusyksikön/tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään koulutukseen 80 tuntia anesthesiologian, tehohoidon, kivunhoidon ja ensihoidon alalla. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa koulutettavan kannalta mielekkään kokonaisuuden anesthesiologian, tehohoidon ja kivunhoidon erityiskysymyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Eri yhdistysten järjestämien koulutustilaisuuksien hyväksymisestä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättävät yliopistot. Ulkomaisten kongressien ja muiden koulutustilaisuuksien hyväksymisestä päättää koulutusohjelman vastuhenkilö.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektiyö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutettavan tulee sopia koulutussuunnitelmasta kirjallisesti vastaavan kouluttajan kanssa mahdollisimman varhain, mielellään jo ennen yleiskoulutusta, mutta kuitenkin viimeistään siinä vaiheessa kun koulutettavan yleiskoulutus alkaa päättyä, jotta suunnitelmasta saadaan koulutettavan kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukainen. Koulutussuunnitelmaa voidaan tarvittaessa tarkistaa erikoistumisen kuluessa.

- Koulutettavat osallistuvat yliopistosairaalassa ollessaan vuosittain European Society of Anaesthesiology järjestämään In-Training Assessment -kuulusteluun. Kuulustelun kustannuksista vastaa koulutuspaikka. Omalla kustannuksellaan kuulusteluun voivat osallistua myös yliopistosairaalan ulkopuolella työskentelevät erikoistuvat lääkärit.
- Säännöllisissä tapaamisissa tutorerikoislääkärin ja kouluttajien kanssa arvioidaan koulutuksen edistymistä ja tuloksellisuutta. Arvioinnin kohteena on koulutettavan edistyminen ammatillisesti, suhtautuminen potilaisiin ja yhteistyökyky. Lisäksi koulutettava arvioi lukukausittain kirjallisesti saamaansa koulutusta.
- Lokikirjan ja sairaalan tietojärjestelmistä saatavan tiedon avulla seurataan koulutettavan kokemuksen karttumista ja työskentelyaikaa eri toimipaikoissa riittävän monipuolisen koulutuksen varmistamiseksi.

Kaikkien koulutettavien tulee pyytää lokikirja vastaavalta kouluttajalta koulutuksen alussa, jotta koulutus ja palaute voidaan dokumentoida opintojen alusta alkaen.

- Yksikön koulutus arvioidaan säännöllisesti eurooppalaisten standardien mukaisesti

Koulutuspaikat ja koulutusvirat

Yliopistosairaalan ulkopuolista koulutusta hyväksytään tehtyjen sairaala- tai henkilökohtaisten koulutussopimusten osoittamassa laajuudessa. Tällä hetkellä Turun yliopistolla on voimassa olevat koulutussopimukset Etelä-Pohjanmaan keskussairaalan, Forssan sairaalan, Kanta-Hämeen keskussairaalan, Keski-Suomen keskussairaalan, Päijät-Hämeen keskussairaalan ja Satakunnan keskussairaalan kanssa. Anestesiologian ja tehohoidon oppiaine on valmis tekemään sairaalakohtaisia koulutussopimuksia muidenkin asiasta kiinnostuneiden sairaaloiden kanssa. Koulutuksesta yliopistosairaalan ulkopuolella vastaa kyseisen yksikön ylilääkäri tai toinen hänen nimeämänsä erikoislääkäri.

Yliopistosairaalassa kunkin koulutettavan koulutussuunnitelma tehdään yhdessä tutor-erikoislääkärin kanssa, jonka tehtävänä on tukea koulutettavaa koulutustavoitteiden saavuttamisessa sekä käydä säännöllisiä arviointikeskusteluja koulutettavien kanssa. Käytännön tasolla koulutuksesta vastaavat yliopistosairaalan eri yksiköiden vastaavat lääkärit.

TYKS:ssa on erikoistuvan lääkärin virkoja yhteensä 13. Yliopistosairaalan ulkopuolissa sairaaloissa koulutuspaikkojen lukumäärä vaihtelee koulutussopimusten mukaisesti. Tarkempia tietoja koulutuspaikkojen määristä yliopistosairaalan ulkopuolelta saa Ty:n Anestesiologian ja tehohoidon oppiaineen erikoislääkärikoulutuksesta vastaavalta professorilta tai asianomaisen sairaalan anestesiologian ja tehohoidon ylilääkäriltä.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

ENDOKRINOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Pirjo Nuutila
Medisiininen toimialue
Endokrinologian vastuualue, TYKS
20520 Turku
Puh. (02) 313 1868
pirjo.nuutila@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Maamme yliopistojen endokrinologian opetuksen vastuhenkilöt ovat pyrkineet siihen, että koulutus toteutuisi eri paikoissa mahdollisimman pitkälle samojen tavoitteiden mukaan, ja siksi yhteisissä kokouksissa on sovittu identtistä koulutustavoitteista.

Koulutuksen jälkeen koulutettavalla tulee olla valmius

- yhteistyöhön kirurgien, neurologien, gynekologien, pediatrien, onkologien, oftalmologien, radiologien, patologisten ja laboratoriolääkäreiden kanssa
- toimia diabetesyhteistyöryhmän jäsenenä
- vastata yhteistyössä muiden diabeteslääkäreiden ja -hoitajien kanssa alueensa diabeteksen hoidon järjestelyistä ja laadunseurannasta
- järjestää yhteistyössä muiden endokriiniseen sairauksiin perehtyneiden lääkäreiden kanssa alueensa endokriinisten sairauksien diagnostiikka ja hoito

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

- Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9 kk
- Runkokoulutus 2 v 3 kk
- Eriytyvä koulutus 3 v

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Runkokoulutus 2 v 3 kk on yhteinen kaikkien sisätautialojen kanssa.

Se suoritetaan sisätautierikoisalan koulutusviroissa niissä sairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus. Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus. Erityisesti koulutuksen johtaessa ”suoraan” endokrinologiaan, gastroenterologiaan, infektiosairauksiin, kardiologiaan, kliiniseen hematologiaan, nefrologiaan tai reumatologiaan, on huolehdittava siitä, ettei koulutus suuntaudu yksipuolisesti ko. erikoisalaan jo runkokoulutuksen aikana.

Sisätautialojen runkokoulutuksen hyväksyjä on yliopiston sisätautien erikoislääkärikoulutuksen vastuhenkilö. Hänen harkintansa mukaan koulutukseen voi sisältyä lyhyitä jaksoja muilta soveltuvilta aloilta (esimerkiksi keuhkosairaudet, anestesiologia, akuuttilääketiede, neurologia, kliininen kemia, kliininen mikrobiologia, kliininen fysiologia).

Runkokoulutukseen voidaan laskea vastuuhenkilön harkinnan mukaan 0-6 kuukautta tieteellistä tutkimustyötä.

Voimassaolevat koulutussopimukset kso. sisätautien koulutusohjelma.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Endokrinologian eriytyvä koulutus kestää 3 vuotta, ja tästä palvelusta vähintään 2 vuotta suoritetaan Tyksissä. Eriytyvästä palvelusta enintään 12 kk voidaan hyväksyä harkinnanvaraisena muissa koulutussairaaloissa tehdyn palvelun, muun yliopistosairaalan endokrinologisessa yksikössä tehdyn palvelun, ulkomaisessa endokrinologisessa klinikassa tehdyn palvelun, tai sisätautierikoislääkärin koulutuksen perusteella. Eriytyvästä koulutuksesta

voidaan korvata tieteellisellä tutkimustyöllä, joka kohdistuu endokrinologiaan ja metabolisiin sairauksiin, korkeintaan 6kk. Eriytyvän koulutuksen suorittaminen keskussairaalassa edellyttää etukäteen tehtyä koulutus sopimusta ja annetun koulutuksen hyväksymistä

Yksityiskohtainen sisällöllinen kuvaus

Koulutuksen jälkeen koulutettavan on kyettävä itsenäisesti hoitamaan seuraavien sairauksien ja tilojen diagnostiikka ja hoito:

Kilpirauhassairaudet

- tyreotoksikoosi
- hypotyreoosi
- kilpirauhastulehdukset
- raskauteen liittyvät kilpirauhasongelmat
- struuma
- kilpirauhasen pahanlaatuiset kasvaimet (yhteistyössä kirurgien ja onkologien kanssa)
- Basedowin taudin silmäoireyhtymä yhteistyössä oftalmologien ja kirurgien kanssa
- laboratoriodiagnostiikan sudenkuopat

Luuston ja kalsiumaineenvaihdunnan sairaudet

- hyperparatyreoosi
- hypoparatyreoosi
- hyperkalsemia
- hypokalsemia
- osteoporoosi
- munuaissairauteen liittyvä luusairaus
- muut metaboliset luustosairaudet kuten osteomalasia ja Pagetin tauti

Lisämunuaissairaudet

- feokromosytooma
- hyperkortisolismi
- hyperaldosteronismi
- lisämunuaiskuoren vajaatoiminta
- steroidisynteesin häiriöt kuten 21-hydroksilaasidefekti
- sattumoomat
- lisämunuaiskasvainten pre- ja postoperatiivinen ja konservatiivinen hoito

Aivolisäkkeen sairaudet

- prolaktinooma
- akromegalia
- Cushingin tauti
- TSH:ta tuottavat aivolisäkekasvaimet
- toimimattomat aivolisäkekasvaimet
- aivolisäkkeen vajaatoiminta
- pituitaarinen apopleksia
- hypofysiitti
- aivolisäkkeen sattumoomat
- aivolisäkkeen kasvainten pre- ja postoperatiivinen ja konservatiivinen hoito

Vesi- ja suolatalouden häiriöt

- polyuria (hypotalaminen ja renaalinen diabetes insipidus sekä polydipsia)
- hyponatremia, myös epätarkoituksenmukainen ADH:n erityis
- hypernatremia
- hypo- ja hyperkalemia
- hypo- ja hypermagnesemiahypo- ja hyperfosfatemia hoito

Gonadien sairaudet

- miehen hypogonadismi
- naisen hypogonadismi
- hirsutismi yhteistyössä gynekologi-endokrinologien kanssa
- miehen intertiliteetti yhteistyössä lapsettomuuspl:n kanssa

Galaktorrea ja gynekomastia, Hypoglykemia, Lihavuus ja syömishäiriöt

- ravitsemustilan arviointi
- tehostettu ravitsemushoito
- sairaalloisen lihavuuden hoito
- lihavuuden leikkaushoidon jälkeinen seuranta ja ravitsemus
- lihavuuteen liittyvät endokriiniset häiriöt
- anoreksiaan liittyvät somaattiset häiriöt ja hoito sisätautiosastolla

Neuro-endokriiniset kasvaimet

- yhteistyössä onkologien ja gastrokirurgien kanssa (pre- ja postoperatiivinen sekä konservatiivinen hoito)

Perinnölliset endokriiniset monikasvainoireyhtymät

APECED

Lipoproteiiniaineenvaihdunnan erityisongelmat

Diabeteksen, sen komplikaatioitten ja erityistilanteitten diagnostiikka ja hoito

Koulutuksen jälkeen koulutettavalla tulee olla perustiedot ja käsitys seuraavista muilla erikoisaloilla pääasiallisesti toteutettavista endokrinologisista osaamisalueista:

- edellä mainitut sairaudet lapsilla ja lasten kasvuhäiriöt
- endokrinologisten radiologisten menetelmien teoria ja käytäntö
- endokrinologiassa käytettävät isotooppi- ja PET-tutkimukset
- keskeisten hormonimääritysten suoritus, tulkinta ja virhelähteet
- endokriinisten sairauksien kirurgisen hoidon pääperiaatteet
- endokriinisten kasvaimien solusalpaajahoito ja sädehoito
- infertilitiitin hoito (mahdollisuus osallistua infertilitiitipl:n toimintaan)
- vaihdevuosien hormonihoito
- prostatahyperplasian endokriininen hoito
- akuuttien diabeettisten silmäkomplikaatioiden hoidon pääperiaatteet
- uremian aktiivihoido diabeetikolla
- perinnöllisyysneuvonta periytyvien endokriinisten sairauksien yhteydessä
- endokriinisiin sairauksiin liittyvä geenidiagnostiikka (mm. monikasvainoireyhtymät, feokromosytoomat ja paraganglioomat, kalsiumaineenvaihdunnan häiriöt)
- vaihdevuosien hormonihoito

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Endokrinologian teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on vähintään 70 tuntia (+sisätautien runkokoulutukseen kuuluva 40t, eli yhteensä 110t). Tässä tarkoituksessa palvelevat ulkomaisten kongressien lisäksi Suomen Endokrinologiyhdistyksen järjestämät kaksi vuotuista koulutustilaisuutta. ja muut vastuuhenkilön hyväksymät koulutustilaisuudet.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuva käy koulutuskeskustelun kouluttajansa kanssa vuosittain. Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti ja tukena käytetään mahdollisuuksien mukaan portfolio-systeemiä.. na.. Suunnitelman toteutumisessa keskeistä on vertailu oppimistavoitteiden toteutumiseen.

Koulutusvirat

Tyksin endokrinologian vastuualueella on yksi endokrinologin koulutusvirka.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

FONIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Ylilääkäri, dosentti Ahmed Geneid (HUS)

HUS, KNK linja, Foniatrian poliklinikka, Maistraatinportti 2, PL 250, HUS

ahmed.geneid@hus.fi

Puh. (050) 427 0928

Ohjaava kouluttaja: Erikoislääkäri Mia Ruuskanen, TYKS U-sairaala C-siipi, 9. krs, puh. (02) 313 9967

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Viisivuotisen foniatrian (puhe- ja äänihäiriöt) koulutusohjelman suoritettuaan foniatrian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän hallitsee oman alansa sairauksien ja kehityshäiriöiden ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen sekä

- tuntee puhutun kielen kommunikaatiojärjestelmän ja sen häiriöt, hallitsee näiden hoidon ja terapian sekä tuntee tärkeimmät puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiokeinot

- hallitsee instrumentaalisen foniatriksen diagnostiikan
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kykenee osallistumaan alansa kehittämisen ja suunnitteluun
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoutta
- on perehtynyt terveydenhuollon johtamiseen

Koulutuksessa käydään läpi alan kliinisen tutkimuksen, hoidon ja kuntoutuksen yleiset järjestelyt ja käytännöt. Aihealueita ovat äänihäiriöt, lasten puheen ja kielen kehityshäiriöt, hankitut kielelliset häiriöt, ääntämishäiriöt, suulaen rakenteen ja toiminnan häiriöt, puherytmin häiriöt, lukemisen ja kirjoittamisen häiriöt sekä nielemishäiriöt. Aihealueet voivat painottua eri tavoin koulutusohjelman vastuuhenkilön ja koulutettavan sopimuksella. Koulutukseen kuuluu runkokoulutuksena myös perehtyminen korva-, nenä- ja kurkkutauteihin ja niiden tutkimus- ja hoitomenetelmiin sekä kuulontutkimukseen ja -kuntoutukseen.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutuksen kokonaiskesto on 5 vuotta, josta 9 kk on terveyskeskuspalvelua, 1v 3 kk runkokoulutusta ja 3 vuotta erikoisalalan eriytyvää koulutusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (1v 3kk)

- 6 kk Audiologia (työskentely yliopistosairaalassa)
- 6 kk Korva-, nenä- ja kurkkutaudit (voidaan suorittaa kokonaan tai osittain keskussairaalassa)
- 3 kk Allergologia/ihotaudit, keuhkosairaudet, lastentaudit, lastenneurologia, lastenpsykiatria, neurologia, psykiatria tai plastiikkakirurgia (voidaan suorittaa kokonaan tai osittain keskussairaalassa), tai vaihtoehtoisesti 3 kk palvelu fonetiikan, logopedian tai fysiologian tai muussa vastaavassa laitoksessa.

Erikoisalalan eriytyvä koulutus

3 vuotta foniatrian erikoisalalan koulutusvirassa yliopistosairaalassa.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen laajuus on 3-5 tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutuksen muodot ovat:

- luennot, seminaarit ja kirjallisuusreferaatit
- ohjattu puhe- ja äänihäiriöiden tutkimus ja terapia
- potilasmeetingit
- muiden erikoisalojen konsultaatiot

Toimipaikkakoulutukseksi voidaan hyväksyä myös muiden alojen (esim. lastenneurologia, lastenpsykiatria, neurologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, logopedia) aiheiltaan sopivat seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Erikoisalalan koulutusta vähintään 60 tuntia. Kurssimuotoinen koulutus sisältää opintoja seuraavista aihepiireistä:

- puhe- ja äänifysiologia, äänihäiriöt
- kuulovikaisuus ja kuulontutkimus puheen ja kielen kehitys ja sen häiriöt
- puheen sujuvuuden häiriöt
- psykogeeniset kommunikaatiohäiriöt
- neurologisten sairauksien aiheuttamat puheen ja kielen häiriöt
- puhe-elimistön rakennepoikkeavuudet ja puhehäiriöt
- geriatrinen foniatria
- geneettiset sairaudet foniatriassa
- instrumentaalinen foniatrinen diagnostiikka
- yllämainittujen sairaus- ja häiriöryhmien hoito- ja kuntoutusmuodot ja muut yleiset tukitoimenpiteet
- puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiokeinot ja kommunikaatioapuvälineet
- fonokirurgian periaatteet ja indikaatiot
- (neuro-)psykologiset ja logopediset tutkimusmenetelmät
- fonetiikan ja lingvistiikan perusteet

Koulutettava voi käyttää hyväkseen foniatrian ja muiden erikoisalayhdistysten sekä yliopistojen järjestämää jatko- ja täydennyskoulutusta sekä soveltuvia ulkomaisia kursseja.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutettavalle laaditaan henkilökohtainen koulutusohjelma, jonka toteutumista seurataan lokikirjan avulla. Koulutuksen käytännön toteutumisesta vastaa koulutettavalle nimettävä henkilökohtainen vastuuhenkilö (tutor), ja toteutumista arvioidaan vastuuhenkilön ja koulutettavan keskinäisissä arviointikokouksissa.

Koulutusvirat

TYKS, 1 erikoistuvan lääkärin virka.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

FYSIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Mikhail Saltychev

Fysiatria/Turun yliopistollinen sairaala
PL 28, 20701 Turku
mikhail.saltychev@tyks.fi
fysiatrianpkl@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Fysiatrian erikoislääkärin tulee hallita alaan kuuluva diagnostiikka, hoito- ja kuntoutusmenetelmät ja niiden teoreettinen perusta kyeten soveltamaan niitä eri-ikäisten ihmisten sairauksissa, vammoissa ja toimintakykyongelmissa, joissa nämä menetelmät ovat osoittautuneet tehokkaiksi huomioiden myös kustannushyöty-näkökohdat. Fysiatrian keskeisenä substanssina on sairauksien ja vammojen vaikutus toimintakykyyn.

- Erityisesti fysiatrian erikoislääkäri on perehtynyt tuki- ja liikuntaelimestön sairauksiin ja kiputiloihin sekä vaikeavammaisuutta aiheuttaviin tauti- tai tapaturmatiloihin.
- Hän hallitsee liikuntaelinten anatomian, fysiologian ja kliinisen biomekaniikan ja ymmärtää erityisesti fyysikaalisten hoitojen erilaiset biologiset vaikutukset.
- Hän perehtyy koulutusohjelman aikana moniammatilliseen kuntoutusprosessiin.
- Hän osaa arvioida eri apuvälineiden tarvetta ja hyötyä.
- Fysiatrian erikoislääkärin tulee hallita myös Suomen lainsäädäntö kuntoutukseen ja vakuutuslääketieteeseen liittyvin osin.
- Hän pystyy tekemään fysiatrian alan resurssi- ja toimintasuunnitelman palvelujärjestelmän eri tasoilla ja hän omaa valmiudet moniammatillisen fysiatrian ja kuntoutuksen yksikön johtamiseen.

Koulutusohjelma noudattaa Eurooppalaisen fysiatrijärjestön UEMS European Board of PRM:n ohjeita, ks. tarkemmin White Book (<http://www.euro-prm.org/index.php?lang=en>).

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuoliseksi koulutuspaikaksi voidaan vastuuhenkilön harkinnan mukaan hyväksyä fysiatrian koulutukseen auditoitu sairaalan tai terveystoimen erikoislääkärijohtoinen fysiatrian osasto tai kuntoutuslaitos koulutussopimuksen mukaisesti.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekunnan johtokunnan vahvistamiin koulutusvaatimuksiin.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (3 kk)

Runkokoulutus 3 kk suositellaan suoritettavaksi joillain seuraavista erikoisaloista: akuuttilääketiede, geriatria, kliininen fysiologia, kliininen neurofysiologia, liikuntalääketiede, neurokirurgia, neurologia, ortopedia ja traumatologia, psykiatria, radiologia, reumatologia, työterveyshuolto, yleiskirurgia, yleissisätaudit.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 vuotta)

Erikoisalan eriytyvän koulutuksen kesto on 4 vuotta, josta yliopistosairaalapalvelua on vähintään 2 vuotta. Yliopistosairaalan ulkopuolista palvelua voidaan hyväksyä kouluttajan harkinnan mukaan koulutuspaikoissa joiden kanssa on tehty koulutussopimus. Erikoisalan koulutus sisältää työskentelyä ainakin fysiatrian poliklinikalla, vaativan kuntoutuksen osastolla, apuvälinepoliklinikalla ja kuntoutustutkimuspoliklinikalla. Tutkimustyön sisällyttämisestä erikoistumiskoulutukseen noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen yleisiä koulutusvaatimuksia.

Vähintään puolet viiden vuoden koulutusohjelmasta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Fysiatrian erikoisalalle on myönnetty poikkeuslupa yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen vaatimuksesta 7.3.2018 asti.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Koulutuksen tulee sisältää keskeisiä asioita koulutusohjelman tavoitteista, jotka soveltuvat erikoistuvan koulutuskokonaisuuteen. Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan tiedekunnan hyväksymät kotimaiset fysiatrian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Fysiatryhdistyksen järjestämiin kokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat ja ulkomaiset fysiatrian alan koulutustilaisuudet. Osallistuminen osoitetaan erillisellä todistuksella tai lokikirjan merkinnällä.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Säteilysuojelukoulutus

Erikoistuva lääkäri suorittaa erikoistumisensa aikana STUK:n ohjeiden mukaan 1,5 op (40h) säteilysuojelukoulutusta, joka suoritetaan alueellisissa koulutustilaisuuksissa. STUK:in ohje:

<http://www.stuk.fi/saannosto/stukin-viranomaisohjeet/sateilyturvallisuusohjeet>

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Koulutuskokonaisuuden alussa erikoistuvalla lääkärillä laaditaan koulutussuunnitelma. Suunnitelma noudattaa lokikirjaporiaatetta. Samalla sovitaan koulutuspaikkakohtaisesti suunnitelman toteuttaminen ja aikataulu sekä teoreettisen koulutuksen tarve. Koulutuksessa pyritään jatkuvaan oppimisolosuhteiden, työtehtävien ja kehittämistarpeiden arviointiin. Koulutusohjelman lopussa lokikirjan avulla arvioidaan koulutuksen onnistumista eri osa-alueilla.

Koulutuspaikat ja koulutusvirat

Turun yliopistollisessa keskussairaалassa on 2-3 koulutusvirkaa. Yliopiston ulkopuoliseen palveluun hyväksytyjä, auditoituja koulutuspaikkoja kannattaa selvittää koulutusohjelman vastuuhenkilöltä koulutussuunnitelmaa tehtäessä.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

GASTROENTEROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Markku Voutilainen

Medisiininen toimialue, Tyks, 20520 Turku

Puh. (02) 313 2004

markku.voutilainen@utu.fi

Ohjaavat kouluttajat: TYKS:n gastroenterologian erikoislääkärit

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Koulutuksen tulee täyttää soveltuvin osin European Union Medical Specialities Gastroenterology section/European Board of Gastroenterology (EUMS/EBG) antamien suositusten vähimmäisvaatimukset.

Koulutettavalle opetetaan gastroenterologisten sairauksien diagnostiikka, hoito ja seuranta niin, että koulutuksen jälkeen lääkäriellä on valmiudet toimia erikoislääkärinä erikoissairaanhoidossa. Koulutettavalle opetetaan kliinisen diagnostiikan lisäksi endoskopiaticimukset ja niiden yhteydessä tehtävät toimenpiteet. Koulutettava hankkii kattavat teoreettiset tiedot ruuansulatuskanavan sairauksien etiologiasta, patogeenisistä, kliinisestä kuvasta ja hoidosta sekä niiden diagnostiikkaan käytettävistä laboratorio- ja kuvantamismenetelmistä sekä perehtyy sairauksien hoitoon liittyviin eettisiin ja terveystaloudellisiin näkökohtiin.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu (9kk) mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Terveyskeskuspalvelun lisäksi erikoistumisohjelmaan kuuluu 2v 3kk runkokoulutus (sisätaudit) ja 3v kestävä eriytyvä koulutus

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Katso TYKS:n sisätautien runkokoulutus.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (3v)

Yliopistosairaalassa tapahtuvaa koulutusta on oltava koko koulutuksesta vähintään 3 vuotta ja eriytyvästä koulutuksesta vähintään 18 kk. Muutoin koulutus voi tapahtua yliopiston ja koulutuksen vastuhenkilön hyväksymissä sairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus. Yliopistosairaalan ulkopuolisiksi koulutuspaikoiksi katsotaan ne lähisairaaloitten gastroenterologian yksiköt (Salo, Vakka-Suomi), jotka on liitetty yliopistosairaalaan 2015. Näiden yksiköiden kanssa tehdään koulutussopimus.

Erikoistuva osallistuu gastroenterologisen poliklinikkapotilaiden sekä vuodeosaston ja/tai muiden gastroenterologisten potilaiden tutkimuksiin ja hoitoon sekä konsultaatiotoimintaan kouluttajien ohjauksessa. Endoskopiatoiminta tapahtuu kouluttajien ohjauksessa.

Potilastapausmeetingit yhdessä patologioiden ja radiologioiden ym. yhteistyökumppanien kanssa ovat osa koulutusta.

Korvaava koulutus

Korvaavaa koulutusta voidaan hyväksyä enintään yhteensä 6 kuukautta. Korvaava koulutus voi olla kliinistä fysiologiaa, ellei funktiotutkimuksiin saa riittävää koulutusta omassa yksikössä tai

- Kirurgista koulutusta akuuttihoitoyksikössä ja/tai toimenpide-endoskopiassa
- Gastrointestinaalikanavan patologiaa
- Gastrointestinaalikanavan syöpien hoitoon perehtymistä
- Gastroenterologisten sairauksien sädediagnostiikka
- Kliinistä fysiologiaa
- Alan tieteellistä tutkimustyötä

Korvaavaksi koulutukseksi voidaan hyväksyä myös koulutuksen vastuuhenkilön harkinnan mukaan ulkomailla saatu EBG:n hyväksymässä paikassa hankittu koulutus (trainee exchange EU-maissa).

Toimipaikkakoulutus

Erikoistuva lääkäri osallistuu koulutuspaikan järjestämiin sisäisiin meetingeihin vähintään kolme tuntia viikossa, josta kaksi tuntia käsittää osaksi tai kokonaan gastroenterologiaa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Erikoisalan koulutus vähintään 80 tuntia, josta runkokoulutuksen aikana suoritetaan vähintään 40 tuntia ja eriytyvän koulutuksen aikana vähintään 40 tuntia. Kurssimuotoinen koulutus on suositeltavaa suorittaa laajoina kokonaisuuksina gastroenterologian keskeisiltä alueilta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen. Jokaisella erikoistuvalla on oma tutorinsa, jonka kanssa erikoistuva käy formaalisen koulutuskeskustelun 1-2 kertaa vuodessa.

Koulutuspaikat ja koulutusvirat

Voimassa olevat koulutussopimukset: Satakunnan keskussairaala 1 v, Turun kaupungin sairaala 1 v.

Gastroenterologian koulutusvirkoja on 2.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Juha Grönroos
Vatsaelinkirurgian ja urologian toimialue
TYKS, 20520 Turku
Puh. (02) 313 1234
juha.gronroos@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Gastroenterologisen kirurgian koulutusohjelman tavoitteena on antaa koulutettavalle vatsaelinkirurgille valmiudet toimia keskussairaalan vatsaelinkirurgiasta vastaavana lääkärimä.

Saatuana opinto-oikeuden erikoistumiskoulutukseen erikoistuvan tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Neuvottelun perusteella tehdään erikoistuvalla lääkärimä henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka mukaisesti runkokoulutus suoritetaan Turun yliopiston kanssa koulutussovitusten tehneissä tai koulutusohjelman vastuuhenkilön päätöksellä muissa kotimaisissa sairaaloissa, ja eriytyvä koulutus valtaosin Tyksissä. Kokonaisuudesta vastaa ja sen hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö. Erikoistuvalla lääkärimä on kuitenkin erikseen nimetty vastaava kouluttaja kussakin runkokoulutukseen hyväksytyssä sairaalassa. Runkokoulutus tapahtuu siis valtaosiltaan Tyksin ulkopuolisissa sairaaloissa ja ennen Tyksissä suoritettavaa eriytyvää koulutusta. Erikoistuvien lääkäreiden valinnan erikoistumisvirkoihin suorittavat yliopistosairaalan koulutusohjelman vastuuhenkilö ja ylilääkäri yhdessä runkokoulutuspaikan vastaavan kouluttajan ja ylilääkärimä kanssa noudattaen erikoislääkäritoimikunnan sekä EU:n lääkärikoulutuksen neuvon antavan komitean (ACMT) suosituksia.

Osaamisen kehittymistä ja kokemuksen kertymistä endoskoppioissa, avokirurgiassa, laparoskooppisessa kirurgiassa ja endoskooppisessa kirurgiassa seurataan sekä runkokoulutusvaiheessa että eriytyvän koulutuksen aikana toimenpide-lokikirjan avulla ja säännöllisissä koulutettavan ja vastaavan kouluttajan arviointitapaamisissa kaksi kertaa vuodessa.

Koulutusmuodot ovat teoreettinen ja käytännön koulutus. Koulutusohjelman hyväksymisen edellytyksenä on teoreettisen koulutuksen, johtamiskoulutuksen, terveyskeskuspalvelun, runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen sekä niihin liittyvien kuulustelujen (runkovaiheen jälkeen Turun yliopiston järjestämä suullinen ja eriytyvän vaiheen jälkeen valtakunnallinen kirjallinen kuulustelu) hyväksytyt suorittaminen.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Runkokoulutus (2 v 3 kk) suoritetaan toimimalla erikoistuvan lääkärin viroissa Turun yliopiston kanssa koulutus-sopimuksen tehneissä keskussairaaloissa tai koulutusohjelman vastuuhenkilön päätöksellä muissa kotimaisissa sairaaloissa.

Runkokoulutus on sovittu samansisältöiseksi kaikilla kirurgian eri erikoisaloilla. Sen tavoitteena on antaa jokaisen erikoisalan kirurgille valmiudet toimia kirurgisten alojen sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan osalta runko-koulutuksessa tähdätään tavallisten kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon. Jokaisen kirurgin tulee kuitenkin hallita harvinaisempienkin toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Eriytyvä koulutus (3 vuotta) suoritetaan erikoistuvana lääkärinä pääsääntöisesti Tyksin vatsaelinkirurgian klinikalla. Eriytyvästä koulutuksesta voidaan yhteensä korkeintaan 1 vuoden jakso suorittaa toisessa, Turun yliopiston kanssa koulutus-sopimuksen tehneessä kotimaisessa tai koulutusohjelman vastuuhenkilön päätöksellä muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa gastroenterologisen kirurgian yksikössä.

Toimipaikkakoulutus

Koulutus tapahtuu, ensin ohjatusti ja pikku hiljaa enenevässä määrin itsenäisesti toimien, seuraavissa Tyksin vatsaelinkirurgisissa toimipisteissä:

- Gastrokirurgisilla osastoilla, päivystyskirurgisella osastolla ja teho-osastolla
- Päivystyspoliklinikalla
- Lähet- ja jälkiseurantapoliklinikalla
- Leikkausosastolla ja endoskopiapoliklinikalla lokikirjan mukaisesti siten, että kaikki tyyppitoimenpiteet tulevat läpikäytyä
- Syöpämeetingeissä (1 tunti/vk)
- Radiologimeetingeissä (1 tunti/vk)
- Klinikameetingeissä (2 tuntia/vk)

Käytännön toimenpidekokemuksen kertymistä tuetaan järjestämällä kullekin erikoistuvalla lääkärille toimenpiteitä avustavana lääkärinä ja pääoperatöörinä lokikirjan mukaisesti sekä jakamalla kaikille koulutettaville vähintään kaksi leikkaussalipäivystystä kuukaudessa.

Koulutuksen jälkeen vatsaelinkirurgin tulee hallita seuraavat vatsaelinkirurgian sekä muun kirurgian ja potilas-hoidon osa-alueet:

- Vatsaelinkirurgiset taudit ja niiden epidemiologia
- Vatsaelinsairauksien kliiniset oireet, löydökset ja diagnostiset menetelmät
- Hoitosuunnitelman laatiminen ja sen ymmärrettävä selittäminen potilaalle
- Leikkausindikaatiot, leikkausten kontraindikaatiot ja leikkauskelpoisuuden arviointi

- Leikkausmenetelmien valinta ja preoperatiivinen hoito
- Tyypilleikkaukset (erillinen lokikirja)
- Postoperatiivinen hoito, tehohoito sekä jälkihoito ja kuntoutus
- Ruuansulatuskanavan endoskopiaat ja endoskooppinen kirurgia
- Päivystystoiminta
- Hoitotulosten arviointi
- Uusien hoitomuotojen ja diagnostisten menetelmien käyttöönotto sekä alan kehityksen seuraaminen
- Terveystuon hallinto sekä kustannusrakenne
- Potilas-lääkäri -suhde ja siihen vaikuttavat tekijät

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus käsittää runkokoulutusvaiheessa vähintään 60 tuntia ja eriytyvässä vaiheessa vähintään 80 tuntia.

Teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi hyväksytään mm. Tyksin vatsaelinkirurgian klinikan ja Suomen Gastrokirurgiyhdistyksen, Gastroenterologiyhdistyksen ja Kirurgiyhdistyksen järjestämät jatkokoulutustilaisuudet sekä muut kotimaiset ja kansainväliset kongressit ja kurssit soveltuvin osin. Koulutettavalle opetetaan valmiudet alansa asioiden suulliseen ja kirjalliseen esittämiseen sekä kotimaisilla että kansainvälisillä forumeilla.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Runkovaiheen ja eriytyvän vaiheen koulutuksen etenemistä ja oppimisprosessia seurataan erikoistuvan lääkärin pitämän opintokansion ja lokikirjan avulla. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Kuten edellä on käynyt ilmi, erikoislääkärikoulutus koostuu useammasta osiosta. Erikoistuvalla onkin eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimispäämäärät ja osion lopussa arvioida, onko päämäärät saavutettu. Jokaisella runkovaiheen ja eriytyvän vaiheen koulutettavalla pitää olla oma henkilökohtainen vastuukouluttaja, joka säännöllisesti seuraa koulutettavan edistymistä ja tukee koulutettavaa, ja vähintään kahdesti vuodessa pitää kehityskeskustelun ja tekee siitä kirjallisen merkinnän. Käytännön koulutusta antavat kaikki runkovaiheen sairaaloiden ja Tyksin vatsaelinkirurgit ja muut kirurgit soveltuvin osin. Sekä runko- että eriytyvän vaiheen koulutusyksikössä järjestetään säännöllinen viikottainen meeting-ohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisessa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Runkokoulutuksen jälkeen järjestetään Turun yliopistossa suullinen tentti, ja eriytyvän vaiheen jälkeen järjestetään valtakunnallinen kirjallinen kuulustelu.

Koulutusvirat

Tyksin vatsaelinkirurgian klinikalla on 3 koulutusvirkaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

GERIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Maria Nuotio
Turun kaupungin sairaala
Talo 1A 2.krs
Kunnallissairaalantie 20
20700 Turku
Puh. (029) 450 2740
maria.nuotio@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Geriatrian erikoislääkärin koulutusohjelman tavoitteena on tuottaa geriatrian

erikoislääkäreitä, jotka kykenevät toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä niin laitoksissa kuin avohoidossa:

- tuntevat vanhenemiseen liittyvät biologiset ja toimintakyvyn muutokset
- erottavat vanhenemismuutokset sairauden aiheuttamista oireista
- tuntevat vanhuuteen liittyvien sairauksien epidemiologian, syyt, patogeneesin ja erikoispiirteet
- hallitsevat vanhuuteen liittyvien tautien diagnostiikan, hoidon, lääkinnällisen
- kuntoutuksen ja ehkäisyn
- hallitsevat iäkkäiden lääkehoidon yleisperiaatteet, lääkkeiden tavallisimmat interaktiot ja hoitomyönte-
vyyteen vaikuttavat tekijät
- hallitsevat kognitiivisen häiriön arvioimisen, siihen liittyvät sairaudet ja siihen vaikuttavat muut tekijät
- kykenevät huomioimaan kokonaistilanteen potilaan diagnostiikassa, hoidossa ja kuntoutuksessa
- kykenevät arvioimaan hoitomahdollisuudet ja lopettamaan hoitotoimenpiteet, jotka eivät hyödytä poti-
lasta ja järjestämään saattohoidon
- kykenevät toimimaan geriatrian erityiskysymysten kouluttajana terveydenhuollon koulutuksessa
- tuntevat geriatrisen terveydenhuollollisen suunnittelun ja pystyvät johtamaan iäkkäiden potilaiden hoi-
dossa ja kuntoutuksessa oleellista ryhmätyöskentelyä

Runkokoulutuksessa olevien lääkärin pitää saada koulutusta vanhuuden sairauksista ja niiden erityispiirteistä. Erikoistuvan pitää saada myös käsitys avohoidon mahdollisuuksista hoitaa monisairas, toimintakyvyltään heikentynyt, iäkäs potilas. Koulutusta antavien yksiköiden on taattava riittävä kierto eri toimipisteiden välillä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi.

Geriatrian eriytyvän koulutuksen osallistuvien lääkärin tulee saada laaja-alaista geriatrian koulutusta äkillisten vanhuuteen liittyvien tautien, muistisairauksien ja muiden kroonisten tautien alueelta. Lisäksi erikoistuvalla pitää varata mahdollisuus osallistua hoivasairaalan- ja saattohoitoon. Jokaiselle koulutuksessa olevalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja ja laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma koulutusohjelman vastuuhenkilön tai hänen valtuuttamansa kouluttajan kanssa.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa Turun kaupunginsairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

2 vuotta on yhteinen yleislääketieteen ja terveydenhuollon kanssa. Koulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee palvelulla kokopäiväisesti lääkärin tehtävissä koulutusyksikön hyväksymässä terveyskeskuksessa vähintään 9 kuukautta ja koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa vähintään 6 kuukauden ajan ja osallistua säännöllisesti edellä mainittujen terveydenhoidon toimintayksiköiden toimipaikkakoulutukseen. Koulutukseen voidaan hyväksyä 3 kuukautta päätoimista geriatriaan liittyvää, vastuuhenkilön puoltamaa tutkimus- tai opetustyötä.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Koulutusaika on 3 vuotta. Koulutus jakaantuu seuraaviin jaksoihin:

- 24 kuukautta palvelua geriatrian erikoistumiskoulutukseen hyväksytyissä yksiköissä. Tämän tulee sisältää tasapainoisesti vanhusten hoidon eri osa-alueita kuten sairaalageriatria, avohoitogeriatría, kuntoutusta, vanhusten pitkäaikaishoitoa, palliatiivista hoitoa, poliklinista toimintaa (muistipoliklinikka), SAS-toimintaa ja päivystystä lokikirjan mukaisesti
- Yhteensä 6 kuukautta sisätauteja yksikössä, jossa on päivystys, neurologiaa (yksikössä mielellään päivystys) ja (vanhus-)psykiatria, 3 kuukautta kumpaakin.
- Yliopistokoulutus

Koko viiden vuoden koulutusjaksoon tulee sisältää vähintään 6-12 kuukautta palvelua yliopistosairaalassa tai -klinikassa, tästä vähintään 6 kuukautta eriytyvän koulutuksen aikana. Tämä voidaan korvata keskussairaalan geriatrialla tai muulla vastuuhenkilön hyväksymällä palvelulla. Koulutukseen hyväksytään 6 kuukautta päätoimista, alaan liittyvää, vastuuhenkilön puoltamaa tutkimus- tai opetustyötä.

Koulutus toteutetaan siten, että se täyttää EU:n piirissä sovitut vaatimukset.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa. Erikoistuvat valmistavat kerran lukukaudessa oman esityksen ajankohtaisesta aiheesta. Erikoistuvat osallistuvat myös oppiaineen järjestämiin PGE-koulutustilaisuuksiin.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (yht. 80 tuntia)

60 tuntia kurssimuotoista koulutusta suositellaan suoritettavaksi laajoina kokonaisuuksina geriatrian keskeisiltä alueilta. Lisäksi erikoistujan on suoritettava yleislääketieteen erityiskoulutukseen kuuluva 16 tunnin terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvaan perehdyttävä koulutus.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Runkokoulutusvaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla ja opintosuunnittelukeskusteluin. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen oman ohjaajansa kanssa.

Koulutusvirat

TKS, 4 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Koulutussopimuksia on tehty koulutuspaikoissa, joissa on kouluttaja, riittävän monipuolinen kliininen toiminta ja erikoisalan tenttivaatimuskirjat ja lehdet.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Veli-Matti Kähäri
Turun Yliopisto, Iho- ja sukupuolitautioppi
TYKS, Ihoklinikka
Hämeentie 11 TE6
20520 Turku
Puh. (02) 313 1600
veli-matti.kahari@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Koulutuksen tavoitteena on, että koulutusohjelman suoritettuaan ihotautien- ja allergologian erikoislääkäri hallitsee ihotautien diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen, muiden sairauksien ilmentämien iho-oireiden diagnostiikan, allergisten sairauksien diagnostiset toimenpiteet ja erotusdiagnoosiikan, hoitokäytännöt sekä lääkinnällisen ja ammatillisen kuntoutuksen. Ammatti-ihotautien osalta tulee hallita niitä koskeva lainsäädäntö, diagnostiikka ja lääkinällinen ja ammatillinen kuntoutus. Erikoislääkärin tulee hallita sukupuolitautilien diagnostiikka ja hoito sekä ihokirurgia ja muut toimenpiteet omaan erikoisalaansa liittyen. Lisäksi erikoislääkärillä tulee olla valmius oman erikoisalan lääketieteellisen tiedon kriittiseen arviointiin.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Ihotautien ja allergologian erikoisalalle on myönnetty erikoisalakohtainen poikkeuslupa yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (50/50-sääntö) 31.10.2019 päättyväksi ajaksi. Päätöstä sovelletaan niihin erikoistuviin, jotka ovat saaneet opiskeluoikeuden ennen poikkeuslupapäätöstä sekä niihin, jotka saavat opiskeluoikeuden poikkeuslupapäätöksen aikana.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Erikoisalan eriytyvä koulutus 5v 3kk

Erikoistumiskoulutuksen tulee sisältää 3 kk sisätautien palvelua sisätautien erikoislääkärin johtamassa yksikössä. Erikoisalan käytännön koulutukseen voi sisältyä palvelua yliopistollisessa keskussairaalassa enintään 3 vuotta. Loput erikoisalan koulutuksesta tulee suorittaa muussa vastuuhenkilön ja tiedekunnan hyväksymässä yksikössä. Erikoisalan käytännön koulutuksen tulee sisältää palvelua sairaalalääkärin tehtävässä seuraavasti:

- yleisdermatologiassa (ihotautien poliklinikalla ja ihotautiosastolla) vähintään 3 vuotta
- allergologiassa vähintään 1 vuosi
- sukupuolitaudeissa 3-6 kk
- valinnainen täydentävä jakso 3-6 kk

Valinnainen täydentävä koulutus voidaan suorittaa yliopistollisessa sairaalassa tai muussa vastuuhenkilön ja tiedekunnan hyväksymässä yksikössä ja se voi sisältää esimerkiksi seuraavia osa-alueita:

- allergologiaa
- ammatti-ihotauteja
- ihokirurgiaa (mukaan lukien laserhoidot)
- Ihopatologiaa
- sukupuolitauteja

Erikoistumiskoulutuksen käytännön palvelusta voidaan korvata yhteensä enintään 12 kuukautta alaan liittyvän tieteellisen tutkimuksen suorittamisella. Tieteellinen työ voi kuitenkin korvata enintään 6 kuukautta yleisdermatologiasta tai enintään 3 kuukautta allergologiasta, sukupuolitaudeista tai valinnaisesta jaksosta riippuen siitä, mihin osa-alueeseen tutkimus liittyy.

Erikoistumiskoulutukseen voidaan hyväksyä myös ulkomaisessa koulutusyksikössä saatua koulutusta. Tästä tulee kuitenkin sopia etukäteen vastuuhenkilön kanssa.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan teoreettinen koulutus on vähintään 80 tuntia. Koulutukseen voidaan hyväksyä eri yliopistojen, Suomen ihotautilääkäriyhdistyksen, Työterveyslaitoksen ja muiden tieteellisten seurojen ja valtakunnallisten järjestöjen järjestämät alan jatkokoulutustilaisuudet sekä osallistuminen alan kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kullekin erikoistuvalla laaditaan yksilöllinen koulutussuunnitelma ja nimetään henkilökohtainen kouluttaja, jonka kanssa koulutussuunnitelman etenemistä seurataan. Erikoistuvan koulutusta ja oppimista seurataan lokikirjan avulla. Lokikirja on yhteensopiva alan kaikkien koulutusyksikköjen kesken. Lisäksi erikoistuvalla nimetään koulutuspaikkakohtainen ohjaaja (tutor). Erikoistuva osallistuu oman oppimisensa ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin säännöllisesti toistuvissa tapaamisissa ohjaajan ja vastuuhenkilön kanssa.

Erikoistumiskoulutuksessa olevilta edellytetään vähintään yhtä EVO-pisteitä tuottavaa peer review- julkaisua kotimaisessa tai ulkomaisessa lääketieteen alan lehdessä. Tohtorin tutkinto tai aiemmat vastaavat artikkelit hyväksytään korvaamaan ko. vaatimuksen.

Koulutusvirat

TYKS, 4 erikoistuvan lääkärin virkaa, SatKS, 1 erikoistuvan lääkärin virka (2 vuotta), Vaasan KS, 1 erikoistuvan lääkärin virka (2 vuotta)

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

INFEKTIOSAIRAUDET

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Jarmo Oksi
Infektiotaudit, Tyks, AC2, PL 52, 20521 Turku
käyntiosoite Kiinamylynkatu 4-8
Puh. (02) 313 0786
jarmo.oksi@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Infektiosairauksien erikoislääkärin tulee:

- pystyä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä ja hallita sekä avohoidossa että sairaaloissa esiintyvien tavallisten ja harvinaisten infektiosairauksien ja lisääntyneen infektioherkkyyden etiologia, epidemiologia, patogeneesi, kliininen kuva, diagnostiikka, erotusdiagnoosi, hoito, komplikaatiot ja ehkäisy
- tuntee globaalisti merkittävien infektiosairauksien epidemiologia, patogeneesi, kliininen kuva, diagnostiikka ja hoito
- pystyä antamaan infektioalan konsultaatiopalveluja muiden alojen ja avohoidon lääkäreille
- hallita mikrobilääkkeiden ominaisuudet, käyttöindikaatiot ja käyttötavat mikrobilääkeresistenssin minimoimiseksi
- ymmärtää hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan ja seurannan periaatteet ja osata toimia hygieniahoitajan työparina
- hallita rokotteiden ominaisuudet ja käyttöindikaatiot
- pystyä laatimaan sairaalaa ja sen vastuualueita koskevia infektio-ohjeita ja -tiedotteita sekä hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan ohjeita, mukaan lukien poikkeusolojen varalta ennalta laadittavat suunnitelmat
- pystyä antamaan suosituksia epidemiatilanteissa toimien yhteistyössä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten asiantuntijoiden ja viranomaisten kanssa
- osata tiedottaa infektiosta ja niiden ehkäisystä suurelle yleisölle
- osata ohjata infektiota koskevaa täydennyskoulutusta sairaalan ja sen vastuualueen lääkäreille
- olla perehtynyt säädöksiin, valtakunnallisiin ohjeisiin ja hallintoon siltä osin kuin ne koskevat infektiosairauksia ja epidemioiden torjuntaa
- pystyä toimimaan puheenjohtajana tai asiantuntijana hygieniatyöryhmässä ja mikrobilääketyöryhmässä ja muissa infektiolääkärin asiantuntemusta vaativissa työryhmissä

Koulutuksen aikana perehdytään mm. seuraaviin osa-alueisiin:

- hoitoon liittyvät infektiot ja niiden torjunta
- infektiosairauksien epidemiologia ja infektioepidemioiden selvittely
- moniresistenttien mikrobien aiheuttamat erityisongelmat ja leviämisen ehkäisy
- mikrobilääkkeet ja rokotteet
- HIV-infektio ja AIDS
- elinsiirto- ja muiden immuunipuutteisten potilaiden infektiot
- tehohoitopotilaan infektiot
- septiset infektiot ja endokardiitti
- pneumonia
- tuberkuloosi
- luu- ja pehmytkudosinfektiot
- kirurgiset infektiot
- vierasesineinfektiot
- keskushermostoinfektiot
- virushepatiitit ja vatsan alueen infektiot
- urogenitaaliset infektiot
- trooppiset taudit
- matkailuun liittyvien infektioiden ehkäisy ja hoito, maahanmuuttajien infektiot
- epäselvä kuumeilu
- lisääntynyt infektioherkkyys ja primaarit immuunivajavuudet

- infektioihin liittyvät immuunisairaudet
- mikrobiologisten ja kuvantamistutkimusten käyttö infektiodiagnostiikassa
- rokotteet

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Infektiosairauksien erikoislääkärin koulutusohjelma on kuusivuotinen. Se koostuu kolmen vuoden mittaisesta sisätautien yhteisestä runkokoulutuksesta ja kolmen vuoden mittaisesta infektiosairauksien koulutusohjelmasta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Koulutukseen sisältyy sisätautien yhteinen runkokoulutus (3 vuotta, ks. Sisätaudit), josta 9 kk on asetuksen edellyttämää terveyskeskuspalvelua.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (3 vuotta)

- Palvelua yliopistosairaalan infektiosairauksien koulutusvirassa tai infektioerikoislääkärin viransijaisena 2 vuotta 9 kuukautta – 3 vuotta
- Palvelua kliinisen mikrobiologian yksikössä 1–3 kk (ei vaadita jos harjoittelupaikkaa ei voida järjestää kohtuujassa).
- Kolmen vuoden koulutusajasta voidaan korvata korkeintaan 12 kk palvelulla hyväksyttävässä tehtävässä jollakin tai joillakin seuraavista infektiosairauksien osa-alueista:
  - o keskussairaalan infektioerikoislääkärin viransijaisena tai tehtävissä, josta hyväksytään 12 kk, kuitenkin siten, että enintään 6 kk on ollut ennen yliopistosairaalan jaksoa. Erityisistä syistä voidaan keskussairaalakoulutusta hyväksyä yhteensä 18 kk, jolloin koulutuksesta vastaavan tulee varmistua koulutettavan saamasta riittävästä kokeneen keskussairaalainfektiolääkärin ohjauksesta.
  - o Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen infektioepidemiologian yksikössä Helsingissä (korkeintaan 6 kk)
  - o kliinisen opettajan (vastuualueena infektiosairaudet) viransijaisena (korkeintaan 12 kk)
  - o infektioalan tutkijana (korkeintaan 6 kk)
  - o trooppisten infektiosairauksien tai matkälääketieteen yksikössä Suomessa tai ulkomailla (korkeintaan 6kk)
  - o trooppisten sairauksien kurssi Suomessa tai ulkomailla
  - o yliopistosairaalan hematologisessa yksikössä (korkeintaan 3kk)
  - o tehohoitoyksikössä (korkeintaan 3kk)
- Kaikkiaan eriytyvästä koulutuksesta vähintään 18 kk tulee suorittaa yliopistosairaalan koulutusvirassa tai infektiolääkärin viransijaisena

Käytännön palvelu Turun yliopistollisessa keskussairaalassa

Tyksissä Medisiinisen toimialueen Infektiotautien vastuualueella toimitaan koulutusvirassa tai infektiosairauksien erikoislääkärin viransijaisena tai vastaavasti Sairaalahygienia- ja infektion torjuntayksikössä erikoislääkärin sijaisena. Koulutettava toimii infektioerikoislääkäreiden ohjaamana infektio-osastolla, infektio-poliklinikalla, infektio-konsulttina ja osallistuu Medisiinisen toimialueen aamukokouksiin, oman vastuu-alueen viikkokokouksiin.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentää toimipaikkakoulutus, jota on säännöllisesti ja joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-4 tuntia/viikko (vähintään 2x /viikko sisätautien ja harkinnan mukaan muiden erikoisalojen aamumeetingit, infektio- ja kliinisen mikrobiologian erikoislääkäreiden kuukausikokoukset, alueelliset sairaalahygienia- ja tartunta-tautipäivät).

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan infektiosairauksien erikoislääkäriltä yhteensä 80 tuntia, josta puolet voidaan suorittaa runkokoulutuksen aikana ja siihen liittyvistä aiheista. 40 tuntia on infektio-sairauksien varsinaista teoreettista kurssimuotoista koulutusta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutettavat pitävät lokikirjaa, johon he merkitsevät päivämäärän johon mennessä he kokevat perehtyneensä Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö -nimisessä kappaleessa lueteltuihin aihealueisiin ja merkitsevät arvionsa perehtymiseen käytetystä ajasta kuukausina.

Vastuukouluttaja tapaa säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa koulutettavan henkilökohtaisesti. Tällöin pohditaan koulutusohjelman toimivuutta ja tarvittaessa korjausmahdollisuuksia. Käydään läpi koulutettavan oppimistavoitteiden saavuttaminen (lokikirja) ja luodaan kullekin erikoistuvalla yksilöllinen koulutussuunnitelma. Näissä tapaamisissa on koulutettavalla mahdollisuus myös arvioida kouluttajan onnistumista. Näiden tapaamisten lisäksi kouluttajat ja koulutettavat noudattavat tiedekunnan määräämiä yleisohjeita koulutuksen kehittämisestä ja arvioinnista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KARDIOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Juhani Airaksinen
Sydänkeskus, TYKS
Hämeentie 11
20520 Turku
Puh. (02) 313 1005
juhani.airaksinen@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan kardiologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten että hän

- hallitsee oman alansa tautien ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- tuntee edellä mainittujen tautien esiintyvyyden, patogeneesin ja syyt
- kykenee hoitamaan alansa äkilliset sairaustapaukset
- kykenee suorittamaan alansa kuuluvat diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoa

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

- Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9 kk
- Runkokoulutus 2 v 3 kk
- Eriytyvä koulutus 3 v

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Kardiologian erikoislääkärin koulutukseen sisältyvän runkokoulutuksen kesto on 2 v 3 kk. Runkokoulutus on ollut samansisältöinen kaikilla sisätautiopin erikoisaloilla ja sen tarkoituksena on ollut antaa riittävät lääketieteelliset perustiedot ja -taidot eriytyvän vaiheen koulutusta varten sekä varmistaa keskussairaaloissa toimivien kardiologien konservatiivisen päivityksen osaaminen oman erikoisalansa ulkopuolella.

Koulutus tapahtuu erikseen sovituissa keskus- ja aluesairaaloissa. Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus. Pääosa koulutuksesta tapahtuu yleissisätaudeilla ja sisätautien eri osa-alueilla. Kardiologikouluttajat pitävät kuitenkin erittäin tärkeänä myös muiden erikoisalojen palveluita (esim. akuuttilääketiede, keuhkotaudit, anesthesiologia ja tehohoito). Niitä hyväksytään runkokoulutukseen enimmillään yhteensä 6 kuukauden ajan.

Runkokoulutukseen voidaan laskea vastuuhenkilön harkinnan mukaan 0-6 kuukautta tieteellistä tutkimustyötä.

Kardiologia on oma erikoisala, minkä takia on oleellista että kunkin yliopiston kardiologian kouluttajat vastaavat koulutettavien valinnasta sekä koulutuksen suunnittelusta, sisällöstä ja laadusta – runkokoulutus mukaan lukien. Kardiologian runkokoulutuksen tavoitteet ovat yhteneväiset sisätautiopin koulutuksen tavoitteisiin, mutta monipuolinen runkokoulutus sisältää nykyään myös muuta kuin sisätautialojen opintoja.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua kardiologian erikoisalan koulutusvirassa, josta vähintään 1,5 v yliopistosairaalassa. Enintään 18 kuukautta koulutuksesta voidaan suorittaa yliopiston ulkopuolella erikseen sovitussa yliopistojen kardiologikouluttajien hyväksymissä koulutusviroissa. Koulutuksesta 6–18 kk voidaan suorittaa Satakunnan tai Vaasan keskussairaalassa ja 6–12 kk Turun kaupunginsairaalan kardiologian poliklinikalla. ERVA-alueen ulkopuoliset koulutukset hyväksytään yhtenevillä periaatteilla kaikissa yliopistopiireissä. Koulutus sisältää 12–18 kk työtä konsultoivana kardiologina poliklinikalla, vuodeosastoilla, teho-osastoilla ja sydänkirurgisella osastolla. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk päätoimista tutkimustyötä kardiologian alalla.

Lisäksi koulutukseen kuuluu seuraavat toimenpiteet:

6. EKG:n tulkintaa	> 1000	I
7. rasituskokeiden tulkintaa	> 300	P/I
8. pitkäaikaisEKG-rekisteröintien tulkintaa	> 200	I
9. verenpaineen vuorokausirekisteröintejä	> 30	I
10. kaikukardiografiatutkimuksia	> 450	P
11. ruokatorven kautta tehtyjä kaikututkimuksia	> 50	A/P
12. pysyvien tahdistimien asennuksia	> 50	A/P
13. rytmihäiriötahdistinten asennuksia	> 20	A
14. rytmihäiriötahdistimen ohjelmointia	> 50	A/P
15. sydämen MRI/TT tutkimuksia	> 50	A/I
16. isotooppitutkimuksia	> 50	A/I
17. oikean ja vasemman puolen sydänkatetrisaatioita	> 25	A/P
18. sepelvaltimoiden varjoainekuvauksia	> 300	A200/P100
19. pallolaajennustoimenpiteitä	> 50**	A
20. invasiivisia elektrofysiologisia tutkimuksia	> 25**	A
21. sydänlihaskiopsiat tai väliaikaisen tahdistimen asennukset	> 25	A/I

P = itsenäisesti tehty toimenpide (perform)

A = avustajana toimenpiteessä (assistance)

I = mukana hoitoratkaisujen pohdinnassa tai tulosten tulkinnassa (interpret)

** peruskoulutuksessa näissä toimenpiteissä lähinnä avustajana

Edellä esitetyt toimenpiteet on rekisteröitävä lokikirjaan 12 kuukauden jaksoissa. Lokikirjaan pyydetään koulutusta ohjanneen seniorin (tutorin) nimi. Edellä mainittu toimenpiteiden lukumäärä koskee koko koulutusajaa. Kustakin toimenpiteestä tulee koulutettavan perehtyä niiden indikaatioihin, kontraindikaatioihin, komplikaatioihin, tulosten tulkintaan ja merkitykseen diagnostiikassa ja potilaan hoidossa.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle riittävät perustiedot ja -taidot kardiologian eri osa-alueilta jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn kardiologina. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 37:nä viikkona vuodessa 3–5 tuntia viikossa. Koulutuksen muodot:

- Luennot, seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet 1–3 tuntia viikossa
- Potilastapausseminaarit 1–2 tuntia viikossa
- Kirjallisuus ja tutkijakoulutusseminaarit ½ - 1 tuntia viikossa

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 80 tuntia, josta vähintään 60 tuntia tulee koskea kardiologian erikoisalaa. Suositellaan osallistumista valtakunnalliseen Suomen Kardiologisen Seuran sekä sen jaoksien järjestämään kurssitoimintaan sekä Euroopan kardiologisen seuran (European Society of Cardiology, ESC) ja sen jaoksien järjestämään jatkokoulutukseen.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kullekin erikoistumassa olevalle lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja (tutori), joka on klinikassa toimiva kardiologi. Ohjaajan tehtävänä on opastaa erikoistumassa olevaa lääkärää ja seurata hänen edistymistään koko koulutuksen ajan. Kullakin kardiologian osa-alueella on vastaava kouluttaja. Seurannan apuvälineenä käytetään henkilökohtaista lokikirjaa.

Koulutuspaikat ja koulutusvirat

Kardiologian koulutusvirkoja on neljä. Osa koulutuksesta voidaan toteuttaa vakinaisten kardiologien viransijaisuuksia käyttämällä.

Runkokoulutuksessa voimassaolevat koulutussopimukset:

Satakunnan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 2 v eriytyvää koulutusta)
Vaasan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 18 kk eriytyvää koulutusta)
Loimaan aluesairaala	2 v	
Salon aluesairaala	2 v	
Turun kaupunginsairaala	1 v	
Vakka-Suomen aluesairaala	1 v	
Porin kaupunginsairaala	6 kk	
Rauman aluesairaala	12 kk	
Turunmaan sairaala	6 kk	

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KEUHKOSAIRAUDET JA ALLERGOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Tarja Saaresranta
Turun yliopisto, Keuhkosairausoppi ja kliininen allergologia
Medisiininen toimialue, TYKS, T-sairaala, PL 52, 20521 Turku
Puh. (02) 313 4237
tarja.saaresranta@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on valmistuminen alalla itsenäisesti työskenteleväksi erikoislääkäriksi, jonka koulutuksessa otetaan huomioon keuhkosairauksien ja allergologisten sairauksien ehkäisy, diagnostiikka, erotusdiagnoosi, hoito ja ennusteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeisiä tavoitteita ovat myös kyky arvioida kriittisesti ja vertailla eri hoitomenetelmiä, sekä pätevyys arvioida hoidon porrastukseen, hallintotehtäviin, sairaanhoidolliseen suunnitteluun sekä alan koulutukseen liittyviä asioita.

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärin

- on hallittava alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyttävä seuraamaan sen kehitystä
- on osattava alan keskeiset diagnostiset toimenpiteet, niiden suorittaminen ja tulkinta; toimenpiteet luetellaan tarkemmin erikoistuvan lääkärin lokikirjassa
- on hallittava keskeisten keuhkosairauksien syytekijät ja niiden ehkäisyn mahdollisuudet ja menetelmät
- on kyettävä toimimaan moniammatillisen tiimin jäsenenä keuhkosairauksien ja allergologian osa-alueilla sekä alan asiantuntijatehtävissä

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Tästä voidaan myöntää poikkeuslupa niille erikoistujille, jotka ovat kirjoilla tai saavat erikoisalalan opinto-oikeuden 15.4.2015 – 14.4.2018 välisenä aikana.

Käytännön koulutus koostuu seuraavista osista:

- Terveyskeskuskoulutus 9 kuukautta (lisätietoja alla)
- Sisätautikoulutus 1 vuosi 3 kuukautta:
  - o Suoritetaan pääosin keskussairaaloissa tai yliopistosairaaloissa, mutta 0–6 kk voi suorittaa aluesairaalassa tai vastaavassa kouluttajan hyväksymässä yksikössä. Sisätautikoulutuksen tulee sisältää myös ensiapupäivystystä.
  - o Sisätautikoulutusta voi korvata vastuukouluttajan harkinnan mukaan 0–3 kk
    - Päätoimisella tutkimustyöllä millä tahansa lääketieteen alalla, tai
    - Koulutuksella jollakin muulla soveltuvalla erikoisalalla
- Keuhkosairauksien ja allergologian koulutus 4 vuotta:
  - o Suoritetaan yliopistojen hyväksymissä keuhkosairauksien koulutusyksiköissä

- Vähintään 2 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa, mutta tässä voidaan joustaa tilanteissa, joissa keskussairaalan koulutusvastaava on erityisen pätevä antamaan yliopistosairaalan verrannollista koulutusta.
- Koulutuksen tulee tavanomaisen keuhkoyksikön toiminnan lisäksi sisältää
  - 3 - 6 kk koulutusta yliopistollisen sairaalan allergiapoliklinikalla tai vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä, jossa hoidetaan allergiapotilaita
  - 3 – 6 kk palvelua valvotun hoidon tai tehohoidon yksikössä.
- Keuhkosairauksien ja allergologian koulutuksesta 0-6 kk voidaan suorittaa:
  - Päätoimisena tutkimustyönä keuhkosairauksien ja allergologian alalla, tai
  - Keuhkosairauksien kliinisen opettajan toimessa vastuukouluttajan harkinnan mukaan riippuen siitä, kuinka paljon toimeen sisältyy kliinistä työtä, tai
  - Koulutuksena muulla erikoisalalla vastuukouluttajan harkinnan mukaan riippuen koulutuksen sisällöstä ja erikoistuvan yksilöllisestä koulutussuunnitelmasta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja -taidot kaikilta erikoisalaan liittyviltä osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärinä. Koulutuksen muotoja ovat mm. erikoistuvien lääkäreiden meetingit, ongelma-meetingit, radiologian ja thoraxkirurgian meetingit, klinikan tiedemeetingit, seniorilääkärin osastokierrot, henkilökohtainen ohjaus potilastyöskentelyssä, tutorohjaus ja kehityskeskustelut, joissa erikoisalan lokikirja keskustelun pohjana.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (vähintään 60 tuntia)

Keuhkosairauksien ja allergologian alan koulutusta siten, että ne muodostavat erikoistujan kannalta mielekkään kokonaisuuden. Kursseja pyritään järjestämään mm. seuraavista aihepiireistä:

1. keuhkosairauksien epidemiologia
2. kansanterveydellinen merkitys ja kuntoutus
3. keuhkoalan kliininen fysiologia
4. keuhkosairauksiin liittyvät hätätilanteet
5. kliininen immunologia ja allergologia
6. kliininen farmakologia keuhkosairauksissa
7. keuhko-onkologia
8. obstruktiiviset keuhkosairaudet
9. keuhkoparenkymisairaudet
10. systeemisairauksien ja lääkkeiden aiheuttamat keuhkomuutokset
11. keuhkoputkien ja rintakehän endoskopiat
12. tuberkuloosi ja muut keuhkojen infektiot

13. keuhkojen ja välikarsinan radiologinen kuvantaminen
14. unenaikaiset hengityshäiriöt
15. keuhkosairauksissa käytetyt apuvälineet

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Jotta erikoistumiskoulutuksen aikana ehtii oppia kaikki tarvittavat tiedot ja taidot, on tärkeää mahdollisimman varhain tehdä suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta yhdessä vastuukouluttajan kanssa. Erikoistumiskoulutuksen edistymistä ja koulutussuunnitelman toteutumista seurataan kehityskeskusteluihin ja lokikirjoihin. Kehityskeskustelujen yhteydessä myös erikoistuva antaa palautetta koulutuksesta ohjaajalle.

Koulutusvirat

TYKS, 4,5 erikoistuvan lääkärin virkaa. SatKS, 1 erikoistuvan lääkärin virka.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KLIININEN FARMAKOLOGIA JA LÄÄKEHOITO

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Apulaisprofessori Aleksi Tornio
Turun yliopisto, Biolääketieteen laitos, Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon oppiala
Kiinamylynkatu 10
20520 Turku
Puh. (02) 333 7542
aleksi.tornio@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Yleistavoitteet: Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon erikoislääkärin tulee omata hyvät tiedot lääkkeiden ominaisuuksista ja käytöstä sekä lääkehoidon asemasta kansanterveyden kannalta keskeisten sairauksien hoidossa. Hänen tulee hallita näyttöön perustuvan lääkehoidon arvioinnin perusteet (lääkkeen tehon, vaikuttavuuden ja turvallisuuden arviointi) ja kyetä toimimaan kliinisen lääkehoidon asiantuntijana arvioitaessa yksittäisen potilaan lääkehoitoa sekä lääkkeen tai lääkeryhmän vaikuttavuutta potilashoidossa sekä kyetä edistämään tehokasta, turvallista, taloudellista ja tarkoituksenmukaista lääkehoitoa. Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon erikoislääkärin tulee hallita riittävässä määrin kliinisten lääketutkimusten suorittamisen teoriaa ja käytäntöä, viranomaismääräyksiä

sekä olla selvillä ihmisellä tehtävään tutkimukseen liittyvistä eettisistä normeista. Hänellä tulisi olla omakohtaista kokemusta kliinisen lääketutkimuksen suunnitteluun, toteutukseen, analysointiin tai raportointiin osallistumisesta. Alan erikoislääkärillä tulisi olla perusvalmiudet osallistua lääkkeiden rekisteröinnin, tutkimuksen ja turvallisuusseurannan edellyttämään toimintaan niin kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten kuin lääketeollisuudenkin piirissä.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, johon sisältyy kaikille koulutusohjelmille pakollinen 9 kk:n pituinen terveyskeskuspalvelu.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Erikoisalaa tukeva ja täydentävä koulutus

Erikoisalaa tukevan ja täydentävän koulutuksen pituus (sisältäen vähintään 9 kk terveyskeskuspalvelua) on 2,5-3 vuotta ja se voidaan suorittaa lääkehoitointensiivisillä aloilla (esim. sisätaudit, psykiatria, neurologia, anesthesiologia, pediatria, geriatria, syöpätaudit, yleislääketiede). Palvelu lääkehoitointensiivisillä aloilla voidaan vastuukouluttajan hyväksymässä määrin korvata palvelulla kliinisen farmakologian yksikössä mikäli tämä on erikoistuvan lääkärin yksilöllisen koulutussuunnitelman kannalta tarkoituksenmukaista. Korkeintaan yksi vuosi palvelusta voidaan korvata farmakologian tai kliinisen farmakologian alan tutkimustyöllä.

Tukevan ja täydentävän koulutuksen tavoitteena on antaa yhdessä lääkärin peruskoulutuksen kanssa kliinisen farmakologian ja lääkehoidon erikoislääkärille riittävä käsitys lääkehoidon merkityksestä osana terveydenhuoltojärjestelmää ja tiedot tavallisimpien sairauksien patofysiologiasta, diagnostiikasta, hoitoperiaatteista sekä erityisesti lääkehoidon käytännön toteutuksesta, jotta hänellä olisi hyvät valmiudet toimia konsultoivana lääkärinä lääkehoitoa koskevissa asioissa.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Erikoisalan eriytyvä koulutus suoritetaan kliinisen farmakologian yksikössä ja sen pituus on 3-3,5 vuotta. Koulutukseen tulee sisältyä potilaskohtaisten lääkehoitokonsultaatioiden antamista sekä lääkkeiden hoidollisen arvon arviointiin osallistumista.

Koulutusohjelman läpikäyneen erikoislääkärin edellytetään hallitsevan seuraavat asiakokonaisuudet:

- tuntee tavallisimpien kliinisessä käytössä olevien lääkkeiden farmakokinetiikan ja -dynamiikan pääpiirteet
- hallita yleisen farmakokinetiikan ja -dynamiikan perusteet ja kyetä laskemaan keskeiset farmakokineettiset suureet ja kyetä soveltamaan näitä tietoja lääkehoitoon
- tuntee iän, sukupuolen, perinnöllisten tekijöiden, raskauden ja imetyksen sekä maksan tai munuaisten vajaatoiminnan vaikutukset lääkehoitoon sekä kyetä soveltamaan tietoja potilaan lääkitystä suunniteltaessa
- tuntee tavallisimpien myrkytysten diagnostiikan ja hoidon
- hallita tavallisimpien, kliinisesti merkittävien lääkeinteraktioiden syntymekanismit sekä osaa soveltaa tietoa interaktioiden diagnostiikkaan ja ehkäisyyn

- tuntee lääke-, huume- ja intoksikaatioanalytiikan perusteet, tulkinna, rajoitukset ja virhelähteet
- tuntee lääkehoidon rajoitukset ja osata analysoida lääkehoidon osuutta potilaalla ilmeneviin haittavaikutuksiin
- pystyy arvioimaan lääkkeiden hoidollista arvoa ja opastamaan terveydenhuoltohenkilökuntaa rationaaliseen ja kustannustehokkaaseen lääkehoitoon
- tuntee kliinisiä lääketutkimuksia koskevat viranomaisohjeet
- kyetä laatimaan kliinisen lääketutkimuksen tutkimussuunnitelman sekä raportoimaan tutkimustulokset viranomaisraportin tai tieteellisen artikkelin muodossa
- ymmärtää kliinisen lääketutkimuksen vaatiman organisoinnin ja laadunvarmistuksen tarpeet sekä kyetä itse suorittamaan ja johtamaan terveillä henkilöillä tai potilailla tehtävää kliinistä lääketutkimusta
- kyetä toimimaan eettisen toimikunnan jäsenenä tai asiantuntijana kliinisiä lääketutkimuksia käsiteltäessä
- tuntee farmakoepidemiologian, farmakoekonomian sekä lääkekorvausjärjestelmän perusteet
- tuntee lääkkeiden rekisteröinnissä noudatettavan käytännön

Toimipaikkakoulutus

Koulutettavat osallistuvat kliinisen farmakologian yksikön viikoittaisiin konsultaatiomeetingeihin sekä valmistelevat vuorollaan siellä käsiteltävät tapaukset. Koulutettavan tulee osallistua myös kliinisten lääketutkimusten metodologiaa käsittelevään kurssimuotoiseen koulutukseen. Koulutusohjelman vastuuhenkilö voi hyväksyä jälkimmäisen kohdan suorittamisen muullakin tavalla.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan erikoistumiskoulutuksen aikana vähintään 80 tuntia josta oman erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kullekin kliinisen farmakologian ja lääkehoidon erikoislääkärikoulutusohjelmaan hyväksytyille laaditaan henkilökohtainen koulutusohjelma ja nimetään yksikön toimesta henkilökohtainen ohjaaja. Koulutettava pitää lokikirjaa suorittamastaan palvelusta, kursseista ja koulutustilaisuuksista joihin on osallistunut sekä muista toiminnoista, joilla koulutettava katsoo olevan merkitystä erikoistumisen kannalta. Koulutettava ja hänelle nimetty henkilökohtainen ohjaaja tarkastelevat säännöllisin väliajoin koulutettavan koulutusohjelman toteutumista.

Koulutusvirat

Turun yliopisto: 1 erikoistuvan lääkärin sivuvirka Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä. Hyväksyttävä palvelu edellyttää samanaikaista toimintaa soveltuvassa lääkealan tehtävässä Turun yliopistossa. Vastuukouluttajan harjoituksen mukaan palvelua myös muissa vastaavissa tehtävissä voidaan hyväksyä mikäli koulutuksen tavoitteet saavutetaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KLIININEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Kliininen opettaja Jukka Kemppainen
Kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede
jukka.kemppainen@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan erikoisalansa lääkärin tehtävissä siten, että hän

- hallitsee ihmisen perusfysiologian ja patofysiologiset muutokset eri sairauksissa
- hallitsee kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen tutkimus- ja hoitomenetelmät, mittausten suorituksen ja tulkinnan siten, että osaa hyödyntää niitä sairauksien diagnosoinnissa, seurannassa, leikkaus- ja toimenpideriskien arvioinnissa, työkyvyn arvioinnissa, epidemiologisissa tutkimuksissa sekä työlääketieteessä
- kykenee antamaan alansa konsultaatiopalveluja muille erikoisaloille ja terveydenhuollon yksiköille
- kykenee laatimaan vastuualueelleen kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen palvelusuunnitelman, valvomaan sen toteuttamista ja johtamaan laboratorion toimintaa ottaen huomioon yleisesti hyväksytyt eettiset normit
- hallitsee tieteellisen työskentelyn periaatteet ja kykenee eri tutkimusmenetelmien kriittiseen arviointiin sekä uusien tutkimusmenetelmien kehittämiseen
- kykenee toimimaan kliinisen fysiologian ja isotooppilaboratorion henkilökunnan koulutuksen asiantuntijana ja jakamaan alansa yleistä tietoutta
- pystyy toimimaan säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavana johtajana isotooppilääketieteen ja terveydenhuollon röntgentoiminnan aloilla.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta.

Koulutuksen kokonaiskesto on 6 vuotta, josta 9 kk on terveyskeskuspalvelua ja 5 v 3 kk erikoisalana eriytyvää koulutusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (5v 3kk)

Erikoistumiskoulutuksesta 6 kuukautta tulee olla palvelua sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, anestesiologian, syöpätautien ja/tai pediatrian erikoisalan lääkärin tehtävissä.

Palvelu kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen varsinaisella erikoisalalla kestää 4v 9 kk, johon tulee sisältyä 3 kk palvelua radiologian erikoisalalla. Varsinaiseen erikoistumiskoulutukseen voidaan sisällyttää kaikkiaan 9 kuukautta palvelua radiologian erikoisalalla.

Erikoisalan varsinaisesta palvelusta enintään 2 vuotta voidaan suorittaa muun kuin yliopistosairaalan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen laboratorioissa, jonka kanssa on tehty koulutus sopimus. Erikoistumiskoulutukseksi voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk palvelua erikoisalaan läheisesti liittyvässä tutkijan toimessa. Palvelua, joka sisältää isotooppitoimintaa tai radiologiaa tulee olla vähintään 3 vuotta. Erikoisalan varsinaista palvelua yliopistosairaalan kliinisen fysiologian päävirassa tulee kuitenkin olla vähintään 2v 9 kk.

Jos erikoistuvalla on erikoislääkärin oikeudet sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien, anestesiologian ja tehohoidon, kliinisen kemian, kliinisen neurofysiologian, radiologian, syöpätautien tai lastentautien erikoisalalla, voidaan tästä lukea hänelle yksi vuosi hyväksi erikoisalan varsinaisessa koulutuksessa. Tällöinkin palvelua yliopistollisen keskussairaalan kliinisen fysiologian laboratorioissa on oltava vähintään 2v 9 kk.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa. Säännöllisen toimipaikkakoulutuksen lisäksi osallistutaan soveltuvin osin sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, kirurgian, ortopedian, lastentautien, syöpätautien, radiologian ja kliinisen kemian jatkokoulutusohjelmiin.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoisalalla vaaditaan vähintään 60 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta.

Kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoisalan teoreettinen 60 tunnin koulutus sisältää seuraavia aiheita: mittaustekniikka, radiofarmasia, lääketieteellinen informaatiotekniikka, statistiikka, sydän- ja verenkiertotutkimukset, isotooppitutkimukset, radiologinen leikekuvantaminen, keuhkofunktio- ja ruuansulatuskanavan funktiotutkimukset, eritystoiminnan tutkimukset, tyofysiologiset tutkimukset, pediatriinen kliininen fysiologia, eri elintointojen pitkäaikaisrekisteröinnit ja telelääketiede ja laadunvarmennus.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Säteilysuojelukoulutus

Yliopistokoulutukseen kuuluu myös säteilysuojelukoulutus, jonka tavoitteena on säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan pätevyys isotooppilääketieteen ja terveydenhuollon röntgentoiminnan aloilla. Säteilysuojelukeskuksen ohjeistus: <https://www.stuklex.fi/fi/ohje/ST1-7>

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuvalla lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka yhdessä erikoistuvan kanssa seuraa opintojen edistymistä. Koulutussuunnitelmaan sisältyy tasapuolinen käytännön perehtyminen kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen piiriin kuuluviin sydän- ja verenkiertotutkimuksiin, keuhkofunktio- ja keuhkokuivutustutkimuksiin, ruuansulatuskanavan tutkimuksiin, munuais- ja virtsaelintutkimuksiin, luuston isotooppitutkimuksiin, onkologisiin ja endokrinologisiin isotooppitutkimuksiin, isotooppihoitoihin ja radiologisiin tomografiatutkimuksiin. Valtakunnallisesti on sovittu vähimmäismäärät keskeisistä tutkimuksista, joita koulutusaikana tulee suorittaa. Soveltuvien osien noudattamista UEMS:n suosituksia isotooppilääketieteen koulutusvaatimuksista (Eur J Nucl Med 2007;34:433–436).

Koulutuksen toteutumista seurataan lokikirjan ja erikoistuvan kanssa käytävien säännöllisten keskustelujen avulla. Tutorin tehtävänä on valvoa, että erikoistuvalla on mahdollisuus perehtyä vaadittuihin tutkimuksiin.

Koska kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen yksiköiden toiminta Suomessa painottuu jossain määrin vaihtelevasti, pidetään suotavana, että erikoistuva toimisi useammassa kuin yhdessä koulutuspaikassa erikoistumiskoulutuksensa puitteissa varmistaen näin koulutuksen riittävän monipuolisuuden.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KLIININEN HEMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Dosentti Maija Itälä-Remes
maija.itala-remes@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suorittaneen tulee

- hallita erikoisalaansa kuuluvat diagnostiset toimenpiteet ja menetelmät
- hallita erikoisalaansa kuuluvien sairauksien syyt, patogeneesi ja hoito
- hallita alan keskeinen teoreettinen tietous ja kyetä seuraamaan sitä
- kyetä arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin
- kyetä osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (2v 3kk)

Runkokoulutus 2 v 3 kk on yhteinen sisätautialojen kanssa. Se on palvelua sisätautien erikoisalan koulutusviroissa erikseen sovitussa keskussairaalassa ja/tai aluesairaalassa.

Palvelu suoritetaan sisätautierikoisalan koulutusviroissa niissä sairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus. Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus. Erityisesti koulutuksen johtaessa "suoraan" endokrinologiaan, gastroenterologiaan, infektiosairauksiin, kardiologiaan, kliiniseen hematologiaan, nefrologiaan tai reumatologiaan, on huolehdittava siitä, ettei koulutus suuntaudu yksipuolisesti ko. erikoisalaan jo runkokoulutuksen aikana.

Sisätautialojen runkokoulutuksen hyväksyjä on yliopiston sisätautien erikoislääkärikoulutuksen vastuhenkilö. Hänen harkintansa mukaan koulutukseen voi sisältyä lyhyitä jaksoja muilta soveltuvilta aloilta (esimerkiksi keuhkosairaudet, anestesiologia, akuuttilääketiede, neurologia, kliininen kemia, kliininen mikrobiologia, kliininen fysiologia).

Runkokoulutukseen voidaan laskea vastuuhenkilön harkinnan mukaan 0-6 kuukautta tieteellistä tutkimustyötä.

Voimassaolevat koulutussopimukset

Satakunnan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 2 v eriytyvää koulutusta)
Vaasan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 18 kk eriytyvää koulutusta)
Loimaan aluesairaala	2 v	
Salon aluesairaala	2 v	
Turun kaupunginsairaala	1 v	
Vakka-Suomen aluesairaala	1 v	
Porin kaupunginsairaala	6 kk	
Rauman aluesairaala	12 kk	
Turunmaan sairaala	6 kk	

Erikoisalan eriytyvä koulutus 3 v

Palvelu hematologian erikoisalan koulutusvirassa yliopistosairaalassa hematologian osastolla. Palveluun sisältyy osallistuminen päivystystoimintaan sisätautiklinikassa.

Koulutukseen voidaan hyväksyä yhteensä 6 kk palvelua seuraavissa yksiköissä:

- Yliopistollisen sairaalan hematologinen laboratorio
- Yliopistosairaalan infektioyksikkö
- SPR:n veripalvelu
- Yliopistosairaalan onkologinen yksikkö
- Hematologian alan tutkimustyö (enintään 3 kk).
- Hematologinen palvelu keskussairaalassa koulutussopimuksen mukaan (6-12 kk).

Voimassa oleva koulutuspaikkasopimus: Satakunnan keskussairaala 1 v.

Toimipaikkakoulutus

Erikoislääkärikoulutuksessa vaadittava toimipaikkakoulutus:

- Osallistuminen hematologisen yksikön koulustilaisuuksiin, joissa käydään läpi hematologian keskeisiä osa-alueita (1 t viikko)
- Osallistuminen yhteismeetingeihin hematologisen laboratorion, kliinisen genetiikan ja patologian laitoksen kanssa (2 t/kk)
- Osallistuminen henkilökohtaiseen ohjaukseen potilastyöskentelyssä ja toimenpiteissä
- Osallistuminen alan erikoislääkäriin ylikiertoihin (1-2x/viikko)

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus vähintään 80 tuntia, josta runkokoulutuksen aikana suoritetaan vähintään 40 tuntia ja eriytyvän koulutuksen aikana vähintään 40 tuntia. Runkokoulutukseen kuuluvaan teoreettiseen koulutukseen hyväksytään koulutusta seuraavilla alueilla: sydän- ja verisuonitaudit, keuhkosairaudet, endokrinologia, infektiosairaudet, gastroenterologia, nefrologia, reumatologia, akuutti sisätautioppi.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kliinisen hematologian eriytyvän koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, joka tulee antaa erikoistuvalla lääkärille runkokoulutusvaiheen alussa. Lokikirja toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Koulutusvirat

TYKS:n sisätautiklinikan koulutusvirkoja (tällä hetkellä 26 kpl), käytetään tarkoituksenmukaisella tavalla eri koulutusohjelmien tarpeen mukaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KLIININEN KEMIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Kari Pulkki

Tykslab

Kiinamylynkatu 4-8, 20520 Turku

kari.pulkki@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

- Koulutuksen suoritettuaan kliinisen kemian (laboratoriolääketieteen) erikoislääkärin tulee
- hallita laboratoriolääketieteen alan tutkimusten suorittamisen periaatteet, laadunohjaus ja tutkimustulosten käyttö sekä tulosten tulkinta sairauksien ennaltaehkäisyssä, diagnostiikassa ja hoidon seurannassa
- olla perehtynyt mm. kliiniskemiallisiin proteiini-, hormoni-, allergia-, lääkeaine-, syöpämerkkiaine- ja aineenvaihduntatutkimuksiin, hematologisiin tutkimuksiin ja verensiirtotoimintaan, molekyylogeneettisiin tutkimuksiin sekä vierianalytiikan erityispiirteisiin
- hallita laboratorion laadunohjauksen ja laatujärjestelmien perusteet
- hallita biostatistiikan perusteet
- kyetä konsultoimaan muiden alojen lääkäreitä laboratoriotutkimusten käyttöön ja tulkintaan liittyvissä kysymyksissä
- olla hyvin perehtynyt lääketieteelliseen kirjallisuuteen ja pystyä arvioimaan laboratoriotutkimusten käyttöön ja merkitykseen liittyviä tieteellisiä julkaisuja sekä soveltamaan uusia tutkimusmenetelmiä käyttöön
- tuntea laboratoriolääketieteellisen tutkimus- ja kehitystyön periaatteet
- olla perehtynyt laboratorion hallintoon, tietotekniikkaan, terveydenhuollon lainsäädäntöön ja terveystaloustieteen perusteisiin
- hallita alueellisen porrastetun laboratoriotoininnan periaatteet, suunnittelu ja toteutus
- osata johtaa ja kehittää kliinisen laboratorion toimintaa
- kyetä opettamaan laboratoriolääketiedettä

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta. Terveyskeskuksessa suoritettavaa palvelua 9 kk, sairaalapalvelua kliinisillä aloilla 3 kk, sekä eriytyvää koulutusta 4 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 v)

Palvelua yliopistosairaalassa 4 vuotta. Tästä ajasta voidaan hyväksyä korkeintaan 1 vuosi alaan liittyvää tutkimustyötä tai palvelua kliinisen kemian tai lääketieteellisen biokemian assistentin virassa. Toimimista kliinisen opettajan/apulaisopettajan virassa tai tuntiopettajana voidaan erikoitumiskoulutukseen hyväksyä korkeintaan 2 vuotta edellyttäen, että siihen liittyy alan virka tai sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalassa.

Koulutusyksikön harkinnan mukaan voidaan toimimisesta kliinisen kemian laboratoriolääkärin virassa hyväksyä korvaavaksi koulutukseksi 1 vuosi edellyttäen, että sairaalassa on koulutettavalle erikoislääkärin oikeudet omaava kouluttaja, jolla on vähintään lääketieteen tohtorin tutkinto.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tarkoituksena on antaa koulutettavalle riittävät perustiedot ja taidot kliinisen kemian eri osa-alueista. Koulutusmuotoina ovat toimiminen ohjattuna laboratoriolääkärin tehtävissä, seminaarit ja luennot sekä perehtyminen laboratoriotoiminnan johtamiseen ja järjestämiseen. Toimipaikkakoulutus jakaantuu seuraaviin osiin:

- perehtyminen kliiniskemialliseen ja biokemialliseen laboratoriotoimintaan ja tutkimusten automaatioon (vähintään 1 v)
- perehtyminen hematologiseen laboratoriotoimintaan (vähintään 1 v)
- perehtyminen aineenvaihdunta- ja endokrinologisiin tutkimuksiin (vähintään 0,5 v)
- perehtyminen molekyyliogeneettisiin tutkimuksiin (vähintään 0,5 v, suunnitellaan yhdessä hematologisten ja aineenvaihduntasairauksien tutkimusten kanssa)
- perehtyminen erikseen sovittavaan suuntautumisvaihtoehtoon

Perehdyttäminen toteutetaan työpisteittäin siten, että koulutettava osallistuu menetelmien käytännön suorittamiseen, perehtyy menetelmien perusteisiin, osallistuu menetelmien laadunvarmistukseen ja uusien menetelmien käyttöönottoon ja kehittämiseen. Koulutettava osallistuu laboratoriotoiminnan organisoimiseen yhdessä ohjaavan henkilön kanssa ja perehtyy myös porrastettuun alueelliseen laboratoriotoimintaan sekä tietotekniikan hyödyntämiseen. Koulutuksen aikana koulutettava osallistuu tutkimustulosten tulkintaan ja lausuntojen antamiseen ohjattuna toimintana. Koulutettava osallistuu toimipaikkakoulutuksiin ja ja klinikoille järjestettäviin koulutus- ja informaatiotilaisuuksien normaalin toiminnan yhteydessä. Koulutettavan tulee osallistua säännöllisen ohjelman mukaisiin koulutusyksikön sisäisiin koulutustilaisuuksiin ja pitää esitelmää annetuista aiheista. Teoreettista toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa (viikoittaiset seminaarit, klinikkakokoukset, potilastapaukset). Koulutettava osallistuu myös tutkimus- ja kehittämistyöhön.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia. Koulutuksen aihepiirejä voivat olla yleinen kliininen kemia, hematologia ja kaikki ne teoreettiset tai kliiniset aiheet, joissa merkittävässä määrin käsitellään kliiniskemiallisia laboratoriotutkimuksia ja niiden käyttöä. Opetus voidaan järjestää koulutusyksiköiden välisenä yhteistyönä. Koulutustilaisuuksien hyväksymisestä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää yliopisto.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutusohjelman vastuuhenkilö laatii yhdessä koulutettavan kanssa koulutettavalle henkilökohtaisen koulutussuunnitelman, jossa huomioidaan koulutettavan aikaisempi perehtyminen laboratoriolääketieteeseen. Koulutettava käy arviointikeskustelun koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa vähintään kerran vuodessa. Kullekin koulutusjaksolle eri toimipaikoissa nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Henkilökohtainen ohjaaja ja koulutettava arvioivat yhdessä säännöllisesti (1-2 kertaa toimipaikkakoulutusjakson aikana) koulutettavan oppimista. Koulutettavalla on lokikirja, joka toimii apuna oppimistavoitteiden seurannassa. Koulutettava osallistuu oman oppimisen ja

koulutuksen arviointiin ja kehittämiseen lokikirjan avulla sekä tapaamisissa koulutusohjelman vastuuhenkilön ja henkilökohtaisten ohjaajien kanssa.

Koulutusvirat

TYKS, TYKSLAB 4 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KLIININEN MIKROBIOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Jaana Vuopio

Biolääketieteen laitos, lääketieteellinen mikrobiologia ja immunologia

Puh. (02) 333 7072

jaana.vuopio@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan erikoislääkärin tulee hallita/kyetä:

- infektiotautien mikrobiologinen laboriodiagnostiikka
- immuunisairauksien laboriodiagnostiikka (autoimmuunitaudit, immunovajavuustilat, immunogeenetiikka)
- muu kliinisen mikrobiologian alan laboriodiagnostiikka
- edellä mainittujen laboriomenetelmien laadunvalvonta
- pääpiirteittäin infektiotautien ja immuunisairauksien taudinkuvat, ehkäisy ja hoito
- mikrobilääkeresistenssin diagnostiikka, seuranta ja torjunta
- hoitoon liittyvien infektioiden diagnostiikka, seuranta ja torjunta
- tartuntatautien laboriopohjainen seuranta ja toimet epidemiaselvityksissä
- yleiset mikrobiologiset työturvallisuusnäkökohdat ja mikrobiologisen laboratorion työturvallisuus
- konsultoimaan ja ohjaamaan muiden alojen lääkäreitä kliinisen mikrobiologian tutkimusten käyttöön ja tulkintaan liittyvissä kysymyksissä
- johtamaan ja kehittämään kliinisen mikrobiologian laboratorion toimintaa
- laboriolääketieteellisen tutkimus- ja kehitystyön periaatteet
- ottamaan käyttöön ja validoimaan/evaluoimaan uusia menetelmiä
- terveydenhuollon lainsäädäntö (mm. tartuntatautilainsäädäntö, kliinisen mikrobiologian laborioiden toimilupakäytäntö)
- laboratorion hallinto, tietojärjestelmät ja terveystaloustieteen (mm. kilpailutus) perusteet
- porrastetun laboriotoiminnan periaatteet, suunnittelu ja toteutus

- toimimaan kliinisen mikrobiologian erikoisalan opettajana
- alan keskeinen lääketieteellinen kirjallisuus

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutuksen kokonaiskesto on 5 vuotta, ja siihen sisältyy 9 kk terveyskeskuspalvelua, 3 kk täydentävää palvelua ja 4 vuotta erikoisalan eriytyvää palvelua.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Täydentävä koulutus

3 kk palvelua kliinisellä erikoisalalla (esimerkiksi ihotaudit ja allergologia, keuhkosairaudet ja allergologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, naistentaudit ja synnytykset, lastentaudit, sisätaudit, syöpätaudit tai kirurgia).

Erikoisalan eriytyvä koulutus

4 vuotta palvelua kliinisen mikrobiologian alan koulutusvirassa.

Koulutuksen tulee sisältää:

- vähintään 1,5 vuotta kliinistä bakteriologiaa
- vähintään 1 vuosi kliinistä immunologiaa
- vähintään 1 vuosi kliinistä virologiaa
- koulutusyksikön riittäväksi katsoma määrä mykologiaa ja parasitologiaa

Enintään 6 kk:

- infektioitauteja
- tutkimustyötä

Toimipaikkakoulutus

Koulutuksen opetusmuotoja ovat henkilökohtainen ohjaus ja toimipaikan järjestämä koulutus (keskimäärin 2 tuntia/viikko).

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on perusopintoja syventävää, tiettyjä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta, jonka järjestää tai hyväksyy koulutusyksikkö. Erikoisalan koulutusta vaaditaan vähintään 60 tuntia.

Teoreettiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä kliinisen mikrobiologian alan koulutustilaisuuksia, joiden sisältö laajuudeltaan ja tasoltaan vastaa koulutuksen sisällön tavoitteita. Tilaisuuden hyväksymisestä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää yliopisto.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kullekin kliinisen mikrobiologian erikoislääkärikoulutusohjelmaan hyväksytylle laaditaan henkilökohtainen koulutusohjelma ja nimetään yksikön toimesta henkilökohtainen ohjaaja.

Henkilökohtaisena ohjaajana toimii kliinisen mikrobiologian erikoislääkäri. Erikoistujan käytännön ohjaamiseen osallistuvat kliinisen mikrobiologian erikoislääkärit ja alan muut akateemiset asiantuntijat.

Koulutettava pitää lokikirjaa suorittamastaan palvelusta, kursseista ja koulutustilaisuuksista, joihin on osallistunut. Koulutettava ja hänelle nimetty henkilökohtainen ohjaaja sekä vastuuhenkilö tarkastelevat säännöllisin väliajoin koulutettavan koulutusohjelman toteutumista ja laativat tarvittaessa muutoksia ohjelmaan.

Koulutusvirat

Tyks Mikrobiologia ja genetiikka

- kaksi kliinisen mikrobiologian erikoistuvan lääkärin virkaa

Mahdollisuuksien mukaan koulutusta voi suorittaa myös erikseen sovittavalla tavalla Turun yliopiston biolääketieteen laitoksella yhdistettynä Tyks Mikrobiologian ja genetiikan sivuvirkaan.

Erikoistuja voi osallistua lääketieteellisen mikrobiologian, virusopin ja immunologian opetuksen antamiseen.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Satu Jääskeläinen
Kliinisen neurofysiologian palvelualue os. 936
Tyks-Sapa-Liikelaitos
VSSH
PL 52, 20521 TURKU
Puh. (02) 313 1939
satu.jaaskelainen@tyks.fi

Kouluttajat

VSSHP:n kliinisen neurofysiologian yksikössä kouluttajina toimivat koulutuksen vastuuhenkilön lisäksi kaikki kliinisen neurofysiologian erikoislääkärit omilla menetelmävastuualueillaan. Satakunnan keskussairaalassa kouluttajana toimii dosentti Esa Rauhala.

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Kliinisen neurofysiologian (KNF) koulutusohjelma noudattaa Euroopan Erikoislääkäriyhdistyksen (Union Européenne des Médecins Spécialistes, UEMS) vuoden 2017 alussa päivitettyjä kliinisen neurofysiologian erikoistumiskoulutuksen vaatimuksia (European Training Requirements for Clinical Neurophysiology, UEMS section of Clinical Neurophysiology, 2017). Koulutusohjelman tavoitteena on saavuttaa hyvät tiedot ja taidot erikoislääkärin kaikilla pätevyysalueilla: lääketieteellinen asiantuntijuus, yhteistyötaidot, tiedottamisen, yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja johtamisen taidot, tieteellinen tutkimus ja ammatillinen osaaminen.

Erikoisalakohtaisen koulutuksen tavoitteena on saavuttaa hyvä itsenäinen osaaminen KNF-palveluiden perustason palvelukokonaisuuksissa (UEMS: "module"), joita ovat EEG (aivosähkötkutkimus), ENMG (lihassähkötkutkimus), ohutsäiejärjestelmän ja autonomisen hermoston tutkimukset, kvantitatiiviset tuntokynnysmittaukset, kuulo-, näkö- ja tuntojärjestelmien herätevastemittaukset ja keskushermoston magneettistimulaatio, iho- ja lihasbiopsian otto sekä yöpolygrafia. Lisäksi koulutettavan tulee saavuttaa hyvä tiedollinen osaaminen sekä käytännön taitoja (koulutuskeskuksen toiminnan kuvan mukaan) vaativissa KNF-palveluissa, joita ovat EEG-signaalianalyysin erikoistekniikat ja pitkäaikaisrekisteröinnit videovalvonnassa, kvantitatiiviset ENMG-tekniikat, kognitiiviset ja kipuhe-rätevasteet, neurofysiologinen leikkausvalvonta ja toiminnallinen aivokartoitus ennen leikkausta ja leikkauksen aikana, kallonsisäiset EEG-rekisteröinnit, magnetoencefalografia (MEG), uni- ja vireystilähäiriöiden vaativat, pitkäaikaiset monikanavatutkimukset videovalvonnassa, ääreishermoston ultraäänitutkimus sekä liikehäiriöiden neurofysiologiset analyysimenetelmät. Koulutettavan tulee osata teoreettisesti myös muut aivokuvantamisen menetelmät (mm. PET, MRS, fMRI, DTI, NIRS), neuromodulaatiomenetelmät (mm. tDCS, SCS, MCS) sekä neuropatologiset ja geneettiset löydökset perinnöllisissä lihastaudeissa ja hermoston sairauksissa.

Eriytyvä koulutus tarjoaa koulutettavalle erikoislääkärin tarvitsemat tiedot, taidot, valmiudet ja asenteet kliinisen neurofysiologian osa-alueilla. Koulutusohjelman suoritettuaan kliinisen neurofysiologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan itsenäisesti alansa erikoislääkärin ja ylilääkärin tehtävissä. Koulutuksen sisällölliset tavoitteet on yksityiskohtaisesti lueteltu koulutettavan lokikirjassa sekä UEMS:n päivitettyissä KNF-erikoistumiskoulutuksen vaatimuksissa. Erikoistuva kykenee koulutuksen päättyessä itsenäisesti vastaamaan lokikirjaan kirjattujen kliinisen neurofysiologian alan tutkimusten suorittamisesta ja tulkinnasta.

Erikoistumiskoulutuksen päättyessä koulutettavan tulee

- itsenäisesti hallita kliinisen neurofysiologian tutkimusmenetelmät
- pystyä arvioimaan ja tulkitsemaan löydösten kliininen merkitys
- pystyä johtamaan kliinisen neurofysiologian yksikköä
- pystyä itsenäisesti soveltamaan ja ottamaan käyttöön alan menetelmiä
- osata arvioida alan mittalaitteiden soveltuvuutta kliiniseen käyttöön ja tieteelliseen tutkimukseen sekä niiden potilasturvallisuutta
- olla perehtynyt KNF-alan tutkimusmenetelmien ja laboratorioiden laadunhallintaan
- pystyä ohjaamaan ja opettamaan yksikön muuta henkilökuntaa kliinisen neurofysiologian tutkimusten suorittamisessa
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon ja lainsäädäntöön
- hallita erikoisalan tieteellisen tutkimustyön periaatteet
- olla riittävä tuntemus niistä erikoisaloista, jotka käyttävät kliinisen neurofysiologian alan tutkimuksia

Koulutettavan on erikoistumiskoulutuksen päättyessä kyettävä vastaamaan lokikirjaan kirjattujen kliinisen neurofysiologian alan tutkimusten ja toimenpiteiden suorittamisesta ja tulkinnasta.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutuksen pituus on 5 vuotta. Kliinisen neurofysiologian koulutusohjelma jakautuu 9 kk pituiseen terveysterveyskeskuspalveluun, muuhun runkokoulutukseen (6 kk) ja eriytyvään koulutukseen (3 v 9 kk). Saatuaan opinto-oikeuden erikoistumiskoulutukseen koulutettava laatii yhdessä vastuuhenkilön kanssa henkilökohtaisen koulutus suunnitelman. Suunnitelman toteutumista seurataan henkilökohtaisella lokikirjalla ja vuosittaisilla kehityskeskusteluilla.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveysterveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveysterveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveysterveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveysterveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveysterveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

On toivottavaa, että tämä jakso on suoritettu ennen kuin muu koulutus aloitetaan. Terveysterveyskeskuksessa suoritettavasta palvelusta enintään 3 kk voidaan suorittaa työterveyshuollon alalla julkisen terveydenhuollon yksikössä.

Runkokoulutus (6 kk)

Kliinisen neurofysiologian runkokoulutukseen kuuluu 6 kk sairaalapalvelua kliiniseen neurofysiologiaan läheisesti liittyvillä lääketieteen erikoisaloilla. Runkokoulutus voidaan suorittaa neurologian, lastenneurologian, neurokirurgian, fysiatrian, käsikirurgian, kliinisen genetiikan ja kliinisen fysiologian erikoisaloilla tai muulla koulutusvastaavan hyväksymällä reunaopinnoiksi soveltuvalla alalla. On suotavaa, että pääosa runkokoulutuksesta on suoritettu ennen kliinisen neurofysiologian eriytyvää koulutusta.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (3 v 9 kk)

Kliinisen neurofysiologian erikoisalan koulutusta on kolme vuotta ja yhdeksän kuukautta, joka voidaan suorittaa kokonaisuudessaan yliopistosairaalassa; pääsääntöisesti kolme vuotta ja kolme kuukautta VSSHP:n kliinisen neurofysiologian palvelualueella tai muussa kliinisen neurofysiologian yliopistollisessa yksikössä Suomessa tai ulkomailla. Vuodesta 2017 alkaen KNF erikoisalakoulutuksesta 1 v 9 kk voidaan suorittaa Satakunnan keskussairaalan KNF-yksikössä dosentti Esa Rauhalan toimiessa koulutuksen vastuuhenkilönä. Erikoisalakohoiseksi koulutukseksi voidaan lisäksi hyväksyä enintään 6 kk kliinisen neurofysiologian alalla tehtyä tieteellistä tutkimustyötä. Eriytyvä koulutus koostuu kliinisen neurofysiologian alan eri osa-alueista (moduulipohjainen koulutus), joissa kussakin kouluttajana toimii kunkin osa-alueen vastuulääkäri (menetelmä vastaava).

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa jatkokoulutettavalle lääkärille riittävät perustiedot ja käytännön taidot kliinisen neurofysiologian menetelmistä, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen työskentelyyn kliinisen neurofysiologian erikoislääkärinä. Toimipaikkakoulutusta järjestetään kliinisen neurofysiologian osastolla 37 viikkona vuodessa (= työviikot ajanjaksona syyskuu-toukokuu) vähintään 2 tuntia viikossa.

Toimipaikkakoulutuksen muodot:

- Erikoistuvien lääkäreiden viikoittaiset seminaarit, joissa käydään läpi systemaattisesti kliinisen neurofysiologian keskeiset alueet sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Seminaarit ovat avoimia myös muille neurologisille aloille erikoistuville.
- Osaston omat potilaskokoukset ja TYKS:n asiantuntijatyöryhmät, joihin kliininen neurofysiologia osallistuu.

- Kliinisen neurofysiologian lääkäreiden ammatillinen jatkokoulutusseminaari yksi tunti kerran viikossa. Seminaarissa käsitellään alan keskeisiä menetelmiä, uusia tutkimussuuntauksia ja osastolle käyttöön otettuja uusia menetelmiä.
- Soveltuvien osien TYKS:n neurologisten alojen klinikkakokoukset.
- Toimipaikkakoulutuksen opetussuunnitelma julkaistaan kutakin lukukautta varten erikseen.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoistuvan lääkärin tulee suorittaa kurssimuotoista teoreettista koulutusta osaston ulkopuolella. Tämän koulutuksen laajuus on vähintään 80 tuntia. Kurssimuotoista koulutusta ovat esimerkiksi Suomen kliinisen neurofysiologian yhdistyksen tilaisuudet, alan kansainvälisten kongressit ja niiden yhteydessä järjestettävät kurssit, Suomessa ja Ruotsissa pidettävät kliiniseen neurofysiologiaan erikoistuvien lääkäreiden valtakunnalliset kurssit sekä yliopiston järjestämät tohtorikoulutukseen liittyvät kurssit. Teoreettisesta koulutuksesta vähintään 60 % tulee olla erikoisalakohtaista koulutusta (kliininen neurofysiologia).

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutusta varten laaditaan erikoistuvalla yksilöllinen koulutussuunnitelma, joka kirjataan henkilökohtaiseen lokikirjaan. Koulutussuunnitelman toteutumista seurataan lokikirjan avulla sekä kehityskeskusteluissa vuosittain.

Koulutettava ja kouluttajat arvioivat yhdessä koulutuksen edistymistä säännöllisin väliajoin. Kun koulutettava on saavuttanut omasta mielestään riittävän osaamisen kussakin KNF-modulissa, hän pyytää lupaa itsenäiseen toimintaan menetelmävastaavalta KNF-lääkäriltä. Tämä arvioi koulutettavan käytännön osaamisen, analyyttisen ajattelun ja tulkintakyvyn sekä lausunnonkirjoitustaidot. Jos osaaminen on hyvällä tasolla, antaa menetelmävastaava koulutettavalle luvan itsenäiseen toimintaan sekä kirjaa koulutettavan kyseiseen menetelmään perehdytetyjen taulukkoon. Koulutettava kirjaa edistymisensä omaan lokikirjaansa. Koulutuksen vastuhenkilö vastaa erikoistuvien lääkäreiden viikoittaisesta teoreettisesta koulutuksesta. Lisäksi hän seuraa koulutettavan osaamisen kertymistä käytännön tutkimustoimintaa seuraten ja kehityskeskusteluissa, vähintään kahdesti vuodessa ja tarpeen mukaan useammin. Kliiniseen neurofysiologiaan erikoistuvat lääkärit osallistuvat myös Turun Yliopiston vuosittain järjestämään sähköiseen koulutuksen arviointikyselyyn, jonka tuloksista käydään palautekeskustelu pääkouluttajan kanssa. Erikoislääkäritenttiä jälkeen käydään erillinen koulutuksen palautekeskustelu. Koulutusta ja sen tarvetta arvioidaan säännöllisesti myös osaston sisäisissä vuosittaisissa kehityskeskusteluissa ja VSSHP:n täydennyskoulutuksen seurantaohjelman puitteissa.

Koulutuspaikat ja koulutusvirat

VSSHP:n KNF-palvelualueella on 3 kliinisen neurofysiologian erikoistuvan lääkärin virkaa. Yksi erikoistuvan lääkärin virka on perustettu v. 2017 Satakunnan keskussairaalan KNF-yksikköön, jossa eriytyvästä KNF-koulutuksesta voidaan suorittaa enintään 1 v 9 kk.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Jaakko Pulkkinen
Korvaklinikka, TYKS, 20520 Turku
Puh. (02) 313 1500
jaakko.pulkkinen@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Koulutusohjelman suorittanut on perehtynyt hyvin korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalalan teoreettiseen sisältöön sekä hallitsee erikoisalalla vaadittavat käytännön tehtävät ja toimenpiteet ja on valmis korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkärin tehtäviin sekä itsenäiseen erikoislääkärin toimen harjoittamiseen.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Vähintään 3 kk palvelua tulee suorittaa jollakin kirurgisella erikoisalalla tai anestesiologian ja tehohoidon erikoisalalla, jolloin koulutettava tutustuu ja perehtyy kirurgian perustekniikoihin sekä anestesiologiisiin peruskäsitteisiin.

Erikoisalalan eriytyvä koulutus

2,5 vuotta yliopistosairaalan korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikassa. 1v 6 kk yo-sairaalan ulkopuolella hyväksytyssä koulutuspaikassa, josta enintään 3 kk voidaan korvata mm. toimimalla päätoimisena tutkijana. Eriytyvän koulutuksen suorittaneella tulee olla hyvä teoreettinen tietämys ja käytännön taidollinen kyky toimia itsenäisenä korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkärinä. Koulutuksen tavoitteena on saavuttaa hyvä teoreettinen tietämys sekä perustietojen oppiminen kirurgiasta, korvan, ohimoluun ja lateraalisen kallonpohjan, nenä, nenän sivuonteloiden ja anteriorisen kallonpohjan, suuontelon, nielun, kurkunpään, henkitorven, ruokatorven, pään, kaulan, kilpirauhasen, sylki- ja kyyneleiden ja ympäröivien rakenteiden anatomiasta, fysiologiasta, patologiasta, etiologiasta ja oireopista sekä sairauksien hoidosta. Koulutettavan tulee omata myös hyvä tietämys audiologian, foniatrian, tasapainoelimen sairauksien, allergiologian, immunologian ja onkologian teoreettisista perusteista sekä plastiikkakirurgian rekonstruktivisen kirurgian pääperiaatteista. Koulutettavalla tulisi olla mahdollisuus ohimoluun ja

nenän sivuonteloiden dissektioihin, hänen tulisi pystyä perehtymään korvan ja lateraalisen kallonpohjan, nenän, nenän sivuonteloiden ja anteriorisen kallonpohjan, suuontelon, nielun, kurkunpään, henkitorven, ruokatorven, pään, kaulan, kilpirauhasen, sylki- ja kyynelrauhasten ja ympäröivien rakenteiden kirurgisen hoidon perustekniikoihin. Kliinisen vastuukantokyvyn ja kirurgisen kokemuksen karttuminen kirjataan asteittain lokikirjaan.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistumiseen kuuluva toimipaikkakoulutus käsittää luentoja, seminaareja, demonstraatioita, tapausselostuksia, kliinis-patologisia kokouksia, röntgen-demonstraatioita, kirjallisuuden referointia, opetuskiertoja, leikkaussaliopetusta ja muuta henkilökohtaista ohjausta potilastyöskentelyssä sekä perehdyttämistä erikoisalan tutkimustoimintaan. Toimipaikkakoulutuksen laajuus on n. 4 – 6 t/viikossa. Koulutukseen kuuluvissa tilaisuuksissa käsitellään erikoisalan keskeiset kysymykset 3- 4-vuotiskausittain.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus vähintään 80 tuntia. Teoreettiseksi koulutukseksi hyväksytään lääketieteellisten tiedekuntien vahvistamat koulutustilaisuudet kuitenkin siten, että kunkin vastaavan kouluttajan tulee erikseen arvioida ja hyväksyä koulutuksen lopullinen sisältö ja laajuus.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektiyö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Säteilysuojelukoulutus

STUK:in ohjeistuksen (<https://www.stuklex.fi/fi/ohje/ST1-7>) mukainen säteilysuojelukoulutus toteutetaan osana toimipaikkakoulutusta; 2 tuntia vuodessa.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Käytännöllinen toimipaikkakoulutus toteutetaan UEMS:n ORL-HNS-sektion laatiman lokikirjan mukaisesti. Suomessa sovellettavat vaatimukset po. lokikirjaan on erikseen tarkennettu (Oto-Rhino- Laryngology – Head and Neck Surgery [ORL-NHS], European Training Programme, Logbook. Specialist Section within the UEMS). Jokaisella erikoislääkärikoulutukseen hyväksytyllä tulee olla määrättyä vastaava kouluttaja sekä erikseen henkilökohtainen koulutuksen ohjaaja (tutor). Lisäksi jokaiselle koulutukseen hyväksytylle tulee laatia henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka vastaava kouluttaja ja henkilökohtainen ohjaaja yhdessä koulutettavan kanssa allekirjoittavat. Vastaavan kouluttajan ja henkilökohtaisen ohjaajan tulee seurata ja tarvittaessa tarkentaa koulutussuunnitelman etenemistä. Erikoislääkärikoulutuksessa olevalle tulee järjestää mahdollisuus osallistua oman oppimisensa ja koulutuksensa toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin.

Koulutusvirat

TYKS, 7 erikoistuvan lääkärin virkaa

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

KÄSIKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilöt

Dosentti, käsikirurgian erikoislääkäri Markus Pääkkönen

markus.paakkonen@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Koulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle käsikirurgian erikoislääkärin valmiudet toimia sairaalassa alansa kirurgian vastaavana lääkärimänä. Hänen tulee hallita erikoisalansa seuraavat aihepiirit:

- Diagnostiset menetelmät ja toimenpiteet
- Käsikirurgisen potilaan hoitosuunnitelman laadinta ja erilaisten hoitomahdollisuuksien ymmärrettävä selostaminen potilaalle
- Leikkausindikaatioiden ja leikkauskelpoisuuden arviointi
- Leikkausmenetelmän valinta ja leikkaukseen valmistava hoito
- Käsikirurgian alan keskeisten elektiivisten ja päivystysleikkaustoimenpiteiden suorittaminen itsenäisesti
- Käsikirurgiassa vaadittava mikrokirurginen leikkaustekniikka
- Postoperatiivinen hoito
- Toimenpidekomplikaatiot ja niiden ennaltaehkäisy
- Käsikirurgisten potilaiden kuntoutuksen järjestäminen yhteistyössä käsiterapeuttien (fysioterapeutti, toimintaterapeutti) kanssa
- Hoitotulosten arviointi ja raportointi tieteellisin menetelmin
- Uusien diagnostisten menetelmien käyttöönotto, hoitomuotojen arviointi sekä alan kehityksen seuraaminen
- Osallistuminen alansa kehittämis-, tutkimus- ja koulutustoimintaan
- Perehtyneisyys terveydenhuollon hallintoon ja kustannusrakenteeseen
- Yhteistyö muiden erikoisalojen edustajien kanssa sekä kyky ryhmätöihin muiden henkilöstöryhmien kanssa

Koulutusmuodot ovat teoreettinen ja käytännön koulutus. Koulutusohjelman hyväksymisen edellytyksenä on kirurgian runkovaiheen (3 vuotta) ja siihen kuuluvan kuulustelun suorittaminen.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Terveyskeskuspalvelu sisältyy 3 vuoden mittaiseen runkokoulutukseen.

Runkokoulutus (3 vuotta)

Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti Turun yliopiston kanssa koulutussopimuksen tehneissä keskus- ja aluesairaaloissa erikoistuvan lääkärin viroissa. Koulutuspaikoista ja koulutukseen käytettävistä erikoistuvan lääkärin viroista yliopisto tekee sopimuksen kunkin sairaalalaitoksen kanssa erikseen. Käsikirurgian erikoistumiskoulutukseen valittaessa katsotaan eduksi puolen vuoden koulutusjakso yhdessä tai useammassa seuraavista erikoisaloista: traumatologia ja ortopedia, lastenkirurgia, plastiikkakirurgia, verisuonikirurgia tai reumakäsikirurgia. Mikrokirurgisen perustekniikan koulutus tai erillisen kurssin suoritus on välttämätön ennen erikoiskoulutuksen alkua.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (3 vuotta)

Erikoiskirurgian koulutusjakson pituus on 3 vuotta, josta on suoritettava 2 vuotta TYKS:n käsikirurgian yksikössä. Lisäksi tarvitaan 1 vuoden palvelu muussa yliopiston kanssa koulutussopimuksen tehneessä maamme käsikirurgian yksikössä (HYKS/TAYS), jossa kouluttajana on käsikirurgian dosentti. Ulkomainen käsikirurgian koulutus voidaan hyväksyä 1 vuoden ajalta koulutussopimuksen tehneessä koulutusyksikössä. Erillissopimuksella voidaan myös hyväksyä 6 kk mittainen palvelu sellaisessa plastiikkakirurgian osastossa, jossa harjoitetaan runsaasti rekonstruktivista raajavammoihin kohdistuvaa mikrokirurgiaa. Muun suppean erikoisalan kirurgille, joka haluaa hankkia käsikirurgian pätevyyden, voidaan hyväksyä toisen alan erikoiskoulutuksesta korkeintaan 1 vuosi.

Toimipaikkakoulutus

Teoreettinen toimipaikkakoulutus:

- käsikirurgian yksikön koulutustilaisuudet, joissa käydään systemaattisesti läpi käsikirurgian keskeiset osa-alueet kolmen vuoden aikana, käsitellään erikoisalan ajankohtaisia kysymyksiä ja esitetään tapausselestuksia
- ortopedis-traumatologisen ja käsikirurgian yksiköiden yhdistetyn koulutusohjelman viikkokokoukset ja niiden valmistetut alustukset (TROP-ohjelma)
- TROP-ohjelmaan kuuluvat ongelmatapaus- ja kirjallisuuskatsauskokoukset
- soveltuvin osin TULES alueen viikoittainen yhteiskoulutusohjelma
- muut ohjatut sisäiset koulutustilaisuudet ja seminaarit

Säännöllinen kliininen toimipaikkakoulutus sisältää:

- ohjaajan kliiniset kierrot osastoilla
- säännölliset röntgenmeetingit
- viikoittaiset luu- ja pehmytkudostuumorikokoukset
- henkilökohtaisesti ohjattu potilastyöskentely ja toimenpiteiden suoritus
- ohjattu leikkaustoiminta sekä avustaminen toimenpiteissä ja leikkauksissa
- osasto- ja poliklinikkapotilaiden konsultaatiotilaisuudet

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutusta vaaditaan vähintään 60 tuntia. Koulutettavalle suositellaan osallistumista Suomen Käsikirurgiayhdistyksen järjestämään peruskoulutukseen sekä jatko- ja täydennyskoulutustilaisuuksiin, muiden yliopistojen ja hyväksytyjen valtakunnallisten koulutusyksiköiden koulutustilaisuuksiin, alansa pohjoismaisiin ja muihin

kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin ja käsi- ja rekonstruktivisen kirurgian kursseille, sovelletusti toimialueen tieteelliseen tutkimusohjelmaan sekä muuhun tieteelliseen lisäkoulutukseen myös koulutusyksikön ulkopuolella. Erikoistuvan odotetaan pitävän erikoistumisaikanaan ainakin yksi käsikirurgian alaa koskeva esitelmä kotimaisessa tieteellisessä kokouksessa ja mielellään myöskin pohjoismaisessa tai kansainvälisessä kokouksessa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutusyksikössä koulutettavalle nimetään henkilökohtainen tutor, jonka tulee olla apuna erikoistumiseen liittyvissä käytännön ongelmissa ja hänen tulee säännöllisesti seurata koulutettavan kehitystä ja edistymistä. Koulutettavalla tulee olla ohjaajan kanssa keskustelutilaisuus vähintään kaksi kertaa vuodessa, jolloin tarkistetaan suunnitellun koulutuksen toteutuminen. Näistä tapaamisista on suoritettava kirjaukset kunkin erikoistujan kehityskansioon (portfolio). Lisäksi koulutettava pitää erikoistumisjakson ajalta leikkausopintokirjaa (lokikirja), johon merkitään kaikki leikkaustoimenpiteet, joihin asianomainen on osallistunut.

Runkokoulutusvaiheen aikana tulee erikoistuvan suorittaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 60 tuntia sekä ylläpitää koulutuskansiota ja lokikirjaa, johon merkitään leikkaustoimenpiteet. Jo runkokoulutusvaiheen aikana koulutettavalla tulee olla henkilökohtainen tutor eri koulutusyksiköissä. Koulutusyksikön ylilääkärin on seurattava koulutuksen edistymistä säännöllisesti ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistuvan koulutuskansioon. Peruskirurgian koulutusyksikössä on järjestettävä säännöllinen viikoittainen meeting -ohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisessa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Runkokoulutukseen kuuluu yliopiston järjestämän kirjallisen kuulustelun suorittaminen ennen erikoistumisvaiheen aloittamista.

Koulutusvirat

Käsikirurgialla on 2 erikoistuvan lääkärin virkaa

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

LASTENKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Lastenkirurgian osastonylilääkäri Ilkka Helenius
TYKS, Lasten ja nuorten klinikka
PL 52, 20521 Turku

Puh. (02) 313 0218
ilkka.helenius@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Runkokoulutuksen tavoitteena on antaa kirurgille monipuoliset valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää runkokoulutuksessa niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa. Saatuaan opinto-oikeuden koulutusohjelmaan lääkäriin tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Vastuuhenkilö nimeää erikoistuvalla lääkärillä kouluttajan sekä henkilökohtaisen tutorin. Pääsääntöisesti koko runkokoulutus ja erikoistumisesta puolet tapahtuu siis TYKS:n ulkopuolella. Usein yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa suoritettavaa.

Lastenkirurgian erikoisalan koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa itsenäiseen työhön kykenevä lastenkirurgi, joka hallitsee lastenkirurgisen diagnostiikan, leikkausmenetelmät ja jälkihoidon. Erikoislääkäriin on myös hallittava lastenkirurgisten ongelmapotilaiden jatkoahoito tapauksissa, joiden primaarihoito on suoritettu yliopistosairaalassa. Koulutuksen osa-alueita ovat tavallinen lastenkirurgia, lasten gastroenterologinen kirurgia, lasten urologia, ortopedia ja traumatologia ja neonataalikirurgia sekä lisäksi on perehdyttävä seuraaviin osa-alueisiin: plastiikkakirurgia, käsikirurgia, thoraxkirurgia, shunttikirurgia sekä lasten tehohoito.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta 3 vuotta on runkokoulutusta ja 3 vuotta erikoisalan eriytyvää koulutusta. Runkokoulutukseen sisältyy 9 kuukauden terveysterveyskeskuspalvelu.

Terveysterveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveysterveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveysterveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveysterveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveysterveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveysterveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Terveysterveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9kk sisältyy runkokoulutukseen.

Runkokoulutus

Runkokoulutus 3 vuotta suoritetaan pääsääntöisesti toimimalla Turun yliopiston kanssa koulutussopimuksen tehneissä keskus- ja aluesairaaloissa erikoistuvan lääkärin viroissa.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua Tyks:n lastenkirurgian yksikössä koulutusvirassa, sisältäen kattavasti kaikki lastenkirurgian osa-alueet ja neuvottelemalla tästä etukäteen kouluttajan kanssa. Osa koulutuksesta voidaan kouluttajan harkinnan mukaan suorittaa toimimalla vastaavassa tehtävässä jossain muussa maamme lastenkirurgista koulutusta antavassa yliopistosairaalassa, jolloin koulutuksen sisältö on voitava tarkistaa riittävän monipuolisen koulutuksen varmistamiseksi tai kouluttajan kanssa etukäteen sovitusti ulkomailta vastaavassa lastenkirurgian yksikössä. Kokemuksen kartoittamiseksi harvinaisten tapausten osalta suositellaan 3-6 kk palvelua HUS lasten ja nuorten sairaalassa.

Runko- ja eriytyvän koulutuksen suorituksen hyväksyy koulutuksen vastuuhenkilö.

Toimipaikkakoulutus

Koulutuksen vastuuhenkilö osoittaa erikoistuvalla lääkärille ohjaajan ja koulutettavalle laaditaan koulutussuunnitelma. Toimipaikkakoulutus käsittää viikoittain vähintään kaksi opetustilaisuutta, joista toinen käsittelee pediatria ja toinen on lastenkirurginen koulutustilaisuus. Lisäksi koulutukseen kuuluvat diagnostisen radiologian demonstraatiot, päivittäiset osastokierrot, viikoittainen poliklinikkatyö lastenkirurgian kaikilla eri osa-alueilla, seniorilääkärin kliininen tutoropetus, henkilökohtainen leikkausopetus, päivystykset ja lastenkirurgiset meetingit. Erikoistuvat lääkärit valmistelevat maanantai-meetingin esitelmän lisäksi noin kerran kuukaudessa esitelmän kouluttajan antamasta lastenkirurgisesta aiheesta. Leikkauksista on laadittu erillinen luettelo lokikirjaan, missä luetellaan ne toimenpiteet, joihin asianomaisen koulutettavan on pääsääntöisesti osallistuttava. Koulutuksesta pidetään lokikirjaa. Toimipaikkakoulutuksen hyväksyy koulutuksen vastuuhenkilö.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus on vähintään 80 tuntia (koulutuksesta yleisen kirurgian osuuden tulee olla vähintään 40 tuntia ja lastenkirurgian osuuden vähintään 30 tuntia, jonka tulee kattaa laajasti lastenkirurgian eri osa-alueet). Koulutus hankitaan erikoisalayhdistysten sekä yliopistosairaaloiden/yliopistojen järjestämien alalle hyväksytyjen koulutusten puitteissa. Koulutuksesta osa voidaan korvata kansainvälisellä kongressilla tai kurssilla, jollaiseen erikoistuvan on hyvä osallistua ainakin kerran palvelunsa aikana. Koulutus kirjataan lokikirjaan. Teoreettisen opetuksen hyväksyy koulutuksen vastuuhenkilö.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Koulutusvirat

TYKS, 2 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

LASTENNEUROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Vt. kliininen opettaja LT Tuire Lähdesmäki
Lastenneurologian yksikkö, Lasten ja nuorten klinikka
TYKS, 20520 Turku
Puh. (02) 313 0000
tuire.lahdesmaki@tyks.fi

Koulutusohjelman vastuhenkilö vastaa koulutuksen kokonaisuudesta ja laatii erikoistuvan lääkärin kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman. Koulutusohjelmalle ja sen eri jaksoille laaditaan selkeät ja tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa voidaan käyttää apuna lokikirjaa.

Koulutusohjelman tavoitteet

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma

Koulutuskokonaisuuden tavoitteena on antaa tarvittavat valmiudet itsenäiseen työskentelyyn lastenneurologian erikoislääkärinä. Keskeisinä koulutuselementteinä ovat tiedot ja taidot seuraavilla osa-alueilla:

Hyvät tiedot

- a) Hermoston normaali ja poikkeava kehitys, toiminta ja rakenne
- b) Kehityksen osa-alueiden poikkeamat (puhe ja kommunikaatio, liikunta, hienomotoriikka, visuumotoriikka, vuorovaikutus)
- c) Pre-, peri- ja postnataaliset hankitut ja perinnölliset lastenneurologiset taudit, vammat ja niiden mekanismit
- d) Yleisten akuuttien lastenneurologisten tilojen hoito
- e) Kroonisten pitkäaikaisten lastenneurologisten tilojen hoito
- f) Kliininen neurofarmakologia
- g) Lastenneurologisten palvelujen saatavuuden ja työnjaon tuntemus

Perustiedot

- a) Aivojen kuvantamisen pääperiaatteet ja kuvien alustava itsenäinen tulkinta
- b) Keskeiset tiedot lastentautien, neurologian, neurokirurgian, neuropatologian, neuroradiologian, geeniteknologian, kehitysvammalääketieteen, perinnöllisyyslääketieteen, kliinisen kemian, kliinisen neurofysiologian, neurobiologian, neuroendokrinologian, neuroimmunologian, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian erikoisaloilta sekä neuropsykologian, fysioterapian, toimintaterapian, sosiaalitoimen, koulutuksen ja muiden läheisten paramedisiinisten toimien aloilta.
- c) Terveystieteiden etiikan, hallinnon ja suunnittelun tuntemus

Taidot

- a) Lapsen ja nuoren neurologinen tutkimus ja kehityksen arviointi eri ikäkausina
- b) Akuutisti sairastuneen tai tajuttoman lapsen ja nuoren kliininen tutkimus ja erotusdiagnostiikka
- c) Ei-akuutisti sairaan lapsen ja nuoren kliininen tutkimus ja erotusdiagnostiikka sekä seurantatutkimuksen suunnittelu ja koordinointi
- d) Lastenneurologisten akuuttien ja kroonisten tautien ja vammojen diagnostiikka, hoito, kuntoutus ja ehkäisy
- e) Lastenneurologiaan liittyvät tutkimus- ja hoitotoimenpiteet
- f) Lastenneurologiaan liittyvä perhekeskeinen ammattien välinen ryhmätyö
- g) Lastenneurologisten potilaiden tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät ihmissuhdetaidot

Asenteet

- a) Perheen kohtaaminen vaikeasti vammautuvien ja/tai kuolemaan johtavien sairauksien yhteydessä
- b) Yhteistyö muiden lapsia hoitavien erikoisalojen, sosiaalihuollon ja kouluviranomaisten kanssa

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 1.1.2013 alkaen 6 vuotta, josta vähintään puolet mahdollisuuksien mukaan tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (määräaikainen poikkeuslupapäätös tästä säännöstä on voimassa

31.10.2019 saakka). Päätöstä sovelletaan niihin erikoistuviin, jotka ovat saaneet opiskeluoikeuden ennen poikkeuslupapäätöstä sekä niihin, jotka saavat opiskeluoikeuden poikkeuslupapäätöksen aikana. Runko- ja eriytyvän koulutuksen jaksojen tavoitteet määritetään henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Koulutuksen tulee sisältää **12 kk** erikoistuvan lääkärin palvelua lastentautien yksikössä. Tavoitteena on, että erikoistuva pystyy osallistumaan pediatriksen yksikön päivystykseen.

3kk palvelua neurologian yksikössä.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 vuotta)

48 kk palvelua lastenneurologian erikoisalan koulutusvirassa, josta enintään 12 kk voidaan korvata palvelulla seuraavilla erikoisaloilla: lastentaudit, muu neuroala (neurologia, kliininen neurofysiologia, neurokirurgia, neuropatologia, neuroradiologia, päätoiminen neurotieteisiin liittyvä tutkimustyö), perinnöllisyyslääketiede, kehitysvammlääketiede, lasten- ja /tai nuorisopsykiatria. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri osallistuu lastentautien etupäivystykseen. Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistosairaalan yksikössä tai muussa tiedekunnan hyväksymässä opetussairaalassa tai erillisen sopimuksen mukaisessa koulutuspaikassa.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön koulutusta täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Erikoistumiskoulutukseen sisältyy 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka toteutetaan klinikan sisäisenä toimipaikkakoulutuksena ja ulkopuolisena koulutuksena. Runkokoulutuksen aikana tulee toteutua vähintään 10 tuntia teoreettista koulutusta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuvalla lääkärillä nimetään henkilökohtainen ohjaaja, erikoislääkäri-tutor. Tutor toimii erikoistuvan lääkärin tukena ammatillisessa kehittämisessä ja molemminpuolisen säännöllisen koulutuksen arvioinnin kanavana. Toimipisteiden vastuukouluttajat ovat alue- ja keskussairaaloiden ja yo-sairaalan toimipisteiden erikoislääkäreitä. Vastuukouluttaja seuraa koulutusjakson oppimistavoitteiden toteutumista yhdessä koulutettavan kanssa arviointikeskustelun avulla jokaisen koulutusjakson päätteeksi. Henkilökohtaisen koulutus suunnitelman toteutumista seurataan koulutusohjelman vastuuhenkilön ja koulutettavan välisten säännöllisten tapaamisten ja lokikirjan avulla. Tämä sisältää myös molemminpuolisen arvioinnin.

Koulutusvirat

Koulutuspaikkoina ovat koulutussopimuksen tehneen keskussairaalan tai vastaavan lastentautien ja lastenneurologian tai muun soveltuvan erikoisalan yksiköt ja yliopistosairaalan vastaavat yksiköt. TYKS:n lastenkliniikalla on 2 lastenneurologian erikoistuvan lääkärin virkaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

LASTENPSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori André Sourander
VSSH/ TYKS Lastenpsykiatrian klinikka,
20520 Turku
Puh. (02) 313 1421, gsm 040 5571633

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Koulutuksen tavoitteena on

- perehdyttää lastenpsykiatrian tieteelliseen tietoon
- antaa valmiudet lastenpsykiatrian erikoislääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen, lastenpsykiatrian erikoisalan kehittämiseen ja toimimiseen lastenpsykiatrian erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä
- perehdyttää lastenpsykiatrisen terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Runkokoulutuksen tavoitteena on

- varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus palvelujärjestelmän kannalta
- taata päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet.

Runkokoulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa on omat sisältöalueet, joita käsitellään teoreettisessa koulutuksessa, toimipaikkakoulutuksessa ja psykoterapiakoulutuksessa.

Runkokoulutuksen sisältöalueita ovat:

- perustiedot elämänkaaresta, lapsuuden, nuoruuden, aikuisuuden ja vanhuuden psyykkinen kehitys ja häiriöt
- psykiatrinen diagnostiikka
- perustiedot lasten, nuorten, aikuisten ja vanhusten psykiatrisista hoito-mahdollisuuksista
- perusvalmius akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä
- perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta
- psykoterapian perusteet
- perustiedot psykiatriaan liittyvästä lainsäädännöstä ja oikeuspsykiatriset näkökohdat

Runkokoulutuksen päätteeksi ennen erikoistumiskoulutukseen siirtymistä koulutusohjelman vastuuhenkilö tarkistaa, että koulutettava on omaksunut runkokoulutuksen tavoitteet ja sisältöalueet.

Erikoistumiskoulutuksen sisältöalueita ovat:

- lapsen ja nuoren normaali psyykkinen kasvu ja kehitys sekä yhteydet ruumiilliseen kasvuun
- lasten ja nuorten psyykkisten häiriöiden ja sairauksien kliininen kuva sekä niiden yksilö-, perhe- ja yhteisödynamiikka
- lasten ja nuorten psykiatristen häiriöiden ja sairauksien tutkimus ja diagnostiikka sekä lapsen ja hänen perheensä lastenpsykiatrisen hoidon tarpeen arviointi
- lastenpsykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen menetelmät
- yksilöpsykoterapian ja perhepsykoterapian sekä verkostoterapian perusteet
- lastenpsykiatrisen konsultaatio ja työnohjaus
- lastenpsykiatristen häiriöiden ennaltaehkäisy sekä preventiivisen työn periaatteet
- lasten mielenterveytyön ja lastenpsykiatrisen erikoissairaanhoidon organisaatio ja hallinto sekä niiden suunnittelu ja kehittäminen sekä lastenpsykiatrisen työyhteisön johtajuus
- lastenpsykiatrisen tieteellisen tutkimuksen perusteet

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelma kestää kuusi vuotta, josta terveystieteiden osuus on 9 kuukautta, runkokoulutuksen osuus 15 kuukautta ja erikoistumiskoulutuksen osuus 48 kuukautta. Koulutuksesta vähintään 3 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveystieteiden osuutta vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveystieteiden osuuden aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveystieteiden useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyshuollon palvelun sisältö tulee selvittää terveystieteiden koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella on kehitetty parin terveystieteiden kanssa erityisjärjestelyjä terveystieteiden palvelun suorittamiseksi siten, että palvelu tapahtuisi ensisijaisesti lastenneuvola- ja kouluterveydenhuollossa sekä perheneuvolassa. Tällöin terveystieteiden palvelun yhteydessä tulisi suoritetuksi erikoistumiseen kuuluva 6 kk koulutus lääketieteen alueella, joka liittyy lapsen ruumiilliseen kasvuun, kehitykseen tai terveydentilaan.

Runkokoulutus (15 kk)

Runkokoulutus 15 kk, josta suoritetaan 6 kk aikuispsykiatriassa (ensisijaisesti akuutti aikuispsykiatria) ja 9 kk lastenpsykiatriassa, nuorisopsykiatriassa, aikuispsykiatriassa ja/tai oikeuspsykiatriassa. Koulutukseen tulee sisältyä vähintään 12 kk psykiatrian alojen päivystystä. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutusyksiköissä ennen erikoistumiskoulutusta.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Erikoistumiskoulutus 3-4 vuotta lastenpsykiatriassa ja 0-1 vuosi nuorisopsykiatriassa. Erikoistumiskoulutuksesta noin kaksi vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa, ellei erillisellä sopimuksella ole toisin sovittu tilanteessa, jossa yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa on monipuolista lastenpsykiatrista toimintaa ja koulutusjärjestelyt ovat erityisen hyvät.

Erikoistumiskoulutusta tulee olla eri-ikäisten lasten parissa sekä avohoidossa ja vuodeosastohoidossa siten, että koulutuksesta muodostuu tasapainoinen kokonaisuus. Erikoistumiskoulutukseen voi sisältyä koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä 6 kk koulutus kliinisellä erikoisalalla, joka vastaa koulutuksellisia päämääriä (esim. lastentaudit, lastenneurologia, naistentaudit ja synnytykset). Erikoistumiskoulutukseen voi sisältyä 6-12 kk:n erikoisalaa koskeva tutkimustyö.

Terveyskeskuksessa suoritettavaan palveluun ja/tai erikoistumiskoulutukseen tulee sisältyä 6 kk koulutus lääketieteen alueella, joka liittyy lapsen ruumiilliseen kasvuun, kehitykseen tai terveydentilaan.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutus toteutuu koulutusyksikön käytännön toiminnassa ja sitä annetaan lukuvuoden aikana noin 4 tuntia viikossa (runkokoulutuksen aikana noin 240 t, erikoistumiskoulutuksen aikana noin 640 t).

Toimipaikkakoulutus tarkoittaa jatkuvaa ja säännöllistä:

- käytännön työhön ohjaavaa koulutusta eli potilaan tutkimiseen ja hoitamiseen liittyvää kliinisen työn opetusta, ohjaamista ja valvontaa (ml. työnohjaus)
- työaikana ryhmälle annettavaa ohjattua, seminaarityyppistä teoriaopetusta.

Psykoterapiakoulutus

Tavoitteena on, että koulutettava saa erikoistumisaikana perusvalmiudet joko yksilöpsykoterapian tai perhepsykoterapian alueella. Erikoistumisaikana koulutettava voi hankkia psykoterapeuttikoulutuksen, joka oikeuttaa psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Erikoisalan koulutus vähintään 60 tuntia. Teoreettisen koulutuksen tulee ensisijaisesti tapahtua varsinaisen erikoistumiskoulutuksen aikana.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutettavalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja ja laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka toteutumista ohjaaja seuraa. Koulutettavan oman oppimisen sekä koulutuksen toimivuuden arviointi ja kehittäminen tapahtuvat koulutettavan ja henkilökohtaisen ohjaajan välisissä keskusteluissa, joita järjestetään kahdesti lukukaudessa.

Koulutusvirat

VSSHP:n lastenpsykiatrian tulosityksikkö, 6 erikoistuvan lääkärin virkaa, joista 4 yliopistosairaалassa ja 2 yliopistosairaalan ulkopuolella. Varsinais-Suomen ja Satakunnan sairaanhoitopiirin alueella olevat lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian virat.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

LASTENTAUDIT

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Liisa Lehtonen
TYKS, Lasten ja nuorten klinikka, 20520 Turku
Puh. (02) 313 0253
liisa.lehtonen@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija omaksuu kokonaisvaltaisen ja ammattimaisen lähestymistavan sekä kattavat tiedot ja taidot seuraavista osa-alueista sisältäen sairaudet ja niiden hoidon ja ehkäisyn avohoidosta tertiääritason sairaalahoitoon. Lastentautien koulutusohjelmassa sana lapsi tarkoittaa lapsia ja nuoria, ellei toisin mainita.

- Lapsen kasvu, kehitys ja ravitsemus
- Vastasyntyneen sairaudet
- Lasten sydän- ja verisuonisairaudet
- Lasten allergia-, iho- ja keuhkosairaudet
- Lasten infektiosairaudet
- Lasten veri- ja syöpäsairaudet
- Lasten suolistosairaudet sekä munuaissairaudet
- Lasten diabetes ja endokrinologiset sairaudet
- Lasten reumasairaudet
- Lasten sosiaalipediatria

Lisäksi tavoitteena on omaksua perustiedot lastenneurologiasta ja lastenkirurgiasta. Koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet vähintään keskussairaalaratasoiseen päivystystoimintaan.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Koulutus koostuu 1) terveyskeskuksessa suoritettavasta 9 kk koulutuksesta (sisältyy yliopistosairaalan ulkopuoliseen koulutukseen), 2) runkokoulutuksesta yliopistosairaalan ulkopuolella ja 3) eriytyvästä koulutuksesta yliopistosairaallassa.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Työskentelyä vähintään 2 vuotta 3 kk lastentaudeilla yliopistosairaalan ulkopuolisessa, hyväksytyssä koulutussairaalassa tai koulutusta täydentävällä toisella erikoisalalla (esim. anesthesiologia, lastenneurologia, kliininen genetiikka, lasten psykiatria). Hyväksytyjä koulutussairaaloita ovat kaikki keskussairaalat sekä muut sairaalat ja lastenyksiköt, joissa on jatkuva erikoislääkärin antama ohjaus ja koulutus. Runkokoulutukseen voidaan hyväksyä 6 kk tutkimustyötä sekä lisäksi 6 kk työskentelyä erikseen sovittavissa tutkimusryhmien tutkimusyksiköissä, joissa työskentely kartuttaa monipuolisesti kliinisiä taitoja. Vähintään 12 kk runkokoulutuksesta tulee tehdä keskussairaalassa erityisesti päivystysvalmiuden vahvistamiseksi.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Työskentelyä yliopistosairaalan lastentautien klinikassa 3 v, kuitenkin vähintään 2 vuotta 3 kk. Koulutus suunnitellaan yhdessä koulutuksen vastuuhenkilön ja tutorin kanssa. Se koostuu pääsääntöisesti 3-4 kk:n osastojakoista, jotka koulutusaikana kattavat kaikki keskeiset lastentautien osa-alueet. Yliopistopalveluun tulee kuulua 3 kk vastasyntyneiden tehohoitoa, lasten tehohoitoa ja hematologiaa. Lisäksi tulee saada koulutusta tieteellisen tutkimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta kliinisessä työssä.

Koulutettavien tulee osallistua koulutusaikanaan alan kansallisiin koulutustapahtumiin. On toivottavaa osallistua myös alan ulkomaisiin koulutustapahtumiin.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on tukea koulutettavaa lastentautien eri osa-alueilla tarvittavien tietojen, taitojen ja asenteiden omaksumisessa niin, että hän saavuttaa kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn lastenlääkärinä.

Lasten ja nuorten klinikalla on käytössä strukturoitu perehdytysohjelma. Perehdyttämiskäyttöön kuuluu suppeiden erikoisalojen ja klinikan hallinnon edustajien tapaaminen, sairauskertomusjärjestelmään ja potilashoidon käytäntöihin tutustuminen (Päivystäjän opas ja Vastasyntyneiden teho-osaston ja vierihoidon osastojen hoitokäytäntöjä – opas), hätätilanteiden hallinnan perehdytys, ja henkilökohtaisen tutorin valinta.

Luento-/meetingmuotoista toimipaikkakoulutusta järjestetään 37 - 50 viikkona vuodessa 3 - 5 tuntia viikossa.

Yksityiskohtainen meeting-ohjelma on saatavana Lastenklinikan hallinnosta kutakin lukukautta varten erikseen sisältäen:

- Keskiviikkomeetingit: keskeisiä ajankohtaisia aiheita
- Eval-koulutuksen torstaisin, 3 vuoden jaksoissa kiertävä ohjelma lastentautien eri osa-alueista
- Journal Club ja ongelmapotilasmeetingit tiistaisin
- Neonataalimeetingit tiistaisin
- Röntgenmeetingit viikottain, exitusmeetingit kerran kuukaudessa
- Tiedemeetingit ja muun järjestetyn koulutuksen soveltuvilta osin

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Vähintään 80 tuntia, josta vähintään 40 tuntia runkokoulutuksen aikana ja vähintään 40 tuntia eriytyvän koulutuksen aikana.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kullekin erikoistuvalla lääkärille nimetään yhteistyössä koulutettavan ja vastuuhenkilön kanssa henkilökohtainen tuutori, joka on alan erikoislääkäri. Tuutori voi olla eri henkilö runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen aikana, jolloin tuutorit ovat yhteydessä koulutuspaikan vaihtuessa.

Tavoitteena on, että tuutori ja koulutettava tapaavat toisensa säännöllisesti (vähintään kaksi kertaa vuodessa) ja käyvät koulutussuunnitelmaa suuntaavia keskusteluja. Arvioinnissa tasapuolisuuden ja -arvoisuuden tulee korostua: arviointiin liittyy myös tuutorin ja koulutusyksikön arviointi. Tuutori raportoi koulutuksen edistymisestä ja arviointikeskusteluista säännöllisesti koulutuksen vastuuhenkilölle.

Koulutettavat ovat asetuksen mukaisesti velvollisia myös itse arvioimaan koulutustaan. Tämä tehdään lokikirjan avulla, joka sisältää koulutussuunnitelman ja jota täytetään kaikkien koulutusjaksojen aikana. Tuutori tarkistaa lokikirjan vuosittain. Kaikkien koulutettavien tulee lisäksi arvioida vuosittain koko koulutusohjelma ja palaute käsitellään ja toiminnan kehittäminen tehdään koulutuksen vastuuhenkilön johdolla.

Koulutusvirat

Tyksin Lasten ja nuorten klinikassa on 12 erikoistuvan lääkärin virkaa. Yliopistoklinikan koulutusvirkaan valinnan suorittaa toimialueen johtaja, oppiaineen ja klinikan edustajista koottua toimikuntaa kuultuaan. Virkaan valittaessa käytetään pisteytystä, josta kerrotaan koulutussuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

LIIKUNTALÄÄKETIEDE

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Olli J. Heinonen
Paavo Nurmi – keskus, Urheilututkimusasema
Kiinamylynkatu 10, 20520 Turku
Puh. 040 5865157
olli.heinonen@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Koulutusohjelman suoritettuaan liikuntalääketieteeseen erikoistuva lääkäri on saanut seuraavat valmiudet:

- tuntee liikunnan terveysvaikutukset yksilö- ja väestötasolla
- hallitsee liikunnan yhteydet yksilön ja väestön terveyteen ja liikunnan vaikutusten suuntaamisen siten että sillä on terveyttä säilyttävää, edistävää tai kuntouttavaa vaikutusta
- osaa käyttää liikuntaa ja liikuntahoitoa monipuolisesti terveyden edistämässä sekä sairauksien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa
- osaa määrittää asiakkaan terveydentilan, toimintakyvyn ja fyysisen suorituskyvyn
- hallitsee terveyden, toimintakyvyn ja fyysisen suorituskyvyn mittaamisessa, selvittämisessä ja diagnostiikassa keskeisten arviointi-, mittaus- ja diagnostisten menetelmien teorian ja käytännön (käyttöalueet, ominaisuudet, suoritustapa, tulosten tulkinta, palvelujen saatavuus)
- hallitsee liikuntaan liittyvien riskien tunnistamisen, ehkäisyä, diagnostiikan ja hoidon
- hallitsee liikunta- ja urheiluvammojen diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen samoin kuin vammojen ehkäisyä mahdollisuudet
- tuntee urheiluun ja kuntoiluun liittyvän lääketieteellisen asiantuntijuuden: hallitsee menetelmät valmennus- ja harjoitusohjelmien rasittavuuden arvioimiseksi
- hallitsee kansainvälisen ja kansallisen antidoping-säännösten ja dopingtestausten toteuttamisen
- pystyy toimimaan urheilujoukkueen, -seuran tai lajiliiton lääkärimäisenä
- kykenee toimimaan alan asiantuntijatehtävissä ja välittämään tietoa alan erityiskysymyksistä sosiaali-, terveys-, sivistys- ja liikunta-alan henkilöstölle sekä liikunnan ja urheilun harrastajille sekä potilaille
- kykenee asiantuntevaan viestintään hallitsemalla alan tietoainekset ja menetelmät keskeisen tiedon välittämiseksi päättäjille, ammattihenkilöille, opiskelijoille, potilaille, liikunnan ja urheilun harrastajille sekä näiden taustaryhmille
- kykenee alan tiedon seuraamiseen ja kriittiseen arviointiin ja hallitsee alan tutkimustyön periaatteet
- kykenee osallistumaan alan kehittämiseen tuntemalla omalla alueellaan tarpeet, mahdollisuudet ja menetelmät niiden kehittämiseen
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon sekä liikuntaan ja urheiluun liittyvään hallintoon

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Liikuntalääketieteen koulutusohjelman pituus on 5 vuotta, josta runkokoulutusta perusterveydenhuollon palveluna on yhteensä 12 kuukautta ja eriytyvää koulutusta 48 kuukautta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (1 vuosi)

Runkokoulutus suoritetaan palveluna perusterveydenhuollossa. Tästä 6 kk suoritetaan kliinisessä työssä terveyskeskuksessa. Loput 6 kk palvelua voi tapahtua toimimalla kliinisessä työssä terveyskeskuksessa tai muussa avoterveydenhuollon yksikössä, työterveyshuollon yksikössä tai kuntoutuslääkärinä. Runkokoulutuksen suoritettuaan erikoistuvalla on oltava hyvä näkemys ja kokemus Suomen perusterveydenhuollon toiminnasta ja siinä lääkärinä toimimisesta.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 vuotta)

2,5–3 vuotta Paavo Nurmi-keskuksen tähän koulutukseen osoittamassa ja Turun yliopiston hyväksymässä erikoistumistoimessa. Koulutuksen sisältö on kuvattu tarkemmin alla olevassa kappaleessa "Toimipaikkakoulutus".

1–1,5 vuotta palvelua kahdella tai useammalla seuraavista erikoisaloista: fysiatria, geriatria, kardiologia, keuhkosairaudet ja allergologia, kliininen fysiologia ja isotooppiäätiede, kliininen kemia, lastentaudit, neurologia, ortopedia ja traumatologia, radiologia, sisätaudit yleiskirurgia, yleislääketiede. Jokaisella valituista aloista on palveltava vähintään 3 kk ja lisäksi palvelusta tulee olla vähintään 6 kk kliinisillä, potilasvastaanottoa sisältävillä aloilla. Muiden erikoisalojen hyväksyminen (enintään 1 kk) harkitaan tapauskohtaisesti

Koulutukseen voidaan hyväksyä 1–6 kk toimimista päätoimisessa liikuntalääketieteeseen liittyvässä tutkimustyössä, johon on nimetty ohjaaja, joka toimii myös kouluttajana.

Toimipaikkakoulutus

2,5–3 vuoden eriytyvän koulutuksen aikana koulutettava osallistuu ohjattuun ja säännölliseen kliniseen ja teoreettiseen koulutukseen. Koulutuksen tuloksena erikoistuvan tulee käytännössä hallita mm. seuraavat tehtävät:

- terveystarkastusten suorittaminen
- liikuntaan ja muihin elintapoihin sekä yleensä terveyteen liittyvä yksilö- ja ryhmäviestintä ja -neuvonta
- liikuntaan liittyvien vammojen ja sairauksien ehkäisy, diagnostiikka, hoito ja kuntoutus
- harjoitteluun ja valmennukseen liittyvät lääketieteelliset näkökohdat
- suorituskyvyn- ja toimintakyvyn mittausten suoritus
- joukkue- ja kilpailulääkäritoiminta
- asiantuntijatoiminta alueellisessa Urheiluakatemiassa sekä valtakunnallisessa huippu-urheilun terveydenhuollon tukijärjestelmässä
- antidopingtoiminta
- soveltavan (erityisryhmien) liikunnan ja liikuntaneuvonnan vaatimukset
- alan tutkimuksen perusteet
- ajanmukaisen tutkimukseen perustuvan tiedon siirto käytäntöön (ehkäisy, diagnostiikka, hoito, kuntoutus)
- opetuksen ja tiedotuksen keskeiset sisällöt ja menetelmät
- terveystiedon viestintä

Toimipaikkakoulutusta järjestetään 3–5 tuntia viikossa, kesäaikana vähemmän. Osa koulutuksesta tapahtuu henkilökohtaisena työnohjouksena.

Säännöllisiä koulutustilaisuuksia ovat:

- Paavo Nurmi -keskuksen viikkopalaverit sekä liikuntalääketieteen meetingit ja seminaarit
- kirjallisuusreferaatit
- kliiniset ohjaus- ja demonstraatiomeetingit (potilasseminaarit) ja tapausselostukset
- Ty Sydäntutkimuskeskuksen viikoittainen koulutus (tutkimusten esittelyä ja raportointia, vierailuvia esitelmöitsijöitä)
- Ty terveystieteiden oppiaineen terveystieteiden meetingit
- Henkilökohtainen ohjaus ja konsultointi
- Ty lääketieteellisen tiedekunnan sekä TYKS yhteinen viikoittainen koulutustarjonta (Kiinamyllyn koulutuskalenteri) soveltuvin osin

Eriytyvä koulutus toteutetaan:

- ko. alan erikoislääkärin tai koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymän muun asiantuntijan antamana henkilökohtaisena työnohjouksena ja konsultointina
- ko. toimintayksikön meetingiohjelmina (kliiniset meetingit, esitelmät, alustukset, kirjallisuusreferoinnit)
- osallistumalla kouluttajan kanssa etukäteen sovitulla tavalla edellisessä kohdassa tarkoitettuun toimintaan koko koulutusyksikön piirissä sekä soveltuvin osin muiden erikoisalojen ja yhdistysten koulutustilaisuuksiin
- osallistumalla alan tutkimustoimintaan
- osallistumalla alan opetus-, viestintä- ja tiedotustoimintaan (suullinen ja kirjallinen esittäminen)

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Tiedekunnan ja järjestämien yhteisten kurssien lisäksi kurssimuotoisen koulutuksen aihepiireinä voivat olla:

- antidoping
- biomekaniikka ja kinesiologia
- endokrinologia
- epidemiologia
- erityisryhmien liikunta
- laboratoriodiagnostiikka
- liikuntafysiologia
- liikuntajärjestöjen toiminta
- liikuntasosiologia ja -psykologia
- liikuntatraumatologia ja liikuntaortopedia
- nuorten valmennus ja terveys
- ravitsemustiede
- terveystieteiden kasvatusta, terveyden edistäminen
- terveystieteiden liikunta
- tärkeimmät urheilumuodot ja niiden säännöt
- valmennusoppi
- viestintä, mediayhteistyö

Kurssimuotoiseksi teoreettiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä yllämainittuja aiheita käsitteleviä kongresseja ja kursseja. Tällaista tai alan muuta kurssimuotoista koulutusta vaaditaan vähintään 60 tuntia. Koulutus tulee hankkia

usealta eri alueelta siten, että se muodostaa tarkoituksenmukaisen ja erikoistuvan suuntautumista tukevan kokonaisuuden.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuvan lääkärin oppimisprosessin seuranta ja koulutuksen arviointi tapahtuu erikoistuvan henkilökohtaisena ohjauksena ja siihen liittyvinä palautetilaisuuksina. Seuranta ja arviointi tapahtuvat säännöllisesti koko koulutusjakson ajan niin koulutuksen vastuuhenkilön kuin koulutuspaikkojen vastaavien lääkärin toimesta.

Erikoistuva osallistuu valtakunnalliseen liikuntalääketieteen kouluttajien ja erikoistuvien yhteiskokoukseen, jossa samassa yhteydessä annetaan teoreettista koulutusta ja arvioidaan koulutuksen toimivuutta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Päivi Polo
Naistenklinikka, Tyks, PL 52, 20521 Turku
Puh. (02) 313 1364
paivi.polo@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan naistentautien ja synnytysten erikoislääkärillä tulee olla

- riittävät tiedot synnytyselinten rakenteesta ja toiminnoista
- riittävät tiedot raskauden kulkuun ja seurantaan liittyvistä tekijöistä
- riittävät tiedot synnytysten hoidosta ja tehostetusta valvonnasta sekä lapsivuodeajan tapahtumista normaaleissa ja poikkeavissa tilanteissa
- taito hallita itsenäisesti gynekologisten sairauksien diagnostiikka ja hoito
- valmius keskeisten gynekologisten ja obstetristen toimenpiteiden suorittamiseen
- valmius gynekologisten ja synnytysopillisten ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan lukien tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Kokonaisuus tulee suunnitella etukäteen koulutuksen vastuuhenkilön kanssa. Koulutuksen lopussa, vastuuhenkilön hyväksytyä kaikki sovitut käytännön palvelut ja teoreettiset koulutukset (sis. el-kuulustelu ja MoJo), anotaan ensin tiedekunnalta todistus erikoislääkärikoulutuksen suorituksesta ja sen jälkeen Valviralta laillistus alan erikoislääkäriksi.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Pakollisesta runkokoulutuksesta vähintään 6 kk tulee tapahtua gastroenterologisen kirurgian, urologian tai yleiskirurgian erikoisalalla.

Vaihtoehtoisesta runkokoulutuksesta 6 kk voidaan hankkia jollakin seuraavista erikoisaloista: akuuttilääketiede, anestesiologia ja tehohoito, endokrinologia, gastroenterologinen kirurgia, infektiotaudit, kliininen farmakologia ja lääkehoito, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen mikrobiologia, lastenkirurgia, lastenneurologia, lastentaudit, nefrologia, neurologia, patologia, perinnöllisyyslääketiede, plastiikkakirurgia, radiologia, sisätaudit, syöpätaudit, urologia tai yleiskirurgia. Edelleen vaihtoehtoisesta runkokoulutuksesta voidaan suorittaa enintään 6 kk myös muissa koulutusyksikön hyväksymissä laitoksissa tai synnytys- ja naistentautioppiin liittyvässä tutkimustyössä.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Erikoisalan koulutus on yhteensä 5 vuotta, 3 kuukautta, joka sisältää runkokoulutuksen (max 12 kk) eriytyvän koulutuksen, jonka kestoksi muodostuu näin vähintään 3 vuotta 9 kuukautta ja enintään 4 vuotta 9 kuukautta.

Toimipaikkakoulutus

Koulutusta antavan yksikön tavoitteena on antaa jatkokoulutettavalle lääkärille riittävät perustiedot ja -taidot naistentautien ja synnytysten eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen työskentelyyn gynekologina. Tavoitteena on käydä läpi erikoisalan kliinisiin ongelmiin liittyvät tilanteet ja saada niihin sekä teoreettiseen taustatietoon että kliiniseen kokemukseen pohjaavat ratkaisumallit. Koulutus annetaan sellaisessa laajuudessa, että se täyttää European Board and College of Obstetricians and Gynecologists (EBCOG)- ja Union Européenne des Médecins Spécialistes (UEMS, Section d'Obstétrique et de Gynécologie)- järjestöjen kulloinkin voimassa olevat koulutusvaatimukset.

Opetuksesta huolehtivat alan erikoislääkärit, kliiniset opettajat, dosentit ja professorit. Kliininen koulutus tulee antaa naistentautien ja synnytysten kaikilla osa-alueilla. Kliinisen koulutuksen sisältöä seurataan ns. lokikirjan avulla, johon koulutettava kirjaa omatoimisesti suorittamansa toimenpiteiden määrän kumulatiivisesti. Kouluttajat ja tutor kirjaavat lokikirjaan arvionsa koulutuksen edistymisestä. Kerätyt suoritteet kootaan opintosuorituskansioon (Portfolio).

Jatkokoulutuksessa olevan tulee osallistua koulutusyksikön antamaan lääketieteellistä tutkimusta koskevaan koulutukseen (esim. Journal club) ja myös itse tutkimukseen.

Gynekologian vastuualue

Jatkokoulutettava työskentelee opetusta antavien lääkäreiden kanssa yleisellä gynekologisella poliklinikalla. Hänelle järjestetään konsultaatiomahdollisuus, ja hän osallistuu poliklinikan erikoiskysymyksiä käsitteleviin kokouksiin. Yliopistokoulutuksensa aikana tutustutaan myös gynekologisen endokrinologian, nuorisogynekologian, vaihdevuosien sekä vanhuusajan erityiskysymyksiin kouluttajan opastamana sekä vuodeosastoilla että poliklinikoilla.

Jatkokoulutettava perehtyy myös urogynekologisten tutkimusten tekniikkaan, operaatioihin ja lantionpohjan kuntoutustekniikoihin. Koulutus saadaan polikliinisten ja operatiivisten jaksojen aikana. Toimittuaan avustajana leikkauksissa jatkokoulutettava suorittaa leikkauksia ensin kouluttajan avustamana, sitten itsenäisesti tai kouluttajan konsultaatioavun tukemana.

Gynekologisen syövän hoidon vastuualue

Jatkokoulutettava osallistuu gynekologisen syövän diagnostiikkaan (mm. kolposkopia, uä) ja hoitoon (operaatiot, sytostaatti- ja sädehoito).

Synnytysten vastuualue

Jatkokoulutettava perehtyy raskauden suunnitteluun, prenataalidiagnostiikkaan, normaalin ja patologisen raskauden, synnytyksen sekä synnytyksen jälkeisen ajan seurantaan ja hoitoon. Tänä aikana hän perehtyy äitiyspoliklinikan toimintaan, osallistuu alaa käsitteleviin seminaareihin ja kokouksiin ja opettelee toimenpiteet kouluttajiensa ohjaamana.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Kurssimuotoinen teoreettinen koulutus on kliinistä opiskelua syventävää, eri aihekokonaisuuksia käsittelevää koulutusta, jonka järjestää ja/tai hyväksyy/hyväksyttää koulutusyksikkö. Erikoisalan kurssimuotoisen teoreettisen koulutuksen laajuus koulutusaikana on vähintään 60 tuntia. Lisäksi koulutettavan tulee saada hallinnollista koulutusta. Klinikan antamassa teoreettisessa koulutuksessa käydään läpi erikoisalan pääalueiden keskeiset ongelmat seuraavasti:

- klinikan omat luennot ja vastaavat käytännön koulutustilaisuudet (tietoiskut), n. 15 kertaa/lukukausi, joissa käydään systemaattisesti läpi naistentautien ja synnytysten keskeiset alueet
- potilasseminaarit, n. 15 kertaa/lukukausi, joissa käsitellään tapauselostusten lisäksi aiheeseen liittyvää keskeistä kirjallisuutta
- gynekologisen hoidon, gyn. syövän ja synnytysten vastuualueen omat viikkokokoukset
- demonstraatiot 5/lukukausi
- teemaseminaarit n. 2 kertaa/lukuvuosi

Kursseja ja seminaareja mm. seuraavista aihepiireistä:

- lapsuus- ja nuoruusiän gynekologia
- gynekologinen endokrinologia
- fertiilitteetti ja steriilitteetti
- vaihdevuosiongelmat ja vanhuusiän gynekologia
- perhesuunnittelu ja raskauden ehkäisy
- gynekologiset infektiot
- gynekologinen onkologia
- urogynekologia
- gynekologinen kirurgia
- raskaudenaikaan ja synnytykseen liittyvät erikoistapaukset
- prenataalidiagnostiikka

- gynekologinen ja obstetrinen ultraäänitutkimus
- seksologia

Kouluttautuja voi hankkia kurssimuotoista teoreettista koulutusta myös osallistumalla kotimaisiin koulutustilaisuuksiin (SGY, GKS, SPS, UÄS, EGO), jotka jokin lääketieteellinen tiedekunta on hyväksynyt kurssimuotoiseksi naistentautien ja synnytysten erikoisalan teoreettiseksi koulutukseksi. Suositeltavaa olisi osallistua yhteen kansainväliseen naistentauteja ja synnytyksiä käsittelevään kokoukseen, jonka koulutusohjelman vastuhenkilö on hyväksynyt.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Säteilysuojelukoulutus

Erikoislääkärillä, joka tekee kuvantamislähetteitä, on oltava laskennallisesti 8h/5v säteilysuojelun täydennyskoulutusta, jota hankitaan jo erikoistumisvaiheessa.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuvalla nimetään koulutusyksikössä tutorkouluttaja, jonka kanssa koulutettava säännöllisin väliajoin analysoi omaa oppimistaan (lokikirja ja Portfolio) ja tarvittaessa keskustelee koulutuksensa tehostamisesta. Tutor huolehtii siitä, että koulutettava saa koulutuksensa aikana tasapuolisesti koulutusta koko naistentautien ja synnytysten erikoisalalta. Jatkokoulutettavien mentorointi toteutetaan puolivuositain vastuukouluttajan (prof.) toimesta. Koulutautujan tulee pitää ohjattuja esitelmää koulutuksensa aikana (2-3 kpl).

Koulutuspaikat, koulutusvirat ja lisäkoulutusvirat

Varsinaisesta erikoisalan koulutuksesta suoritetaan vähintään 1 vuosi yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutusyksiköissä, joiden kanssa yliopistollinen yksikkö on tehnyt koulutussopimuksen. Yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutusyksiköiden koulutusoikeus vaihtelee niiden koulutuksellisten mahdollisuuksien mukaan 6 kuukaudesta 2 vuoteen. Yliopistosairaalassa annettavan koulutuksen vähimmäiskeston tulee olla 2 vuotta. Lyhin hyväksyttävä palveluajan pituus on 1 kuukausi. Lyhempiäkin ajanjaksoja voidaan hyväksyä, mikäli ne on suoritettu samassa koulutuspaikassa ajallisesti lähekkäin.

Tyksissä on 7(-9) erikoistuvan lääkärin virkaa.

Tyks erva-alueen koulutussairaalat

Satakunnan keskussairaala, Pori (LKT Mervi Haapsamo) 2 v

Vaasan keskussairaala (LL Satu Silventoinen) 2 v

Ålands Centralsjukhus, Mariehamn (LL Annika Kahnberg) 1 v

Lisäkoulutusvirkoja Tyksissä on 4.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Kuulusteluun osallistuminen tapahtuu yleensä viimeisen koulutusvuoden aikana. Sitä edeltävästi tulisi olla suoritettuna ns. valmistavat välitentit.

NEFROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Dosentti Kaj Metsärinne
Sisätautien klinikka, Medisiininen toimialue,
TYKS, 20520 Turku
Puh. (02) 313 1006
kaj.metsarinne@tyks.fi

Kouluttajat

Dosentti Kaj Metsärinne ja dosentti Risto Tertti

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Nefrologia on sisätautien erikoisala, johon kuuluu akuuttien ja kroonisten munuaissairauksien diagnostiikka ja hoito. Keskeisiä toimintoja ovat myös dialyysihoidot sekä potilaiden valmistelu munuaisensiirtoon ja tämän jälkihoito. Verenpainetauti kuuluu oleellisena osana nefrologiaan ja erikoislääkärin kuuluu tuntee hypertension keskeiset patogeneettiset ja hoidolliset osat. Oleellinen osa nefrologiaa on potilaiden hoito pitkäaikaisesti dialyysillä ja munuaisensiirrolla, mikä johtaa vuosikymmeniäkin kestäviin potilas-lääkäri suhteisiin. Tämä asettaa erityisiä vaatimuksia erikoislääkärin kyvyille kommunikoida potilaiden ja heidän omaistensa kanssa ja kehittyneitä eettistä suhtautumista. Yhteistyö perusterveydenhuollon kanssa on tärkeä potilasaineksen kroonisuuden takia. Nefrologian alan toiminnan ja kehittämisen kannalta on yhteistyö muiden erikoisalojen, mm. elinsiirtokirurgian, munuaispatologian, kardiologian, endokrinologian, infektiosairauksien ja tehohoitolääkärien, kanssa hyvin tärkeää.

Koulutuksen tavoitteet:

- Hallita alaan kuuluvat diagnostiset tutkimukset ja menetelmät.
- Hallita alaan kuuluvat hoidolliset ja kuntoutuksen menetelmät ja tuntee niiden vaikutus potilaan ennusteeseen.
- Hallita sekä akuutin että kroonisen hemodialyysi- ja peritoneaalidialyysihoidon eri muodot.
- Hallita munuaisensiirtoleikkauksen arviointi ja siirronjälkeinen hoito.
- Hallita alan keskeinen teoreettinen tietous, pystyttävä seuraamaan sen kehitystä ja toimimaan alan asiantuntijana.
- Pystyttävä osallistumaan erikoisalansa kehittämiseen ja suunnitteluun.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (2v 3kk)

Runkokoulutus 2 v 3 kk on yhteinen kaikkien sisätautialojen kanssa.

Se suoritetaan sisätautierikoisalan koulutusviroissa niissä sairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus. Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus. Erityisesti koulutuksen johtaessa "suoraan" endokrinologiaan, gastroenterologiaan, infektiosairauksiin, kardiologiaan, kliiniseen hematologiaan, nefrologiaan tai reumatologiaan, on huolehdittava siitä, ettei koulutus suuntaudu yksipuolisesti ko. erikoisalaan jo runkokoulutuksen aikana.

Sisätautialojen runkokoulutuksen hyväksyjä on yliopiston sisätautien erikoislääkärikoulutuksen vastuuhenkilö. Hänen harkintansa mukaan koulutukseen voi sisältyä lyhyitä jaksoja muilta soveltuvilta aloilta (esimerkiksi keuhkosairaudet, anestesiologia, akuuttilääketiede, neurologia, kliininen kemia, kliininen mikrobiologia, kliininen fysiologia).

Runkokoulutukseen voidaan laskea vastuuhenkilön harkinnan mukaan 0-6 kuukautta tieteellistä tutkimustyötä.

Voimassaolevat koulutussopimukset

Satakunnan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 2 v eriytyvää koulutusta)
Vaasan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 18 kk eriytyvää koulutusta)
Loimaan aluesairaala	2 v	
Salon aluesairaala	2 v	
Turun kaupunginsairaala	1 v	
Vakka-Suomen aluesairaala	1 v	
Porin kaupunginsairaala	6 kk	
Rauman aluesairaala	6 kk	

Erikoisalan eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua yliopistosairaalan nefrologian erikoisalan koulutusvirassa. Osa palvelua (1 vuosi) voidaan sopimuksen mukaan suorittaa keskussairaalassa kokeneen nefrologin ohjauksessa. Eriytyvän koulutuksen aikana on toimittava sekä kliinisessä nefrologian alan työssä (vuodeosasto, poliklinikka) että dialyysiosastoilla. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk päätoimista tutkimustyötä nefrologian alalla.

Eriytyvän koulutuksen sisältö

Kliininen nefrologia:

Palvelua munuaisosastolla ja poliklinikalla vähintään 1½ vuotta

Nefrologian erikoislääkärin tulee hallita:

- Munuaisten ja virtsateiden anatomia ja fysiologia
- Ao. sairauksien patogeneesi, kliiniset löydökset, diagnostiikka, ja hoito
- Glomerulustaudit

- Tubulusten ja interstitiumin taudit
- Systemiset sidekudostaudit ja vaskuliitit
- Neste-, elektrolyytti- ja happoemästasapainon häiriöt
- Hypertensio kaikissa muodoissaan
- Synnynnäiset ja perinnölliset munuaistaudit
- Virtsateiden infektiot
- Virtsakivitauti
- Diabeettinen nefropatia
- Raskauteen liittyvät munuaiskomplikaatiot
- Akuutti munuaisten vajaatoiminta
- Krooninen munuaisten vajaatoiminta
- Diagnostiset toimenpiteet, indikaatiot ja tulkinta
- Immunologia ja immunodiagnostiikka
- Munuaisbiopsia
- Munuaispatologia
- Histologia
- Immunohistologia
- Elektronimikroskopia
- Luustobiopsia
- Radiologiset tutkimukset
- Ultraäänitutkimus
- Laskimourografia
- Tietokone- ja magneettitutkimus
- Isotooppitutkimukset
- Angiografia ja -plastia
- Lääkeaineet ja munuaiset
- Pre-dialyysitoiminta, vajaatoiminnan progression hidastaminen
- Ravitseminen
- Munuaistautien vaikutus ravitsemukseen
- Munuaistautien ravitsemushoito

Dialyysi:

- Palvelua dialyysiosastoilla vähintään 1 vuosi
- Hemodialyysi ja peritoneaalidialyysi
- Indikaatiot
- Toteutus
- Komplikaatiot
- Riittävyyden arviointi

Transplantaatio:

- Palvelua transplantaatio-osastolla vähintään 3 kk
- Lainsäädäntö
- Indikaatiot ja kontraindikaatiot
- Siirteiden hankinta (kadaver ja elävät luovuttajat)
- Immunosuppressio
- Lyhyen ja pitkän-ajan komplikaatioiden diagnostiikka ja hoito

Teho-osasto:

- Osallistuttava teho-osaston toimintaan
- Akuutit jatkuvat keinomunuaishoidot (hemofiltratio, hemodiafiltratio)
- Akuutit dialyysihoidot
- Plasmafereesit
- Monielinvammapotilaiden hoito

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutus takaa koulutettavalle riittävät perustiedot ja -taidot nefrologian alalta, niin että hän pystyy itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn alalla. Toimipaikkakoulutukseen kuuluu henkilökohtainen ohjaus potilas-työskentelyssä (mm. konsultaatiot) ja toimenpiteissä, joita ovat mm: munuaisbiopsia (natiivi munuainen ja siirrän-näinen), akuutissa hemodialyysissä käytettävän katetrin asettaminen. Tämän lisäksi edellytetään että erikoistuva on osallistunut munuaisensiirto-, fisteli-, suonigraftin ja katetrin implantaatioleikkauksiin.

Sisätautien seminaariohjelman lisäksi on osallistuttava:

- Kouluttajien ylikiertoihin
- Ongelmatapauskokouksiin
- Munuaisbiopsiakokouksiin
- Hoitosuunnittelukokouksiin
- Vascular access kokouksiin
- Nefrologisen yksikön omiin koulutustilaisuuksiin (nefrokinkerit)
- Toimipaikkakoulutusta arvioidaan olevan noin 2-5 tuntia viikossa.

Kliiniset kontaktit ja konsultaatiomahdollisuudet ao. spesialiteettien kanssa

Muut sisätaudeista eriytyneet alat:

- Urologia
- Verisuonikirurgia
- Silmätaudit
- Gynekologia ja obstetriikka
- Sädediagnostiikka
- Kliininen kemia
- Kliininen immunologia
- Patologia

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus vähintään 80 tuntia, josta runkokoulutuksen aikana suoritetaan vähintään 40 tuntia ja eriyty-vän koulutuksen aikana vähintään 40 tuntia. Etenkin Suomen Nefrologiyhdistyksen kokouksiin sekä Suomen Nefrologiyhdistyksen ja yliopistojen järjestämiin nefrologiaan erikoistuvien lääkäreiden koulutustilaisuuksiin on syytä osallistua. Näistä teoreettisen koulutuksen aiheista on muodostuttava yhtenäinen, mahdollisimman laaja kokonaisuus. Koulutusaineiden valinta on suunniteltava kouluttajan kanssa yhteistyössä.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Siinä on tavoitteet esitetty tarkasti ja se toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Jokaisella erikoistuvalla on oma tutorinsa, jonka kanssa erikoistuva käy formaalisen koulutuskeskustelun 1–2 kertaa vuodessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisensa arviointiin ja antaa palautetta koulutuksesta.

Koulutusvirat

TYKS:n sisätautiklinikan koulutusvirkoja (tällä hetkellä 26 kpl), käytetään tarkoituksen mukaisella tavalla eri koulutusohjelmien tarpeen mukaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

NEUROKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori, yllilääkäri Jaakko Rinne
Neurokirurgian vastuualue, Neurotoimialue T04C
TYKS
PL 52, 20521 Turku
Puh. (02) 3135094
jaakko.rinne@utu.fi tai jaakko.rinne@tyks.fi

Muut kouluttajat

dosentti Ville Vuorinen, dosentti Jussi Posti, henkilökohtaiset tutorit

Koulutusohjelman tavoitteet

Neurokirurgiaan erikoistunut

- kykenee toimimaan neurokirurgian erikoislääkärinä 1) suomalaisissa neurokirurgisissa yksiköissä ja 2) eurooppalaisissa neurokirurgisissa yksiköissä,
- hallitsee neurokirurgista hoitoa vaativien sairauksien diagnostiikan, erotusdiagnoosiikan, hoidon ja kuntoutuksen,
- pystyy suorittamaan itsenäisesti perusneurokirurgiaan kuuluvat toimenpiteet, niiden edellyttämän tehostetun hoidon ja hoitamaan mahdolliset komplikaatiot,
- voi toimia alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstölle ja on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon,
- pystyy arvioimaan alansa tieteellistä kirjallisuutta ja on perehtynyt tieteellisen tutkimuksen menetelmiin oman työnsä arvioimiseksi ja uuden tiedon luomiseksi.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta. Runkokoulutus on suoritettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, viimeistään koulutusohjelman kolmen (3) ensimmäisen vuoden aikana. Poikkeuksista on aina sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa etukäteen.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä mahdollisimman laajasti terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan.

Runkokoulutus (1v 3kk)

- 3 kk neurologiaa
- 6 kk valinnaista (kirurgian erikoisalot, neurologia, lastenneurologia, neuroradiologia, neuroanestesiologia, neuropatologia, neuro-onkologia, kliininen neurofysiologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, HUOM ei neurokirurgiaa)
- 6 kk neurokirurgiaa

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 vuotta)

Neurokirurgian koulutus on suoritettava yliopistosairaalassa. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa sopimuksen mukaan muissa suomalaisissa tai ulkomaisissa koulutusyksiköissä.

Vaatimukset

1. Erikoistuvan on toimittava koulutuksen aikana pääkirurgina vähintään 600 neurokirurgiseen leikkaukseen, joista 200 on tehtävä itsenäisesti. Leikkauksista on pidettävä lokikirjaa, joka kattaa koulutukseen tarvittavat EU/EANS-suositusten mukaiset perusleikkaukset.
2. Läpäistävä kansallinen neurokirurgian kirjallinen kuulustelu (lisäksi EANS:n kuulustelu on suositeltava).
3. Suoritettava hyväksytysti demonstraatioleikkaus.
4. Osallistuttava koulutuksen aikana neuroalaan liittyvän julkaisun valmisteluun ja pidettävä esitelmä neuroalan koulutuksessa tai kokouksessa.

Tutkimustyö

Erikoistuvaa kannustetaan osallistumaan klinikan tutkimusprojekteihin. Väitöskirjaa neurotieteiden alueelta pidetään suotavana. Neurokirurgian klinikka tukee kaikin tavoin väitöskirjatyötä klinikassa tai kliinisten yhteistyöalojen ja perustutkimuksen yhteistyönä.

Tutkimustyötä voidaan hyväksyä erikoistumiskoulutukseen enintään 6 kk, josta enintään 3 kk runkokoulutuksen neurokirurgian osalta.

Toimipaikkakoulutus

Teoreettista toimipaikkakoulutusta järjestetään lukukausien aikana ja käytännön koulutus jatkuu myös lomakausien aikana. Koulutus sisältää seuraavia osioita:

- Neuroradiologiset päivittäiset meetingit, joissa käsitellään potilaiden diagnostiikkaa ja hoitoa (250 h/v).
- Teho-osaston päivittäiset kierrot, joilla käsitellään tehohoidon ongelmia ja hoitokäytäntöä (100 h/v).
- Neuro-onkologiammeetingit viikoittain (40 h/v).
- Neurovaskulaarimeetingit viikottain (20 h/v).
- Spinaalikirurgian meetingit kuukausittain (20 h/v).
- Neurokirurgian klinikan viikoittainen tieteellinen meetingsarja (55 h/v).
- Mikroneurokirurgisen anatomian opiskelu (20 h/v).
- Leikkausopetus tapahtuu leikkaussalissa ensin avustajana, sitten ohjatusti seniorilääkärin avustamana, ja sitten itsenäisesti koulutettavan tietojen ja tekniikan kehittyessä. Leikkauksista on pidettävä lokikirjaa.
- Merkittävä osa neurokirurgista koulutusta tapahtuu toiminnan luonteen takia päivystysaikana.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (yli 60 tuntia)

Merkittävä osa neurokirurgista erityiskoulutusta järjestetään Suomen, Skandinavian ja eurooppalaisten (EANS) koulutusyksiköiden yhteistyönä:

- Neurokirurgiaan erikoistuvien valtakunnalliset opintopäivät vuosittain (10 h).
- Helsinki Live Microneurosurgery Course vuosittain (40 h/v).
- Skandinaavisen Neurokirurgiyhdistyksen viikon kurssit (Beitostölen) 4 vuoden aikana (30 h/v).
- Euroopan Neurokirurgiyhdistyksen viikon kurssit (EANS Training Course) 4 vuoden aikana (40 h/v).
- Muut erilliskysymyksiin ja uusiin tekniikkoihin liittyvät kurssit (10 h/v).

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutusyksikkö (resurssit, tavoitteet, koulutusohjelma, toteutuminen) ilmoitetaan EU:n neurokirurgian koulutusohjelmaan viiden vuoden välein tapahtuvaa auditointimahdollisuutta varten.

Koulutettavalle nimetään henkilökohtainen kouluttaja (tutor) vastualueen seniorilääkäreistä näiden erityisosamisen alueita (subspesialiteetti) käyttäen.

Jokaiselle erikoistuvalla laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma erikoistumiskauden alussa. Kouluttajien on lukukausittain käytävä seurantakeskustelu erikoistuvan kanssa tämän suunnitelman toteutumisesta, tarkistettava henkilökohtainen lokikirja ja yhdessä tutoreilta saadun palautteen kanssa arvioitava ja tarkennettava seuraavan vuoden suunnitelmaa erikoistuvan kanssa.

Koulutuksesta kerätään suoritukset ja todistukset erityiseen erikoistuvan pitämään portfolioon.

Leikkauksista pidetään lokikirjaa.

Koulutuspaikat ja koulutusvirat

Koulutuspaikka on Turun yliopistollinen keskussairaala.

Kouluttajina toimivat vastuuhenkilön lisäksi dosentit Ville Vuorinen ja Jussi Posti, erikoistuvan lääkärin henkilökohtainen tutor sekä soveltuvin osin muut vastuualueen erikoislääkärit. TYKS:ssä on kaksi (2) erikoistuvan vaiheen lääkärin vakanssia.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

NEUROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Risto Roine
Neurologian klinikka, Neuron toimialue,
TYKS, PL 52, 20521 Turku
Puh. (02) 313 0758
risto.roine@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Neurologian koulutusohjelma jakautuu runkokoulutukseen ja eriytyvään koulutukseen, joiden yhteispituus on 6 vuotta. Erikoislääkärikoulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin suoritetaan vastuuhenkilön toimesta TYKS:ssä tai vastuuhenkilön kanssa käydyn neuvottelun perusteella koulutussopimuksen saaneessa keskussairaalamme. Koulutettavalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka toteutuminen kirjataan lokikirjaan. Ohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen erikoislääkärikoulutuksen suoritettuaan koulutettava saa neurologian erikoislääkärin oikeudet.

Koulutusohjelman suoritettuaan neurologian erikoislääkärin tulee kyetä itsenäisesti toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä. Hänellä tulee olla seuraavat taidot:

- hallitsee neurologisten tautien ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- tuntee neurologisten tautien yleisyyttä, esiintymistä, patogeneesiä ja syitä
- kykenee hoitamaan alansa äkilliset tilanteet ja on perehtynyt niiden tehohoitoon
- kykenee suorittamaan alansa kuuluvat diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet
- omaa potilaiden tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät ihmissuhdetaidot
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon koulutuksessa
- kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoutta tuntien palvelujen saatavuuden ja työnjaon
- on perehtynyt alansa eettisiin kysymyksiin, terveydenhuollon hallintoon ja suunnitteluun
- on perehtynyt alansa eettisiin kysymyksiin, terveydenhuollon hallintoon ja suunnitteluun

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu ja runkokoulutus kestävät yhteensä 2 vuotta. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Se voi sisältää palvelua päätoimisessa sairaalalääkärin virassa soveltuvalla alalla, esim. sisätautien, akuuttilääketieteen, psykiatrian, kuntoutuksen, neurokirurgian, lastenneurologian ja kliinisen neurofysiologian yksiköissä, sekä myös erikoisalaan liittyvää tutkimustyötä (enintään 6 kk). Koulutusjaksojen hyväksymisestä sovitaan koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutusohjelmaa laadittaessa. Sekä perusterveydenhuollon palvelu että runkokoulutus olisi pääsääntöisesti suoritettava ennen eriytyvään koulutukseen siirtymistä.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 v)

4 vuotta palvelua neurologian erikoisalan koulutusvirassa, josta pääsääntöisesti 3 vuotta ja joka tapauksessa vähintään 2 vuotta on suoritettava yliopistollisen sairaalan neurologian klinikassa. Palvelua muussa neurologian erikoisalan hyväksytyssä koulutusvirassa hyväksytään siten yllä olevan perusteella korkeintaan 2 vuotta.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta annetaan 48 viikon aikana vuodessa (ei heinäkuussa). Säännöllisiä opetustilaisuuksia järjestetään 3–5 tuntia viikossa. Näihin luetaan mm. luennot, seminaarit, opetuskierrat ja demonstraatiot. Näissä käydään läpi systemaattisesti neurologian keskeiset alueet tautioppi, diagnostiikka, hoitotoimenpiteet, kuntoutus sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Koulutusohjelma julkaistaan lukukausittain erikseen. Lisäksi toimipaikkakoulutukseen kuuluu henkilökohtainen työhönohjaus, josta vastaa nimetty ohjaaja.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Neurologian erikoisalan teoreettisessa koulutuksessa perehdytään keskeisiin neurologian alueisiin. Teoreettista kurssimuotoista koulutusta on hankittava vähintään 60 tuntia. Erikoisalan koulutus voi sisältää yliopiston järjestämiä kursseja, Suomen neurologisen yhdistyksen tai muiden tieteellisten yhdistysten koulutustilaisuuksia ja kansainvälisten kongressien yhteydessä järjestettäviä kursseja.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuvalla lääkärille laaditaan yksilöllinen koulutussuunnitelma ja nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Erikoistuvan koulutusta ja oppimista seurataan lokikirjan avulla. Erikoistuva osallistuu oppimisensa ja koulutuksensa arviointiin säännöllisesti toistuvissa tapaamisissa ohjaajan ja vastuuhenkilön kanssa.

Koulutusvirat

Eriytyvää koulutusta varten TYKS:ssa on 9 erikoistuvan lääkärin virkaa. Satakunnan keskussairaalassa on 1 erikoistuvan lääkärin virka.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

NUORISOPSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Kliininen opettaja Max Karukivi
Porin nuorisopsykiatria, Satakunnan sairaanhoitopiiri
Puh. (02) 627 4760
max.karukivi@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Nuorisopsykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, moniammatilliseen työhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä toimimiseen ja perehdyttää tieteelliseen tietoon. Koulutuksen suorittaneen lääkärin tulee hallita nuoruusiän psykiatria ja fyysinen kehitys, nuorten psyykkisten häiriöiden epidemiologia, diagnostiikka, etiologia, tutkimus- ja hoitomenetelmät ja nuoren hoitosuhde. Hänen tulee hallita nuorten psyykenlääkehoito ja tuntee nuorten eri psykoterapiamuodot. Hänen tulee tuntee nuorten psykiatrisen hoitojärjestelmän perusteet, hänellä tulee olla perusvalmiudet akuutissa psykiatriassa ja pätevyyksessä ja riittävät tiedot psykiatriaan liittyvästä ja muusta nuoria koskevasta lainsäädännöstä.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Nuorisopsykiatrian erikoistumiskoulutus voi alkaa lääketieteen lisensiaattitutkinnon jälkeen. Hakijan aikaisempi kokemus ja tieteelliset ansiot lasketaan hyväksi.

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Kliininen palvelu koostuu terveyskeskuspalvelusta, runkokoulutuksesta ja eriytyvästä koulutuksesta. Palvelujen muodostaman kokonaisuuden tulee olla riittävän monipuolinen ja toteutua pääsääntöisesti siten, että palvelua yhdessä yksikössä on 6–12 kk. Vähintään puolet kliinisestä palvelusta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Palvelukokonaisuuden tulee sisältää yhteensä vähintään 6 kk palvelua akuutissa aikuispsykiatriassa, 12 kk osastopalvelua, 12 kk väestövastuullista avohoidon palvelua ja 12 kk psykiatrian alojen pätevyyttä.

Teoreettinen koulutus käsittää yliopiston nuorisopsykiatrian järjestämät seminaarisarjat sekä muun teoreettisen koulutuksen, esimerkiksi tieteellisten seurojen järjestämää koulutusta ja tieteellisiin kongresseihin osallistumista.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu lääketieteellisen tiedekunnan johtokunnan vahvistamiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 17.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Nuorisopsykiatriassa runkokoulutuksen voi suorittaa millä tahansa psykiatrian erikoisaloista.

Runkokoulutusvaiheen osaamistavoitteet:

- perustiedot psykiatrisesta diagnostiikasta
- perusvalmius toimia lääkärinä akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä
- perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta ja psykososiaalisista hoidoista
- perustiedot psykiatriaan liittyvästä lainsäädännöstä

Runkokoulutuksen päätteeksi suoritetaan psykiatrian aloille yhteinen tentti.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 v)

Erikoistuvan siirtyessä eriytyvään koulutukseen vastuuhenkilö arvioi erikoistuvan saavuttamat taidot runkokoulutuksen aikana. Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa ja/tai sovitussa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Palvelua yliopistollisessa sairaalassa vaaditaan 0–2 vuotta. Muu eriytyvä koulutus voidaan suorittaa muussa psykiatrisessa sairaalassa tai psykiatrisessa avohoitopisteessä, jossa on riittävä koulutus ja työnohjaus. Koulutusohjelman ja palvelun tulee olla vastuuhenkilön hyväksymiä. Nuorisopsykiatriassa eriytyvä koulutus on 3–4 vuotta nuorisopsykiatriassa ja 0–12 kk jollakin muulla psykiatrian erikoisalalla.

Nuorisopsykiatrisen palvelun tulee sisältää sekä nuorisopsykiatrista osastopalvelua että väestövastuullista nuorisopsykiatrisen avohoidon palvelua. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6 kk erikoisalaa koskeva, päätoiminen tutkimustyö ja soveltuvin osin 6 kk palvelua kliinisellä nuoren ruumiilliseen kasvuun ja kehitykseen liittyvällä erikoisalalla (esim. pediatria, lastenneurologia, sisätaudit).

Eriytyvän koulutuksen suorittuaan lääkärin tulee tuntee nuorisopsykiatrian tieteellinen perusta, hallita nuoruusiän psyykinen ja fyysinen kehitys, nuorten psyykkisten häiriöiden epidemiologia, diagnostiikka, etiologia, tutkimus-, hoito- ja kuntoutusmenetelmät, ennuste sekä häiriöiden preventio. Hänen tulee hallita nuoren hoitosuhde. Hänen tulee hallita nuorten psyykenlääkehoito ja tuntee nuorten eri psykoterapiamuodot. Hänen tulee hallita moniammatillisen työryhmän työskentely ja kyetä toimimaan moniammatillisen työryhmän johtajana. Hänen tulee tuntee nuorten psykiatrisen hoitojärjestelmä.

Työnohjaus: Viikoittain tapahtuvan kliinisen lähiohjauksen lisäksi koulutuksen tulee sisältää vähintään 2 vuotta toimipisteen ulkopuolisen antamaa säännöllistä työnohjausta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset toimipaikkakoulutustilaisuudet, jotka syventävät tietämystä erikois-alasta. Koulutus sisältää luentoja, seminaareja, potilaskokouksia ja henkilökohtaista opetusta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (40 + 40 tuntia)

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä on 80 tuntia. Näistä tunneista suoritetaan runkokoulutuksen aikana 40 tuntia ja eriytyvän koulutuksen aikana 40 tuntia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutus sisältää ja edellyttää lähikouluttajan säännöllistä ohjausta yleensä viikon, vähintään kahden viikon välein. Tapaamisissa seurataan erikoistuvan kliinisen työn ja koulutuksen toteutumista sekä erikoistuvan edistymistä. Koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia vuosittain. Lokikirjan / koulutuskortin pohjalta tarkastellaan koulutuksen etenemistä: kliinistä työtä, taitojen kehittymistä, teoreettista osaamista ja erikoistuvan asennoitumista potilaisiin, potilaiden vanhempiin ja muihin omaisiin, työtovereihin, kykyä moniammatilliseen työskentelyyn sekä hallinnollisiin ja johtamistehtäviin. Erikoistumisen aikana toteutetaan vastaanoton arviointi. Erikoistuvalla edellytetään tärkeimpien diagnostisten instrumenttien hallinnan osoittamista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

OIKEUSLÄÄKETIEDE

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Philippe Lunetta
Turun yliopisto, Oikeuslääketiede
Kiinamylynkatu 10, 20520 Turku
Puh. (02) 333 7543
philippe.lunetta@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan erikoislääkärin tulee:

- hallita oikeuslääketieteellinen ajattelutapa sekä tajuta syy-seuraussuhteet erityisesti erilaisissa

- vammautumis-, sairaus- ja hoitotoimenpidetapauksissa
- hallita kuolemansyyn selvittämisen metodiikka, johon liittyy ruumiinavausten makroskooppinen ja mikroskooppinen tutkimus yhdistettynä muilla lisätutkimuksilla, tarvittaessa muiden alojen konsultaatioapua käyttäen
- omata riittävät tiedot toksikologiassa ja oikeuskemiassa sekä etenkin niiden soveltamisessa kuolemansyyn selvitykseen
- olla harjaantunut kliiniseen oikeuslääketieteeseen
- osata hyvä lausuntotekniikka
- olla perehtynyt käytännön hallinnollisiin tehtäviin
- hallita rikos-, siviili- ja hallinto-oikeuden yleiset oikeusperiaatteet oikeuslääkärille soveltuvin osin sekä
- hallita alan kannalta olennainen lääkintälainsäädäntö
- tuntee lääkintäetiikan periaatteet ja niiden soveltaminen lääkäriyöhön

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutuksen kokonaiskesto on 5 vuotta, josta 9 kk on terveyskeskuspalvelua ja vähintään 3,5 vuotta erikoisalan eriytyvää koulutusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Runkokoulutus tapahtuu oikeuspatologian ja patologian alalla, josta vähintään 6 kk tulee suorittaa patologian yksikössä.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Vähintään 3,5 vuotta palvelua oikeuslääketieteen laitoksessa.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön palvelu yliopiston oikeuslääketieteen laitoksessa jakaantuu tehtävien mukaisesti oikeuspatologian ja kliinisen oikeuslääketieteen osa-alueisiin. Patologian osalta koulutus tapahtuu (yliopiston patologian laitoksessa tai tiettyjen keskussairaaloiden patologian yksikössä) ko. laitoksen tai yksikön koulutusohjelman puitteissa. Pääosan toimipaikkakoulutuksesta muodostaa erikoislääkärin antama kliiniseen työhön liittyvä henkilökohtainen työnohjaus. Sen puitteissa koulutettava tekee vuodessa vähintään 175 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta lausuntoineen sekä mikroskooppisine tutkimuksineen. Lisäksi järjestetään 2 tuntia viikossa 36 viikon ajan vuodessa seminaarityypistä opetusta.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus vähintään 80 tuntia. Koulutus pyritään järjestämään siten, että kurssit yhdessä toimipaikkakoulutusta täydentäen muodostavat erikoistujan kannalta mielekkään kokonaisuuden. Osa kursseista järjestetään valtakunnallisesti eri yliopistojen yhteistyönä, osa yhteistyössä patologioiden kanssa. Valtakunnallisten koulutustilai-

suuksien järjestäjänä voi olla paitsi jonkin yliopiston jatkokoulutustoimikunta tai vastaava myös esimerkiksi erikoisalan lääkäreiden yhdistys. Yhdistystenkin tilaisuudet suunnitellaan ottamalla huomioon yliopistollisen koulutuksen tavoitteet. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen koulutusaiheita ovat mm.: patologinen ja kriminalistinen oikeuslääketiede, traumatologinen oikeuslääketiede, seksuaalinen oikeuslääketiede, kliininen oikeuslääketiede, toksikologinen oikeuslääketiede, suuronnettomuudet ja katastrofit, lääkintälainsäädäntö, muu oikeustiede, lääkin-täetiikka, liikennelääketiede, vakuutuslääketiede, oikeuspsykiatria, prosessioikeus, isyyskysymykset ja terveydenhuollon ja valtion hallinto.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektiyö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin pitämällä lokikirjaa sekä osallistumalla säännöllisesti palauteskusteluihin kouluttajien kanssa.

Koulutusvirat

Ty, 1 oikeuslääketieteen assistentti.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

OIKEUSPSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Dosentti Markku Eronen
Vanhan Vaasan sairaala
Vierinkiventie 1
65380 Vaasa
Puh. 029 524 3001
markku.eronen@vvs.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Oikeuspsykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, moniammatilliseen työhön, ammattitaidon ylläpitämiseen ja yhteiskunnallisissa palvelujärjestelmissä toimimiseen sekä perehdyttää tieteelliseen tietoon.

Koulutuksen jälkeen koulutettavalla tulee olla perustiedot ja valmiudet seuraavissa asioissa:

- Oikeuspsykiatrinen hoitojärjestelmä
- Kehityspsykologia
- Psykopatologia
- Psykkisten häiriöiden etiologia huomioiden biologiset, psykologiset ja sosiaaliset muuttujat
- Psykotraumatologia
- Psykkisten häiriöiden, aineiden väärinkäytön ja rikollisuuden väliset yhteydet
- Strukturoidut DSM ja ICD diagnostiikat ja arviointiasteikkojen käyttö psykiatristen oireiden mittaamisessa
- Rikollisuuden ennusteen ja hoidon merkityksen arviointi
- Persoonallisuushäiriöiden oikeuspsykiatrinen merkitys
- Seksologia, sukupuoli-identiteettihäiriöt sekä seksuaaliset poikkeavuudet
- Impulssikontrollihäiriöt
- Alkoholien ja huumeiden väärinkäytön diagnostiikka, hoito sekä tietämys väärinkäyttöjen komplikaatioista
- Maahanmuuton, kulttuurikonfliktien ja aikaisempien elämäntapahtumien vaikutukset psyykkisiin häiriöihin ja rikollisuuteen
- Diagnostiset vaikeudet tutkittaessa tulkin avulla toisen kulttuuritaustan omaavia henkilöitä
- Neuropsykologinen ja persoonallisuuspsykologinen diagnostiikka
- Itsemurhariskin arvio
- Vaarallisuusarviot
- Farmakologiset ja psykologiset menetelmät hoidettaessa poikkeavaa aggressiivisuutta
- Pidättämistä ja vangitsemista koskeva lainsäädäntö
- Prosessi- ja rikosoikeus soveltuvin osin
- Väkivallan alalajit ja taustat
- Rikolliset alakulttuurit ja samaistuminen
- Rikosten ehkäisy
- Kriminaalihuolto
- Sosiaalihuollon organisaatio ja resurssit psykologiseen ja sosiaaliseen hoitoon
- Sosiaalihuollon pakkolainsäädännöt
- Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrinen diagnostiikka ja hoito
- Oikeuspsykiatrisen tiimityöskentelyn suunnittelu ja johto
- Vaikeudet diagnostiikassa tutkijan ja tutkittavan erilaisen sosiaalisen taustan johdosta
- Dissimulaatio, aggravaatio ja simulaatio
- Käytäntö oikeuspsykiatrisen lausunnon laatimisessa. Lausunnon muoto ja sisältö
- Todistajana esiintyminen oikeudessa
- Syyntakeisuusarviot ja mielentilatutkimusprosessi

Lisäksi tietoa ja kokemusta seuraavissa asioissa:

- Yksilö-, ryhmä- ja perheterapian muodot
- Psykosomatiikka
- Tiedot kriminologiasta ja kriminaalipolitiikasta
- Poikkeavuuden sosiologia ja kontrollipolitiikka
- Sairauskäsitteen historia
- Yleinen etiikka, erityisesti hoidon, tahallisuuden, vastuun, syyllisyyden ja hoidon käsitteet huomioiden
- Kansallinen ja kansainvälinen oikeuspsykiatrian historia
- Oikeushistoria
- Mielentilatutkimuksissa käytettävät psykologiset tutkimukset

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Kun lääkäri on saanut opinto-oikeuden koulutusohjelmaan, tulee hänen neuvotella vastuuhenkilön kanssa koulutuksen toteutumisesta. Seuraavaksi he tekevät yhdessä erikoistuvan lääkärin henkilökohtaisen koulutussuunnitelman ja sopivat sen runkokoulutusosuuden toteuttamisesta koulutussairaalan psykiatrian kouluttajan kanssa. Vastuuhenkilö nimeää henkilökohtaisen ohjaajan kullekin erikoistuvalla lääkäriellä runkokoulutuksen ajaksi.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus 1v 3kk

Vähintään 6 kk palvelua akuutti vastaanotto-osastolla.

Vähintään 6 kk palvelua psykiatrisessa avohoidossa.

Palveluun tulee sisältyä päivystystä vähintään 12 kk aikana. Muu palvelu(3 kk) on valinnaista psykiatrian alan palvelua (esim. lastenpsykiatria, nuorisopsykiatria, vanhuspsykiatria, oikeuspsykiatria, yleissairaalapyykiatria).

Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolella tiedekunnan hyväksymissä koulutusyksiköissä. Runkokoulutus tulee suorittaa kokonaisuudessaan ennen eriytyvää koulutusta. Koulutettavan siirtyessä eriytyvään koulutukseen vastuuhenkilö arvioi koulutettavan saavuttamat taidot ja tiedot runkokoulutuksen aikana.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa tai muussa vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä.

Eriytyvän koulutuksen tulee olla vastuuhenkilön hyväksymää ja 0 - 2 vuotta voi tapahtua jollain muulla psykiatrian erikoisalalla. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä enintään 6 kk erikoisalaa koskeva, päätoiminen tutkimustyö ja 6 kk palvelua muulla kliinisellä erikoisalalla.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutus sisältää luentoja, seminaareja, mielentilatutkittavia koskevia kokouksia sekä henkilökohtaista opetusta. Koulutusta on ainakin neljä tuntia viikossa ja se muodostuu seuraavasti:

- Oikeuspsykiatriaan liittyvät luennot ja seminaarit
- Kouluttajan antama henkilökohtainen ohjaus
- Työryhmätyöskentelyt ja raportoinnit
- Tutkittavia koskevat konsultoinnit

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutusta vähintään 80 tuntia.

Teoreettiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä yliopistojen, Suomen Psykiatri-yhdistyksen, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatri-yhdistyksen ja muiden tieteellisten seurojen koulutustilaisuudet sekä alaa koskevat ulkomaiset ja kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka käsittelevät tavalla tai toisella oikeuspsykiatrian kenttää. Myös esim. Oikeusministeriön vankeinhoito-osaston koulutustilaisuudet tulevat kysymykseen.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Yksityiskohtainen koulutuksen seuraaminen tapahtuu lokikirjan avulla. Arviointi suoritetaan kouluttajan toimesta eriytyvän koulutuksen aikana. Erikoistuvan lääkärin tulee käydä koulutusohjelmaan liittyviä keskusteluja kouluttajan kanssa tarvittaessa ja vastavuoroisen kritiikin pitää olla mahdollista. Muut kouluttajat raportoivat säännöllisesti vastuuhenkilöille.

Koulutusvirat

Psykiatrinen vankisairaala, psykiatrian alan lääkärin virka. Vanhan Vaasan sairaalan lääkärin virat. Muut kouluttajien erikseen hyväksymät psykiatrian alojen lääkärin virat.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

ORTOPEDIA JA TRAUMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Hannu Aro
TULES –toimialue,
T-sairaala, TE1, huone E115
TYKS, 20520 Turku
Puh. 040 353 7644
hannu.aro@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Koulutusohjelma sisältää runkokoulutusvaiheen ja eriytyvän koulutuksen. Runkokoulutus on sovittu saman sisältöiseksi kirurgian erikoistumisalojen kanssa. Sen tavoitteena on antaa valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa. Saatuaan opinto-oikeuden koulutusohjelmaan

lääkäriin tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Neuvottelun perusteella tehdään erikoistuvalla lääkärille henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja sovitaan sen toteuttamisesta. Vastuuhenkilö nimeää erikoistuvalla lääkärille vastuukouluttajan(t) eri koulutusjaksoille ja erikoistuva valitsee henkilökohtaisen tutorin. Suurin osa runkovaiheen koulutuksesta tapahtuu TYKS:n ulkopuolisissa yksiköissä. Usein yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa suoritettavaa koulutusjaksoa ja tällöin erikoistuvien lääkäreiden valinnan erikoistumisvirkoihin suorittavat ulkopuolisen paikan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuuhenkilö yhdessä noudattaen erikoislääkäritoimikunnan sekä EU:n lääkärikoulutuksen neuvoa antavan komitean (ACMT) antamien suositusten periaatteita.

Koulutuksen tavoite on antaa koulutettavalle ortopedian ja traumatologian erikoislääkäriin valmiudet toimia sairaalassa alansa vastaavana lääkärinä. Hänen tulee hallita seuraavat aihepiirit:

- Tuki- ja liikuntaelinten sairauksien oireet, löydökset ja diagnostiset menetelmät
- Tapaturmien aiheuttamien kudonvaurioiden kliiniset oireet, löydökset ja diagnostiikka
- Hoito- ja seurantasuunnitelman laadinta ja sen ymmärrettävä selostaminen potilaalle
- Leikkausaiheet ja vasta-aiheet sekä leikkauksen valmiusarviointi
- Leikkausmenetelmien valinta ja leikkauksen valmistava hoito
- Postoperatiivinen hoito ja kuntoutus
- Alan keskeisten toimenpiteiden suorittaminen itsenäisesti
- Toimenpidekomplikaatiot ja niiden ennaltaehkäisy
- Päivystystoiminta
- Hoitotulosten arviointi ja raportointi
- Uusien diagnostisten menetelmien käyttöönotto, hoitomuotojen arviointi sekä alan kehityksen seuraaminen
- Perehtyneisyys väestön tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja tapaturmien epidemiologiaan
- Perehtyneisyys terveydenhuollon hallintaan sekä kustannusrakenteeseen
- Potilas-lääkärisuhteen kehittäminen
- Yhteistyö muiden erikoisalojen edustajien kanssa sekä kyky ryhmätyöhön muiden henkilöstöryhmien kanssa

Koulutusmuodot ovat teoreettinen ja käytännön koulutus. Koulutusohjelman hyväksymisen edellytyksenä on kirurgian runkokoulutusvaiheen (3 vuotta) ja siihen kuuluvan kuulustelun hyväksytyt suorittaminen.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Terveyskeskuspalvelu sisältyy 3 vuoden pituiseen runkokoulutukseen.

Runkokoulutus

Runkokoulutus 3 vuotta suoritetaan pääsääntöisesti toimimalla Turun yliopiston kanssa koulutussopimuksen tehneissä keskus- ja aluesairaaloissa erikoistuvan lääkärin viroissa. Koulutuspaikoista ja koulutukseen käytettävistä erikoistuvan lääkärin viroista yliopisto tekee sopimuksen kunkin sairaalalaitoksen kanssa erikseen.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (3 vuotta)

Eriytyvän koulutusjakson pituus on 3 vuotta ja se on suoritettava pääosin TYKS:ssa. TYKS:n koulutusjaksosta voidaan suorittaa osa (3-6 kk) koulutussopimuksen tehneessä ulkomaisessa yliopistollisessa ortopedis-traumatologisessa koulutusyksikössä.

Toimipaikkakoulutus

Teoreettinen toimipaikkakoulutus sisältää:

- ortopedis-traumatologisen yksikön koulutusohjelman viikkokokoukset ja niihin valmistetut alustukset (TROP-ohjelma)
- TROP-ohjelmaan kuuluvat ongelmatapaus- ja kirjallisuuskatsauskokoukset
- soveltuvin osin kirurgian erikoisalojen viikoittainen yhteiskoulutusohjelma
- muut ohjatut sisäiset koulutustilaisuudet ja seminaarit.

Säännöllinen kliininen toimipaikkakoulutus sisältää:

- ohjaajien kliiniset opetuskierrot osastoilla
- osastojen röntgenmeetingit
- joka viikko järjestettävä pehmyt- ja luutumorikokous
- henkilökohtaisesti ohjattu potilastyöskentely ja toimenpiteiden suoritus
- ohjattu leikkaustoiminta sekä avustaminen toimenpiteissä ja leikkauksissa
- osasto- ja polikliinisten potilaiden konsultaatiotilaisuudet.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus 60 tuntia. Koulutettavalta odotetaan säännöllistä osallistumista Suomen Ortopediyhdistyksen järjestämiin peruskoulutuskursseihin sekä jatko- ja täydennyskoulutustilaisuuksiin. Tämän lisäksi koulutettavalle suositellaan osallistumista muiden yliopistojen ja hyväksytyjen valtakunnallisten koulutusyksiköiden koulutustilaisuuksiin, alansa pohjoismaisiin ja muihin kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin, klinikan tieteelliseen tutkimusohjelmaan sekä muuhun tieteelliseen lisäkoulutukseen myös koulutusyksikön ulkopuolella. Erikoistuvan odotetaan pitävän erikoistumisaikanaan ainakin yksi alaa koskeva esitelmä kotimaisessa tieteellisessä kokouksessa ja mielellään myöskin pohjoismaisessa tai kansainvälisessä kokouksessa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutus perustuu ohjaavan kouluttajan kanssa tehtävään yksilölliseen koulutussuunnitelmaan. Leikkausteknisen käytännön koulutuksen ja henkilökohtaisten valmiuksien kehittymistä seurataan toimenpide-lokikirjalla. Koulutettava osallistuu koulutuksen edistymisen seurantaan säännöllisillä arviointitapaamisilla kouluttajan kanssa. Runko-

vaiheen koulutuksen etenemistä seurataan oman lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään opintokansioon ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Runkovaiheen koulutus koostuu useammasta osiosta, ja erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimispäämäärät ja osion lopussa arvioida, jos hän on saavuttanut asettamansa päämäärät. Peruskirurgiajakson aikana tulee jokaisen erikoistujan suorittaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 60 tuntia ja ylläpitää lokikirjaa, johon merkitään leikkaustoimenpiteet. Jokaiselle koulutettavalla pitää olla oma henkilökohtainen tutor, joka tukee koulutettavan toimintaa. Koulutusyksikön ylilääkärin on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon. Peruskirurgian koulutusyksikössä järjestetään säännöllinen viikoittainen meeting-ohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisessa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Runkokoulutukseen kuuluu yliopiston järjestämän suullisen kuulustelun suorittaminen ennen eriytyvän koulutusvaiheen aloittamista.

Koulutusvirat

TULES-toimialueella on käytössä 8 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

PATOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Ilmo Leivo
Biolääketieteen laitos / Patologia
Kiinamyllynkatu 10, 20520 Turku
Puh. (02) 333 7367
ilmo.leivo@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Patologian erikoislääkärin on koulutusohjelman suoritettuaan

- pystyttävä tekemään taudinmääritys kudosis- ja solunäytteistä sekä ruumiinavauksista
- tiedettävä kliinis-patologisessa tutkimuksessa näytteiden valmistukseen yleisesti käytettävien menetelmien lisäksi erilaisten solumuutosten osoittamiseen käytettävät kemialliset, immunohistokemialliset, molekyylibiologiset ja elektronimikroskooppiset menetelmät ja osattava tulkita näitä käyttäen esiin saatuja löydöksiä
- tunnettava Suomessa kysymykseen tulevien tautien etiologiset tekijät sekä tautien patogeneesi ja epidemiologia

- osattava selostaa potilasta hoitavalle lääkärille patologiseen löydökseen liittyvät prognostiset ja muut hoitoon vaikuttavat tekijät ja pystyttävä tarvittaessa avustamaan klinikkaa jatkohoitoon liittyvistä toimenpiteistä päätettäessä
- osattava esiintyä kliinisissä kokouksissa
- osattava arvioida todettujen patologisten löydösten merkitys eri tautien diagnostiikassa muiden tutkimusmenetelmien antamien tulosten täydentäjänä ja varmentajana sekä pystyttävä auttamaan hoitavaa lääkärinä tarpeellisten lisätutkimusten teosta päätettäessä
- kyettävä soveltamaan uutta tietoa omaan diagnostiseen työhön seuraamalla jatkuvasti alalla tapahtuvaa kehitystä
- kyettävä työskentelemään itsenäisesti, mutta kyettävä myös arvioimaan kriittisesti omaa toimintaansa pohtiessaan mahdollisesti tarvitsemaansa konsultaatiota
- kyettävä vaivatta keskustelemaan löydöksistä ja niiden tulkinnasta muiden lääkäreiden kanssa.

Koulutus käsittää seuraavat patologian osa-alueet

- ruumiinavauspatologia
- histopatologia
- sytologia.

Runkokoulutukseen kuuluu

- ruumiinavauksia koskeva ja muu patologian alan toimintaa säätelevä lainsäädäntö
- ammattitaudit
- kudospilliset ja molekyyllääketeolliset menetelmät.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta.

Patologian erikoisalalle on myönnetty erikoisalakohtainen poikkeuslupa yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (50/50-säännöstä). Lisätietoa poikkeusluvasta löytyy tiedekunnan [internet-sivuilta](#).

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketeollisen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (3 kk)

Runkokoulutus 3kk on yhteinen oikeuslääketeollisen kanssa.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 v)

4 vuotta palvelua patologian oppiaineen ja/tai yliopistollisen keskussairaalan patologian yksikön lääkärin virassa. Tästä ajasta voidaan 2 vuotta korvata palvelemalla keskussairaalan patologian osaston tai vastaavan yksikön lääkärin virassa.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutus käsittää patologian erikoislääkäreiden antamaa henkilökohtaista päivittäistä työnohjausta ruumiinavauspatologiassa, histopatologiassa ja sytologisessa diagnostiikassa, sekä säännöllisiä toimipaikkakoulustilaisuuksia, joita ovat

- histopatologisten löydösten demonstraatiot
- kliinisen patologian seminaarit, ja
- diagnostiset tapausmeetingit.

Päivittäisissä histopatologisten löydösten demonstraatioissa (180 t/lv) erikoistuvat lääkärit käsittelevät erikoislääkäreiden kanssa päivittäisessä näyttemateriaalissa ilmeneviä tulkintaongelmia.

Kliinisen patologian seminaareissa (66 t/lv) käsitellään esimerkkejä ongelmatapauksista, sekä uusia kliinisen patologian tutkimusmenetelmiä ja -tuloksia.

Diagnostisissa tapausmeetingeissä (66 t/ov) käsitellään patologian alan ongelmatapauksia alustusten pohjalta.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus vähintään 60 tuntia. Patologian teoreettinen koulutus järjestetään Suomen yliopistojen kaikkien patologian yksiköiden ja International Academy of Pathology (IAP) Suomen osaston sekä Suomen Kliinisen Sytologia Yhdistyksen (SKSY) yhteistyönä. Teoreettiseen jatkokoulutukseen hyväksytään IAP:n Suomen osaston ja SKSY:n kokousten yhteydessä järjestettävät probleematapausseminaarit sekä erikseen hyväksyttävät kongressit ja muut koulustilaisuudet.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutusohjelman vastuhenkilö nimeää jokaiselle koulutettavalle patologian erikoislääkärin henkilökohtaiseksi ohjaajaksi. Henkilökohtainen ohjaaja opastaa koulutettavaa säännöllisesti 2 kertaa lukukaudessa. Koulutettava ja henkilökohtainen ohjaaja laativat koulutettavalle yksilöllisen koulutusohjelman, jonka koulutusohjelman vastuhenkilö hyväksyy. Yksilöllinen koulutusohjelma sisältää suunnitelman patologian eri työpisteissä tapahtuvan palvelun aikataulusta ja tutkittavien näyttemäärien tavoitteista sekä kussakin työpisteessä koulutusta antavasta patologian erikoislääkäristä. Yksilöllisen koulutusohjelman mukaiset suoritukset rekisteröidään koulutettavan patologian erikoislääkärikoulutuksen lokikirjaan. Koulutusohjelman vastuhenkilö tarkastaa koulutussuunnitelman etenemisen 1 kerran lukuvuodessa yhdessä koulutettavan ja tämän henkilökohtaisen ohjaajan kanssa.

Koulutusvirat

Ty, 6 patologian assistentin virkaa (erikoistuvan lääkärin sivuvirat TYKS:ssa)

Ty, 1 patologian yliassistentin virka (erikoistuvan lääkärin sivuvirka TYKS:ssa)

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

PERINNÖLLISYYSLÄÄKETIEDE

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Dosentti Marja Hietala
Tyks Kliininen genetiikka
Kiinamyllynkatu 4-8
PL 52, 20521 Turku
Puh. (02) 313 1394
marja.hietala@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Perinnöllisyyslääketieteen koulutus sisältää sekä kliinistä potilastyötä Tyksin perinnöllisyyspoliklinikalla että oma-kohtaista perehtymistä lääketieteelliseen genetiikkaan liittyviin laboratoriotutkimuksiin (kromosomianalyysit ja molekyylogeneettiset tutkimukset) Tyksin genetiikan alan laboratorioissa (Tyksin Palvelualue 4). Tavoitteena on antaa valmiudet toimia perinnöllisyyslääketieteen erikoislääkärin tehtävissä Suomessa ja EU-alueella (EU-spesialiteetti).

Koulutusohjelmasta valmistuneen perinnöllisyyslääkärin osaamistavoitteet:

- Osata ihmisen perimän rakenne ja periytymisen perussäännöt.
- Tietää, millä tavoin perintötekijät ja niiden muutokset vaikuttavat sairauksien syntyyn.
- Hallita DNA- ja kromosomitutkimusten tärkeimmät menetelmät niin, että hän pystyy omaksumaan uutta tietoa ja soveltamaan sitä periytyvää tautia sairastavien potilaiden hyväksi ja toimimaan diagnostisia tutkimuksia suorittavan geneettisen laboratorion vastuulääkärinä.
- Tuntea lääketieteen eri osa-alueiden yleisimmät perinnölliset sairaudet ja niiden periytymistavat ja diagnostiikka.
- Tuntea raskaudenaikaisten sikiötutkimusten menetelmät ja sikiödiagnostiikan ja sikiöseulontojen käytäntö Suomessa.
- Kyetä antamaan perinnöllisyysneuvontaa eli selvittämään potilaalle ja hänen sukulaisilleen taudin perusasiat, periytymistavan ja siitä aiheutuvan uusiutumisen todennäköisyyden sekä auttamaan neuvottavaa löytämään itselleen parhaat vaihtoehdot taudin aiheuttamien ongelmien voittamiseksi.
- Hallita lääketieteellisen genetiikan tutkimuksen nykytilanne niin, että hän pystyy tietojensa, kirjallisuuden ja alan tietokantojen avulla auttamaan muita lääkäreitä periytyviin tauteihin liittyvissä kysymyksissä.
- Pystyä toimimaan asiantuntijana mahdollisten väestön suunnattujen geneettisten seulontojen suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Kyetä omassa toimintaympäristössään huolehtimaan muun henkilöstön lääketieteellisen genetiikan alan täydennyskoulutuksesta sekä alueen väestön genetiikan alan tiedonsaannista.
- Tuntea alaa koskeva lainsäädäntö sekä perinnöllisyyslääketieteen keskeiset eettiset kysymykset ja periaatteet ja työssään toteuttaa näitä periaatteita.
- Kyetä vastaamaan perinnöllisyyslääketieteen yksikön hallinnosta.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus 5 v

Perinnöllisyyslääketiede kuuluu niihin erikoisaloihin, joita ei koske ns. 50/50-sääntö ja varsinainen käytännön palvelu suoritetaan kokonaisuudessaan yliopistosairaalassa.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveystieteiden keskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveystieteiden keskuksen aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveystieteiden keskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveystieteiden keskuksen sisältö tulee selvittää terveystieteiden keskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 v 3 kk)

Varsinaisen erikoiskoulutusjakson pituudesta sovitaan koulutettavan kanssa. Päämääränä on koota erikoistumisaikana seuraava koulutus:

- Kliinistä potilastyöskentelyä (sisältäen sikiödiagnostiikan) 30 kk Tyksin kliinisen genetiikan yksikön poliklinikalla
- Molekyyligeneettistä, kromosomi- ja sytomolekyyligeneettistä diagnostiikkaa 8-12 kk Tyksin genetiikan laboratorioissa (Tyksin Palvelualue 4).
- Vapaavalintaista lääketieteelliseen genetiikkaan liittyvää palvelua 9 kk

Erikoistumiskoulutuksesta 6 kk suositellaan suoritettavaksi lastentautien, lastenneurologian, neurologian, sisätautien tai synnytysten ja naistentautien aloilla. Kouluttajan kanssa voidaan sopia myös muiden erikoisalojen palvelun hyväksymisestä.

Periytyviin tauteihin välittömästi liittyvä tutkimustyöstä joko Suomessa tai ulkomailla (esimerkiksi väitöskirjatutkimus, jonka aihe ja menetelmät liittyvät kiinteästi lääketieteelliseen genetiikkaan) voidaan hyväksyä enintään 6 kk erikoislääkärikoulutuksen vapaavalintaiseksi osaksi tai vaihtoehtoisesti osaksi laboratoriokoulutusta koulutusvastaavan päätöksellä. Hyväksyttävästä koulutuksesta on syytä neuvotella erikoislääkärikoulutuksesta vastaavan kanssa. Myös kliinisestä koulutuksesta osa, enintään kuitenkin yksi vuosi, voidaan suorittaa ulkomailla koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymässä kliinisen genetiikan klinikassa.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet ja potilaskokoukset, joiden tarkoituksena on toimia aktiivisina koulutustapahtumina sekä syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 4 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (100 tuntia)

Teoreettisesta koulutuksesta tehdään kunkin koulutettavan kohdalla erillinen suunnitelma koulutuksen vastuuhenkilön kanssa. Genetiikan alan tutkimuksen nopea kehitys edellyttää erityistä panostamista perinnöllisyyslääkärin teoreettiseen koulutukseen. Koulutettavan tulee osallistua aktiivisesti sekä koulutusyksikön omiin että ulkopuolisiin koulutustilaisuuksiin ja tieteellisiin kokouksiin sekä kotimaassa että ulkomailla. Teoreettisen koulutuksen tulee käsittää mahdollisimman paljon osallistumista lääketieteellisen genetiikan laaja-alaisiin jatkokoulutustapahtumiin (yksittäisten luentojen ja esitelmien sijasta). Erityisesti suositeltavia ulkomaisista koulutuksista ovat European School of Medical Genetics-kurssit. Ainakin kerran koulutusjakson aikana suositellaan koulutettavan osallistumista suureen kansainväliseen kokoukseen (esim. American Society of Human Genetics ja European Society of Human Genetics).

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutettavien arvioinnissa pyritään noudattamaan tiedekunnan hyväksymiä periaatteita. Arviointi suoritetaan koulutusjakson aikana vuosittain. Erikoistuvien määrä on alalla pieni, joka edesauttaa hyvän henkilökohtaisen kontaktin muodostumista kouluttajan ja erikoistuvan välille. Erikoistumiskoulutuksessa oleville lääkäreille pyritään löytämään resurssien puitteissa henkilökohtainen tutor.

Koulutusvirat

Tyksissä on yksi erikoistuvan lääkärin koulutusvirka.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

PLASTIIKKAKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Ilkka Koskivuo
Tyks Plastiikka- ja yleiskirurgian klinikka
PL 52, 20521 Turku
Puh. (02) 313 0547
ilkka.koskivuo@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Plastiikkakirurgian erikoistumisen koulutusvaatimukset kaikissa Suomen koulutusyksiköissä. Laadittu lyhentäen eurooppalaisista erikoislääkärien koulutusvaatimuksista ([European Training requirements](#)).

Plastiikkakirurgia on akuutteihin ja ei-akuutteihin tiloihin liittyvä erikoisala, joka hoitaa synnynnäisiä epämuodostumia tai vamma, sairauden, rappeuman tai ikääntymisen seurauksena syntyneitä tiloja kaikenikäisillä henkilöillä. Tavoitteena on toiminnan palauttaminen tai parantaminen sekä ulkonäön ja hyvinvoinnin normalisointi. Erikoisalan sisältö voi jonkin verran vaihdella maasta toiseen.

UEMS (Euroopan erikoislääkäriliitto) on järjestö, joka edustaa Euroopan kansallisia erikoislääkäriyhdistyksiä. UEMS pyrkii varmistamaan korkean koulutustason ja mahdollistamaan erikoislääkärien vapaan liikkumisen Euroopassa. Lääketieteellisen hoidon ja asiantuntijuuden laatu on riippuvainen lääkäreiden saamasta koulutuksesta. Koulutuspaikasta riippumatta erikoislääkäreillä pitää olla sama ydinosaaminen.

Koulutusvaatimukset koulutettaville

Erikoislääkärikoulutettavan on täytynyt saada lupa harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa.

Eriytyvä koulutus tulee suorittaa plastiikkakirurgiaan erikoistuneessa koulutusohjelmassa. Plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen aikana koulutettavan tulee hankkia riittävät teoreettiset tiedot, käytännön taidot ja yleinen ydinosaaminen voidakseen harjoittaa ammattia turvallisesti ja itsenäisesti.

Koulutusvaatimuksien tavoitteena on edesauttaa plastiikkakirurgista hoitoa tarvitsevia potilaita saamaan korkea-tasosta hoitoa kaikkialla Suomessa (ja Euroopan unionin alueella) ja määritellä yllä lueteltujen aihealueiden perusvaatimukset, jotta erikoislääkärit voisivat työskennellä eri Euroopan maissa.

Perustiedot ja kliiniset tilat, joista erikoislääkärillä oletetaan olevan tietoa ovat:

- anatomia
- haavanparanemisen biologia ja sen häiriöt
- muut olennaiset tieteet kuten farmakologia, histologia, fysiologia, patologia

Alla on luettelo asioista, jotka plastiikkakirurgian erikoislääkärin tulisi hallita valmistuessaan:

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alan diagnostiset menetelmät
- kykenee laatimaan plastiikkakirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat ja -informoimaan niistä potilasta, omaisia ja hoitohenkilökuntaa
- osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- osaa arvioida kirurgisiin toimenpiteisiin liittyvät hyödyt, komplikaatiot ja riskit
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkauksekelpoisuuden arvioinnin
- hallitsee leikkausmenetelmän valinnan ja preoperatiivisen hoidon
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti plastiikkakirurgiaan kuuluvasta elektiivisestä ja päivystysleikkaustoinnista
- hallitsee postoperatiivisen jälkihoidon, seurannan sekä potilaan kuntoutuksen
- hän osaa analysoida ja hyödyntää plastiikkakirurgian tutkimustuloksia niin, että kliininen käytäntö perustuu näyttöön, mikäli se on mahdollista
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa
- hän pystyy olemaan moniammatillisen työryhmän tehokas jäsen ja johtaja
- kykenee osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- hän on valmis tulevaisuudessa toimimaan kliinisenä johtajana
- hän ymmärtää sen maan terveydenhuoltojärjestelmää/järjestelmiä, jossa hän saa koulutusta

Plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen osat

Tiettyjen harvinaisten sairauksien hoidon kohdalla (kuten esimerkiksi halkiot, kraniofakiaalikirurgia, vaikeiden palovammojen hoito, sarkoomakirurgia, replantaatiot, vaikeat käsivammat ja vaativat mikrokirurgiset rekonstruktiot) erikoistuva ei saavuta valmiutta hoitaa näitä sairauksia itsenäisesti, vaan ainoastaan perehtyneisyyden hoitoperiaatteisiin. (Nämä jatkossa merkitään koodilla P=perehtyneisyys)

Jotta lääketieteellisen eriytyvän koulutuksen eurooppalaiset standardit täytetään, koulutettavan opinto-ohjelmaan tulee sisältyä suurin osa alla luetelluista asioista. Koulutettavan tulee dokumentoida todiste siitä lokikirjaan.

Esteettisen kirurgian koulutus ei ole riittävää julkisessa terveydenhuollossa. Erikoistuvalla tulee järjestää mahdollisuus hankkia koulutusta esteettisestä kirurgiasta alan kursseilla ja yksityisiltä plastiikkakirurgeilta.

1. Yleiset periaatteet ja toimenpiteet

a. plastiikkakirurgian historia

- b. plastiikkakirurgiaan liittyvä perustiede
- c. kehon olennainen anatomia kuten ihon ja lihasten hermotus ja vaskulaariset territoriot
- d. plastiikkakirurgian perusperiaatteet ja -tekniikat
  - i. kudossiirto
  - ii. kieleleleikkaukset
  - iii. rasvanpoisto ja – siirto
  - iv. mikrokirurgia
  - v. kasvaimien hoito
  - vi. synnynnäisten epämuodostumien hoito
  - vii. endoskooppisten toimenpiteiden periaatteet
  - viii. implanttien ja ekspanderien käyttö
  - ix. paikallis- ja yleisanestesian periaatteet
  - x. diagnostisten toimenpiteiden periaatteet, esim. kuvantaminen (esim. ultraääni, paksu-neulabiopsia, CT-, magneetti- ja gammakuvaus) ja laboratoriot
- e. haavanhoidon periaatteet
  - i. haavan paraneminen
  - ii. haavan kirurginen puhdistus ja muut puhdistus menetelmät
  - iii. haavansulku menetelmät
  - iv. kroonisten haavojen hoito
  - v. vakavien pehmytkudosinfektioiden hoito
  - vi. komplikaatioiden hoito
- f. tapaturmahoidon periaatteet
  - i. ATLS (Advanced trauma and life support) -tasoinen ensihoito
- g. palovamman hoidon periaatteet
  - i. palovamman ABLS (Advanced Burn Life Support)-tasoinen ensihoito ja tehohoito
  - ii. lämpö-, sähkö-, säteily- tai kemiallinen vamma
  - iii. palovammojen kirurginen hoito
  - iv. biomateriaalien ja kudosisviljelyn käyttö palovamman hoidossa
  - v. palovamma-arpjen ja kuroumien hoito
  - vi. paleltumavamman hoito
- h. laserhoidon periaatteet
  - i. kudosteknologian periaatteet

2. Pää ja kaula

- a. synnynnäiset
  - i. huuli/suulakihalkio (P)
  - ii. korvan epämuodostumat, esimerkiksi hörökorva, kuppikorva
  - iii. mikrotia(P)
  - iv. kraniofakiaaliset oireyhtymät (P)
- b. traumaattiset
  - i. pehmytkudosvammat
  - ii. luupuutokset (P)
- c. kasvaimet
  - i. kasvaimen ja imusolmukkeiden hoito

- ii. rekonstruktio
- d. muut
  - i. silmäluomien ja kulmakarvojen korjaavat leikkaukset
  - ii. kasvohermohalvaus
  - iii. ortognaattinen kirurgia (P)
  - iv. kasvojen transplantaatio (P)

3. Rintakehä ja rinta

- a. synnynnäiset
  - i. rintojen epämuodostumat, mukaan lukien Polandin syndrooma
  - ii. tubulaariset rinnat
  - iii. rinnan puuttuminen
  - iv. kuopparinta (pectus excavatum) / harjurinta (pectus carinatum) (P)
- b. traumaattiset / hankinnaiset
  - i. rintakehän defektin korjaus
  - ii. selän alueen kudospuutosten korjaus
- c. neoplastiset
  - i. hyvänlaatuisten rintamuutosten kirurginen hoito
  - ii. rintasyövän hoito (rinnan osapoisto, mastektomiat vartijaimusolmuketoimenpiteet / kainalonalueen evakuaatiot)
  - iii. onkoplastiset toimenpiteet
  - iv. rinnan rekonstruktio menetelmät
  - v. rintakehän rekonstruktio
- d. muut
  - i. hypertrofiset rinnat
  - ii. gynekomastia

4. Ylävartalo ja vatsa, sukupuolielimet

- a. synnynnäiset
  - i. hypospadia ja epispadia (P)
  - ii. naisen ulkoisten sukuelinten poikkeavuudet (P)
  - iii. selkärankahalkio (P)
- b. traumaattiset / hankinnaiset
  - i. vatsan alueen defektin ja jättityrien rekonstruktio
  - ii. lantion, ristiluun ja pakaroiden alueen defektin rekonstruktio
  - iii. sukuelinten defektin rekonstruktio (P)
- c. postbariatrinen vartalokirurgia
- d. neoplastiset
  - i. ulkosynnyttinten tai emättimen kasvainten hoidon periaatteet
  - ii. peniksen kasvainten hoidon periaatteet
  - iii. muiden pehmytkudoskasvainten hoidon periaatteet
  - iv. peniksen rekonstruktio (P)
- e. muut, esim.
  - i. sukupuolenkorjaus (P)
  - ii. Peyronien tauti (P)

5. Yläraajat (käsi mukaan lukien)

- a. synnynnäiset
  - i. syndaktylia
  - ii. polydaktylia (P)
  - iii. makrodaktylia (P)
  - iv. muut
- b. traumaattiset
  - i. jänne
  - ii. luu
  - iii. nivelet ja nivelsiteet
  - iv. pehmytkudos
  - v. ääreishermosto
  - vi. brakiaalipleksus (P)
  - vii. funktionaalisten lihasten ja jänteiden siirrot (P)
  - viii. amputaatio
  - ix. replantaatio (P)
  - x. käden transplantaatio (P)
  - xi. peukalon ja muiden sormien rekonstruktio (P)
  - xii. lihasaitio-oireyhtymä
- c. neoplastiset
  - i. luu (P)
  - ii. pehmytkudos
- d. hankinnaiset / degeneroivat
  - i. Dupuytrenin tauti
  - ii. nivelreuma (P)
  - iii. nivelrikko (P)
  - iv. ranteen instabiliteetti (P)
  - v. tähystysleikkaus (P)
- e. muut
  - i. infektio
  - ii. lymfödeema

6. Alaraajat

- a. synnynnäiset
  - i. syndaktylia
  - ii. amnionkurouma (P)
  - iii. muut
- b. traumaattiset / hankinnaiset
  - i. pehmytkudos
  - ii. luun rekonstruktio
  - iii. hermo
  - iv. lymfödeema
- c. neoplastiset
  - i. luu (P)

- ii. pehmytkudos

7. Iho ja sen apuelimet

- a. synnynnäiset
  - i. suonimuutokset
    - 1. veri- ja imusuonten epämuodostumat
    - 2. hemangiomat
- b. traumaattiset / hankinnaiset
  - i. akuutit ja krooniset haavat
  - ii. hypertrofiset arvet ja keloidit
- c. neoplastiset
  - i. hyvänlaatuiset ihokasvaimet
  - ii. pahanlaatuiset ihokasvaimet
  - iii. imusolmukkeiden kirurgia (vartijaimusolmukebiopsiat ja imusolmukkeiden poistot; kaula, kainalo, nivusalue, iliakaalialue ja imurauhassiirteet(P))

8. Esteettinen kirurgia

- a. pää ja kaula
  - i. injektiohoidot, esim. täytteet, botulinum-toksiini
  - ii. laserhoito(P)
  - iii. silmäluomien leikkaukset
  - iv. kasvojen/kaulan kohotus
  - v. kulmakarvojen/otsan kohotus
  - vi. rinoplastia(P)
  - vii. hörökorvaleikkaus
  - viii. kaljuuntumisen hoito, esim. hiustensiirto (P)
  - ix. kasvojen muotoilu (P)
    - 1. implantit
    - 2. rasvanpoisto ja rasvansiirto
    - 3. genioplastia
- b. yläraajat
  - i. rasvaimu
  - ii. olkavarsien ihon kiristys
- c. rinnat
  - i. rintojen suurentaminen
  - ii. rintojen kohotus
  - iii. sisään vetäytyneiden nännien korjaus
- d. vatsa
  - i. rasvaimu
  - ii. vatsanpeitteiden korjaus (abdominoplastia)
  - iii. alavartalon kohotus
- e. alaraajat
  - i. rasvaimu
  - ii. reisien ihon kiristys
  - iii. pakaroiden kohotus

- iv. implantit (P)
- f. esteettinen postbariatrinen vartalonmuotoilukirurgia

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Plastiikkakirurgian koulutusohjelman kokonaispituus on kuusi vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan lukien, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu yleisiin koulutusvaatimuksiin. Erikoistuvan tulee tutustua koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Erikoislääkäriksi valmistuminen edellyttää että vaaditut koulutuspalvelut ja erikoislääkärikuulustelu on hyväksytysti suoritettu.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (2v 3kk)

Runkokoulutus on sovittu samansisältöiseksi kaikilla kirurgian erikoistumisaloilla. Ks. kirurgian alojen runkokoulutus.

Peruskirurgian käytännön koulutusta annetaan kaikilla kirurgian yhdeksällä erikoisalalla. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoimintaa. Plastiikkakirurgian vaatimukset peruskirurgian jaksolla ovat seuraavat:

- Akuutin haavan hoito
- Pehmytkudostraumatologia
- Kasvovammojen ja monikudosvammojen ensihoito
- Palovammapotilaan ensihoito
- Kroonisen haavan hoito (säärihaavat, diabeettinen haava, painehaava) Ihokasvainten ja pienten pehmytkudoskasvainten hoito
- Rintarauhasenkirurgian perusteet
- Imusolmukeleikkausten ja vartijasolmukkeiden perusteet
- Pienen palovamman leikkaushoito
- Haavan sulun ja kielekkeiden perusteet
- Ihonsiirto

Erikoisalan eriytyvä koulutus (3 vuotta)

Plastiikkakirurgian koulutus suoritetaan peruskirurgian koulutuksen jälkeen yliopistosairaaloissa, pääasiassa Suomessa. Koulutus tulisi tapahtua plastiikkakirurgian erikoisalan koulutusvirassa. Kaikissa Suomen lääketieteellisissä tiedekunnissa on plastiikkakirurgian koulutusohjelma. Osa Suomessa tehtävästä plastiikkakirurgiasta on keskitetty tapahtuvaksi ainoastaan Helsingin yliopistollisessa sairaalassa (halkiokirurgia, kraniofakialikirurgia, transseksuaalikirurgia ja laajojen palovammojen hoito). Tästä syystä edellytetään, että 3-6 kk:n jakso erikoistumisesta suoritetaan Helsingissä tai muussa vastaavanlaisessa yksikössä.

3 kk plastiikkakirurgian koulutuksesta voi suorittaa käsi-, verisuoni-, tai lastenkirurgian alalla, suu-leukakirurgiassa tai korvatautiin klinikassa. Vastuuhenkilön päätöksellä osan koulutuksesta voi suorittaa muulla operatiivisella alalla.

Tieteellinen/tutkimustyö

Plastiikkakirurgiksi erikoistuvan tulisi olla koulutusjakson aikana mukana vähintään yhdessä kliinisessä tai kokeellisessa tutkimustyössä, millä tahansa lääketieteen alalla.

A. Teoreettinen osaaminen

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (180 tuntia)

Teoreettinen koulutus on vähintään 180 t (60t/v) ja tapahtuu Suomessa sekä ulkomailla.

Erikoistuva osallistuu ja valmistaa kirjallisen yhteenvedon (vähintään neljä) kouluttajan määräämästä aiheesta plastiikkakirurgian viikoittaisessa aamukokouksessa (30 t/v). Myös muiden erikoisalojen klinikkakokouksia voidaan hyväksyä plastiikkakirurgian koulutukseen.

Erikoistuvan tulee osallistua mikrokirurgian peruskurssiin.

Erikoistuvan tulee olla osallistunut vähintään neljään Pohjoismaiseen plastiikkakirurgian jatkokoulutukseen (30 t/jokainen), joiden aiheet ovat seuraavat:

- Ihonsiirto ja haavan hoito (Transplantation och sårläggning)
- Kasvaintekirurgia (Onkologi)
- Traumatologia (Traumatologi)
- Synnynnäisten epämuodostumien hoito (Kongenitala missbildningar)
- Esteettinen kirurgia (Estetisk kirurgi)

Pohjoismaisen kurssin voi korvata muulla vastaavalla koulutuksella.

Erikoistuvan tulee osallistua vähintään yhteen kansalliseen / kansainväliseen kongressiin plastiikkakirurgian, harkio- tai kraniofakiaalikirurgian, palovammahoidon tai esteettisen kirurgian, mikrokirurgian alalta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

B. Käytännöllinen ja kliininen osaaminen

Jokapäiväisessä kliinisessä työssä pitää koulutusnäkökohdat ottaa huomioon ja koulutettavalla täytyy olla mahdollisuus kokeneemman lääkärin ohjaukseen. Koulutusjakson tulisi muodostaa yhtenäinen kokonaisuus. Jos koulutusta joudutaan toteuttamaan osa-aikaisesti, koulutuksen sisällöstä ja opiskelun edistymisestä on oltava selkeä dokumentaatio. Kouluttajien tulee varmistaa, että koulutettava pystyy itsenäisesti suorittamaan vaadittavat toimenpiteet.

Plastiikkakirurgian eriytyvä koulutus on alan laajuuteen nähden lyhyt, joten koko koulutusaika tulee käyttää erikoisalan kannalta keskeisten tietojen ja taitojen hankkimiseen.

C. Muu osaaminen

Koulutettavan hankkima muu osaaminen (kuten päivystyksestä, osastotyöstä ja hallinnollisista tehtävistä suoriutuminen) on tärkeää ja tulee dokumentoida. Koulutettavaa kannustetaan tieteelliseen työhön ja osallistumaan kansainvälisiin/kansallisiin kokouksiin.

On olennaista, että vastuu potilaiden hoitamisesta sekä hätä- että rutiinitilanteissa on osa koulutettavien koulutusta. Koulutettavan tulee olla mukana sekä uusien että seurannassa ja sairaalassa olevien potilaiden hoidossa.

Säännöllisiä monialaisia kokouksia pidetään potilaiden optimaalisen hoidon varmistamiseksi, ja sellaisiin kokouksiin osallistuvat sekä lääkärit että muu hoitohenkilökunta. Keskuksen ulkopuolella tehdään yhteistyötä muiden kliinisten ryhmien kanssa; sellaisia erikoisaloja ovat esim. kuntoutuslääketiede, ortopedia, pediatria, suu- ja leukakirurgia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, gynekologia ja urologia, anestesiologia, tehohoito ja dermatologia.

Plastiikkakirurgian erikoislääkärin tulee pystyä itsenäiseen kliiniseen työhön. Hänen tulee noudattaa hyviä eettisiä ja ammatillisia toimintatapoja.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutuksen vastuuhenkilö vastaa koulutuksesta. Kaikki erikoislääkärit osallistuvat koulutukseen ja he toimivat tutoreina. On suositeltavaa, että yhdellä tutorilla (koulutukseen osallistuvilla lääkäreillä) on kerrallaan korkeintaan yksi koulutettava (1:1).

Koulutuksen aikaiset suoritukset tulee olla kirjattu lokikirjaan.

Opinto-ohjelman tulee olla tarpeeksi joustava, jotta se sallii yksittäisen koulutettavan henkilökohtaisen kehittymisen. Koulutuksen tavoitteet on luoteltu kohdassa koulutuksen sisältö ja oppimistulokset/ teoreettinen ja kliininen osaaminen sekä plastiikkakirurgian eriytyvän koulutuksen osa-alueet.

Koulutettavan kliinistä työtä valvoo kouluttaja. Oppimisen seuraamista varten ylläpidetään lokikirjaa, joka noudattaa eurooppalaisia vaatimuksia (EBOPRAS). Koulutuksen vastuuhenkilö arvioi koulutuksen edistymistä muiden kouluttajien kanssa.

Hän vastaa siitä, että koulutettava saa säännöllistä palautetta ja ohjausta työhönsä. Koulutettava tapaa koulutuksen vastuuhenkilön säännöllisesti, yleensä kerran puolessa vuodessa, jotta he voivat arvioida koulutuksen edistymistä ja tarkastaa lokikirjan suoritukset. Arvioinnin tarkoitus on antaa rakentava palaute ja suunnitella koulutusta eteenpäin.

Edellä mainittujen keskustelujen ja lokikirjan lisäksi tärkeän osan koulutuksessa muodostavat kouluttajan ja erikoistuvan väliset leikkausten suunnittelutapahtumat sekä yhteiset leikkaukset.

Lokikirja jakautuu eurooppalaisen käytännön mukaan toimenpiteisiin, jotka a) erikoistuva on leikannut itsenäisesti, (S) b) on ollut avustajana (A) tai leikannut kouluttajan ohjauksessa (SA) tai on c) nähnyt tai tuntee teoreettisesti (P).

Kullakin erikoistuvalla on henkilökohtainen ohjaaja, erikoislääkäri, jonka vastuukouluttaja nimeää koulutettavan suostumuksen mukaisesti.

Koulutusvirat

Kirurgian klinikalla on 1 plastiikkakirurgiaan erikoistuvan lääkärin virka.

Eriytyvän koulutuksen 1 virka täytetään 3 vuotta kerrallaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Valtakunnallinen kuulustelu voidaan korvata hyväksytyllä suorituksella EBOPRASin kansainvälisessä tentissä, josta tarkemmat tiedot www.ebopras.org

Suullinen kuulustelu

Suulliseen kuulusteluun voi osallistua läpäistyään kirjallisen osion. Kuulustelu pidetään kahden kuukauden kuluessa kirjallisen tentin jälkeen.

PSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Jarmo Hietala

Psykiatrian klinikka, TYKS, 20520 Turku

Puh. (02) 313 1740

jahi@utu.fi tai jarmo.hietala@tyks.fi

Yksityiskohtaisemmat koulutusohjeet ovat saatavissa psykiatrian oppiaineesta: opetushoitaja Ritva Eklund Puh. (02) 266 2529, ritva eklund@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Runkokoulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle perustiedot ihmisen psyykkisestä kasvusta ja kehityksestä, eri ikäkausien psykiatrisista häiriöistä, psykiatristen potilaiden tutkimisesta ja häiriöiden diagnosoinnista, hoitodikaatioista, psykiatrisista hoitomenetelmistä ja niiden toteuttamisesta, erityisesti akuutti- ja kriisipotilaiden hoidosta, psykiatria sivuavasta lainsäädännöstä (erityisesti tahdosta riippumattoman hoidon toteuttamisesta), psykiatrisesta päivystyksestä ja toimimisesta psykiatrisissa työryhmissä.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet toimia itsenäisenä erikoislääkärinä omalla erikoisalallaan ja toimia oman erikoisalansa klinisen yksikön vastuulääkärinä. Erikoislääkärikoulutuksen suoritettuaan lääkäri kykenee tekemään itsenäisiä päätöksiä ja toimenpiteitä, pitämään yllä klinisiä taitojaan, suorittamaan potilailleen omaehtoisen ja psykiatrisen tutkimuksen, keräämään sairauden määrittelyä ja hoitoa varten tarvittavia tietoja eri lähteistä, diagnosoimaan psykiatriset häiriöt, laatimaan hoitosuunnitelman, hoitamaan ja konsultoimaan oman erikoisalansa psykiatrisia häiriöitä ja seuraamaan oman erikoisalansa tieteellistä ja hoitomenetelmien kehitystä.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Palvelu koostuu kouluttajan kanssa suunnitellusta kliinisestä työstä psykiatrisessa sairaalassa tai avohoidossa (yhteensä n. 12 kk) sekä valinnaisesta (n. 3kk) psykiatrian alan palvelusta (esim. lastenpsykiatria, nuorisopsykiatria, vanhuspsykiatria, päihdepsykiatria, oikeuspsykiatria, yleissairaalapsykiatria), soveltuvan somaattisen erikoisalan palvelusta (esim. neurologia, sisätaudit) tai muusta palvelusta kouluttajan hyväksymässä yksikössä. Palveluun tulee sisältyä päivystystä vähintään 12 kk aikana. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolella, tiedekunnan hyväksymissä koulutusyksiköissä, joissa koulutettavalla on psykiatrian alan erikoislääkäri kliinisenä lähikouluttajana. Runkokoulutukseen liittyy kirjallinen kuulustelu psykiatrian peruskäsitteistä ja runkokoulutuksen aikana omaksutuista tiedoista. Kuulusteluja järjestetään vuosittain, tenttivaatimukset saa psykiatrian oppiaineesta (ritva.eklund@utu.fi).

Erikoisalan eriytyvä koulutus (4 vuotta)

3,5 vuotta palvelua psykiatrian alan yksiköissä ja 6 kk täydentävää koulutusta. Koulutuksesta vähintään 2 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa. Muu osa koulutuksesta voidaan suorittaa tiedekunnan hyväksymässä, korkeatasoisessa koulutusyksikössä. Palvelun tulee sisältää päivystystä vähintään 2 vuotta. Koulutuksesta voidaan korvata enintään vuosi alan kliinisenä tutkijana tai työskentelyllä psykiatrian alan kehittämissuorituksissa riippuen tutkimuksen laajuudesta ja kliinisestä painotuksesta.

Palveluvaatimusten yhteenveto

Psykiatrian erikoislääkärikoulutuksen runko- ja eriytyvän palvelun tulee yhteenlaskettuna sisältää seuraavaa:

- vähintään 12 kuukautta palvelua psykiatrian alan akuutilla vastaanotto-osastolla
- vähintään 12 kuukautta palvelua psykiatrisessa avohoidossa (esim. yleispsykiatrian poliklinikka)
- vähintään 12 kuukautta palvelua yleissairaalapsykiatrisessa tai vastaavassa konsultaatiotason palvelua antavassa yksikössä
- 36 kuukautta palvelua, johon sisältyy päivystysvelvollisuus

Edellä mainittujen vähimmäispalvelujen lisäksi runko- ja eriytyvä palvelu voi sisältää täydentävää palvelua jollakin seuraavista alueista vastuukouluttajan kanssa sovitulla tavalla:

- lastenpsykiatrinen tai nuorisopsykiatrinen yksikkö
- pitkäaikais- (kuntoutus) psykiatrinen yksikkö
- päihdepsykiatrinen yksikkö
- neuropsykiatrinen yksikkö
- vanhus- tai oikeuspsykiatrinen yksikkö
- täydentävää koulutusta voidaan osin suorittaa palveluna neurologian tai sisätautien yksikössä tai psykiatriaan läheisesti liittyvillä laboratorioaloilla (esim. kliininen neurofysiologia, neuroradiologia) tai muulla kliinistä psykiatria läheisesti liittyvällä alalla kouluttajan harkinnan mukaan.

Toimipaikkakoulutus

Runkokoulutuksessa teoreettista toimipaikkakoulutusta annetaan 3 tuntia viikossa, yhteensä 150 tuntia. Runkokoulutuksen teoreettinen toimipaikkakoulutus käsittää:

- a) Teoreettiset psykiatrian seminaarit (ihmisen elämänkaaren biopsykososiaalisen kehityksen, psyykkiset häiriöt lapsuus-, nuoruus- ja aikuisiässä, oikeuspsykiatrian perusteet, psykiatristen tilojen arvioinnin ja psykiatristen hoitojen keskeiset sisällöt). Toistaiseksi nämä seminaarit korvataan ns. runkokoulutustentillä (ks yllä).
- b) viikottaiset tieteelliset tai tapausmeetingit

Lisäksi runkokoulutuksen toimipaikkakoulutukseen kuuluu esimiehen antamaa kliinisen työn ohjausta 2 tuntia viikossa. Runkokoulutuksen aikana koulutettavalla tulee olla työnohjaus (yhteensä 20 tuntia).

Eriytyvän koulutuksen teoreettista toimipaikkakoulutusta annetaan 4 tuntia viikossa, yhteensä 420 tuntia. Eriytyvän koulutuksen toimipaikkakoulutus käsittää:

- a) viikoittaisen tieteellisen ja tapausseminaarin (tiistaimeting), jossa käsitellään psykiatrian alueen ajan-kohtaisia tieteellisiä kysymyksiä tai potilastapauksia (erikoistuvalla vähintään 2 tapausselostusta koko koulutuksen aikana)
- b) kouluttajan vetämät systemaattisen ja käytännön psykiatrian seminaarit, joissa käydään läpi psykiatrian keskeiset teoriat, psykiatriset häiriöt, psykiatrian alueen tutkimus- ja hoitomenetelmät, psykiatrinen hoitojärjestelmä ja tieteellinen tutkimus sekä harjoitellaan käytännössä psykiatrisen potilaan kliinistä ja standardoitua tutkimista (videohaastattelut).

Lisäksi toimipaikkakoulutukseen kuuluu lähiesimiehen antamaa viikottaista kliinisen työn ohjausta sekä muut erikoistuvan ohjaustilanteet, esim. potilaskierrot (yhteensä 560 tuntia). Eriytyvän koulutuksen aikana tulee koulutettavalla olla työnohjaus (yhteensä 100 tuntia). Psykoterapiakoulutusta annetaan 2 tuntia viikossa, yhteensä 240 tuntia.

Psykoterapiakoulutusta on myös mahdollista jatkaa oppiaineen järjestämänä täydennyskoulutuksena 60 opintopisteeseen asti, joka johtaa psykoterapeutin ammattinimikepätevyyteen (erillinen haku).

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Psykiatrian erikoisalan teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan vähintään 80 tuntia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoisalakohdaisen ohjaavan kouluttajan johdolla jokaiselle koulutettavalle laaditaan henkilökohtainen koulutusohjelma. Jokaiselle koulutettavalle nimetään palvelupaikan toimesta palvelusyksikkökohtainen henkilökohtainen ohjaaja (lähikouluttaja), jonka vastuulla on korkeintaan kaksi koulutettavaa. Vuosittain mutta aina kun koulutettava siirtyy toiseen toimipaikkaan (toisen lähikouluttajan vastuulle), lähikouluttaja käy kahdenkeskisessä keskustelussa koulutettavan kanssa läpi koulutettavan tiedollisen ja taidollisen edistymisen. Myös erikoistuva itse arvioi toimintaansa kirjallisesti. Tiedekunta seuraa kyselyillä erikoistuvien erikoistumiskoulutusta.

Koulutettavalla on lokikirja, jolla hän yhdessä kouluttajien kanssa seuraa koulutuksen edistymistä. Lokikirjaan merkitään runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen palvelut, toimipaikkakoulutuksen eri osa-alueet, kurssimuotoinen teoreettinen koulutus, koulutukseen sisältyvät toimenpiteet ja erikoisalakohtainen kuulustelu. Jokaisella erikoistuvalla on mahdollisuus hankkia erikoistumiskoulutusajakseen tutor (yleensä kokenut psykiatrian erikoislääkäri).

Koulutuspaikat ja koulutusvirat

Yliopistosairaalakoulutus

- TYKS:n Psykiatrian klinikan (erityispalveluyksikkö) erikoistuvan lääkärin virat
- Turun psykiatrian erikoistuvan lääkärin virat (yliopistollinen ja muu koulutus);
- (Huom! 1.5.2017 lähtien Turun Psykiatria kuuluu VSSHP:n psykiatrian tulosalueeseen).
- Satakunnan sairaanhoitopiirin psykiatrian alojen lääkärin virat
- (yliopistollinen ja muu koulutus)

Muut virat

- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin psykiatristen yksikköjen psykiatrian alojen lääkärin virat
- Psykiatrisen Vankisairaalan psykiatrian alan lääkärin virat

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

RADIOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilöt

Professorit Hannu Aronen ja Roberto Blanco Sequeiros

Radiologian hallinto, TYKS

20520 Turku

hannu.aronen@tyks.fi / roberto.blanco@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Koulutuksen tavoitteet on määritelty European Training Curriculum for Radiology: http://www.myesr.org/sites/default/files/ESR_2016_ESR-EuropeanTrainingCurriculum_LEVEL_1%2BII_Edition_March_2016.pdf

Koulutuksen tavoitteet on jaoteltu tieto (knowledge), taito (skills), pätevyys ja asenteet (competence and attitudes) ryhmiin.

Koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet suoriutua tulevan työn lääketieteellisestä, teknisestä, hallinnollisesta, kommunikatiivisesta, laillisesta ja koulutuksellisesta osuudesta. Koulutuksen jälkeen radiologin tulee kyetä toimimaan itsenäisesti kliinisenä radiologina ja kyetä ylläpitämään alansa tietotaitoa.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutuksen kokonaiskesto on 6 vuotta, josta 9 kk on terveyskeskuspalvelua, 3 kk täydentävää sairaalapalvelua ja 5 vuotta erikoisalan eriytyvää koulutusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit.

Sairaalapalvelua vähintään 3kk jollakin seuraavista aloista: sisätaudit, kirurgiat, lastentaudit, neuroalat, naisten taudit ja synnytykset, syöpätaudit, keuhkotaudit ja allergologia, patologia.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus (24 kk)

Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus pyritään suorittamaan ennen yliopistosairaalakoulutuksen alkamista. Radiologian erikoisalakoulutus suoritetaan alue- tai keskussairaalatason koulutussairaaloiden röntgenosastoilla, joiden koulutusoikeudet yliopisto on hyväksynyt. Koulutukseen ottamisesta päättää oppialan vastuuhenkilö yhdessä paikallisen kouluttajan kanssa. Käytännön koulutuksesta vastaa koulutuspaikan ylilääkäri, joka toimii kouluttajana, tai erikseen nimetty koulutusvastaava. Koulutuspaikan koulutusbudjetissa otetaan huomioon erikoistuvat lääkärit.

Koulutusoikeuden eli hyväksyttävän palvelun pituus (6-24kk) riippuu paikallisen vastaavan kouluttajan pätevyydestä, röntgenosaston erikoislääkärien määrästä, kouluttajien ja koulutettavien suhteesta, vuotuisesta tutkimusten kokonaismäärästä, tutkimukseen käytettävissä olevien laitteistojen monipuolisuudesta, toimipaikka-koulutuksesta, käytettävissä olevasta kirjallisuudesta ja etäopetus-mahdollisuuksista.

Alue- ja keskussairaalapalvelun aikana erikoistuva oppii perusradiologian: natiivitutkimukset ja mammografian, ultraäänitutkimukset biopsioineen sekä tietokonetomografian ja magneettikuvauksen perusasiat.

Koulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy suoritettujen yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutusjaksot edellyttäen, että merkittävä osa European Training Curriculumin Level I kriteereissä täyttyy.

Yliopistosairaalakoulutus (36kk)

Yliopistosairaalakoulutuksen sisältö kattaa laajalti radiologian perus- ja erityistason tietomäärän, joka opitaan toimimalla valtakunnalliseen lokikirjaan perustuvan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaan organisoidussa kierrossa. TYKS:n kantasairaalassa tai TYKS-piiriin ulkopuolisessa yliopistosairaalassa hyväksytään koulutukseen *pääsääntöisesti* 3 vuotta (36 kk). Ulkomaisen koulutuksen hyväksymisestä päättää vastuuhenkilö. Tutkimustyötä voidaan hyväksyä koulutukseksi enintään 6 kk. Sillä ei voi korvata terveyskeskus- eikä täydentävää sairaalapalvelua.

Ennen tuloa yliopistosairaalaan tulee erikoistuvan suorittaa hyväksytysti kotimaisen radiologian oppikirjaan perustuva sisänpääsykuulustelu.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet ja -seminaarit sekä kliinis-radiologiset meetingit, joita on 2– 5 tuntia viikossa. Kukin erikoistuva valmistaa ja pitää koulutuksen aikana esitelmiä. Erikoistuva osallistuu kliinisten meetingien pitämiseen.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Säteilysuojelukoulutus

Radiologisen fysiikan ja kuvantamismenetelmien koulutus

Radiologiseen palveluun sisältyy perehtyminen radiologisten tutkimusmenetelmien fysiikkaan. Itä-Suomen yliopisto ja Suomen radiologiyhdistys järjestävät vuosittain radiologiaan erikoistuville lääkäreille Radiologisen fysiikan (laajuus 1,4 op) ja säteilysuojelun (laajuus 1,4 op) kurssin. Kurssi edellytetään suoritettavaksi ennen siirtymistä yliopistopalveluun. Kurssi antaa perustiedot radiologiseen kuvantamiseen liittyvästä fysiikasta, tekniikasta ja säteilysuojelusta ja siihen liittyy kuulustelu. Kurssin fysiikan osuuden suoritus edellytetään radiologian erikoislääkärin pätevyyteen ja säteilysuojeluosuus antaa säteilytyön vastaavan johtajan pätevyyden. Yhdessä Kuopion kurssin ja toimipaikkakoulutuksen kanssa täyttyy voimassa olevan STUK:n ST-ohjeen 1.7. vaatimukset radiologian erikoislääkärikoulutuksen kannalta. Huomioitava on, että uutta säteilylakia valmistellaan parhaillaan ja sen tulee EU-direktiivitasoisesti olla eduskunnan hyväksymä viimeistään helmikuun 6. päivänä 2018, minkä jälkeen uutta lainsäädäntöä tullaan noudattamaan.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuja kiertää koulutusohjelman mukaisesti eri työpisteissä ja klinikoissa saadakseen monipuolisen, kaikki radiologian osa-alueet kattavan koulutuksen. European Training Curriculumin Level I ja II tavoitteista merkittävän osan tulee täytyä. Koulutuksen seurannassa käytetään lokikirjaa ja kehityskeskusteluja. Jokaiselle erikoistuvalla lääkärille määrätään mentori ja tuutori.

Yliopiston ulkopuolisen jakson osalta sen tekevät vastuuhenkilö yhdessä paikallisen kouluttajan ja koulutettavan kanssa. Yliopistovaiheen koulutussuunnitelman tekevät koulutuksen vastuuhenkilö ja koulutuskierrosta vastaava VSKK:n edustaja ja koulutettava yhdessä. Kehityskeskusteluja käydään toimipaikkakohtaisesti paikallisen kouluttajan ja koulutettavan kesken. Erikoistujan koulutusta seurataan ja evaluoidaan kierron aikana henkilökohtaisesti, lokikirjan avulla, pidettyjen seminaariesitelmien valossa ja kussakin kiertopisteessä suoritettujen keskustelujen / kuulustelujen perusteella.

Koulutusvirat

TYKS, 14 erikoistuvan lääkärin virkaa

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Kuulustelu on kaksivaiheinen, kirjallinen kuulustelu ja kuvakuulustelu. Kirjallisessa kuulustelussa on noin 6 alaan liittyvää kysymystä, jotka käsittelevät kuvantamisdiagnostiikan periaatteita, tutkimusstrategioita ja menetelmiä ja niiden perustella tautien erotusdiagnostiikkaa. Kuvakuulustelussa esitetään potilaille tehtyjä tutkimuksia (röntgen-, ultraääni-, isotooppi-, TT, MK). Vastauksissa tulee olla oleelliset löydökset, erotusdiagnostiikka ja suositus lisätutkimuksista. Kirjallinen kuulustelu on suoritettava ja tulee olla hyväksytty ennen kuva-kuulusteluun osallistumista.

REUMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Dosentti, ylläkäri Laura Pirilä
Medisiininen toimialue, Reumatologian vastuualue,
TYKS, VSSHP
Puh. (02) 313 1603
laura.pirila@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Reumatologian yhteensä 6 vuoden koulutuksen tavoitteena on tuottaa itsenäiseen toimintaa kykeneviä reumatologian erikoislääkäreitä. Reumatologian koulutusohjelma on yleiseurooppalainen, Euroopan erikoislääkäriliiton (U.E.M.S.) reumatologisen jaoksen hyväksymä.

Koulutusohjelman suoritettuaan reumatologian erikoislääkärin tulee:

- tuntea erikoisalaansa kuuluvien sairauksien etiologia, patogeneesi ja epidemiologia
- kyetä suorittamaan tuki- ja liikuntaelinten ongelmista kärsivän potilaan kliininen tutkimus
- osata tehdä reumatologiaan kuuluvat nivelten ultraäänitutkimukset ja tulkita nivelten ja selän röntgenkuvia
- perehtyä videokapillaroskopian tekemiseen ja tulkintaan
- hallita reumatologian alaan kuuluvien sairauksien diagnostiikka, hoito (lääkehoito, nivelinjektiot, potilasohjaus) ja kuntoutus
- hallita alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyä seuraamaan sen kehitystä
- hallita tuki- ja liikuntaelimestön anatomia ja sairauksien siinä aiheuttamat muutokset
- tuntea toiminnanvajausten ehkäisyn ja hoidon laaja-alaiset mahdollisuudet
- tuntea muiden erikoisalojen (esim. fysioterapia, ortopedia) mahdollisuudet hoitaa reumasairauksia
- pystyä toimimaan reumatologian erikoislääkärinä yksityisvastaanotolla ja työyhteisön konsultoivana erikoislääkärinä
- pystyä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana sekä alan asiantuntijana ja kuntoutuksesta vastaavana lääkärimä

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelun pituus on 9 kk, runkokoulutuksen 2 v 3 kk ja eriytyvän koulutuksen 3 v.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus (2v 3kk)

Runkokoulutus on yhteinen kaikkien sisätautialojen kanssa. Se suoritetaan pääsääntöisesti sisätautierikoisalan koulutusviroissa niissä sairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus (ks. tarkemmin sisätautien koulutusohjelmakuvaus). Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus. Runkokoulutuksen hyväksyjä on yliopiston sisätautien erikoislääkärikoulutuksen vastuuhenkilö.

Voimassaolevat koulutussopimukset

Satakunnan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 2 v eriytyvää koulutusta)
Vaasan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 18 kk eriytyvää koulutusta)
Turun kaupunginsairaala	1 v	
Porin kaupunginsairaala	6 kk	
Turunmaan sairaala	6 kk	

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Kolme vuotta kestävä eriytyvä koulutus voidaan antaa täysimääräisenä yliopistosairaaloiden ja Keski-Suomen keskussairaalan. Sopimuksen mukaan voidaan hyväksyä korkeintaan 1-2 v palvelua kokeneen reumatologin ohjauksessa isossa sairaalassa, jossa on monipuolinen reumatologinen toiminta.

Muiden yliopistojen koulutusohjelmaan kuuluvissa yksiköissä suoritettavat palvelut hyväksytään täysimääräisenä koulutusohjelman mukaisesti.

Osa (korkeintaan 1 v) eriytyvästä koulutuksesta voidaan kouluttajan harkinnan mukaisesti suorittaa myös ulkomaisessa koulutusyksikössä.

Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä tutkimustyötä reumatologian alalta enintään 6 kk. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk työskentelyä fysiatrian, klinisen immunologian, kuntoutuksen, lastenreumatologian, neurologian, ortopedian ja traumatologian tai radiologian alalla.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on syventää tietämystä erikoisalasta ja antaa itsenäiseen ja kriittiseen toimintaan valmistavat teoreettiset ja käytännölliset taidot. Erikoislääkärikoulutuksen aikana erikoistuja osallistuu aktiivisesti työpaikalla järjestettävään alan koulutukseen.

Toimipaikkakoulutusta järjestetään lukukausien aikana seuraavasti:

- Kirjallisuusreferaatit/tieteelliset meetingit, ongelmatapausmeeting (ns. tiistameeting)(1 h/vko)
- TYKS:n sisätautierikoisalojen keskiviikkoamumeeingit (1½t/vko)
- Ihotautien ongelmapotilasmeeting, fibroosimeeting ja lihastautityöryhmä (3h/ kk)
- Reumatologian radiologiameeting (1 h/vko)
- Henkilökohtainen opetus käytännön työssä
- Reumatologian kk-meetingit (1,5 h/kk)

- Reumaortopedian kierto (1h/vk)
- Muu työpaikalla järjestetty soveltuva erikoislääkärikoulutus
- Tutustuminen moniammatillisen työryhmän muiden toimijoiden työhön (reumaortopedit, reumahoitajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit ym)

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Reumatologian erikoislääkärikoulutuksen aikana on suoritettava vähintään 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, josta reumatologian osuuden tulee olla vähintään 40 tuntia. Reumatologian alan kansainvälistä koulutusta voidaan hyväksyä kurssimuotoiseksi koulutukseksi enintään 5 tuntia koulutuspäivää kohden ja yhteensä enintään 20 tuntia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Koulutusvirat

TYKS:ssa on varattu 2 virkapohjaa reumatologiaan erikoistuville. Yliopistosairaalat ja Keski-Suomen Keskussairaala toimivat varsinaisina reumatologian alan koulutuspaikkoina. Myös eräiden keskussairaaloiden reumatologian koulutus voidaan hyväksyä eriytyväksi koulutukseksi.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutuksessa olevalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma. Erikoistuvalla lääkärille taataan riittävä kierto yksikön eri toimipisteissä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Koulutettavan lähityöparin tulee olla reumatologian erikoislääkäri.

Kouluttaja on vastuussa koulutuksen etenemisestä tavoitteiden mukaisesti. Eriytyvän koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, joka annetaan erikoistuvalla lääkärille koulutuksen alussa. Lokikirja määrittelee koulutuksen tavoitteet ja hankittavat käytännön taidot tarkasti. Koulutettava osallistuu itse oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Koulutuksessa olevan lääkärin ohjaus

Eriytyvän koulutuksen aikana kouluttajat tapaavat erikoistujan päivittäin. Erikoistuja toimii ohjattuna joko vuodeosastolla, päiväsairaalessa tai poliklinikalla. Tietojen ja taitojen karttuessa erikoistuja ottaa enenevästi vastuuta potilastyön ratkaisuksista. Kouluttaja on kuitenkin aina valmiina auttamaan ja arvioimaan erikoistujan ratkaisuja.

Arvioinnin toteutus

Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti, yleensä 2 - 3 kertaa koulutuksen aikana. Arvioinnissa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittamaa tapaa. Arvioinnissa huomioidaan tasapuolisuus ja -arvoisuus. Erikoistuvan lääkärin hyviä ominaisuuksia ja taitoja korostetaan tehtäessä kehityssuunnitelmia. Arviointiin liittyy myös kouluttajan ja koulutusyksikön kerran vuodessa tapahtuva arvio (koulutettava, koulutusyksiköiden vertaisarviointi).

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen etenemistä seurataan mm. lokikirjan avulla, mikä määrittelee koulutuksen tavoitteet ja hankittavat käytännön taidot tarkasti. Ohjaava kouluttaja on vastuussa erikoistujan ohjelman toteutuksesta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

SILMÄTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Eija Vesti
Silmätautien klinikka, TYKS
20520 Turku
Puh. (02) 313 1590
eija.vesti@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Silmätautien erikoislääkärin tulee kyetä itsenäisesti toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- hallitsee silmätautien etiologian, patogeneesin, diagnostiikan, erotusdiagnoosiin ja hoidon sekä ehkäisyä ja kuntoutuksen
- kykenee suorittamaan silmätautien alan tutkimukset ja muut diagnostiset toimenpiteet ja kykenee arvioimaan niissä saadut tulokset
- pystyy määrittämään silmälasit ja piilolasit niitä tarvitseville
- kykenee suorittamaan alansa liittyvät operatiiviset ja muut terapeuttiset toimenpiteet
- kykenee hoitamaan alansa äkilliset tilanteet
- omaa valmiudet toimia sekä sairaala- että avoterveydenhuollossa yhteistyössä muun terveydenhuoltohenkilöstön kanssa sekä tarvittaessa pystyy konsultoimaan muita erikoisalajoja
- on perehtynyt alansa keskeiseen lainsäädäntöön ja omaa valmiudet alansa koskevan terveydenhuoltojärjestelmän kehittämiseen, suunnitteluun ja hallintoon sekä yhteistyöhön myös sosiaalihuollon, työsuojelu- ja koulutusviranomaisten kanssa
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana ja jakamaan yleistä terveystietoutta

Silmätauteihin erikoistuvalla opetetaan seuraavat silmätautien tutkimusmenetelmät:

skiaskopia, ristisyylinterin käyttö, fokimetria, applanaatiotonometria, gonioskopia, kolmipeilitutkimus, indirekti oftalmoskopia, kovakalvon indentaatio ja silmänpohjakartan piirtäminen, pakymetria, manuaalinen keratometria, automaattikeratometria, ultraäänimittaukset, karsastusstatus, kaksoiskuvien tutkiminen, synoptoforitutkimus, Hessin kartta, stereotestit, Amslerin kartta, Goldmannin näkökenttätutkimus, tietokoneperimetria, diagnostinen ultraäänitutkimus (A- ja B-laitteet), värinäkötestit, pimeäadaptaatio, elektoretinografia, elektro-okulografia, VEP, valokuvaustutkimukset, fluoresseiniangiografia, indosyaniinivihreäangiografia, verkkokalvon OCT-tutkimus, keratioskopia, sarveiskalvotopografia, neuro-oftalmologinen status, sarveiskalvon endoteelitutkimus.

Erikoistuvalla opetetaan seuraavat kliiniset tutkimus- ja hoitomenetelmät:

silmälasien määrääminen, piilolasien määrääminen, piilolasisovitus, heikkonäköisten apuvälineiden määrääminen, tekomykiövahvuuden määrittäminen, silmäpataturman ensiapu, sarveiskalvorikan poisto, periokulaaripuudutus, lääkeaineen anto sidekalvon alle, periokulaarisesti ja silmän taakse, etukammionpunctio sekä näytteen otto ja lääkkeen laitto etukammioon, näytteen otto lasiaistilasta ja lääkkeen laitto lasiaiseen, kyyneltiehuuhtelu, Fresnellin prismat ja prismalasmaääritys sekä prismakoikeilu preoperatiivisesti.

Koulutettavalle opetetaan seuraavat leikkaustoimenpiteet:

laserkirurgisina toimenpiteinä lasertrabekuloplastia, YAG-laseriridotomia, YAG-kapsulotomia, silmänpohjan laserkoagulaatio ja muut paikalliset laserhoidot. Okuloplastisina leikkaustoimenpiteinä entropium-, ektropium-, dermatokalaasi, ptoosi-, luomituumorin resektio- ja muut luomien plastiikkakirurgiset leikkaukset. Kyyneltieleikkauksina sondeeraus, kyyneltieputkitus, kyynelpussin poisto ja dakryokystorhinostomia. Karsastusleikkauksina suoriin ja vinoihin lihaksiin kohdistuvat leikkaukset: resektio, retropositio, antepositio. Kaihileikkauksina, fakoleikkaus, pehmeän kaihen poisto, kaihileikkaus ja trabekulektomia sekä kaihileikkaus ja sarveiskalvosiirto-triple-leikkaukset. Paineleikkauksina syvä sklerektomia, trabekulektomia, implanttileikkaus (esim. Molteno), syklokryokoagulaatio ja syklofotokoagulaatio. Sarveiskalvoleikkauksina pterygiumleikkaus, sarveiskalvohaavan ompelu ja sarveiskalvosiirto. Vitreoretinaalisina leikkauksina retinan kryokoagulaatio, retinan laserhoito, plombioperaatio, cerclageleikkaus, vitrektomia, silikoniöljyn laitto ja poisto. Vammakirurgiana opetetaan silmän lävistävän haavan ompelu, vierrasesineen poisto silmän sisältä, kyyneltievamman korjaus. Silmän enukleaatio ja eviskeraatio.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Täydentävä koulutus

3 kk palvelua kokopäivätoimisessa lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä tai erikseen hyväksytyssä tutkijan virassa kotimaisessa tai ulkomaisessa koulutuspaikassa.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Eriytävästä koulutuksesta 4 vuotta tulee suorittaa silmätautien alalla: tästä 2–2,5 vuotta yliopistollisessa keskussairaалassa ja 1,5–2 vuotta muussa keskussairaалassa (koulutussopimus). Päätoimisena tutkijana toimimisesta silmätautien erikoisalaan liittyvässä ja vastuuhenkilön puoltamassa tutkijan tehtävässä voidaan hyväksyä 6 kuukautta, samoin siviilipalveluun liittyvää työskentelyä päätoimisissa lääkärin tehtävissä silmätautien yksikössä tai palvelua ulkomaisessa, tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa. Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymän poikkeusluvan mukaisesti voidaan niiltä erikoistuvilta, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden silmätautien erikoisalalle 1.11.2009–31.12.2013 välisenä aikana, hyväksyä eriytyvä 4 vuoden mittainen koulutus tarvittaessa kokonaisuudessaankin suoritettavaksi yliopistosairaалassa. Koulutussopimukset silmätautien alalla ovat voimassa seuraavien keskussairaалoiden kanssa: Keski-Pohjanmaan keskussairaala, Keski-Suomen keskussairaala, Mikkelin keskussairaala, Pohjois-Karjalan keskussairaala, Päijät-Hämeen keskussairaala, Satakunnan keskussairaala, Seinäjoen keskussairaala ja Vaasan keskussairaala. Lisäksi toimimisesta Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen silmätautien poliklinikalla voidaan 6 kk hyväksyä keskussairaалapalveluksi.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen avulla erikoistujalle annetaan riittävät perustiedot ja -taidot silmätautien eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen työskentelyyn silmälääkärinä. Erikoistumiskoulutukseen kuuluva palvelu jakaantuu palveluun silmätautien poliklinikalla, näköpoliklinikalla, silmätautien vuodeosastolla ja leikkausosastolla. Palveluun liittyvä erikoislääkärin antama henkilökohtainen työnohjaus on keskeinen osa toimipaikkakoulutusta. Erikoislääkärin opettamana tapahtuu hoito- ja leikkaustoimenpiteiden opetus siten, että koulutettava hallitsee kaikki ne yksinkertaiset hoitotoimenpiteet ja leikkaustoimenpiteet, jotka jatkokoulutetun lääkärin tulee hallita, sekä perehdytetään monimutkaisempiin silmäleikkaustekniikoihin siten, että erikoistuja toimii assistenttina kyseisissä leikkauksissa opettajan suorittaessa kyseisen monimutkaisemman silmäleikkauksen.

Säännöllisiä koulutustilaisuuksia järjestetään 38 viikkona vuodessa kolme tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutukseen sisältyvät luennot, tutkimusmenetelmädemostraatiot, potilasdemostraatiot ja -seminaarit, kirjallisuusseminaarit sekä silmäkirurgian, laserhoidon ja fluoreseiiniangiografian demostraatiot. Näissä käydään lävitse silmätautiopin keskeiset alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista silmätautien alan koulutusta vaaditaan yhteensä 80 tuntia. Moniammatillista johtamiskoulutusta vaaditaan 10 op (ennen 1.8.2009 opiskeluoikeuden saaneilta 20 t). Silmätautien erikoisalan teoreettiset kurssit pyritään suunnittelemaan niin, että ne toimipaikkakoulutusta täydentäen muodostavat oftalmologian tärkeimmät osa-alueet (silmätautien embryologia, anatomia, fysiologia, epidemiologia, genetiikka, patologia ja farmakologia; silmien tutkimusmenetelmät; refraktio- ja silmälasin- ja piilolasimääritys; pediatriinen oftalmologia ja karsastus; orbitan sairaudet, kyynelintien sairaudet ja luomien sairaudet; sidekalvon, sarveiskalvon ja kovakalvon sairaudet; suonikalvoston, verkkokalvon ja lasiaisen sairaudet; kaihi ja mykiön sairaudet; glaukooma; neurooftalmologia; silmätapaturmat, silmäkirurgia, ergoftalmologia ja näkövammaisten kuntoutus) kattavan ajanmukaisen ja koulutuksen kannalta tehokkaan kokonaisuuden. Kurssien suunnittelussa otetaan huomioon Suomen Silmälääkäriyhdistyksen jatkokoulutuspäivät. Pääosa teoreettisesta kurssimuotoisesta koulutuksesta järjestetään yhtenäisinä kokonaisuuksina.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Yliopistosairaalan ulkopuolisen koulutuksen ajan kouluttajana toimii koulutussopimuksen tehneen keskussairaalan lääkäri. Yliopistosairaalakoulutuksen alkaessa kullekin koulutukseen tulevalle osoitetaan koko koulutuksen ajaksi henkilökohtainen ohjaaja (tutor) ja tehdään yksilöllinen koulutussuunnitelma. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Henkilökohtaisen koulutussuunnitelman seuranta ja erikoistuvan lääkärin edistymisen arviointi tapahtuu koulutettavan ja hänen henkilökohtaisen ohjaajan tapaamisissa kunkin toimipaikka/osastopalveluperiodin päättyessä. Seurannan apuvälineenä käytetään lokikirjaa tai vastaavaa kirjanpitoa.

Koulutusvirat

TYKS, 6 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

SISÄTAUDIT

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Markus Juonala
Medisiinisen toimialueen hallinto, AC2
TYKS, 20520 Turku
Puh. (02) 313 0503
markus.juonala@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Sisätautien koulutusohjelman tavoitteena on tuottaa sisätautien erikoislääkäreitä, jotka kykenevät toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että he

- hallitsevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiikan, hoidon, lääkinnällisen kuntoutuksen ja ehkäisyyn
- tuntevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien epidemiologian, syyt ja patogeenien
- kykenevät hoitamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien äkilliset sairaustapaukset
- kykenevät suorittamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiset ja hoidolliset toimenpiteet
- kykenevät toimimaan sisätautien erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilökunnan koulutuksessa
- kykenevät jakamaan yleistä terveystietoutta
- ovat perehtyneitä terveydenhuollon hallintoon
- kykenevät johtamaan sisätautien yksikköä

Runkokoulutuksen suorittaneen tulee kyetä toimimaan sisätautien alalla lääkärintehtävissä siten, että hän

- hallitsee sairaalan päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla
- hallitsee tärkeimpien sairauksien diagnostiikan ja hoidon sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla

Tavoitteena on, että sisätautien koulutuksessa olevat lääkärit osallistuvat päivystykseen vähintään 30 tuntia kuu-kaudessa.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

- Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9 kk
- Runkokoulutus 2 v 3 kk

– Eriytyvä koulutus 3 v

Runkokoulutus on yhteinen sisätaudeille ja siitä eriytyville sisätautialoille. Runkokoulutus on saman sisältöinen kaikilla edellä mainituilla aloilla. Runkokoulutus tapahtuu yliopistosairaalan ulkopuolisissa tiedekunnan hyväksymissä koulutussairaaloissa, joissa koulutuksesta vastaa vastuuhenkilön nimeämä yliopistosairaalan ulkopuolinen kouluttaja. Erikoistuvalla lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Runkokoulutusvaihe on suositeltavaa suorittaa pääosin ennen sisätautien alan eriytyvää koulutusta. Sisätautien eriytyvä koulutus (3v) suoritetaan yliopistollisissa keskussairaaloissa. Siitä voidaan korvata korkeintaan 2 v palvelulla sellaisessa suuressa keskussairaalassa, jossa on sisätautiopin professori ja korkeintaan 1 v muussa keskussairaalassa.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Runkokoulutukseen (2 v 3 kk) osallistuvien lääkäreiden tulee saada sisätautien alan koulutusta erityisesti sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy päivystystilanteissa (esim. sydän- ja verisuonisairaudet, infektioaudit ja gastroenterologia). Koulutusta antavien yksikköjen on taattava erikoistuvalla lääkäreille riittävä kierto eri toimipisteiden välillä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Sisätautien eriytyvään koulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada laaja-alaista sisätautien alan koulutusta paitsi sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy erityisesti päivystystilanteissa, myös sisätautien muilla eriytyvillä aloilla (endokrinologia, gastroenterologia, hematologia, infektiosairaudet, kardiologia, nefrologia, reumatologia). Erikoistuvalla lääkäreille tulee taata riittävä kierto sairaalan eri toimipisteissä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Jokaiselle koulutuksessa olevalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma koulutusohjelman vastuuhenkilön tai hänen valtuuttamansa kouluttajan kanssa.

Runkokoulutus suoritetaan sisätautierikoisalan koulutusviroissa niissä sairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimus. Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus. Erityisesti koulutuksen johtaessa ”suoraan” endokrinologiaan, gastroenterologiaan, infektiosairauksiin, kardiologiaan, kliiniseen hematologiaan, nefrologiaan tai reumatologiaan, on huolehdittava siitä, ettei koulutus suuntaudu yksipuolisesti ko. erikoisalaan jo runkokoulutuksen aikana.

Sisätautialojen runkokoulutuksen hyväksyjä on yliopiston sisätautien erikoislääkärikoulutuksen vastuuhenkilö. Koulutukseen voi sisältyä muilta erikoisaloilta enintään 3 kk. Hyväksyttäviä erikoisaloja ovat akuuttilääketiede, anesthesiologia, keuhkosairaudet, kliininen kemia, kliininen mikrobiologia, kliininen fysiologia, neurologia, patologia, psykiatria, radiologia ja syöpätaudit.

Runkokoulutukseen voidaan laskea vastuuhenkilön harkinnan mukaan 0-6 kuukautta tieteellistä tutkimustyötä.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua sisätautien erikoisalan koulutusvirassa yliopistollisessa keskussairaalassa. Siitä voi yksilöllisen koulutusohjelman mukaan suorittaa 0-24 kuukautta keskussairaaloissa. Vaadittavan yliopistokoulutuksen minimikesto on 12 kk, jos eriytyvä koulutus on ollut riittävän monipuolista ja se on muilta osin suoritettu sellaisessa suuressa keskussairaalassa, jossa toimii päätoiminen sisätautiopin professori (esim. Satakunnan KS, josta hyväksytään enintään 24 kk ja Vaasan KS, josta hyväksytään enintään 18 kk). Eriytyvä koulutus suunnitellaan yksilökohtaisesti koulutettavan kanssa runkokoulutuksen sisältö huomioiden, jotta koulutus kokonaisuutena kattaa

keskeiset asiat kaikilta sisätautien eriytyviltä aloilta. Eriytyvästä koulutuksesta voidaan korvata kouluttajan harkinnan mukaan ad 6 kk alaan liittyvällä tutkimustyöllä.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa itsenäiseen ja kriittiseen toimintaan valmistavat teoreettiset ja käytännölliset taidot sisätautien alalla. Toimipaikkakoulutusta järjestetään lukukausien aikana seuraavasti:

- Kirjallisuusreferaatit/tieteelliset meetingit (1 t/kk)
- TYKS:n sisätautien keskiviikkoaamumeetingit (1½t/vko)
- Potilastapausmeetingit (1 t/vko)
- Ensiapumeetingit (1 t/kk)
- Henkilökohtainen opetus käytännön työssä

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus vähintään 80 tuntia, josta runkokoulutuksen aikana suoritetaan vähintään 40 tuntia ja eriytyvän koulutuksen aikana vähintään 40 tuntia. Runkokoulutuksen aikana koulutus pyritään painottamaan alan akuuttien sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon. Kurssimuotoinen koulutus on suositeltavaa suorittaa laajoina kokonaisuuksina sisätautiopin keskeisiltä alueilta. Yhdestä tietyin sisätautialan kurssista maksimi on 10 tuntia ja verkkokursseja voi olla enintään 4 t.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Runkokoulutusvaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, ja se toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen. Jokaisella erikoistuvalla on oma tutorinsa, jonka kanssa erikoistuva käy formaalisen koulutuskeskustelun 1-2 kertaa vuodessa. Sisätautien eriytyvän koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan lisäksi 2-3 kertaa vuodessa pidettävien potilastapauksiin perustuvien osaamistapausten avulla. Vastuukouluttaja käy eriytyvän koulutuksen aikana kehityskeskustelut kerran vuodessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Koulutuspaikat, koulutusvirat ja lisäkoulutusvirat

Satakunnan keskussairaala	2 v 3 kk	(+ 2 v eriytyvää koulutusta)
Vaasan keskussairaala	2 v 3 kk	(+18 kk eriytyvää koulutusta)
Salon aluesairaala	2 v 3 kk	
Loimaan aluesairaala	1 v 6 kk	
Turun kaupunginsairaala	1 v	
Vakka-Suomen aluesairaala	1 v	
Rauman aluesairaala	12 kk	
Porin kaupunginsairaala	6 kk	
Turunmaan sairaala	6 kk	

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

SUU- JA LEUKAKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Hanna Thorén

Hammaslääketieteen laitos, Lemminkäisenkatu 2, 20520 Turku

puh: 050 5760708

hanna.thoren@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Koulutusohjelma on tarkoitettu hammaslääkäreille ja lääkäreille. Erikoistumiskoulutuksen aikana hammaslääkärit saavat täydentävää lääketieteen koulutusta ja lääkärit täydentävää hammaslääketieteen koulutusta. Muilta osin koulutusohjelma on sama kaikille koulutettaville. Perustutkinnosta riippuen koulutusohjelmasta valmistuu suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkäreitä tai erikoislääkäreitä. Koulutusohjelman suorittanut hallitsee suu- ja leukakirurgian alaan kuuluvien sairauksien ja vammojen diagnostiikan ja hoidon, kykenee toimimaan alansa opetus-, suunnittelu-, kehittämis- ja konsultaatiotehtävissä, ja kykenee osallistumaan eri hammaslääketieteen ja lääketieteen erikoisalojen väliseen yhteistyöhön

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman pituus on 6 vuotta, johon sisältyy 9 kuukauden terveystieteiden keskuspalvelu. Ennen suu- ja leukakirurgian erikoistumiskoulutuksen aloittamista suoritetuista hammaslääkärin ja lääkärin tutkinnoista voidaan lukea hyödyksi koulutusaikaa lyhentävänä korkeintaan 2 vuotta.

Terveystieteiden keskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveystieteiden keskuspalvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveystieteiden keskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveystieteiden keskuspalvelun toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveystieteiden keskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveystieteiden keskuspalvelun koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (5 v 3 kk)

Eriytyvä koulutus suoritetaan Turun yliopistollisen keskussairaalan suu- ja leukasairauksien klinikassa. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa muussa tiedekunnan hyväksymässä yksikössä. Eriytyvän koulutuksen keskeiset sisältöalueet ovat dentoalveolaarinen kirurgia, hammas- ja leukaperäiset infektiot, preproteettinen kirurgia ja siihen liittyvä implantologia, leukojen ja kasvojen deformiteetit ja anomaliat, sylkirauhassairaudet, leukanivelen sairaudet, suun- ja leukojen krooniset kiputilat, kasvotraumatologia, limakalvosairaudet, suun- ja leukojen kystat sekä hyvän-

ja pahanlaatuiset kasvaimet rekonstruktioineen. Koulutuksen aikana opiskelija osallistuu seuraaviin rotaatiojaksoihin: dentoalveolaarinen kirurgia, preproteettinen kirurgia ja implantologia, deformiteettikirurgia, kasvainkirurgia ja kasvokipu. Erikoistumisen aikana opiskelija osallistuu klinikan suu- ja leukakirurgian päivystykseen.

Täydentävä lääketieteellinen/hammaslääketieteellinen koulutus

Täydentävien opintojen tavoitteena on perehdyttää koulutettava suu- ja leukakirurgian työssä tarvittaviin lääketieteen ja hammaslääketieteen tietoihin ja taitoihin. Koulutuksessa olevat hammaslääkärit hankkivat täydentävää lääketieteen koulutusta ja lääkärit täydentävää hammaslääketieteen koulutusta. Koulutuksesta tehdään henkilökohtainen opintosuunnitelma koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa. Täydentävä koulutus käsittää sekä teoreettisia opintoja että kliinistä palvelua. Täydentävässä lääketieteen koulutuksessa keskeisiä sisältöalueita, soveltuvin osin, ovat mm. korva-, nenä- ja kurkkutaudit, sisätaudit, anestesia ja tehohoito, ortopedia ja traumatologia, plastiikkakirurgia, neurokirurgia, neurologia, onkologia, ihotaudit, lastentaudit ja kliininen farmakologia. Täydentävässä hammaslääketieteen koulutuksessa keskeisiä sisältöalueita, soveltuvin osin, ovat mm. kariologia, endodontia, parodontologia, hammasproteesioppi, kliininen purentafysiologia, ortodontia, suurradiologia ja suupatologia.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutus toteutuu koulutusyksikön jokapäiväisessä käytännön toiminnassa, sisältäen säännöllistä käytännön työhön ohjaavaa koulutusta eli potilaan diagnostiikkaan ja kirurgiseen hoitoon liittyvää opetusta ja ohjausta. Koulutus toteutuu myös säännöllisesti toistuvissa ortognaattiskirurgisissa, implanttikirurgisissa ja kasvainkirurgisissa suunnittelukokouksissa, radiologian kokouksissa sekä potilastapaus-, kirjallisuus- ja teach-in seminaareissa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Koulutettavan tulee suorittaa kurssimuotoista teoreettista koulutusta klinikan ulkopuolella yhteensä 50 tuntia. Kurssit suunnitellaan niin, että ne tukevat suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman tavoitteita. Kurssimuotoisen koulutuksen lisäksi koulutettava tekee itsenäisesti tai yhteistyönä tutkielman tai kirjallisen potilastapausselostuksen, jonka voi korvata tieteellisessä lehdessä julkaistulla artikkelilla.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoishammaslääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Erikoistuva laatii koulutuksen alussa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jota tarkennetaan opintojen edetessä. Opintosuunnitelman pohjana ovat erikoistuvan ja kouluttajan yhdessä asettamat tavoitteet. Oppimista arvioidaan asetettujen tavoitteiden pohjalta säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Arvioinnin tukena käytetään lokikirjaa.

Koulutuspaikat ja koulutusvirat

Turun yliopistollisen keskussairaalan suu- ja leukasairauksien klinikassa on 3 erikoistuvan virkaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

SYDÄN- JA RINTAELINKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Ylilääkäri Vesa Anttila
TYKS, T-Sairaala, Hämeentie 11
PL 52, 20521 Turku
Puh. (040) 7333 973
vesa.anttila@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Runkokoulutus on sovittu saman sisältöiseksi kaikilla kirurgian erikoistumisaloilla. Sen tavoitteena on antaa jokaisen erikoisalan kirurgille valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa. Saatuaan opinto-oikeuden koulutusohjelmaan lääkärin tulee neuvotella koulutusohjelman vastuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Neuvottelun perusteella tehdään erikoistuvalla lääkärille henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja sovitaan sen toteuttamisesta Turun yliopiston kanssa sopimuksen tehneiden sairaaloiden erikoistumisohjelmissa. Vastuhenkilö nimeää erikoistuvalla lääkärille vastuukouluttajan(t) sekä henkilökohtaisen tutorin. Suurin osa runkovaiheen koulutuksesta tapahtuu siis TYKS:n ulkopuolisissa sairaaloissa. Usein yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa suoritettavaa koulutusjaksoa ja tällöin erikoistuvien lääkäreiden valinnan erikoistumisvirkoihin suorittavat ulkopuolisen paikan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuhenkilö yhdessä noudattaen erikoislääkäritoimikunnan sekä EU:n lääkärikoulutuksen neuvoa antavan komitean (ACMT) antamien suositusten periaatteita.

Erikoistumisohjelman suorittanut

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliinisen tutkimiseen ja hallitsee alansa diagnostiset toimenpiteet
- osaa laatia sydän- ja rintaelinkirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat sekä osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- osaa hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat akuutit traumatologiset tapaukset
- osaa suorittaa itsenäisesti ja teknisesti oikein sydän- ja rintaelinkirurgian erikoisalaan kuuluvat tavallimmat toimenpiteet
- hallitsee ja osaa järjestää sydän- ja rintaelinkirurgisen potilaan postoperatiivisen hoidon
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa
- osaa analysoida ja seurata hoitotuloksia
- osaa potilashallintoon ja kustannusseurantaan liittyvät toimintaperiaatteet
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikan ja leikkausosaston välistä yhteistyötä oman työyksikkönsä puitteissa

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu sisältyy runkokoulutukseen.

Runkokoulutus

Runkokoulutus (3 vuotta), mukaan lukien vähintään 9 kuukauden terveyskeskuspalvelu, suoritetaan pääsääntöisesti toimimalla Turun yliopiston kanssa koulutussopimuksen tehneissä keskus- ja aluesairaaloissa erikoistuvan lääkärin viroissa. Koulutuspaikoista ja koulutukseen käytettävistä erikoistuvan lääkärin viroista yliopisto tekee sopimuksen kunkin sairaalalaitoksen kanssa erikseen. Koulutuspaikassa jokaisella koulutettavalla on henkilökohtainen tukihenkilö (=tutor), jonka tulee olla erikoistuvan apuna selvitettäessä erikoistumiseen liittyviä käytännön ongelmia ja jonka tulee seurata säännöllisesti koulutettavan kehitystä ja edistystä. Ohjaavan kouluttajan kanssa tulee olla keskustelutilaisuus vähintään kahdesti vuodessa, jolloin tarkistetaan suunnitellun koulutuksen toteutuminen. Näistä tapaamisista on tehtävä merkintä erikoistujan opintokansioon. Jokainen koulutettava pitää erikoistumisjakson ajalta leikkausopintokirjaa (=lokikirja), johon merkitään kaikki leikkaustoimenpiteet, joihin asianomainen on osallistunut. Lokikirja tarkastetaan vastuuhenkilöiden toimesta kahdesti vuodessa.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Eriytyvä koulutus on korkeintaan 3 vuotta, joka suoritetaan työskentelemällä yliopistoklinikassa sydän- ja rintaelinkirurgisella osastolla. Koulutusajasta voi suorittaa kuuden kuukauden jakson vastuukouluttajan hyväksymässä toisessa kotimaisessa tai ulkomaisessa sydän- ja rintaelinkirurgisessa yksikössä. Erikoiskirurgian jakson aikana edellytetään, että koulutettava osallistuu tieteelliseen tutkimustyöhön. Tarkoitus on, että erikoistuva pitää erikoistumisaikanaan esitelmän erikoisalansa kotimaisessa tieteellisessä kokouksessa ja mahdollisesti myös pohjoismaisessa tai muussa kansainvälisessä kokouksessa. Tutkimustyön tuloksena toivotaan tulevan vähintään yksi tieteellinen julkaisu erikoistumisjakson aikana.

Toimipaikkakoulutus

Opetusta järjestetään vähintään 3 tuntia viikossa ja se sisältää

- ohjaajien säännölliset kliiniset opetuskierrot osastolla
- säännölliset kardiologien kanssa pidettävät meetingit
- henkilökohtaisesti ohjatun potilastyöskentelyn ja toimenpiteiden suorituksen
- henkilökohtaisesti ohjatun leikkaustoiminnan avustamisen toimenpiteissä ja leikkauksissa
- osasto- ja polikliinisten potilaiden konsultaatiotilaisuudet
- kirurgian klinikan viikoittaiset yhteiset opetusluennot

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Kurssimuotoista teoreettista koulutusta 80 tuntia.

Koulutettava osallistuu koulutusyksikön järjestämään tai hyväksymään teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen, johon kuuluvat:

- oman koulutusyksikön hyväksymät säännölliset opetusseminaarit, hallinnolliset, kurssi-, kongressi- ja opintomatkakokoukset. Valintansa mukaan koulutettava voi osallistua muuhunkin koulutusyksikön ennalta hyväksymään koulutukseen kuten Suomen Thoraxkirurgisen yhdistyksen kokouksiin, jatko- tai täydennyskoulutustilaisuuksiin kotimaassa tai ulkomailla (vähintään kaksi kertaa vuodessa)
- muiden yliopistojen hyväksymiin koulutustilaisuuksiin.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoishammaslääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan hammaslääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kirurgian eri erikoisalojen yhteistä runkovaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään opintokansioon ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Kuten edeltä käy ilmi, runkovaiheen kirurgia koostuu useammasta osiosta, ja erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimispäämäärät ja osion lopussa arvioida, onko hän saavuttanut asettamansa päämäärät. Peruskirurgiajakson aikana tulee jokaisen erikoistujan suorittaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 60 tuntia ja ylläpitää lokikirjaa, johon merkitään leikkaustoimenpiteet. Jokaiselle runkovaiheen koulutettavalla pitää olla oma henkilökohtainen tutor, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Koulutusyksikön ylilääkärin on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon. Peruskirurgian koulutusyksikössä järjestetään säännöllinen viikoittainen meeting-ohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisessa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Runkokoulutukseen kuuluu yliopiston järjestämän kirjallisen kuulustelun suorittaminen ennen erikoiskoulutusvaiheen aloittamista.

Koulutusvirat

Tällä hetkellä sydän- ja rintaelinkirurgian käytössä on yksi erikoistuvan lääkärin virka.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

SYÖPÄTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Kliinisen syöpätautiopin professori Heikki Minn
Syöpäkliniikka, TO/6E
PL 52, 20521 Turku
Puh. 050 431 5885

heikki.minn@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen sisältö

Syöpätautien erikoislääkärin koulutus johtaa pätevyyteen toimia itsenäisesti erikoislääkärin tehtävissä hoidettaessa syöpäpotilaita kuratiivisesti ja palliatiivisesti sädehoidoilla, lääkehoidoilla sekä psykososiaalisin keinoin. Lisäksi syöpätautien erikoislääkärin tulee hallita sädehoidon käyttö muidenkin sairauksien kuin pahanlaatuisten kasvainten hoidossa. Syöpätautien erikoislääkäri kykenee johtamaan toimintayksikköään ja työryhmäänsä sekä hallitsee perusteet yhteistyöhön ja konsultointiin eri erikoisalojen ja eri henkilöstöryhmien kanssa. Syöpätautien erikoislääkärillä tulee olla hyvä tietämys kasvainsairauksia koskevasta terveydenhuollon järjestelmästä ja hallinnosta, ja hänen tulee hallita syöpäsairauksiin liittyvä diagnostiikka, yleis- ja jatkohoito, kuntoutus, sekä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tuki- ja avustusjärjestelmien toiminta. Syöpätautien erikoislääkärin tulee tuntea syöpäsairauksien etiologia, biologia ja kliininen käyttäytyminen, ja hänellä tulee olla hyvä tietämys syöpäsairauksien ehkäisystä ja varhaisdiagnoosista. Erikoislääkärin tulee pystyä toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon ammattihenkilöille, jakamaan yleistä terveystietoutta sekä osallistumaan alansa tieteelliseen kehittämiseen ja suunnitteluun.

Syöpätautien erikoislääkärikoulutus on itsenäinen koulutusohjelma. Koulutuksessa hankitaan erikoislääkäriltä edellytettävät tiedot ja taidot eri syöpätyyppien levinneisyyselvittelystä, hoidon suunnittelusta, kuvantamis- ja laboratoriodiagnostiikasta sekä onkologisista hoitomuodoista eli sädehoidosta, lääkehoidoista, hormonaalisista ja biologisista hoitomuodoista sekä radioaktiivisilla isotoopeilla tapahtuvista hoidoista sekä eräiden hyvänlaatuisten sairauksien sädehoidosta. Koulutuksen aikana opetellaan psykososiaalisesti asianmukainen potilaiden ja omaisten kohtelu ja tiedotus sekä oireenmukainen hoito mukaan lukien erityisesti kivun, syöpään liittyvien psyykkisten oireiden sekä tyypillisten syövän hoitoon liittyvien oireiden hoito. Koulutus perustuu valtakunnallisesti ja paikallisesti järjestettäviin teoreettisiin kursseihin sekä käytännön työskentelyyn nimetyin tai nimettyjen erikoislääkäreiden ohjauksessa ja valvonnassa. Yleisimpien syöpätyyppien hoito opetetaan ja opetellaan yksityiskohtaisesti ja monipuolisesti. Lisäksi erikoistumisen aikana paneudutaan harvinaisempien kasvaintyyppien ja harvinaisempien hoitomuotojen periaatteisiin ja perusteisiin. Syöpäsairauksien synty, eri hoitomuotojen vaikutusmekanismit, syöpäepidemiologia sekä syöpätauteihin liittyvän kliinisen tutkimustyön perusteet opiskellaan erillisillä kursseilla, käytännön toiminnassa ja omaehtoisesti kirjallisuuteen tutustumalla. Erikoistumiskoulutuksen aikana tuleva erikoislääkäri oppii tekemään hoitopäätökset itsenäisesti. Hoitopäätösten perustaminen hyvään ja riittävään tieteelliseen näyttöön sekä tällaisen näytön etsiminen ja arviointi opetellaan ja harjoitellaan hoitomuotojen ja tekniikoiden yhdistäminen, hoitotulosten arviointi sekä niiden yhteydet kliiniseen toimintaan ja laadunvalvontaan, laadukkaan työskentelyn kehittämiseen ja tulokselliseen sekä taloudelliseen kliiniseen toimintaan. Koulutuksen aikana perehdytään myös hyvään kliiniseen tutkimuskäytäntöön (Good Clinical Practice) ja kliinisen lääketutkimuksen suorittamiseen vastaavan tutkijalääkärin valvonnassa. Koulutettava erikoislääkäri hankkii koulutuksen aikana teoreettista ja käytännön kykyä opettaa ja arvioida opetusta. Syöpätautien erikoislääkärillä pitää olla riittävä tieto myös syöpäkirurgiasta ja hänen tulee hallita potilaiden tavanomaiset akuutit ja krooniset sisämedisiiniset ongelmat, niiden diagnostiikka ja hoito.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta:

Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9 kk

Erikoisalan eriytyvä koulutus 4v 3kk

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Erikoisalan eriytyvä koulutus 4v 3kk

Erikoisalan palvelua vaaditaan vähintään 3v 9kk palvelua syöpätautien yksikön lääkärinä, josta vähintään 2v 9kk yliopistollisessa syöpätautien klinikassa. Jos keskussairaalakoulutus on tapahtunut sellaisessa syöpätautien yksikössä, jossa on myös sädehoitoyksikkö ja koulutettava on saanut tällöin riittävästi koulutusta sekä syövän sädehoitoa lääkehoitojen toteuttamisessa, voidaan tällaista koulutusta hyväksyä kouluttajan harkinnan mukaan yhteensä enintään 1v 9kk, jolloin yliopistokoulutusaikaa tulee olla vastaavasti vähintään kaksi (2) vuotta. 2 vuoden yliopistokoulutuspalvelu voidaan suorittaa myös Turun terveystieteiden keskuksen kuuluvan Vaasan onkologian klinikan kliinisen syöpätautiopin professorin koordinoimana siten, että koulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy yksilöllisen koulutussuunnitelman.

Erikoistumisen aikana koulutettava lääkäri toimii tasapuolisesti ja riittävän pitkiä yhtenäisiä jaksoja sädehoitoyksikössä, syöpätautien vuodeosastolla sekä poliklinikalla siten, että hän oppii tuona aikana hallitsemaan itsenäisesti erityyppisten syöpien säde- ja lääkehoidon, ja hallitsee syöpäpotilaan kokonaisuhoitoon mukaan lukien syövän hoitoon liittyvät psykososiaaliset näkökohdat.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa jatkokoulutettavalle lääkärille riittävät perustiedot ja perustaidot onkologian eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn vaadittavan pätevyyden. Toimipaikkakoulutusta annetaan ryhmätyö- tai luentomuotoisena yliopiston lukukausien aikana vähintään kaksi tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutukseen kuuluvat myös klinikan yhteiset potilasseminaarit sekä yhteiskokoukset muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa (mm. KNK-lääkärit, gynekologit, patologit, hematologit ja radiologit). Toimipaikkakoulutusta annetaan myös henkilökohtaisena ohjauksena potilastyöskentelyssä ja toimenpiteissä siten, että jokaisessa toimipisteessä erikoistuvalla lääkärillä on seniorilääkäri, joka ohjaa ja valvoo kyseisessä toimipisteessä tapahtuvaa toimintaa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Erikoisalan koulutus vähintään 60 tuntia ja moniammatillista johtamiskoulutusta 10 opintopistettä (op). Kurssimuotoista koulutusta järjestetään mm. valtakunnallisena yhteistyönä siten, että olennaisimmat alueet pyritään käymään läpi 3 - 4 vuoden jaksoin. Teoreettista koulutusta annetaan myös koulutusyksikön toimesta siten, että klinikan toiminta ja hoitopäätökset opetetaan tieteelliseltä, teoreettiselta ja käytännön kannalta. Näiden lisäksi tai niitä korvaamassa voivat olla myös kansalliset ja kansainväliset kongressit ja symposiumit, jotka käsittelevät koulutuksen kannalta olennaisia erikoiskysymyksiä tai laajempia kokonaisuuksia.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutuksen toteutumisen seurantaan käytetään mm. henkilökohtaista lokikirjaa, josta käy ilmi koulutuksen runko ja jonka avulla kouluttaja ja koulutettava yhdessä tarkistavat suunnitelman toteutumisen. Lokikirjaan merkitään

mm. pidetyt esitelmät, julkaistut artikkelit sekä suoritettavat erityiset vastuutehtävät ja niiden kesto. Kunkin koulutusjakson yhteydessä erikoistuva lääkäri arvioi ohjaajansa tai koulutuksen vastuuhenkilön kanssa, miten koulutus on täyttänyt tehtävänsä ja millaisiin asioihin koulutettavan tulisi saada lisäopetusta.

Tyypillisiä kysymyksiä, joita käydään läpi ovat:

- Missä työpisteessä koulutettava on toiminut ja mitkä tehtävät ovat olleet olennaisimpia kuluneen ajanjakson aikana?
- Missä koulutettava on onnistunut ja missä on ollut eniten vaikeuksia tänä ajanjaksona?
- Mitä puutteita koulutettava kokee olevan tiedoissaan ja taidoissaan ja miten tämä voitaisiin korjata jäljellä olevan tai seuraavan jakson aikana?
- Miten yhteistyö muiden lääkäreiden sekä muun henkilökunnan kanssa on sujunut ja mitä toivomuksia on esimiehille, kollegoille ja muulle henkilökunnalle?
- Mitkä ovat erikoistuvan lääkärin kannalta toiminnan, opetuksen ja ohjauksen keskeiset ongelmat ja miten niitä voidaan korjata?
- Miten koulutettava on valmistautunut tai miten tulee valmistautumaan seuraavaa jaksoa tai jäljellä olevaa koulutusjaksoa varten?

Koulutusvirat

TYKS, 3 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Koulutukseen hyväksytään myös toimiminen erikoislääkärin viransijaisena, mikäli myös tänä aikana on järjestetty koulutuksen kannalta asianmukainen seniorilääkärin opastus- ja konsultointimahdollisuus.

Koulutussopimusvirat

Muiden sairaaloiden kanssa sovitaan erillisten ohjeiden mukaisesti siellä tapahtuvasta koulutuksesta siten, että kyseisenä aikana taataan monipuolinen teoreettinen ja käytännön koulutus sekä riittävän pätevyyden omaava ohjaaja tai ohjaajat. Tällainen koulutussopimus voi olla koulutuspaikkakohtainen tai yhtä koulutettavaa koskeva erillissopimus.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

TERVEYDENHUOLTO

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö

Professori Päivi Rautava
Kansanterveystieteen oppiaine
20014 Turku
rautava@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Terveydenhuollon erikoisalana (health care) kohteena on väestön terveys ja sen edistäminen. Se hankkii tieteellisin menetelmin tietoja väestön terveyteen vaikuttavista tekijöistä, niihin vaikuttamisen keinoista, keinojen vaikuttavuudesta sekä niiden soveltamisesta erilaisin toimenpitein yhteiskunnan eri lohkoilla, terveydenhuoltoon mukaan lukien. Hankittuja tutkimustietoja sovelletaan väestön terveyspalvelujen tarpeen arviointiin, terveydenhuollon suunnitteluun, johtamiseen ja arviointiin sekä toimintaan, jonka erityisenä tavoitteena on terveyden edistäminen, terveysriskien torjunta ja tautien ennaltaehkäisy. Tärkeimmät toiminta-alueet ovat terveydenhuollon tutkimus, hallinto ja johtaminen sekä kansanterveystyö ja viimeksi mainitun osana ympäristöterveydenhuolto. Koulutusohjelma perehdyttää koulutettavan kansanterveystieteen eri osa-alueisiin ja niiden menetelmiin, terveyspolitiikkaan, väestön terveyteen vaikuttavaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, terveydenhuollon järjestelmään sekä terveydenhuollon suunnitteluun, johtamiseen ja arviointiin.

Kansanterveystiede on käsite joka kattaa monta tieteellistä menetelmäsuuntausta. Niille on yhteistä tutkimuksen kohde, väestön terveydentila, siihen vaikuttavat tekijät sekä väestön terveydentilan edistämiseksi ja tautien ennaltaehkäisemiseksi suunnattavat interventiot. Menetelmäaloina tulevat kyseeseen epidemiologia, yhteiskuntatieteet kuten terveys sosiologia, terveystaloustiede sekä terveydenhuoltotutkimus. Menetelmien kirjo ulottuu tilastotieteestä laadullisiin menetelmiin.

Koulutusohjelma muodostuu runkokoulutuksesta, joka suoritetaan terveydenhuoltojärjestelmän piirissä, ja eriytyvästä koulutuksesta, joka suoritetaan yliopiston laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa sekä koulutukseen soveltuvassa terveydenhuollon tutkimus-, suunnittelu-, hallinto- tai johtamistehtävässä. Runkokoulutuksen tavoitteena on perehdyttää koulutettava terveydenhuoltojärjestelmään. Eriytyvän koulutuksen tavoitteena on ohjata ja tukea koulutettavaa hänen hankkiessaan erikoisalana keskeisen sisältö- ja menetelmäosaamisen ja sen soveltamisvalmiuden.

Koulutusohjelman läpikäytyään terveydenhuollon erikoislääkäri kykenee erityisesti

- Selvittämään väestön terveyttä, terveystarpeita ja palveluiden saatavuutta ja kysyntää sekä niihin vaikuttavia tekijöitä
- Arvioimaan terveydenhuollon toimintaa ja teknologioita sekä terveyspalvelujen vaikuttavuutta ja laatua
- Vaikuttamaan väestön terveyteen yhteisö-, väestö- ja yksilötason keinoin käyttäen terveydenhuollon ja muita yhteiskunnan keinoja sekä muita hyödyllisiä vaikutus-kanavia
- Suunnittelemaan ja johtamaan yhteisötasoisia ja palvelujärjestelmän toimia, joiden tarkoituksena on terveyden edistäminen, sairauksien hoito ja kuntoutus

Koulutusohjelmaan voi hakea Suomessa oikeuden tai luvan harjoittaa lääkärin ammattia saanut henkilö. Koulutusohjelmaan hyväksymisen yhteydessä koulutettavalle nimetään kouluttaja. Koulutettava ja kouluttaja laativat koulutettavalle yksilöllisen koulutussuunnitelman portfolion muotoon. Suunnitelmaan sisällytetään mm. koulutettavan yksityiskohtaiset oppimistavoitteet, runko- ja eriytyvän koulutuksen alustavat suunnitelmat palveluineen ja kurssimuotoisine teoriakoulutuksineen.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9 kk sisältyy runkokoulutukseen.

Runkokoulutus (2 vuotta)

Runkokoulutus on 2 vuotta. Se suoritetaan perusterveydenhuollon tai erikoissairaanhoidon laitoksen lääkärin tehtävässä tai koulutukseen soveltuvassa suunnittelu- tai hallintotehtävässä (koulutus sopimus). Tutkimustyön hyväksymisessä runkokoulutuksen osittaiseen korvaamiseen noudatetaan valtakunnallista suositusta.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

3 vuotta Turun yliopiston kansanterveystieteen laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa sekä koulutukseen soveltuvassa terveydenhuollon tutkimus-, suunnittelu-, hallinto- tai johtamistehtävissä. Koulutuksesta vähintään 1 vuosi suoritetaan yliopiston laitoksessa tai muussa soveltuvassa toimessa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (200 tuntia)

Erikoisalan luonteesta johtuen teoreettinen kurssimuotoinen koulutus muodostaa huomattavan osan annettavasta koulutuksesta. Koulutettava laatii yhteistyössä kouluttajan kanssa yksilöllisen suunnitelman, jonka tulee sisältää riittävästi opintoja kattavasti alla luetelluista aihekokonaisuuksista. Yksittäisten kurssien valinnassa sallitaan pitkälle menevä valinnanvapaus, mm. siten että ulkomailla suoritettuja opintoja voidaan hyväksyä korvaamaan kurssimuotoista koulutusta.

Aihekokonaisuudet

1. *Väestön terveydentila ja kansansairauksien torjunta*
Väestön terveydentilan ja sen kehityksen sekä terveyteen vaikuttavat tekijät ja tärkeimpien kansansairauksien epidemiologia ja torjuntamahdollisuudet, terveyskasvatus ja muut terveyden edistämisen keinot.
2. *Epidemiologia*
Epidemiologisen tutkimuksen menettelytavat ja menetelmät ja niihin liittyvät tilastotieteelliset perusteet sekä epidemiologian perusmenetelmien soveltaminen terveyttä ja terveydenhuoltoa koskevissa tutkimuksissa.
3. *Terveydenhuoltotutkimus, terveydenhuollon tietojärjestelmät ja teknologian arviointi*
Terveyttä ja terveydenhuoltoa koskevat tietojärjestelmät sekä terveydenhuollon suunnittelussa ja arvioinnissa tarvittavat tutkimusmenetelmät. Terveydenhuoltoa kuvaavien tietojen analysointi ja tietorekisterien käyttö tietoteknisiä työvälineitä hyödyntäen. Terveydenhuollon toiminnan ja teknologian vaikuttavuuden ja laadun arviointi.
4. *Terveystaloustiede*
Terveydenhuollon menetelmien ja teknologioiden taloudelliseen arviointiin tarvittavat peruskäsitteet ja menetelmät. Terveyden mittaamisen ja arvottamisen menetelmät ja niiden soveltaminen.
5. *Terveydenhuollon hallinto*
Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä, sosiaali- ja terveyslainsäädäntö sekä kansainvälinen yhteistyö terveydenhuollon alalla. Terveydenhuolto-organisaation erityispiirteet ja terveydenhuoltojärjestelmien kansainvälinen vertailu. Julkisen hallinnon normit ja päätöksentekoprosessi sekä sosiaali- ja terveystaloustiede.
6. *Terveyssosiologia*

Lääketiede ja terveydenhuolto sosiaalisena organisaationa (mm. valta ja johtaminen, medikalisaatio, professionalistuminen, organisaatiokulttuuri) sekä ja potilas-lääkärisuhteen erityispiirteet.

7. Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristötekijöiden merkitys väestön ja yksilöiden terveydelle, terveystieteiden ympäristöä koskevat tehtävät ja terveysvaarojen torjunta. Ekologian peruskäsitteet, yleisimpien ympäristösaasteiden terveysvaikutukset ja saastetilanne Suomessa.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Terveydenhuollon erikoislääkärin ja terveydenhuollon erikoishammaslääkärin koulutusohjelmissa on mahdollisuus suorittaa maksutta 30 op laajuisesti moniammatillisen johtamiskoulutuksen kursseja.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutettavan portfolion muotoon laatima yksilöllinen koulutussuunnitelma tukee hänen oppimisensa ja suunnitelman toteutumisen systemaattista arviointia. Portfolio sisältää oppimispäiväkirjan, jossa koulutettava pohtii oppimisprosessiaan sekä omien oppimistavoitteittensa toteutumista.

Koulutettava käy kehityskeskusteluja vastaavan arviointikeskustelun kouluttajansa kanssa kerran vuodessa. Näissä keskusteluissa selvitetään koulutettavan oppimispäiväkirjojen ja muiden havaintojen perusteella myös koulutuksen toimivuuteen liittyviä seikkoja eri koulutusasteissa ja -tehtävissä. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen koulutustilaisuuksiin voi sisältyä kuulusteluja, yksilöllisiä projektitöitä tai ryhmätöitä, joilla arvioidaan oppimistuloksia. Järjestettävistä koulutustilaisuuksista kerätään järjestelmällinen osallistujapalaute.

Koulutusvirat

Koulutuksen tavoitteisiin soveltuvat terveydenhuollon tai lähialojen toimet tai tehtävät esim. kunnassa, sairaanhoitopiirissä sekä valtion virastoissa ja laitoksissa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

TYÖTERVEYSHUOLTO

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Professori Juha Liira

Työterveyshuollon oppiaine, ICT-City, B-porras

juha.liira@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Koulutuksen tavoitteena on erikoislääkäri, joka

- tuntee työn ja terveyden yhteydet ja osaa toimia työn terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja työhön liittyvien voimavarojen edistämiseksi yksilöiden, työpaikkojen ja moniammatillisen työterveystiimin kanssa
- osaa arvioida ja tukea yksilöiden työkykyä yhteistyössä työpaikan, terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden, sosiaalivakuutusjärjestelmän ja työvoimahallinnon kanssa
- kykenee työterveysyhteistyössä asettamaan toiminnalle tavoitteita, perustelevaan tarpeellisia toimenpiteitä ja arvioimaan niiden vaikuttavuutta yhdessä asiakkaiden kanssa.

Koulutus suoritetaan pääosin työssä oppien, koulutusohjelman osaamistavoitteiden suuntaisesti. Oppimista tuetaan koulutuksilla ja henkilökohtaisella ohjauksella ja edistymisen arvioinnilla.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusohjelmaan kuuluu kaksivuotinen runkokoulutus, neljä vuotta kestävä eriytyvä koulutus, teoreettinen kurssimuotoinen koulutus, johtamiskoulutus, koulutuksen ja oppimisen arviointi sekä valtakunnallinen kuulustelu.

Runkokoulutus 24 kk Yleislääketieteen erityiskoulutus <i>tai</i> työterveyshuollon oma runkokoulutus, joka sisältää vähintään 9 kk terveyskeskuspalvelua, vähintään 6 kk sairaalapalvelua ja/tai enintään 9 kk työterveyshuoltopalvelua tai muuta oppialan tavoitteisiin soveltuvaa palvelua.		Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 100 h Moniammatillinen
Erikoisalan eriytyvä koulutus 48 kk 1. Työterveyshuoltojakso 24 kk <ul style="list-style-type: none"> - toimipaikkakoulutus 2h/vko - henkilökohtainen ohjaus 2h/vko 2. Kliiniset palvelujaksot muilla erikoisaloilla 12 kk <ul style="list-style-type: none"> - toimipaikkakoulutus 2h/vko 3. Työkyvyn arviointi ja kuntoutusjakso 6 kk <ul style="list-style-type: none"> - toimipaikkakoulutus 2h/vko - henkilökohtainen ohjaus 2h/vko 4. Työterveyslaitosjakso 6 kk	Arviointi 6 kk välein ja aina kunkin palvelujakson päättyessä	johtamiskoulutus 10(-30) op
Valtakunnallinen kirjallinen loppukuulustelu		

Kaavio 1: Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yleiskuvaus

Runkokoulutus (24 kk)

Runkokoulutuksen vaihtoehtoiset suorittamistavat ovat yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus. Oma runkokoulutus sisältää toimimista päätoimisessa lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä

vähintään 2 vuotta, josta vähintään 9 kk terveyskeskuksessa (9 kuukauden terveyskeskuspalvelun tulee täyttää pysyväismääräyksissä määritellyt sisällölliset kriteerit), vähintään 6 kk sairaalassa, ja/tai enintään 9 kk työterveys-huollossa, tai oppialan vastuuhenkilön päätöksellä muussa oppialalle soveltuvassa lääkärin tehtävässä, kuitenkin enintään 6 kk tutkimustyössä.

Runkokoulutuksen tavoitteet

- osaa toimia terveydenhuollon palvelujärjestelmässä noudattaen hoitoketjukäytäntöjä
- tietää työterveyshuollon perusteita
- hallitsee lääkärin kliiniset perustaidot
- osaa toimia moniammatillisessa yhteistyössä

On suositeltavaa, että runkokoulutus on suoritettu ennen eriytyvää koulutusta.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (48 kk)

Palveluiden hyväksymisen edellytyksenä on, että erikoistuja käy yliopiston järjestämän starttiseminaarin ja laatii viimeistään työterveyshuoltojakson alussa yhdessä kouluttajansa kanssa henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman, joka toimitetaan koulutuksen vastuuhenkilölle.

Eriytyvä koulutus koostuu palveluista työterveyshuollon koulutuspaikassa, työkyvyn arviointia ja kuntoutusta toteuttavassa koulutuspaikassa, palveluista soveltuvilla kliinisillä erikoisaloilla sekä Työterveyslaitospalvelusta tai muusta yliopiston hyväksymästä ammattitautikoulutusjaksosta. Eriytyvään koulutukseen sisältyy henkilökohtaista ohjausta, toimipaikkakoulutusta, teoreettista kurssimuotoista koulutusta sekä oppimisen ja koulutuksen arviointi. Myös johtamiskoulutus voi sisältyä tähän jaksoon. Palvelujaksojen oppimistavoitteet ja – sisällöt kuvataan työterveyshuollon lokikirjassa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että eriytyvän koulutuksen suorittuaan työterveyslääkäri hallitsee alan asiantuntijana työnsä eettisen, lainsäädännöllisen ja teoreettisen taustan, erikoisalan kliiniset taidot sekä monitasoisissa asiakkuuksissa tarvittavat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot sekä osaa toimia hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisin menetelmin ja ammattikäytännöin yksilö-, työyhteisö- ja työpaikkatasolla seuraavilla alueilla:

- terveyden ja työkyvyn edistäminen
- työhön liittyvien voimavarojen, työhyvinvoinnin ja työyhteisön toiminnan edistäminen
- työn kuormitus- ja vaaratekijöiden sekä työhön liittyvien terveyshaittojen arviointi ja niihin vaikuttaminen
- työhön liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja hoito
- työkyvyn arviointi, seuranta ja varhainen tuki sekä työhön paluun tukeminen
- tutkimusten, hoidon ja kuntoutuksen koordinointi työkyvyn sekä työllistymisen terveydellisten edellytysten tukemiseksi
- kuntoutustarpeen tunnistaminen, neuvonta ja ohjaaminen lääkinnälliseen, ammatilliseen ja päihdekuntoutukseen
- tavoitteenasettelu, tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelu ja laadun sekä vaikuttavuuden arviointi asiakkaiden kanssa työterveysyhteistyössä
- työterveyshuollon johtamis-, kehittämis- ja tutkimustehtävät

Työterveyslääkäriin tulee tietää seuraavien työterveyshuoltoon liittyvien erityisalueiden perusteet ja osata soveltaa niitä työterveyslääkäriin työssä: työlääketiede, työhygienia, työfysiologia, työpsykologia ja toksikologia, ergonomia, epidemiologia, terveystaloustiede ja johtaminen. Työterveyslääkäriin tulee kyetä tutkimustiedon kriittiseen käyttöön sekä omata perusvalmiudet tieteellisen tutkimuksen tekoon. Työterveyslääkäriin tulee osata hankkia ja ylläpitää tarpeellista työelämäosaamista (yhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimintaperiaatteet) työterveysyhteistyön mahdollistamiseksi.

1. Työterveyshuoltojakso (24 kk)

Jakson tavoitteena on kasvaminen työterveyslääkärin ammattiin. Jakson jälkeen erikoistuja osaa käyttää ja soveltaa työterveyshuollon teoreettista tietopohjaa ja hallitsee työterveyshuollon palveluprosessit ja moniammatillinen toiminta. Lisäksi hänellä on valmiudet toimia työterveyden asiantuntijana työpaikan ja muiden tarpeellisten yhteistyötahtojen kanssa hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti.

Työterveyshuoltojakso suoritetaan yliopiston hyväksymillä koulutustyöterveysasemilla. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, työterveyshuollon erikoislääkärin, jolle yliopisto on myöntänyt kouluttajaoikeudet.

Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti. Kouluttaja osallistuu erikoistuvan henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman tekoon ja seuraa sen toteutumista. Hän arvioi oppimisen edistymistä yhdessä erikoistujan kanssa ja ohjaa erikoistujan

ammattillista kasvua kohti asiantuntijuutta. Työterveyshuoltojakson ajan kouluttaja antaa erikoistujalle henkilökohtaista ohjausta vähintään kaksi tuntia viikossa.

Myös työterveyshuollon pätevöittävän lisäkoulutuksen tehtävien teko, virtuaaliyliopiston oppimateriaalin ja verkkokurssien sekä ammattilehtien ja tenttikirjallisuuden läpikäynti voidaan rinnastaa henkilökohtaiseksi ohjaukseksi, kun tehtävät on kouluttajan kanssa yhdessä käsitelty.

Toimipaikkakoulutus työterveyshuoltojaksolla

Toimipaikkakoulutus on osa erikoistuvan työtä. Edellä kuvatun henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi koulutuspaikka järjestää erikoistujalle lääkärille toimipaikkakoulutusta vähintään 160 tuntia kahden vuoden eriytyvän jakson aikana, mikä vastaa noin kahta tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutuksen tulee olla suunnitelmallista ja erikoislääkärin koulutuksen tavoitteita palvelevaa.

Toimipaikkakoulutusta voivat olla toimipaikan kliiniset ja moniammatilliset kokoukset, opintopiirit, seminaarit ja koulutustilaisuudet. Myös sairaaloiden kliiniset kokoukset sekä yliopiston seminaarit, Työterveyslaitoksen ja lääkärilyhdistysten järjestämä koulutus, joita ei ole hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, voidaan rinnastaa toimipaikkakoulutukseen.

2. Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso (6 kk)

Jakson tavoitteena on syventää osaamista toiminta- ja työkyvyn arvioinnissa sekä perehtyä kuntoutuksen palvelujärjestelmän mahdollisuuksiin työkyvyn tukemisessa ja palauttamisessa sekä työllistymisen terveydellisten edellytysten tukemisessa.

Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso suoritetaan yliopiston hyväksymissä koulutuspaikoissa. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, erikoislääkärin, jonka yliopisto on hyväksynyt kouluttajaksi.

Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti.

Soveltuvia koulutuspaikkoja ovat sairaaloiden kuntoutustutkimusyksiköt ja yliopiston hyväksymät kuntoutuspalvelujen tuottajat. Myös palvelu kliinisillä aloilla voidaan hyväksyä oppialan vastuuhenkilön päätöksellä, mikäli painopiste on työkyvyn arvioinnissa ja kuntoutuksessa. Erityisestä syystä palvelu voidaan hyväksyä myös työterveyshuollossa suoritettuna. Edellytyksenä tällöin on, että tätä toimintaa varten on perustettu erillinen yksikkö tai että kyseessä on palvelu etukäteen suunnitellussa, määräaikaaisessa, työkyvyn arviointiin ja kuntoutukseen keskittyvässä projektissa.

3. Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla (12 kk)

Kliinistä palvelua suoritetaan vähintään kolmelta soveltuvalta erikoisalalta, kultakin vähintään kolme kuukautta. Mahdollisilta muilta erikoisaloilta lyhin hyväksyttävä jakso on yksi kuukausi. Jaksojen aikana syvennetään tietoja tautiryhmistä, joissa esiintyy työperäisiä sairauksia ja ammattitauteja.

Soveltuvia erikoisaloja ovat fysioterapia, ihotaudit, keuhkosairaudet, kirurgia, korva-, nenä- ja kurkkusairaudet, neurologia, psykiatria ja sisätaudit. Suositeltavaa on, että pääpaino on poliklinikkatyössä. Erityisistä perusteluista vastuuhenkilö voi hyväksyä myös muun erikoisalan kliinisen palvelun.

Jos runkokoulutukseen on kuulunut sairaalapalvelua, joka täyttää koulutussuunnitelman tavoitteet ja se ilmenee erikoistumissuunnitelmassa, voidaan palvelua hyväksyä eriytyvän vaiheen kliiniseksi palveluksi. Tällöin runkokoulutuksessa hyväksytyyn kliinisen palvelun vastaava osuus tulee korvata muulla palvelulla esim. työterveyshuollossa siten, että koulutuksen kokonaiskesto on 6 vuotta ja se sisältää kliinistä palvelua vähintään 12 kk.

Kliinisen palvelun yhteydessä erikoistujalta edellytetään osallistumista toimipaikkakoulutukseen noin kaksi tuntia viikossa, yhteensä 80 tuntia vuodessa.

4. Työterveyslaitosjakso (6 kk) tai muu ammattitautikoulutus

Jaksolla keskitytään työlääketeeseen, työterveyshuoltoa tukeviin tieteisiin ja niiden sovelluksiin työterveyshuollossa sekä tutustutaan työterveysalan tieteelliseen tutkimukseen. Työterveyslaitosjakso tai muu ammattitautikoulutus muussa yliopiston hyväksymässä koulutuspaikassa suositellaan suoritettavaksi erikoistumisen lopussa tai työterveyshuoltojakson aikana.

Jaksolla erikoistuja:

- syventää tietoja ja taitoja työlääketeessä, ammattitautien ja työperäisten sairauksien tunnistamisessa, hoidossa ja kuntoutuksessa
- syventää tietoja työn terveydellisen merkityksen arvioinnista: vaara- ja kuormitustekijät, työn hyvinvointivaikutukset
- oppii käytännön moniammatillista vaikuttamista työoloihin työperäisiä sairauksia ehkäisevästi ja työn terveellisyysedistämiseksi
- päivittää tietoja työterveyshuollosta ja sen uusista trendeistä
- perehtyy käytännössä työterveyshuoltoa tukeviin tieteenaloihin kuten työhygieniaan, työfysiologiaan ja työpsykologiaan, toksikologiaan, kognitiiviseen ergonomiaan ja epidemiologiaan
- perehtyy tieteellisen tutkimuksen tekoon ja tutkimustiedon kriittiseen arviointiin

Työterveyslaitosjakson voi suorittaa Työterveyslaitoksen erikoistumiseen tarkoitetuissa toimissa ja muissa yliopiston hyväksymissä koulutuspaikoissa.

Työterveyslaitosjakson vaihtoehtoiset suorittamistavat

Vaihtoehtoisten suoritusapojen tavoitteet ovat yhtenevät työterveyshuollon erikoistumiskoulutusohjelman työterveyslaitosjakson tavoitteiden kanssa. Jakso toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä Työterveyslaitoksen aluetoimipisteen kanssa.

Moduulikoulutusmallit

Helsingissä työterveyslaitosjakson voi suorittaa moduulipohjaisessa koulutusohjelmassa, johon osallistuvat koulutustyöterveysasemat ovat tehneet sopimuksen sekä Helsingin yliopiston että Työterveyslaitoksen kanssa. Erikoistuvat toimivat 30 kk ajan Työterveyslaitoksella yhden päivän viikossa ja osallistuvat kuukausittain järjestettäviin seminaareihin. Muutoin he työskentelevät työterveyshuoltoyksikössään.

Kajaanissa palvelun voi suorittaa moduulikoulutuksena Kainuun Työterveys – liikelaitoksessa yhteistyössä Työterveyslaitoksen Oulun aluetoimipisteen kanssa erillisen suunnitelman mukaisesti.

Turussa palvelun voi suorittaa moduulikoulutuksena koulutustyöterveysasemilla tai liikelaitoksissa, jotka ovat tehneet sopimuksen Turun yliopistollisen sairaalan ja yliopiston kanssa. Jakson voi toteuttaa 1-3 päivänä viikossa erillisen koulutussuunnitelman mukaisesti.

Keskussairaalamalli

Erällä keskussairaalaipaikkakunnilla työterveyslaitosjakson voi suorittaa keskussairaalan toimesta edellyttäen, että yliopisto on hyväksynyt tämän palvelun työterveyslaitosjaksoa korvaavaksi palveluksi. Hyväksytyt paikkakunnat 1.3.2013 tilanteen mukaan ovat Rovaniemi, Joensuu, Jyväskylä, Seinäjoki, Lappeenranta ja Turku.

Eriytyvän palvelun korvaaminen tutkimustyöllä

Tutkimustyöllä voi koulutuksen vastuuhenkilön päätöksellä korvata enintään 6 kk eriytyvän koulutuksen palvelua, lukuun ottamatta Työterveyslaitosjaksoa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (100 tuntia)

Yliopiston hyväksymää teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan vähintään 100 tuntia. Tavoitteena on monipuolinen koulutusohjelman tavoitteisiin ja henkilökohtaiseen erikoistumissuunnitelmaan perustuva koulutus, jonka edellytetään sisältävän työterveyshuoltoa, työlääkietiedettä, työhygieniää, työfysiologiaa ja työpsykologiaa, ergonomiää, toksikologiaa, työn sosiologiaa ja epidemiologiaa, terveyden filosofiaa ja näihin liittyviä tutkimusmenetelmiä ja asiakassuhteen kehittämismenetelmiä.

Työterveyshuollon pätevöittävästä koulutuksesta hyväksytään 40 tuntia teoreettisena kurssimuotoisena koulutuksena.

Teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen hyväksytään myös työterveyshuollon virtuaaliyliopistossa suoritettuja kursseja. Turussa hyväksytään lisäksi yliopiston työterveyshuollon seminaarisarja ja Vera Hjelt-akatemia seminaarit.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

- Erikoistuvan lääkärin tulee arvioida koulutustaan ja edistymistään yhdessä kouluttajan kanssa. Arviointi pohjautuu henkilökohtaiseen erikoistumissuunnitelmaan, lokikirjaan ja koulutusohjelman tavoitteisiin. Arviointi tulee tehdä kirjallisesti vähintään kahdesti vuodessa ja aina kunkin koulutusjakson päättyttyä. Arvioinnin tekemisessä tulee hyödyntää lokikirjaa. Tarkemmat ohjeet arvioinnista ovat työterveyshuollon virtuaaliyliopiston [internet-sivuilla](#).

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilla](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

UROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilöt

Professori Matti Laato

Puh. (02) 313 1200

matti.laato@tyks.fi

Dosentti Peter Boström

Puh. (02) 313 5925

peter.bostrom@tyks.fi

Kirurgian klinikka, TYKS

20520 Turku

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Runkokoulutus on sovittu samansisältöiseksi kaikilla kirurgian erikoistumisaloilla. Sen tavoitteena on antaa jokaisen erikoisalalan kirurgille valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa. Saatuaan opinto-oikeuden koulutusohjelmaan lääkäriin tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Neuvottelun perusteella tehdään erikoistuvalla lääkäriin henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja sovitaan sen toteuttamisesta Turun yliopiston kanssa sopimuksen tehneiden sairaaloiden erikoistumisohjelmissa. Vastuuhenkilö nimeää erikoistuvalla lääkäriin vastuukouluttajan(t) sekä henkilökohtaisen tutorin. Suurin osa runkovaiheen koulutuksesta tapahtuu siis TYKS:n ulkopuolisissa sairaaloissa. Usein yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa suoritettavaa koulutusjaksoa ja tällöin erikoistuvien lääkäreiden valinnan erikoistumisvirkoihin suorittavat ulkopuolisen paikan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuuhenkilö yhdessä noudattaen erikoislääkäritoimikunnan sekä EU:n lääkärikoulutuksen neuvoa antavan komitean (ACMT) antamien suositusten periaatteita.

Koulutuksen tavoitteena on, että lääkäri koulutuksen päätyttyä ja valtakunnallisen kuulustelun suoritettuaan omaa urologian ajankohtaisen tietämyksen ja pystyy itsenäiseen työskentelyyn urologina. Koulutetun tulee hallita seuraavat aihepiirit:

- Tuntee urologinen diagnostiikka ja pystyä johtamaan sen toteutus yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa
- Pystyä laatimaan tapauskohtaisesti soveltuva urologinen hoitosuunnitelma ja perustelevaan se potilaalle.
- Pystyä itsenäisesti toteuttamaan elektiiviset ja päivystysluonteiset toimenpiteet erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti.
- Pystyä johtamaan postoperatiivisen hoidon kokonaisuus.
- Ymmärtää tapauskohtaisesti jälkiseurannan tarve ja hallita siinä käytettävät menetelmät.
- Ymmärtää hoitotuloksia arvioivat tieteelliset menetelmät.
- Hallita oman alansa kehittäminen.
- Hallita vastavuoroinen urologinen konsultaatiotoiminta muiden erikoisalojen kanssa.
- Tuntee sairaalahallintoon ja -talouteen liittyvät toimintaperiaatteet.
- Osata johtaa urologista hoitoyksikköä yhdessä muiden henkilöstöryhmien edustajien kanssa.
- Pystyä eri henkilöstöryhmiin kohdistuvaan urologiseen jatko- ja täydennys koulutustoimintaan

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Runkokoulutus 3 vuotta suoritetaan pääsääntöisesti toimimalla Turun yliopiston kanssa koulutussopimuksen tehneissä keskus- ja aluesairaaloissa erikoistuvan lääkärin viroissa. Koulutuspaikoista ja koulutukseen käytettävistä erikoistuvan lääkärin viroista yliopisto tekee sopimuksen kunkin sairaalalaitoksen kanssa erikseen.

Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9kk sisältyy runkokoulutukseen.

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Erikoiskirurgian koulutusjakson pituus on 3 vuotta palvelua koulutusvirassa yliopistollisen sairaalan urologisessa yksikössä tai muussa yliopiston hyväksymässä yksikössä. Palveluun voi sisältyä yhteensä 6 kk toimintaa urologiaa sivuavilla aloilla kuten nefrologiassa (2 kk), munuaissiirtoyksikössä (2 kk) ja lastenkirurgisessa yksikössä urologisissa tehtävissä (2 kk).

Tutkimustyötä voidaan koulutukseen hyväksyä enintään 6 kk.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutukseen kuuluvat urologian yksikön koulutustilaisuudet, kirurgian klinikan maanantaiseminaarit sekä kirurgian ja sisätautiklinikan yhteismeetingit urologian ja sitä sivuavien aiheitten osalta. Säännöllinen kliininen toimipaikkakoulutus sisältää:

- Koulutuksesta vastaavien lääkäreiden kliiniset kierrot
- Neuvottelutilaisuudet muiden erikoisalojen kanssa
- Urologien antama henkilökohtainen ohjaus tutkimus- ja hoitotoimenpiteissä
- Itsenäisesti tai ohjattuna suoritettujen urologisten toimenpiteitten hyväksyttävä kirjanpito (ns. lokikirja)

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan koulutusyksikön hyväksymät:

- Kotimaiset urologian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen urologiyhdistyksen vuosi- ja talvikokouksen tieteelliset ohjelmat.
- Ulkomaiset koulutustilaisuudet, esim. pohjoismaisen (NUF), eurooppalaisen (EAU), amerikkalaisen (AUA), kansainvälisen (SIU) urologiyhdistyksen ja kansainvälisen kontinenssiyhdistyksen (ICS) kongressit.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Koulutus perustuu ohjaavan kouluttajan kanssa tehtävään yksilölliseen koulutussuunnitelmaan. Leikkausteknisen käytännön koulutuksen ja henkilökohtaisten valmiuksien kehittymistä seurataan toimenpide-lokikirjalla. Koulutettava osallistuu koulutuksen seurantaan säännöllisillä arviointitapaamisilla kouluttajan kanssa. Kirurgian eri erikoisalojen yhteistä runkovaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään opintokansioon ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Kuten edeltä käy ilmi, runkovaiheen kirurgia koostuu useammasta osiosta, ja erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimispäämäärät ja osion lopussa arvioida, onko hän saavuttanut asettamansa päämäärät. Peruskirurgiajakson aikana tulee jokaisen erikoistujan suorittaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 60 tuntia ja ylläpitää lokikirjaa, johon merkitään leikkaustoimenpiteet. Jokaiselle runkovaiheen koulutettavalla pitää olla oma henkilökohtainen tutor, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Koulutusyksikön ylilääkärin on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon. Peruskirurgian koulutusyksikössä järjestetään säännöllinen viikoittainen meetingohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisessa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Runkokoulutukseen kuuluu yliopiston järjestämän suullisen kuulustelun suorittaminen ennen erikoiskoulutusvaiheen aloittamista.

Koulutusvirat

Kirurgian klinikalla on 19 erikoistuvan lääkärin virkaa, joita käytetään eri koulutussuuntien tarpeen mukaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

VERISUONIKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Dosentti Harri Hakovirta

TYKS, Vatsaelinkirurgian ja urologian klinikan toimialue, verisuonikirurgisen potilaan hoito
20520 Turku

Puh. (02) 313 0059

harri.hakovirta@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aorttakirurgiaa) ja laskimokirurgiaa. Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaalatason verisuonikirurgiaa.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Usein yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa suoritettavaa koulutusjaksoa ja tällöin erikoistuvien lääkäreiden valinnan erikoistumisvirkoihin suorittavat ulkopuolisen paikan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuuhenkilö yhdessä noudattaen erikoislääkäritoimikunnan sekä EU:n lääkärinkoulutuksen neuvoa-antavan komitean (ACMT) antamien suositusten periaatteita. Tämä runkokoulutus on sovittu saman sisältöiseksi kaikilla kirurgian erikoistumisaloilla.

Saatuana opinto-oikeuden koulutusohjelmaan lääkärin tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Suurin osa runkovaiheen koulutuksesta tapahtuu TYKS:n ulkopuolisissa keskussairaaloissa. Vastuuhenkilö nimeää erikoistuvalla lääkärille vastuukouluttajan (t) sekä henkilökohtaisen tutorin.

Erikoistuvan tulee tutustua erikoistumiskoulutuksen koulutusvaatimuksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Runkokoulutuksen pituus on vähintään 3 vuotta sisältäen 9 kk terveyskeskuspalvelua. Kts. kirurgian alojen runkokoulutus. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti toimimalla Turun yliopiston kanssa koulutus sopimuksen tehneissä keskussairaaloissa erikoistuvan lääkärin viroissa. Koulutuspaikoista ja koulutukseen käytettävistä erikoistuvan lääkärin viroista yliopisto tekee sopimuksen kunkin sairaalalaitoksen kanssa erikseen. Verisuonikirurgian kannalta runkokoulutusvaiheessa olisi hyödyllistä saada kokemusta mm. yleiskirurgiasta, thoraxkirurgiasta ja plastiikkakirurgiasta sekä päivystysajan toiminnasta.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (3 v)

Verisuonikirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa. Koulutuksen sisältö: Kliininen toiminta verisuonikirurgiaa 36 kk, sisältäen 2 kk angioradiologista diagnostiikkaa ja toimenpiteitä. Mahdollisuuksien mukaan voidaan hyväksyä yhteensä 3 kk sydän- ja rintaelinkirurgiaa tai plastiikkakirurgiaa.

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita:

- verisuonisairauksien kliininen ja kliinifysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka
- verisuonisairauksien kuvantaminen ja tulosten tulkinta
- verisuonisairauksien hoitovaihtoehdot:
  - o konservatiivinen hoito
  - o endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin

- o kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
- o potilaiden jälkiseuranta
- o epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen
- o yhteistyö angioradiologien ja muiden erikoisalojen kanssa.
- pinnallisen laskimovajaatoiminnan diagnostiikka ja hoito
- syvän laskimojärjestelmän sairauksen diagnostiikka

Verisuonikirurginen toiminta perustuu seuraavien osa-alueiden riittävään hallintaan:

- veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
- riskitekijöiden tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja hoito
- verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
- kardiiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
- verisuonikirurgiaan liittyvät anestesiologiset ongelmat
- geriatrinen potilaitten erityispiirteet
- trombofilioiden syyt ja tromboosiprofylaksia

Diagnostiikka ja hoito, Verisuonikirurgian tehtäväkenttä

(lähinnä keskussairaalassa toimimista varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti

- verisuonipotilaan tutkiminen kliinisin, noninvasiivisin ja invasiivisin tutkimusmenetelmin
  - o erityisesti doppler-ultraäänitutkimuksen käyttö
- konservatiivinen hoito mukaan lukien elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen
- kirurginen hoito ja suonensisäinen hoito:
  - o akuutin ja akutisoituneen kroonisen alaraajaiskemian kirurginen ja liuotushoito
  - o munuaisvaltimotason alapuolisen aortan -rekonstruktivinen kirurgia (ASO&AAA)
  - o ekstra-anatomiset valtimorekonstruktiot
  - o alaraajan rekonstruktivinen valtimokirurgia
  - o angiografiat ja endovaskulaariset toimenpiteet (erilaiset dilataatio-, rekanalisaatio- ja endoproteesimenetelmät angiolaboratoriossa ja leikkaussalissa, kombinoitua toimenpiteet)
  - o veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
  - o verisuonivammat
  - o kaulavaltimokirurgia
  - o yläraajan verisuonirekonstruktiot
  - o iskeemisen haavan hoito
  - o amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
  - o pinnallisen laskimovajaatoiminnan hoito mukaan lukien suonensisäiset katetrihoidot sekä vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöosi säärihaava, laskimoinsuffiensi, syvä laskimotromboosi)
  - o intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset, angiografia)
  - o akuutin mesenteriaali-iskemian hoito

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi

- kliinisyfysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat kliinisyfysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot suonilaboratorion toiminnasta väri-doppler-ultraäänitutkimus, rasisuskokeet)

- akuutin syvän laskimotukoksen hoito
- syvien laskimoiden kajoavat hoidot
- thoracic outlet -syndrooman diagnosointi ja hoito
- kroonisen iskeemisen kivun hoito
- verisuonikirurgian sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot
- imusuoniston sairauksien hoito
- yleisthoraxkirurgian perusteet
- verisuonimalformaatiot

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita

- kroonisen viskeraali-iskemian kirurginen ja suonensisäinen hoito
- suprarenaalinen aorttakirurgia ja suonensisäinen hoito
- laskevan thorakaaliaortan kirurgia ja suonensisäinen hoito
- elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta
- aortan b-tyypin dissektoitumaan liittyvän kohde-eliniskemian hoito

D. Erikoislääkärikoulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgiaa

- pintalaskimovajaatoiminnan diagnostiikka ja yksinkertainen toimenpiteellinen hoito
- valtimokirurgista hoitoa tarvitsevan potilaan tunnistaminen
- akuutin raajaiskemian diagnoosi ja ensihoito
- verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
- embolektomian periaatteet
- ultraäänitutkimuksen peruseriaatteet

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

- hyväksytty ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 60 tuntia erikoistumiskoulutuksen aikana
- kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiayhdistys
- eurooppalaiset: esim. Charing Cross Symposium, European Society for Vascular Surgery, European Vascular Course, CIRSE.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Säteilysuojelukoulutus

Erikoistuvan tulee osallistua koulutuksen aikana säteilysuojelukoulutukseen, kuten Säteilyturvakeskuksen ohjeistus edellyttää:

<https://www.stuklex.fi/fi/ohje/ST1-7>

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kirurgian eri erikoisalojen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään opintokansioon ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Kuten edeltä käy ilmi, verisuonikirurgian koulutusohjelman palvelut koostuvat useammasta osiosta, ja erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimispäämäärät ja osion lopussa arvioida onko hän saavuttanut asettamansa päämäärät.

Runkokoulutusjakson aikana tulee jokaisen erikoistujan suorittaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 30 tuntia ja ylläpitää lokikirjaa, johon merkitään leikkaustoimenpiteet. Jokaisella koulutettavalla pitää olla oma henkilökohtainen tutor, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Koulutusyksikön ylläkkärin on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon. Kirurgian koulutusyksikössä järjestetään säännöllinen viikoittainen meetingohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisessa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Runkokoulutukseen kuuluu yliopiston järjestämän kirjallisen kuulustelun suorittaminen ennen erikoiskoulutusvaiheen aloittamista.

Koulutusvirat

TYKS:ssä on vatsaelinkirurgian ja urologian klinikan toimialueella yhteensä 2 erikoistuvan lääkärin virkaa verisuonikirurgian erikoisalalla.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

YLEISKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Dosentti Ilkka Koskivuo
TYKS, AB4
20520 Turku
Puh. (02) 313 7624
ilkka.koskivuo@tyks.fi

Koulutusohjelman tavoitteet ja koulutuksen yleiskuvaus

Runkokoulutus on sovittu samansisältöiseksi kaikilla kirurgian erikoistumisaloilla. Sen tavoitteena on antaa jokaisen erikoisalan kirurgille valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa.

Saatuana opinto-oikeuden koulutusohjelmaan lääkärin tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Neuvottelun perusteella tehdään erikoistuvalla lääkärille henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja sovitaan sen toteuttamisesta Turun yliopiston kanssa sopimuksen tehneiden sairaaloiden erikoistumisohjelmissa. Vastuuhenkilö nimeää erikoistuvalla lääkärille vastuukouluttajan(t) sekä henkilökohtaisen tutorin. Suurin osa runkovaiheen koulutuksesta tapahtuu siis TYKS:n ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Usein yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa suoritettavaa koulutusjaksoa ja tällöin erikoistuvien lääkäreiden valinnan erikoistumisvirkoihin suorittavat ulkopuolisen paikan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuuhenkilö yhdessä noudattaen erikoislääkäritoimikunnan sekä EU:n lääkärinkoulutuksen neuvon antavan komitean (ACMT) antamien suositusten periaatteita.

Koulutetun tulee:

- tuntea yleiskirurgian diagnostiikka ja pystyä johtamaan sen toteutusta yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä laatimaan tapauskohtaisesti soveltuva yleiskirurginen hoitosuunnitelma ja perustelemaan se potilaalle
- pystyä itsenäisesti toteuttamaan elektiiviset ja päivystysluontoiset toimenpiteet erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- pystyä johtamaan postoperatiivisen hoidon kokonaisuutta
- ymmärtää tapauskohtaisesti jälkiseurannan tarve ja hallita siinä käytettävät menetelmät
- ymmärtää hoitotuloksia arvioivat tieteelliset menetelmät
- hallita oman alansa kehittäminen
- hallita vastavuoroinen yleiskirurginen konsultaatiotoiminta muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä eri henkilöstöryhmiin kohdistuvaan yleiskirurgiseen jatko- ja täydennyskoulutustoimintaan
- tuntea sairaalahallintoon ja talouteen liittyvät toimintaperiaatteet sekä osata johtaa yleiskirurgista hoitoyksikköä yhdessä muiden henkilöstöryhmien edustajien kanssa

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Katso tarkemmin sivu 8.

Runkokoulutus

Runkokoulutus 3 vuotta suoritetaan pääsääntöisesti toimimalla Turun yliopiston kanssa koulutussopimuksen tehneissä keskus- ja aluesairaaloissa erikoistuvan lääkärin viroissa. Koulutuspaikoista ja koulutukseen käytettävistä erikoistuvan lääkärin viroista yliopisto tekee sopimuksen kunkin sairaalalaitoksen kanssa erikseen. Runkokoulutuksen tarkoituksena on varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus terveyspalvelujärjestelmän kannalta sekä taata jokaisen erikoisalan kirurgille päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet. Jokaisen erikoistujan tulee hallita eri kirurgian erikoisalojen päivystystoimenpiteiden leikkausindikaatiot.

Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9kk sisältyy runkokoulutukseen.

Erikoisalan eriytyvä koulutus (3 vuotta)

Suoritetaan pääsääntöisesti työskentelemällä yliopistoklinikassa. Eriytyvää koulutusta voidaan myös suorittaa erillisen sopimuksen perusteella korkeintaan 1 vuoden ajan hyväksytyssä keskussairaalassa tai koulutussopimuksen tehneessä muussa erikoishoitoyksikössä tai ulkomaisessa lähinnä EU:n alueen yliopistosairaalassa.

Yhteensä 3 vuoden työskentely sairaalalääkäri virassa kirurgian eri toimialoilla seuraavasti:

- Gastroenterologinen kirurgia n. 1 vuosi
- Ortopedia ja traumatologia n. 1 vuosi
- Rintasyöpäkirurgia ja endokriininen kirurgia tai muu vapaavalintainen kirurgian ala n. 1 vuosi

Eriyistäpauksissa voidaan jokin koulutusjakso toteuttaa myös yliopistollisen keskussairaalan ulkopuolella vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä. Tutkimustyötä voidaan hyväksyä enintään 6 kk.

Toimipaikkakoulutus

Koulutettava osallistuu kunkin edellä mainitun erikoisalan kliiniseen kokoustoimintaan ja kiertoihin, kirurgiaan erikoistuvien lääkäreiden meetingeihin ja toimii avustajana lokikirjan mukaan kunkin erikoisalan leikkaustoimenpiteissä, sekä suorittaa kouluttajan ohjaamana ja itsenäisesti lokikirjan mukaan ne toimenpiteet, jotka katsotaan yleiskirurgiaan kuuluviksi edellä mainittujen erikoisalojen kohdalla.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan

- tiedekunnan hyväksymät kotimaiset erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet
- vastuuhenkilön erikseen hyväksymät ulkomaiset kirurgian kurssit ja kongressit

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Kirurgian eri erikoisalojen yhteistä runkovaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään opintokansioon ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Kuten edeltä käy ilmi, runkovaiheen kirurgia koostuu useammasta osiosta, ja erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimispäämäärät ja osion lopussa arvioida, onko hän saavuttanut asettamansa päämäärät. Peruskirurgiajakson aikana tulee jokaisen erikoistujan suorittaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 60 tuntia ja ylläpitää lokikirjaa, johon merkitään leikkaustoimenpiteet. Jokaiselle runkovaiheen koulutettavalla pitää olla oma henkilökohtainen tutor, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Koulutusyksikön ylilääkärin on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä (palautekeskustelut) ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon. Peruskirurgian koulutusyksikössä järjestetään säännöllinen viikoittainen meetingohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisessa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Runkokoulutukseen kuuluu yliopiston järjestämän suullisen kuulustelun suorittaminen ennen erikoiskoulutusvaiheen aloittamista.

Koulutusvirat

TYKSin Kirurgian klinikalla on 18 erikoistuvan lääkärin virkaa, joita käytetään eri koulutussuuntien tarpeen mukaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

YLEISLÄÄKETIEDE

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö

Yleislääketieteen professori Päivi Korhonen

Yleislääketiede

Joukahaisenkatu 3-5 A

20014 Turun yliopisto

paivi.korhonen@utu.fi

Yhteydenotot erikoistumisasioissa:

kliininen opettaja Veera Veromaa, veera.veromaa@utu.fi

Koulutusohjelman tavoitteet

Yleislääketieteen erikoislääkärin työn perustan muodostavat tiede, oikeat arvot ja asenteet sekä toimintaympäristön ja yhteisön tuntemus. Hän toimii potilaslähtöisesti laaja-alaisella ja kokonaisvaltaisella työotteella. Lisäksi hän hallitsee alalle ominaiset ongelmanratkaisutaidot ja terveydenhuollon kokonaisuuden.

Yksityiskohtaiset tavoitteet on esitetty yleislääketieteeseen erikoistumisen [ohjaajan oppaassa](#) ss. 81-83.

Koulutusohjelman kesto ja rakenne

Yleislääketieteen koulutusohjelman pituus on kuusi vuotta: kaksi vuotta runkokoulutusta ja neljä vuotta eriytyvää koulutusta. Runkokoulutus muodostuu yleislääketieteen erityiskoulutuksesta. Eriytyvä koulutus jakaantuu terveyskeskuspalveluun ja kliiniseen erikoisalapalveluun. Jaksot suoritetaan yliopiston hyväksymissä terveyskeskuksissa ja sairaaloissa. Koulutuksen valmistumisvaiheessa tulee laillistamisen jälkeistä hyväksytyä terveyskeskuspalvelua olla vähintään 2 vuotta 9 kuukautta. Hyväksytyä sairaala- ja kliinistä erikoisalapalvelua tulee olla vähintään 1 v 6 kk. Muu palvelu on joko sairaala- ja kliinistä palvelua tai terveyskeskuspalvelua tai niihin rinnastettavaa hyväksyttävää palvelua. Jokaisessa koulutuspaikassa koulutuksesta vastaa nimetty kouluttaja, jolla on erikoislääkärin oikeus kyseisellä alalla. Jokaisella erikoistujalla on lisäksi henkilökohtainen ohjaaja, jonka tulee olla yleislääketieteen erikoislääkäri.

Terveyskeskuspalvelu / Runkokoulutus

Runkokoulutuksen pituus on 2 vuotta. Se muodostuu [yleislääketieteen erityiskoulutuksesta](#).

Erikoisalan eriytyvä koulutus

Koulutuksen pituus on 4 vuotta, josta on:

- 2–3 vuotta palvelua koulutusyksikön etukäteen hyväksymässä terveyskeskuksen koulutusvirassa perusterveydenhuollon eri osa-alueilla monipuolisessa yleislääkärin työssä.
- 1–2 vuotta henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaista palvelua kliinisen lääketieteen erikoisaloilla niin, että vähintään neljällä erikoisalalla suoritetaan kullakin vähintään 3 kk palvelua. Kliiniset erikoisalot tulee valita yleislääketieteen erikoislääkärikoulutuksen kannalta olennaisilta aloilta.

Kliinisten erikoisalapalvelujen ja sairaalapalvelun osuuden koko erikoistumisesta (runkokoulutus ja eriytyvä koulutus yhteensä) tulee olla vähintään 1,5 vuotta. Muut hyväksyttävät palvelut sovitaan erikoistumissuunnitelmassa.

Kliinisten alojen palvelun tarkoituksena on kliinisen sairaalatyön lisäksi perehtyä mm. yhteistyöhön perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä esimerkiksi arvioimalla potilaan kulkua hoitoketjussa, hoitosuosituksia ja työnjakoa.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistujan tulee osallistua sekä terveyskeskuksessa että sairaalassa työskennellessään oman toimipaikkansa toimipaikkakoulutukseen, jota tulee järjestää vähintään 100 tuntia vuodessa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Yleislääketieteen koulutusohjelman suorittamiseen koulutettavalta vaaditaan vähintään 100 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta (120 tuntia 1.1.2019 jälkeen opinto-oikeuden saaneilta), joka on suunnitelmallisesti yleislääkärin ammattiin ja tehtäviin pätevöittävää. Suoritettavien kurssien tulee muodostaa mielekäs kokonaisuus. Erikoistujan tulee koulutuksensa aikana osallistua yleislääketieteen kansalliseen tai kansainväliseen tieteelliseen kongressiin.

Teoreettisesta kurssimuotoisesta koulutuksesta 20 tuntia (40 tuntia 1.1.2019 jälkeen opinto-oikeuden saaneilta) tulee olla koulutusyksikön järjestämää erikoisalan omaa koulutusta ja siihen on sisällyttävä ns. starttiseminaari. Lisäksi erikoistujan on suoritettava yleislääketieteen erityiskoulutukseen kuuluva 16 tunnin terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvaan perehdyttävä koulutus osana runkokoulutusta.

Moniammatillinen johtamiskoulutus

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu pakollisena 10 opintopisteen laajuiset johtamisopinnot, joihin on sisällytettävä sekä teoreettisia kurssimuotoisia opintoja, projektityö että portfolio. Johtamisopinnot voi suorittaa missä tahansa koulutuksen vaiheessa, katso tarkemmin sivu 17.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus, oppimisprosessin seuranta ja arviointi

Ohjaus koulutuksen aikana

Erikoistujalla tulee olla henkilökohtainen ohjaaja (yleislääketieteen erikoislääkäri), jonka yleislääketieteen oppiaine hyväksyy. Ohjaajan tulee osallistua ohjaajille järjestettävään koulutukseen. Ohjauksessa suositellaan käytettäväksi [ohjaajan opasta](#).

Koulutuksen alussa professori tai erikoistumiskoulutuksesta vastaava kliininen opettaja, erikoistuva lääkäri ja henkilökohtainen ohjaaja sopivat henkilökohtaisesta koulutus- ja opetussuunnitelmasta. Hyväksytty suunnitelma on edellytys ohjelmaan kirjoittautumiselle. Suunnitelma päivitetään sen muuttuessa tai vähintään vuosittain.

Ohjaaja ja erikoistuja suunnittelevat, seuraavat ja arvioivat erikoistujan edistymistä ja koulutusympäristöä yhdessä. Päivittäin tarvittavan lähiohjauksen lisäksi tulee ohjaajalle ja erikoistujalle varata yhteistä aikaa vähintään kaksi tuntia kuukaudessa (1.8.2019 alkaen 4 tuntia) tähän tarkoitukseen.

Henkilökohtaisen ohjaajan ja erikoistujan tulisi arvioida koulutuksen etenemistä myös sairaalapalvelun aikana vähintään vuosittain. Arvioinnin apuna voidaan käyttää lokikirjaa ja arviointilomakkeita. Kouluttajan/ohjaajan tulee jokaisessa koulutuspaikassa olla kyseisen alan erikoislääkäri.

Koulutuksen suunnittelu ja arviointi

Hyväksytty suunnitelma on edellytys ohjelmaan kirjoittautumiselle. Suunnitelma päivitetään sen muuttuessa tai vuosittain. Erikoistuja osallistuu yhdessä kouluttajan ja ohjaajansa kanssa oman erikoistumiskoulutuksensa suunnitteluun ja arviointiin. Arvioinnin apuna voidaan käyttää lokikirjaa ja arviointilomakkeita. Kouluttajan tulee jokaisessa koulutuspaikassa olla kyseisen alan erikoislääkäri. Henkilökohtaisen ohjaajan tulee olla koulutusyksikön hyväksymä yleislääketieteen erikoislääkäri. Ohjaajien tulee osallistua ohjaajille järjestettävään koulutukseen. Lisäksi suositellaan käytettäväksi [ohjaajan opasta](#).

Koulutusvirat

Yliopiston kanssa koulutussopimuksen tehneiden terveyskeskusten, sairaaloiden ym. yksiköiden lääkärin virat tai tarkoitusta varten erikseen perustetut virat.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy Helsingin yliopiston [internet-sivuilta](#).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.